

Obsah

I Usnesení, doporučení a stanoviska

STANOVISKA

Evropský hospodářský a sociální výbor

502. plenární zasedání EHSV ve dnech 15. a 16. října 2014

2015/C 012/01	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Zranitelnost spotřebitelů vůči obchodním praktikám na jednotném trhu (stanovisko z vlastní iniciativy)	1
2015/C 012/02	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Ženy ve vědě (stanovisko z vlastní iniciativy)	10
2015/C 012/03	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Rozvoj služeb pro rodiny za účelem zvýšení míry zaměstnanosti a podpory rovnosti žen a mužů v zaměstnání (stanovisko z vlastní iniciativy)	16
2015/C 012/04	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Vliv podnikatelských služeb v průmyslu (stanovisko z vlastní iniciativy)	23
2015/C 012/05	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise o evropské občanské iniciativě „Voda a hygiena jsou lidská práva! Voda je veřejné dobro, ne komodita!“ (COM(2014) 177 final) (stanovisko z vlastní iniciativy)	33
2015/C 012/06	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Úloha občanské společnosti v rámci dohody o volném obchodu mezi EU a Japonskem (stanovisko z vlastní iniciativy)	39
2015/C 012/07	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Situace ukrajinské občanské společnosti v kontextu evropských ambicí Ukrajiny (stanovisko z vlastní iniciativy)	48

III Přípravné akty

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

502. plenární zasedání EHSV ve dnech 15. a 16. října 2014

2015/C 012/08	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke zprávě Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Zpráva o politice hospodářské soutěže za rok 2013 COM(2014) 249 <i>final</i>	54
2015/C 012/09	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o šíření družicových údajů z pozorování Země pro komerční účely COM(2014) 344 <i>final</i> – 2014/0176 (COD)	60
2015/C 012/10	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke zprávě Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o správě a řízení makroregionálních strategií COM(2014) 284 <i>final</i>	64
2015/C 012/11	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 604/2013, pokud jde o určení členského státu příslušného k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu nezletilé osoby bez doprovodu, která nemá žádného rodinného příslušníka, sourozence nebo příbuzného oprávněně pobývajícího na území některého členského státu COM(2014) 382 <i>final</i> – 2014/0202 (COD).	69
2015/C 012/12	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o ekologické produkci a označování ekologických produktů, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. XXX/XXX [nařízení o úředních kontrolách] a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 834/2007 COM(2014) 180 <i>final</i> – 2014/0100 (COD).	75
2015/C 012/13	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k pracovnímu dokumentu útvarů Komise Plán poskytování multimodálních služeb v oblasti cestovních informací, plánování a prodeje jízdenek v EU SWD(2014) 194 <i>final</i>	81
2015/C 012/14	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě Nová éra letectví – Otevření leteckého trhu pro bezpečné a udržitelné civilní využití dálkové řízených letadlových systémů (COM(2014) 207 <i>final</i>)	87
2015/C 012/15	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Inovace v modré ekonomice: využití potenciálu našich moří a oceánů k růstu a vytváření pracovních míst COM(2014) 254 <i>final</i> /2.	93
2015/C 012/16	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí program pro řešení interoperability pro evropské orgány veřejné správy, podniky a občany (ISA2): Interoperabilita jako prostředek modernizace veřejného sektoru COM(2014) 367 <i>final</i> – 2014/0185 (COD)	99
2015/C 012/17	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Jak pokračuje Evropa 2020: strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění COM(2014) 130 <i>final</i>	105
2015/C 012/18	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o usnadnění přeshraniční výměny informací o dopravních deliktech v oblasti bezpečnosti silničního provozu COM(2014) 476 <i>final</i> – 2014/0218 (COD)	115

2015/C 012/19	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1343/2011 o některých ustanoveních pro rybolov v oblasti dohody GFCM (Generální komise pro rybolov ve Středozemním moři) COM(2014) 457 <i>final</i> – 2014/0213 (COD)	116
2015/C 012/20	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o snižování obsahu síry v některých kapalných palivech (kodifikované znění) COM(2014) 466 <i>final</i> – 2014/0216 COD	117

I

(Usnesení, doporučení a stanoviska)

STANOVISKA

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

502. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ EHSV VE DNECH 15. A 16. ŘÍJNA 2014

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Zranitelnost spotřebitelů vůči obchodním praktikám na jednotném trhu

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(2015/C 012/01)

Zpravodaj: pan **Hernández Bataller**

Dne 22. ledna 2014 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Zranitelnost spotřebitelů vůči obchodním praktikám na jednotném trhu

(stanovisko z vlastní iniciativy).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 23. září 2014.

Na 502. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 15. a 16. října 2014 (jednání dne 15. října 2014), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 92 hlasy pro, 37 hlasů bylo proti a 5 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Postupné snižování kupní síly střední třídy – skutečného hybatele konzumní společnosti – a všech spotřebitelů obecně a finanční potíže, jimž čelí malé a střední podniky ve snaze udržet se, vedly v rámci strnulosti výhod ve stávajícím podnikatelském prostředí k přehodnocení běžných obchodních praktik na trhu.

1.2 Dopady narušování, které nekalé praktiky na trhu způsobují, vedly ke vzniku spotřebitelů, kteří jsou oběťmi nastalé hospodářské situace, jež se projevuje ztrátou svobody rozhodování a potížemi při uplatňování svých práv v této oblasti. Tito spotřebitelé by také měli být chráněni vůči těmto politikám, aby se předešlo jejich vyloučení.

1.3 Na druhou stranu lze během hospodářské krize pozorovat všeobecnou a trvalou tendenci postupného oslabování potenciálních spotřebitelů, na základě čehož je možné se domnívat, že tento propad spotřeby se může nadále prohlubovat. Doposud nebyla veřejnými orgány navržena systematická opatření, která by takovému zhoršení předcházela a zabraňovala.

1.4 Náprava této nerovnováhy kromě toho zlepší také postavení výrobců a malých a středních podniků tím, že transparentnost a volná hospodářská soutěž sníží tlak, jemuž výrobci čelí (klesající poptávka, predátorské ceny atd.) a jenž přispívá k nedostatečnému fungování trhu.

1.5 Je nutné přijmout preventivní a ochranná opatření, jako jsou zmírňující opatření a opatření na obnovu, aniž by tím byly dotčeny další návrhy obsažené ve stanovisku. Mezi ně patří přinejmenším:

A. taková opatření evropských orgánů, jejichž cílem bude:

- 1) dohlédnout na lepší provádění norem jednotného trhu, zejména těch, které souvisejí s bezpečností produktů a dohledem trhu, směrnice o nekalých obchodních praktikách a nařízení o spolupráci mezi Komisí a orgány na ochranu spotřebitelů;
- 2) podporovat, doplňovat a kontrolovat politiky členských států v oblasti ochrany spotřebitelů;
- 3) sledovat nové překážky ztěžující fungování vnitřního trhu, k nimž patří hospodářské násilí, k němuž dochází při uzavírání smluv se spotřebiteli, a dalších otázek, a přijmout opatření za účelem jejich řádného odstranění.

B. členské státy by naopak měly:

- 1) poskytnout vhodné finanční dotace spotřebitelským sdružením, aby mohla uskutečňovat svou úlohu ochrany práv všech spotřebitelů. Je třeba zvážit možnost vytvoření fondu z výnosů ze sankcí uložených ve spotřebitelské oblasti, jehož cílem by byl rozvoj a provádění politiky ochrany spotřebitelů, zejména za účelem provádění opatření obecného zájmu ve prospěch všech spotřebitelů, a to na základě zkušenosti členských států, v nichž tyto fondy existují, aby mohl být poté vytvořen a uveden do provozu, v souladu s právními předpisy každého členského státu;
- 2) v systémech sociální ochrany přijmout opatření s cílem zabránit sociálnímu vyloučení spotřebitelů a všech občanů, kteří překračují 30 % ukazatelů vícerozměrné chudoby, zejména pokud jde o přístup k základním nezbytným službám a jejich dodávkám. K tomu by každý členský stát přispěl podle svých potřeb tím, že by vypracoval a realizoval „plán na záchranu občanů“, jenž by napomohl oživení ekonomické situace rodin a kupní síly spotřebitelů.

1.6 Je třeba prohloubit začlenění zájmů spotřebitelů do všech politik Unie. Příslušné programy EU by tak měly věnovat prostřednictvím činností obecného zájmu konkrétní částku na zvýšení příspěvku pro organizace zastupující spotřebitele, aby se tak podpořilo začlenění ekonomicky oslabených spotřebitelů z důvodu nastalé hospodářské situace.

2. Úvod

2.1 Trvání a hloubka současné hospodářské a finanční krize, jakož i opatření přijatá nemalým počtem vlád členských států Evropské unie mají vedlejší účinky, pokud jde o nabídku zboží a služeb a poptávku po nich, což souvisí s poklesem kupní síly, který pocítila většina spotřebitelů, a vede k sociálnímu roztržštění.

2.2 Snižování platů občany přimělo upravit spotřební návyky, aby tak mohli přizpůsobit rodinné finance novým finančním možnostem.

2.3 Ztráta zdrojů příjmů, i když je v některých případech zapojena pomoc rodinných sítí, a jejich snižující se hodnota vedly ke zvyšování počtu ekonomicky oslabených obyvatel, jimž hrozí sociální vyloučení, zejména pokud jde o určité základní produkty, dodávky a služby, což lze považovat za konjunkturální oslabení.

2.4 Kromě toho přesun části spotřebitelů do vrstev s menší kupní silou spolu s finančním vyloučením a nezaměstnaností, vytvořili nová omezení přístupu na běžné trhy zboží a služeb, což přispělo ke vzniku alternativních distribučních prostorů a kanálů, což někdy může způsobovat nedostatky ve fungování trhu.

2.5 Pro přijímání a vyhodnocení rozhodnutí, jež mají zamezit sociálnímu vyloučení, je ze statistických důvodů nutné využít ukazatel chudoby v několika rovinách⁽¹⁾. Tento ukazatel se zabývá různými základními aspekty, k nimž patří vzdělání, zdraví a životní úroveň prostřednictvím deseti ukazatelů (kvalita života/sociální blahobyt), přičemž za chudou se považuje osoba, která nemá přístup k minimálně 30 % vyhodnocovaných ukazatelů. Proto je důležité, aby členské státy přijaly opatření zaměřená na překonávání tohoto prahu.

2.6 Kvůli svému slabému hospodářskému postavení nemají v důsledku krize ekonomicky zranitelní spotřebitelé určité prostředky nutné pro přístup k internetovým obchodům, což omezuje jejich přístup na trh se zbožím a službami poskytovaným příznivějším způsobem. Digitální propast tak zvyšuje sociální propast, což ztěžuje ochranu spotřebitelů proti rizikům vyplývajícím z dopadů hospodářské krize a ze složitosti digitálních trhů.

2.7 Zranitelní spotřebitelé také z důvodu změněné hospodářské situace bývají špatně informováni o ochraně svých hospodářských zájmů při operacích, které provádějí v prostředí trhu, který je pro ně stále běžnější.

2.8 Omezování veřejných zdrojů určených pro spotřebitele v rámci ozdravných politik prováděných vládami v posledních letech výrazně snižuje účinnost zejména kontrolních činností a dozoru nad trhem. EU také vyhradila méně prostředků na víceletý program Spotřebitelé na období 2014–2020⁽²⁾, jak již EHSV konstatoval⁽³⁾.

3. Obchodní praktiky, které mohou vést k narušení ochrany spotřebitelů z důvodu hospodářské krize

3.1 Rozmanité podoby a dopady, jež mají jednotlivé nekalé obchodní praktiky na trhu na nejslabší spotřebitele, z důvodů vyplývajících z hospodářské krize, způsobují zhoršení jejich schopnosti uspokojivě pokrývat základní potřeby.

3.2 Dodržování norem, které jsou zárukou zdraví a bezpečnosti spotřebitelů a uživatelů, nemůže být ze strany poskytovatelů předmětem vyjednávání. Tak jsou spotřebitelé a uživatelé chráněni před jakýmkoli rizikem a v souladu se zásadou předběžné opatrnosti (za podmínek stanovených ve sdělení Komise ze dne 2. února 2000) se brání uvádění na trh takových produktů, zboží a služeb, které by mohly ohrozit fyzickou a psychickou integritu spotřebitelů a uživatelů a omezit jejich legitimní ekonomické zájmy, aniž by tím byla dotčena obecná povinnost zajistit bezpečnost všech produktů určených spotřebitelům nebo těm, které by mohly být použity spotřebiteli, včetně produktů používaných spotřebiteli v souvislosti s poskytováním nějaké služby.

3.3 V situaci ekonomické zranitelnosti spotřebitelů nemohou být nejen dostatečně uspokojovány základní potřeby v oblasti stravování, ale mohou být také závažně omezovány kvůli nabídce potravinářských výrobků, jejichž nutriční hodnota je tím nižší, čím nižší je cena.

3.4 Totéž se děje, i pokud jde o výklad podmínek uchovávání a prodeje produktů, na nichž z důvodu, že se jedná o potraviny rychle podléhající zkáze, musí být vyznačeno datum použitelnosti.

3.5 Dokonce může docházet i k obchodním praktikám, kdy jsou v zájmu razantního snížení ceny k prodeji nabízeny produkty, které již nesplňují požadavky pro uvádění na trh, což současně platí pro poskytování služeb, a tudíž musí být v tomto ohledu přijata veškerá nezbytná opatření, aby se předešlo uvádění těchto výrobků na trh, na což musejí aktivně dohlížet členské státy, přičemž by se měla, jak uvedl EHSV⁽⁴⁾, posílit spolupráce mezi dotčenými vnitrostátními orgány a Komisí a měla by být schválena revize právních předpisů týkajících se bezpečnosti produktů, jež by měla neprodleně vstoupit v platnost.

⁽¹⁾ Statistický parametr vytvořený v roce 2010 OSN a univerzitou v Oxfordu za účelem měření povahy a intenzity chudoby.

⁽²⁾ Úř. věst. L 84, 20.3.2014, s. 42.

⁽³⁾ Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 89.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 271, 19.9.2013, s. 86.

3.6 V tomto smyslu je nutné zvážit také úmyslné použití termínů a názvů, které spotřebitelům podávají zavádějící informace o charakteristikách produktů v obchodní nabídce nebo výrobků, které jsou zlevněny. Jedná se o klamavou reklamu, jednak v souvislosti s marketingovými kampaněmi, které se schovávají za údajný etický cíl a nabádají ke koupi tím, že působí na emoce a lákají na „solidární“ prodej, jednak v souvislosti s klamavými prohlášeními týkajícími se životního prostředí, jejichž pravdivost lze stěží prokázat.

3.7 Rovněž by bylo vhodné dohlížet na uvádění na trh takových produktů, které se skrývají za generické označení „soukromá či vlastní značka“ a které nesplňují platné požadavky a podmínky pro uvádění na trh.

3.8 V potravinářské oblasti je dále velice znepokojivé rozšiřování alternativních kanálů pro uvádění na trh potravin, které unikají úředním kontrolám a kam patří tzv. podvody v potravinářství⁽⁵⁾ prováděné prostřednictvím falšování surovin, nezákonný prodej potravin, opětovný oběh vyhozených potravin pro lidskou spotřebu, atd. Totéž se týká prodeje léků bez lékařského předpisu, jež nejsou OTC⁽⁶⁾, a které jsou vyráběny bez záruk a jsou to padělky, které napodobují originální povolený lék, což obnáší závažná rizika pro zdraví.

3.9 Na druhé straně existují výrobky, u nichž dochází k plánovanému zastarávání, čímž se předčasně zkracuje jejich doba použitelnosti, což vede k nákupu dalších nových výrobků a je to v rozporu se zásadami udržitelnosti a účelnými výdaji spotřebitele, jak již uvedl EHSV⁽⁷⁾.

3.10 Celkově v ekonomicky ohroženějších spotřebitelích vyvolá lehkou nejistotu nabídka produktů prodávaných nekonvenčním způsobem, tedy i online, jejímž cílem je rozdělit poptávku v této skupině návradami jako cena, jednoduché způsoby platby, klamavé slevy (ve slevách prostřednictvím tzv. dynamické ceny⁽⁸⁾), jež by měla být výslovně zakázána), kupóny nebo šeky, které v mnoha případech představují jasné nabádání ke koupi, které je založeno na nerovném postavení účastníků obchodní transakce. V mnoha případech internetové stránky pro srovnávání cen neuvádějí jasné totožnost obchodníka, který internetovou stránku spravuje, a/nebo zda obchodníci platí za to, aby zde jejich výrobky nebo služby byly uvedeny.

3.11 Nicméně je třeba mít na paměti, že vhodné využití možností, jež skýtají nové technologie, nabízí i příležitosti pro ekonomicky oslabené spotřebitele, neboť se tím rozšiřuje spektrum nabídek produktů, posiluje se konkurence mezi podniky a snižují se náklady na distribuci, které nejsou spojeny s dotčeným produktem.

3.12 Obecně vzato, všechny obchodní praktiky, které souvisejí se zmenšením záruk, na něž má spotřebitel právo, výměnou za snížení ceny výrobku nebo nabízené služby, s sebou nesou další snížení ochrany jeho práv a ekonomických zájmů. To vše má za následek větší zranitelnost, která přispívá k rozvoji negativní zpětné vazby, která může uvrhnout ekonomicky oslaběného spotřebitele do dalších potíží.

3.13 S ohledem zvláště na zdraví ekonomicky zranitelných spotřebitelů je nutné zdůraznit narůstající dopad důsledků energetické chudoby v těch regionech, kde v této souvislosti hrají velkou roli klimatické podmínky. Proto je vhodné řešit také okolnosti, v nichž přes zimu poskytovatelé nesmějí přerušit dodávky energií, nebo jakékoli další, které příslušní poskytovatelé mohou zvažovat v případě rizikových situací způsobených zastavením dodávek kvůli platebním potížím, které vyplývají především z nastalých ekonomických okolností.

3.14 Obecně by také bylo vhodné zmínit i veškeré škodlivé praktiky, ke kterým se mohou uchýlovat některé podniky a které v mnoha případech vedou k nevratným škodám na napjatých rodinných financích, zejména v souvislosti s určitými depozitními institucemi, spořitelny a finančními produkty, které neposkytují pravdivé informace a vhodné podmínky uzavírání smluv, jako v případě spotřebitelských úvěrů s velmi vysokými ročními úroky, což mnohé spotřebitele přivedlo do „krize v krizi“ nebo, což vede k témuž výsledku, poškodilo jejich vyhlídky do budoucna v důsledku nadměrného zadlužení rodiny, či dokonce úplné platební neschopnosti rodiny.

⁽⁵⁾ Vyšetřování provádí jednotka Interpolu zaměřená na boj proti šíření padělaných výrobků (operace OPSON).

⁽⁶⁾ „Over-the-counter“ nebo volně prodejný lék, bez lékařského předpisu.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 67, 6.3.2014, s. 23.

⁽⁸⁾ Marketingový nástroj, který sestává z flexibilní tvorby cen v určitém momentu v závislosti na nabídce a poptávce, což v zákazníkovi vyvolává dojem, že se jedná o slevu, ačkoli ve skutečnosti to žádná sleva není.

3.15 Okolnosti uvedené v předchozím odstavci mohou být rozšířeny konkrétněji o témata, jako je hypoteční krize, pojišťování na nižší než skutečnou hodnotu atd., které vedou ke kumulované a trvalé oslabenosti, kterou spotřebitelé, kteří se do ní dostanou, dokáží stěží řešit. Zvláštní zmínku si zaslouží pobírání nepřiměřených provizí, často za naprosté bankovní netransparentnosti, jež vede až k oklamání nejen drobných střadatelů, ale i soukromých investorů, pokud jde o transakce s cennými papíry, do nichž jsou vehnáni samotnými finančními subjekty nebo jinými subjekty přítomnými v odvětví, jež však nemají povolení k provozování činnosti.

3.16 Na úrovni přeshraničních výměn představuje nejednotné uplatňování provedení směrnice 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách⁽⁹⁾ riziko, že se sníží její dosah a záruka větší právní jistoty pro podniky. Lepší provedení by přispělo ke zlepšování ochrany spotřebitelů. Komise bude tedy nyní muset dohlédnout na její řádné provádění ve všech členských státech, což by bylo usnadněno přijetím pokynů, jež by zjednodušily jejich interpretaci v souladu se zamýšleným účinkem směrnice.

3.17 Co se týče nekalých obchodních praktik, je zásadní, aby Komise sledovala oblast opatření, která členské státy uloží za nedodržení ustanovení směrnice. Sankce, jež by měly být uloženy, nesmějí být obecně nižší než zisk plynoucí z praktiky považované za nekalou či klamavou. I řízení, včetně soudních, musejí být odpovídající a účinná pro naplňování účelů směrnice.

3.18 Za účelem zaručení větší soudržnosti s právem Unie by se v budoucnu měly současně a sladěně revidovat směrnice o nekalých obchodních praktikách a směrnice o klamavé a srovnávací reklamě, jak uvedl EHSV⁽¹⁰⁾.

3.19 Celkově se jedná o to, aby se zabránilo přeměně jednotného trhu na bipolární trh, jehož méně příjemná tvář by byla obrácena k těm, kteří mají nejméně a potřebují nejvíce. Provádění obchodních praktik musí být důslednější, zaměřuje-li se na ekonomicky nejslabší spotřebitele. Je třeba zohlednit potřeby spotřebitelů, aby mohli mít přístup k základním produktům, službám a základním dodávkám v dostatečném množství a trvale, tak aby mohli vést důstojný život, což by mělo být chráněno příslušnými veřejnými orgány.

4. Návrhy institucionálních opatření pro boj proti nastalé ekonomické zranitelnosti spotřebitelů

4.1 EHSV vyzývá odpovědné orgány, aby přijaly účinná opatření pro zaručení bezpečného přístupu k základním produktům a službám i jasné a účinné ochrany práv těch spotřebitelů a uživatelů, kteří z nastalých hospodářských příčin dopad hospodářské a finanční krize pocítili nejvíce, aby se předešlo jejich sociálnímu vyloučení, jak již EHSV upozornil, přičemž tato opatření by mohla spočívat například v regulaci nadměrného zadlužení rodin⁽¹¹⁾, která by měla zmírnit vysoký finanční tlak, jímž trpí určité části společnosti.

4.2 Zároveň musí být hlavní výzvou evropských veřejných politik ochrany spotřebitele konkrétní ochrana práv ekonomicky zranitelných spotřebitelů z důvodu nastalých příčin a zejména jejich důstojného přístupu na trh základního zboží a služeb a při uplatňování příslušných předpisů.

4.3 Různá opatření tak lze rozdělit do čtyř kategorií: preventivní, ochranná, zmírňující a nápravná.

4.4 Při vypracování akčního plánu je třeba se zabývat přinejmenším činnostmi, které budou zaměřeny na odlišné kategorie intervenčních opatření.

⁽⁹⁾ Úř. věst. L 149, 11.6.2005, s. 22.

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 271, 19.9.2013, s. 61.

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 311, 12.9.2014, s. 38.

4.5 Ze všeho nejdříve by měl být vytvořen fond, který by byl tvořen obnosy hospodářských sankcí uložených těm, kteří se dopustili přestupků ve spotřebitelské oblasti, tyto prostředky by měly být použity na politiku ochrany spotřebitele a zejména na opatření obecného zájmu (prostřednictvím nástroje hromadné žaloby) prospěšná všem a prováděná sdruženími spotřebitelů a veřejnými orgány a dalšími subjekty, jež mohou vyvíjet činnost v oblasti provádění této politiky, v souladu s ustanoveními jednotlivých členských států.

4.6 V případě, že by došlo k závažným porušením s ohrožením či skutečným poškozením zdraví lidí a jejich bezpečnosti, by se měla posílit pravomoc příslušných orgánů uložit sankce, s možností odsouhlasit, že se zabaví nástroje a použité zboží a ukončí činnost podniku, za plného zohlednění všech záruk právního státu.

4.7 Preventivní opatření jsou taková opatření, která se týkají různých vnějších faktorů, které přispívají k nárůstu počtu ekonomicky zranitelných spotřebitelů, k němuž došlo kvůli hospodářské krizi, a výskytu situací nebo praktik ovlivňujících tyto spotřebitele různým způsobem.

4.8 Kromě řešení vnějších faktorů je nutné přijmout také opatření určená na posílení zástupců spotřebitelů jakožto hospodářských a sociálních partnerů a povzbuzovat je, aby se zapojili do programů spolupráce, společného nákupu nebo kooperativní ekonomiky.

4.9 Dalším základním preventivním opatřením je vytvoření střediska pro sledování, jež by monitorovalo strategické politiky přijaté v nejdůležitějších odvětvích, jako jsou služby veřejného zájmu, audiovizuální sektor, odvětví paliv, bankovníctví, energetické oligopoly, bydlení atd., jež mohou představovat riziko nejvíce ohrožující ty nejzranitelnější spotřebitele.

4.10 Celkově se jedná o činnosti související s oblastmi hospodářství, financí a zaměstnanosti, ale i se situacemi zapříčiněnými negativním dopadem, který mohou mít nové technologie na přístup k trhu zboží a služeb v rámci ochrany a práv spotřebitele a uživatele. V tomto smyslu je nutné zahrnout i reklamní činnost a marketing, které mohou být příčinou rozhodnutí neodpovídajících situací, jíž spotřebitelé procházejí, nebo ovlivňují jejich kritéria při nakupování.

4.11 Ochranná opatření jsou taková, která posilují mechanismy obrany spotřebitelů a uživatelů v horším a podřízeném postavení, zejména pokud jde o přístup k technické a právní ochraně i k odškodnění a nápravě škod, přičemž je třeba mít na paměti zvláštní situaci ekonomicky oslabených spotřebitelů z důvodu nastalé situace.

4.12 Je nutné posílit spolupráci mezi vnitrostátními orgány a Komisí a přistoupit k úplné revizi oblasti působnosti nařízení (ES) č. 2006/2004 o spolupráci v oblasti ochrany spotřebitele prostřednictvím zavedení rovnocenných mechanismů ověřování a harmonizace sankcí, účinnosti a způsobů použití tohoto nařízení. Spotřebitelé musejí mít rovněž přístup k bezpečným produktům a službám, což vyžaduje účinný dozor nad trhem, a EHSV tudíž doufá, že bude schválena revize právních předpisů o bezpečnosti produktů.

4.13 Zmírňující činnosti se zaměřují na spotřebitele, kteří již jsou kvůli své ekonomické situaci z důvodu hospodářské krize zranitelní, přičemž cílem těchto opatření je pomoci čelit těmto důsledkům, což jim umožní v budoucnu naplnit základní potřeby v rámci důstojných životních podmínek.

4.14 Jak v případě těchto opatření, tak v případě opatření na obnovu, která mohou členské státy přijmout, je důležité, aby se v některých z nich řešila i pomoc rodinným a sociálním sítím, které by měly mít nezbytnou institucionální podporu, aby svou úlohu mohly plnit. Také strukturální fondy by mohly přispět k vytváření zmíněných fondů solidarity na předcházení sociálnímu vyloučení prostřednictvím naplňování svých cílů.

4.15 Mezi opatření na obnovu patří veškerá opatření, která umožní propagovat alternativy pro překonání situace ekonomického oslabení za podmínek, které jsou v současnosti udržitelné. V této souvislosti doporučujeme, aby byl vypracován a proveden „plán na záchranu občanů“, jenž by pomohl znovu oživit ekonomickou situaci rodin díky obnově kupní síly spotřebitelů, kompenzoval ztráty a škrtů, k nimž došlo během hospodářské krize, a byl spravedlivou protívahou opatření prováděných v souvislosti se záchranou bank, jež byla určena finančním subjektům. To by více odpovídalo ustanovení bodu 5 hlavních zásad směrnice Organizace spojených národů na ochranu spotřebitelů z roku 1999, podle něž by politiky „měly brát v úvahu cíle vymycování bídy, uspokojovat základní lidské potřeby všech členů společnosti a snižovat nerovnosti v rámci jednotlivých zemí i v mezinárodním srovnání“.

4.16 Čl. 34 odst. 3 Listiny základních práv Evropské unie, který za účelem boje proti sociálnímu vyloučení a chudobě zároveň dává Unii a členským státům pravomoc zavést pravidla, která zajistí důstojnou existenci pro všechny, kdo nemají dostatečné prostředky.

4.17 Nakonec je zajímavé provádět studie a výzkumy, pokud jde o faktory, které jsou rozhodující a umožňují rozvoj ekonomického oslabení spotřebitelů.

4.18 K faktorům, které mohou narušit fungování vnitřního trhu, patří téma hospodářského násilí na spotřebiteli, k němuž dochází při uzavírání smluvních vztahů, a to z důvodu nerovnováhy a podřadného postavení spotřebitele. Tato pozice může ovlivňovat vůli spotřebitele a nedobrovolně vyústit v chybné rozhodnutí v okamžiku poskytování souhlasu při uzavírání smluvních vztahů se spotřebiteli. V těchto případech jsou spotřebitelé uvázáni do smluv, které by jinak neuzavřeli či nepřijali, nebo smlouvy obsahují nepřiměřenou zátěž, kterou by nepřijali dobrovolně v průběhu svého rozhodování.

4.19 EHSV by se měl zabývat tímto neduhem, který se týká uzavírání smluvních vztahů se spotřebiteli, a narušením konkurenceschopnosti, které vzniká nevhodným fungováním vnitřního trhu. Ostatní instituce Unie by se tím měly náležitě zabývat a přijmout vhodná opatření, jež zabrání hospodářskému násilí, jež vzniká při uzavírání smluvních vztahů se spotřebiteli z důvodu jejich podřadného postavení.

V Bruselu dne 15. října 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

PŘÍLOHA

ke stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

Následující pozměňovací návrhy byly v diskusi zamítnuty, získaly však nejméně čtvrtinu odevzdaných hlasů (čl. 54 odst. 3 jednacího řádu):

a) Odstavec 1.3

Změnit:

„Na druhou stranu lze během hospodářské krize pozorovat všeobecnou a trvalou tendenci postupného oslabování ekonomické situace potenciálních spotřebitelů, na základě čehož je možné se domnívat, že tento propad spotřeby se může nadále prohlubovat. Doposud nebyla veřejnými orgány navržena systematická opatření, která by takovému zhoršení předcházela a zabraňovala.“

Odůvodnění

Je třeba definovat, co je oslabováno.

Výsledek hlasování:

hlasů pro: 49

hlasů proti: 86

zdrželo se hlasování: 3

b) Odstavec 3.5

Změnit:

„Dokonce může docházet i k nekalým obchodním praktikám, kdy jsou v zájmu razantního snížení ceny k prodeji nabízeny produkty, které již nesplňují požadavky pro uvádění na trh, což současně platí pro poskytování služeb, a tudíž musí být v tomto ohledu přijata veškerá nezbytná opatření, aby se předešlo nezákonnému uvádění těchto výrobků na trh, na což musejí aktivně dohlížet členské státy, přičemž by se měla, jak uvedl EHSV ⁽¹⁾, posílit spolupráce mezi dotčenými vnitrostátními orgány a Komisí a měla by být schválena revize právních předpisů týkajících se bezpečnosti produktů, jež by měla neprodleně vstoupit v platnost.“

Odůvodnění

Zboží a služby, které nesplňují požadavky na uvádění na trh, nelze prodávat resp. poskytovat, takže veškerý jejich prodej a poskytování jsou nezákonné.

Výsledek hlasování:

hlasů pro: 42

hlasů proti: 77

zdrželo se hlasování: 14

Následující odstavce stanoviska byly změněny při schválení příslušných pozměňovacích návrhů plenárním zasedáním, získaly však nejméně čtvrtinu odevzdaných hlasů (čl. 54 odst. 3 jednacího řádu):

⁽¹⁾ Stanovisko na téma Dozor nad trhem, Úř. věst. C 271, 19.9.2013, s. 86.

c) Odstavec 4.9

„Celkově se jedná o činnosti související s oblastmi hospodářství, financí a zaměstnanosti, ale i se situacemi zapříčiněnými negativním dopadem, který mohou mít nové technologie na přístup k trhu zboží a služeb v rámci ochrany a práv spotřebitele a uživatele. V tomto smyslu je nutné zahrnout i reklamní činnost a marketing, které mohou být příčinou rozhodnutí neodpovídajících situací, jíž spotřebitelé procházejí, nebo ovlivnit jejich kritéria při nakupování.“

Výsledek hlasování:

hlasů pro:	60
hlasů proti:	58
zdrželo se hlasování:	9

d) Odstavec 4.14 (nový odstavec 4.15)

„Mezi opatření na obnovu patří veškerá opatření, která umožní propagovat alternativy pro překonání situace ekonomického oslabení za podmínek, které jsou v současnosti udržitelné. To by více odpovídalo ustanovení bodu 5 hlavních zásad směrnice Organizace spojených národů na ochranu spotřebitelů z roku 1999, podle něž by politiky „měly brát v úvahu cíle vymycování bídy, uspokojovat základní lidské potřeby všech členů společnosti a snižovat nerovnosti v rámci jednotlivých zemí i v mezinárodním srovnání.“

Výsledek hlasování:

hlasů pro:	66
hlasů proti:	63
zdrželo se hlasování:	11

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Ženy ve vědě**(stanovisko z vlastní iniciativy)**

(2015/C 012/02)

Zpravodajka: **paní Vareikytė**

Dne 22. ledna 2014 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Ženy ve vědě

(stanovisko z vlastní iniciativy).

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 30. září 2014.

Na 502. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 15. a 16. října 2014 (jednání dne 15. října), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 169 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Budoucnost Evropské unie závisí na výzkumu a inovacích a Evropa potřebuje do roku 2020 o 1 milion více výzkumných pracovníků, aby si zachovala konkurenceschopnost ve světě. Výzkum by mohl rovněž vytvořit 3,7 mil. pracovních míst a zvýšit do roku 2025 roční HDP EU o 795 mld. EUR, pokud bude do roku 2020 dosaženo 3 % cíle pro podíl HDP investovaného do VaV ⁽¹⁾.

1.2 EU se zavázala k podpoře rovnosti žen a mužů ve všech svých oblastech politiky včetně výzkumu a inovací (VaI). Data dostupná na evropské úrovni ukazují, že v evropském sektoru výzkumu je výrazná nerovnováha mezi ženami a muži ⁽²⁾.

1.3 Rovnováha mezi ženami a muži má zásadní význam pro dobré fungování výzkumného systému. K dosažení cílů stanovených v oblasti výzkumu musejí členské státy a EU jako celek využít veškerý lidský kapitál, jež mají k dispozici.

Evropské komisi:

1.4 Výbor naléhavě žádá Komisi, aby členským státům předložila doporučení obsahující společné pokyny k institucionální změně na podporu rovnosti žen a mužů na vysokých školách a ve výzkumných institucích, jak bylo uvedeno ve sdělení o Evropském výzkumném prostoru v roce 2012.

1.5 V tomto doporučení by měla členské státy vyzvat, aby odstranily právní a jiné překážky náborem výzkumných pracovníků, zachování jejich pracovního poměru a jejich kariérního postupu, řešily nerovnováhu mezi muži a ženami v rozhodovacím procesu a posílily genderový rozměr výzkumných programů.

1.6 Výbor rovněž žádá Komisi, aby pokračovala v přípravě a zavádění programů osvěty, jejichž cílem je přilákat více dívek do oborů STEM (věda, technika, strojírenství a matematika) a více žen do výzkumu.

1.7 Mělo by se zajistit, aby spolu příslušná generální ředitelství Komise (GR pro vzdělávání a kulturu a GR pro výzkum a inovace) více spolupracovala.

⁽¹⁾ P. Zagamé, L. Soete. The cost of a non-innovative Europe, 2010.

⁽²⁾ Přehled současné situace je uveden v kapitole 2 tohoto dokumentu.

1.8 Výbor dále doporučuje, aby se v rámci Eurostat sbírala a šířila data související s výzkumem a inovacemi rozdělená podle pohlaví.

Členskými státy:

1.9 Členské státy by měly usilovat o zlepšení svých právních rámců a rámců politiky v oblasti rovnosti žen a mužů ve výzkumu a měly by při tom vycházet z doporučení uvedených ve sdělení o EVP a z programu Horizont 2020.

1.10 Výbor naléhavě žádá členské státy, aby zaručily, že výdaje na VaV budou dosahovat 3 % HDP, tj. úrovně stanovené ve strategii Evropa 2020.

1.11 Členské státy by rovněž v souladu se sdělením o EVP měly zpřístupnit evropské strukturální fondy a jiné režimy financování pro opatření související s institucionálními změnami.

1.12 Hodnocení, akreditace a financování výzkumných institucí a organizací by měly být provázány s jejich výsledky v oblasti rovnosti žen a mužů.

1.13 Členské státy by společně se svými veřejnými/státními výzkumnými institucemi a sociálními partnery měly prošetřit způsoby zaručení rovnováhy mezi profesním a soukromým životem a zavedení přístupů usnadňujících rodinný život, a to jak pro ženy tak pro muže pracující ve výzkumu.

1.14 Členské státy by měly podporovat a upevňovat dialog mezi výzkumnými institucemi, podniky a příslušnými sociálními partnery.

Zúčastněným stranám z výzkumu:

1.15 EHSV naléhavě žádá výzkumné instituce a vysoké školy, aby zaručily rovnovážné zastoupení žen a mužů ve svých rozhodovacích, výběrových a dalších příslušných útvarech.

1.16 Opatření v oblasti rovnosti žen a mužů musí být zahrnuta do plánovacího procesu výzkumných institucí a vysokých škol a jejich příslušných útvarů.

1.17 Výbor žádá, aby se rozšířil dialog s nakladateli a vydavateli vědeckých publikací, aby se, pokud jde o vědecké publikace, redakční články, recenze a rešerše, odstranila genderová předpojatost a zvýšil se počet příspěvků vědeckých pracovníků.

2. Stávající situace ⁽³⁾

2.1 V roce 2005 stanovila Evropská rada cíl, podle něž mělo být ve vedoucích pozicích výzkumu ve veřejném sektoru 25 % žen. Nerovnováha mezi muži a ženami však přetrvává: v roce 2010 vedly ženy pouze 15,5 % institucí vysokoškolského vzdělávání a pouze 10 % rektorů univerzit byly ženy.

2.2 Horizontální segregace je v různých hospodářských odvětvích a vědních oborech stále realitou. Podíl žen mezi výzkumnými pracovníky je vyšší ve vysokoškolském vzdělávání a ve veřejné správě než v podnikatelském sektoru. Podíl žen mezi profesory (úroveň A) je v EU nejvyšší v humanitních a sociálních vědách (28,4 % a 19,4 %) a nejnižší ve strojírenství a technice (7,9 %).

2.3 Akademická dráha žen zůstává taktéž poznamenána značnou vertikální segregací. V roce 2010 přesahoval počet studentek (55 %) a absolventek (59 %) počet studentů a absolventů, nicméně muži převyšovali ženy v postgraduálním studiu (49 % žen mezi doktorandy a 46 % mezi absolventy postgraduálního studia). Ženy kromě toho představovaly 44 % akademických pracovníků úrovně C, 37 % úrovně B a pouze 20 % úrovně A. Nedostatečné zastoupení žen je ještě výraznější ve vědě a strojírenství, kde představovaly pouze 33 % akademických pracovníků úrovně C, 23 % úrovně B a 11 % úrovně A ⁽⁴⁾.

⁽³⁾ Zdroj statistických údajů v kapitole 2: She Figures 2012: Gender in Research and Innovation, Evropská komise, 2013.

⁽⁴⁾ Úrovně A, B a C představují postavení v rámci instituce, tj. vyšší, střední a nižší pozice.

2.4 Klíčovým prvkem dosažení rovnosti mužů a žen je i nadále dosažení vhodné rovnováhy mezi profesním a soukromým životem. Kromě „skleněného stropu“ existuje rovněž „mateřská zeď“, která brzdí kariéru vědeckých pracovníků, jelikož ženy stále nesou větší část břemene v podobě péče o děti a domácích prací.

2.5 Mezi další vážné překážky a omezení nábory výzkumných pracovníků, zachování jejich pracovního poměru a jejich kariérního postupu v evropském vědeckém systému patří: nedostatek transparentnosti při nábory a povýšení, genderová předpojatost při hodnocení výkonu, neprůhlednost v rozhodovacích orgánech a přetrvávající stereotypy, pokud jde o zapojení dívek a žen do vědy. Evropské výzkumné instituce je ještě nutné výrazně modernizovat, aby ženám a mužům nabídly strukturální podmínky pro rovné příležitosti.

3. Výhody rovnosti žen a mužů ve vědě a inovacích

3.1 Výzkum a inovace jsou hlavními hnacími silami hospodářského růstu v Evropě a Evropa potřebuje o 1 milion více výzkumných pracovníků, aby si zachovala konkurenceschopnost ve světě. Výzkum a inovace jsou nejen předpokladem toho, aby se EU stala společností založenou na znalostech, ale mohly by rovněž vytvořit 3,7 mil. pracovních míst a zvýšit do roku 2025 roční HDP EU o 795 mld. EUR, pokud bude dosaženo 3 % cíle pro podíl HDP investovaného do VaV⁽⁵⁾.

3.2 Rovnost žen a mužů má zásadní význam pro dobré fungování výzkumného systému. K dosažení cílů stanovených v oblasti výzkumu musejí členské státy a EU jako celek využít veškerý lidský kapitál, který mají z hlediska talentu a zdrojů k dispozici. Využití plného potenciálu dovedností, znalostí a kvalifikací žen přispěje ke zvýšení růstu, tvorby pracovních míst a evropské konkurenceschopnosti, což jsou hlavní hnací síly prosperující ekonomiky.

3.3 Aby měl výzkum vysoké kvality význam pro společnost, musí se zvážit řada různých řešení. To lze nejlépe zaručit, pokud budou výzkumné komunity rozmanité a budou schopné spolupracovat v rámci oborů a mezioborově. Výzkum a vzdělávání jsou nedílnou součástí přípravy politik a veřejné správy a přispívají ke kritičtější, rozmanitější a otevřenější veřejné diskusi⁽⁶⁾.

3.4 Nábor vyššího počtu žen v oblasti výzkumu může rozšířit zdroje znalostí, zlepšit kvalitu vytváření znalostí a tuto oblast posílit a učinit ji konkurenceschopnější. Ze studií vyplývá, že heterogenní výzkumné týmy jsou zdatnější a inovativnější než homogenní skupiny⁽⁷⁾ a že různé znalosti a různý sociální kapitál v týmech jsou důležité pro vznik nových nápadů⁽⁸⁾. Mimoto genderové inovace ve vědě, medicíně, strojírenství a životním prostředí využívají pohlaví a genderovou analýzu jako zdroj stimulující nové nápady, služby a technologie⁽⁹⁾.

3.5 Ze srovnání ukazatelů zastoupení žen a mužů jednotlivých členských států vyplývá, že země s lepším indexem rovného postavení žen a mužů obvykle investují vyšší procentuální podíl HDP do výzkumu a vývoje a také dosahují lepších výsledků v inovacích.

3.6 Zařazení genderové analýzy do obsahu výzkumu a inovací zaručuje, že výzkum i současné inovace odpovídajícím způsobem zohledňují potřeby, chování a postoje žen i mužů. Z různých studií vyplývá, že zahrnutí genderové analýzy zvyšuje význam a kvalitu výzkumu a inovací. Dodává rovněž hodnotu společnosti a podnikům tím, že činí výzkum citlivým na širokou a rozmanitou uživatelskou základnu a tím, že vytváří inkluzivnější inovační procesy, což dokazuje i projekt v oblasti genderových inovací⁽¹⁰⁾.

4. Evropská opatření

4.1 Výbor naléhavě žádá Komisi, aby členským státům předložila doporučení obsahující společné pokyny k institucionální změně na podporu rovnosti žen a mužů na vysokých školách a ve výzkumných institucích, jak bylo uvedeno ve sdělení o Evropském výzkumném prostoru v roce 2012. V tomto doporučení by měla členské státy vyzvat, aby odstranily právní a jiné překážky nábory výzkumných pracovníků, zachování jejich pracovního poměru a jejich kariérního postupu, řešily nerovnováhu mezi muži a ženami v rozhodovacím procesu a posílily genderový rozměr výzkumných programů. Mělo by také zahrnovat obsáhlý seznam nejefektivnějších příkladů ze zemí Evropského výzkumného prostoru (EVP).

⁽⁵⁾ P. Zagamé, L. Soete. The cost of a non-innovative Europe, 2010.

⁽⁶⁾ Women in science, Norsko, 2010.

⁽⁷⁾ Campbell L.G., Mehtani S., Dozier M.E., Rinehart J. Gender-Heterogeneous Working Groups Produce Higher Quality Science, 2013.

⁽⁸⁾ <http://www.genderinscience.org.uk/index.php/consensus-seminars/recommendations>

⁽⁹⁾ Zpráva skupiny expertů Innovation through gender, Evropská komise, 2013.

⁽¹⁰⁾ Zpráva skupiny expertů Innovation through gender, Evropská komise, 2013.

4.2 Výbor rovněž žádá Komisi, aby pokračovala v přípravě a zavádění programů osvěty, jejichž cílem je přilákat více dívek do oborů STEM (věda, technika, strojírenství a matematika) a více žen do výzkumu a zvláštní programy profesního poradenství a pomoci. V této souvislosti by se mělo zajistit, aby spolu příslušná generální ředitelství Komise (GŘ pro vzdělávání a kulturu a GŘ pro výzkum a inovace) více spolupracovala. Prostřednictvím této spolupráce by bylo možné vyvíjet společné úsilí o zajištění lepších výsledků, pokud jde o rovnost žen a mužů a výzkum a vzdělávání obecně.

4.3 Komise by měla zaručit rovnováhu mezi ženami a muži v unijních programech mobility ve vzdělávání a výzkumu.

4.4 Výbor dále doporučuje, aby se v rámci Eurostatu sbírala a šířila data související s výzkumem a inovacemi rozdělená podle pohlaví, a zajistily se tak spolehlivější a srovnatelnější ukazatele a plynulejší postupy sběru dat a monitorování, což by pomohlo při tvorbě strategie pro rovnost žen a mužů na období po roce 2015.

5. Vnitrostátní a institucionální opatření

5.1 EHSV požaduje, aby členské státy přizpůsobily své národní politiky rovnosti žen a mužů ve výzkumu a inovacích rozhodnutím ohledně Evropského výzkumného prostoru přijatým na úrovni EU a programu Horizont 2020.

5.2 Výbor naléhavě žádá členské státy, aby zaručily, že výdaje na VaV budou dosahovat 3 % HDP, tj. úrovně stanovené ve strategii Evropa 2020. Průměrné výdaje EU-28 na VaV činí v současnosti 2,07 % ⁽¹¹⁾, což brzdí hospodářský růst a tvorbu pracovních míst a brání výzkumným institucím ve využívání celé zásobárny talentů.

5.3 Členské státy by měly vytvářet a zavádět osvětové programy specificky uzpůsobené k přilákání většího počtu dívek do oborů STEM a většího počtu žen do výzkumu. Začít by se mělo propagací těchto oborů ve školách.

5.4 EHSV se domnívá, že jedním z nejúčinnějších opatření na zlepšení rovnováhy mezi ženami a muži ve vzdělávání a ve výzkumu jsou finanční pobídky vzdělávacím a výzkumným institucím, které vykazují zřejmý pokrok v zajišťování rovnosti žen a mužů. Členské státy by měly provádět hodnocení, akreditaci a financování výzkumných institucí a organizací s jejich výsledky v oblasti rovnosti žen a mužů.

5.5 Pro položení pevného základu kýžené strukturální změny v evropských výzkumných institucích a organizacích by členské státy a jejich příslušné instituce měly vytvořit metodiku monitorování a hodnocení efektivity opatření v oblasti rovnosti žen a mužů.

5.6 Členské státy by společně se svými výzkumnými a vzdělávacími institucemi a sociálními partnery měly prozkoumat způsoby zajištění rovnováhy mezi profesním a soukromým životem a zavedení přístupů usnadňujících rodinný život (zařízení péče o dítě, práce z domova, práce na částečný úvazek atp.), a to jak pro ženy tak pro muže pracující ve výzkumu.

5.7 EHSV naléhavě žádá výzkumné instituce, aby zaručily rovnovážné zastoupení žen a mužů ve svých rozhodovacích, výběrových a dalších příslušných orgánech.

5.8 Opatření v oblasti rovnosti žen a mužů musí být zahrnuta do plánovacího procesu výzkumných institucí a vysokých škol a jejich příslušných útvarů. Akční plány musí být zavedeny na všech úrovních a každoročně se musí podávat zprávy o cílových hodnotách, krocích a výsledcích. Jednotlivé útvary musejí být do tohoto procesu aktivně zapojeny a musí mít odpovědnost v podobě rozhodování o vlastních cílech a krocích. Do tohoto plánování by měly být zapojeny rovněž ženy, aby se zaručilo, že výzkumné pracovnice a jejich oblasti zájmu nebudou opomíjeny.

⁽¹¹⁾ Eurostat, 2012.

5.9 Věda a inovace jsou nejpřínosnější pro podniky. Členské státy by proto měly podporovat a upevňovat dialog mezi výzkumnými institucemi, podniky a příslušnými sociálními partnery. Na základě tohoto dialogu by se mohl zvýšit výzkum zaměřený na oblast podnikání a výzkumné instituce by mohly diverzifikovat svůj rozpočet.

5.10 Výbor žádá, aby se rozšířil dialog s nakladateli a vydavateli vědeckých publikací, aby se odstranila genderová předpojatost a zvýšil se počet příspěvků vědeckých pracovníků do vědeckých publikací, k redakčním článkům, recenzím a rešeršům.

5.11 Měl by se rovněž zaručit dialog mezi vědeckými pracovníky z různých generací, aby se zvýšila spolupráce ve výzkumu a mladým výzkumným pracovníkům se poskytl příležitost k informálnímu učení.

5.12 Vedení má výrazný vliv na výzkumnou činnost a hraje zásadní úlohu v rozvoji kvality. Do přípravy na obsazování vyšších pozic musí být zahrnuti jak muži, tak ženy. Vedoucí pracovníci musí být vyškoleni v otázkách rovnosti žen a mužů ve výzkumu, což je specifická oblast odbornosti.

5.13 Výbor podporuje mezinárodní a vnitrostátní způsoby oceňování, např. program „For Women in Science“ (UNESCO-L'Oréal) ⁽¹²⁾, „Athena Swan“ ⁽¹³⁾ a další iniciativy, jelikož podněcují ženy, aby se angažovaly ve vědecké činnosti, a stimulují instituce k provedení strukturálních změn, ale kromě toho jsou i účinným komunikačním nástrojem na propagaci rovnosti žen a mužů.

6. Příklady zaměstnanecké politiky a organizačních opatření

6.1 Jedním z opatření na podporu rovnovážného zastoupení žen a mužů je umírněná pozitivní diskriminace, již umožňuje Smlouva o fungování EU a která nesmí překročit hranice vymezené judikaturou Soudního dvora. Při ní se v případě většího počtu uchazečů s přibližně stejnými kvalifikacemi dává přednost příslušníkům pohlaví, jež je mezi zaměstnanci na stejné úrovni pozic zastoupeno méně než 40 %.

6.2 Výzkumné instituce a vysoké školy mají dvě různé možnosti jak se bránit případné genderové předpojatosti při náboru zaměstnanců. První je sestavení pokynů zajišťujících dohled nad postupy jmenování, který provádí vedení fakulty, ombudsman pro rovnost žen a mužů nebo jiný odpovědný orgán. Druhou je požadovat po fakultách zprávy o náboru zaměstnanců, aby bylo možné sestavovat statistiky týkající se uchazečů, osob postupujících do širšího výběru a najatých osob rozdělené podle pohlaví. Je důležité potírat při dosazování na pozice neformálnost, jelikož ta často hraje ve prospěch mužů. Patří sem „neoficiální výzvy“ k uchazečství o pracovní místo a uzpůsobování oznámení o volných pracovních místech tak, aby lépe vyhovovala kvalifikacím a zkušenostem mužů.

6.3 Lze vytvářet na míru šité programy a zřizovat zařízení péče o děti. Toho je možné využívat v oznámení o volných pracovních místech k přilákání uchazečů. Další účinnou možností, jak přilákat více uchazečů obou pohlaví, je nabídnout volitelné prodloužení období výzkumné činnosti/odborné asistentury na VŠ po rodičovské dovolené.

6.4 Některé evropské země zřídily zvláštní databáze vědeckých pracovníků a odborníků. Jsou vhodné zejména v případě, kdy se hledá konkrétní vědkyně nebo vědkyně se specifickými dovednostmi pro výzkumný tým nebo instituci, kde jsou ženy nedostatečně zastoupeny.

6.5 Měla by se podporovat tvorba rozpočtu zohledňující pohlaví, aby se zaručilo, že se k posuzování rozpočtových prostředků a rozdělování zdrojů bude přistupovat s ohledem na pohlaví. To znamená zahrnout hledisko pohlaví do všech fází rozpočtového procesu, aby bylo možné monitorovat a posuzovat rovnost a v případě potřeby cíleně zasáhnout.

6.6 Mohly by se zřídit vnitrostátní či institucionální fondy, jejichž specifickým posláním by bylo poskytovat finanční podporu výzkumným pracovníkům v oborech s malým zastoupením žen. Rovněž by se prostřednictvím různých stimulačních programů mohly odměňovat instituce a střediska, jež aktivně podporují rovnost žen a mužů a mají na tomto poli dobré výsledky.

⁽¹²⁾ http://www.loreal.com/Foundation/Article.aspx?topcode=Foundation_AccessibleScience_WomenExcellence

⁽¹³⁾ <http://www.athenaswan.org.uk>

6.7 Rovnováhu mezi muži a ženami ve funkcích a komisích lze zlepšit tím, že se různé útvary budou vyzývat, aby zvaly zahraniční vědecké pracovnice jako hostující profesorky nebo členky komisí.

6.8 Zaměstnavatelé by se při zveřejňování nabídek míst výzkumných pracovníků a výzkumných pracovníků s ukončeným doktorandským studiem měli vyhnout vysoké míře specializace, aby přilákali více uchazečů a předešli předčasnému vyloučení uchazečů.

6.9 Mezi členy všech jmenovacích komisí by měly být ženy a ženy a muži by v nich měli být rovnoměrně zastoupeni. Mohlo by to přispět k tomu, že ženy budou podávat přihlášky a že budou přijímány.

6.10 Povědomí o problematice rovnosti žen a mužů a příslušné znalosti by měly být zahrnuty do školicích programů pro řídicí pracovníky. Kvalifikace v oblasti rovnosti žen a mužů mohou být kritériem pro nábor zaměstnanců do řídicích funkcí a součástí hodnocení řídicích pracovníků⁽¹⁴⁾.

6.11 Je zásadně důležité, aby se rovnost žen a mužů monitorovala prostřednictvím vhodných ukazatelů týkajících se lidských zdrojů a přidělování finančních prostředků. Základní sběr dat by tak vždy měl být podřízen rozdělení dat podle pohlaví.

6.12 Výzkumné týmy mají stimulující účinek na výzkumné prostředí. Ze studií vyplývá, že týmy složené z lidí z různého prostředí a s různou kvalifikací mají větší šanci pojmout výzkum obsáhleji. Ze studií dále vyplývá, že sestavováním smíšených výzkumných týmů se vytváří lepší podmínky pro tvořivost a inovace a zvyšuje počet publikací⁽¹⁵⁾.

6.13 Etablování se ve výzkumu by nově jmenovaným ženám mohly usnadnit soubory opatření pro začínající výzkumné pracovníky (sestavující z prostředků na realizaci projektů, nákup vybavení a platy pro pomocné výzkumné pracovníky). Zkušenosti ukazují, že ženy si nevyjednávají tak dobré podmínky pro výzkum jako muži. Pokusem, jak tuto situaci napravit, jsou soubory opatření pro začínající výzkumné pracovníky a mělo by se o nich zvláště uvažovat.

V Bruselu dne 15. října 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽¹⁴⁾ IDAS – národní program vzdělávání řídicích pracovníků, jehož cílem je zvýšit počet žen na vyšších akademických pozicích na švédských vysokých školách.

⁽¹⁵⁾ The Scientist, 7. listopadu 2005 a Science, Vol. 309, 2005.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Rozvoj služeb pro rodiny za účelem zvýšení míry zaměstnanosti a podpory rovnosti žen a mužů v zaměstnání

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(2015/C 012/03)

Zpravodajka: **paní Ouin**

Dne 26. února 2014 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s odst. 2 čl. 29 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Rozvoj služeb pro rodiny za účelem zvýšení míry zaměstnanosti a podpory rovnosti žen a mužů v zaměstnání.

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 30. září 2014.

Na 502. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 15. a 16. října 2014 (jednání dne 16. října), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 141 hlasy pro, 17 hlasů bylo proti a 16 členů se zdrželo hlasování.

1. Doporučení

1.1 Doporučení Evropské unii:

- prosazovat výměny osvědčených postupů a zlepšovat statistické znalosti;
- vypracovat soubor doporučení pro sociální partnery založený na genderově neutrálním srovnání pracovních míst;
- uspořádat soutěž o cenu za inovace v podnikání v oblasti služeb rodinám;
- propagovat sociální inovace při vytváření služeb rodinám nezávisle na formě těchto služeb.

1.2 Členskými státy:

- ratifikovat úmluvu MOP č. 189;
- legalizovat nelegální práci pomocí daňových úlev a jednoduchých systémů vykazování, aby se zaměstnání v rodinách stalo zaměstnáním jako každé jiné;
- bojovat proti stereotypům, aby se do péče a domácích prací zapojovaly jak ženy, tak muži;
- zavést obecný rámec na podporu vzniku a rozvoje profesionalizovaného odvětví služeb rodinám v souladu se specifickými rysy a kulturními zvyklostmi každého členského státu;
- odstranit právní překážky, jež v současné době významně snižují hlášenou zaměstnanost v rodinách.

1.3 Sociálními partnery:

- schválit diplomy a osvědčení o kvalifikaci, které budou zahrnovat i potvrzení o zkušenostech nabytých během zaměstnání v soukromých domácnostech;

- vyjednat kolektivní smlouvy a klasifikační tabulky zaměstnání, do nichž budou zahrnuty všechny dovednosti, včetně psychologických dovedností a dovedností v oblasti mezilidských vztahů.

1.3.1 Podnikatelům:

- vytvářet podniky a družstva, které nabídnou služby rodinám, a dát pracovníkům postavení zaměstnance.

1.3.2 Odborům, organizacím zaměstnavatelů a radám zaměstnanců:

- zvyšovat image služeb pro rodiny a zhodnocovat pracovní místa v tomto odvětví;
- podporovat odbornou přípravu dotčených osob a vydávat osvědčení o získaných dovednostech;
- usilovat o zřízení a zavedení struktur pro seskupování a organizování služeb pro rodiny v souladu s tradicemi různých zemí a jejich vzájemnými odlišnostmi;
- organizovat zástupce pracovníků v domácnosti a zaměstnavatelů;
- v rámci opatření na podporu rovnosti v zaměstnání vyžadovat služby, které vytvářejí pracovní místa, a vyjednat finanční účast podniků s cílem podpořit sladění pracovního a rodinného života pro všechny.

2. Souvislosti

2.1 Toto stanovisko se zabývá pouze službami a pracovními místy v domácnostech rodin, nikoli všemi službami (jesle, domovy důchodců, školní jídelny, školní družiny atd.). Rozvoj a profesionalizace práce v cizí domácnosti má pro rovnost v zaměstnání strategický význam, jelikož tuto práci vykonávají převážně ženy a stejně tak jsou to ženy, kdo potřebuje služby hlídání dětí, pomoci starším osobám a péče o domácnost, aby se v pracovním životě vyrovnaly mužům. Tyto služby jsou prospěšné jak pro jednotlivce, tak pro celou společnost. Vytvářejí nová pracovní místa, naplňují potřeby stárnoucí společnosti a usnadňují sladění soukromého a pracovního života. Zlepšují kvalitu života a sociální začlenění a usnadňují starším občanům život v jejich domovech.

2.2 V oblasti služeb pro rodiny je nicméně vhodné rozlišovat tři velké oblasti: úklid obydlí, hlídání dětí a péči o nemocné, o vážně postižené a o starší osoby. Rozlišovat mezi těmito oblastmi je vhodné, protože se částečně liší požadované dovednosti a kvalifikace (přestože jsou často vzájemně propojeny) a jelikož se v různých zemích velmi liší i institucionální a organizační struktury pro různé oblasti nebo služby a následně také situace, status a vnímání osob, které je poskytují.

2.3 Je nutné poukázat na to, že velkou část pomoci rodinám poskytují v současnosti osoby pracující na černo, což poškozují jednak je, ale také rodiny a stát.

2.4 K rozvoji služeb pro rodiny je třeba, aby se usilovalo o jejich opětovné zhodnocení a aby se tyto služby zbavily břemene tradic, na jejichž základě jsou tyto práce, často ještě vykonávané zdarma ženami v domácnosti, stále považovány za málo kvalifikované.

2.5 Mezi podmínky rozvoje této práce patří to, aby tato zaměstnání vystoupila ze stínu, profesionalizovala se, stala se skutečnými povoláními s pracovní smlouvou, odbornou přípravou, sociálním zabezpečením, postupem v kariéře a s právy srovnatelnými s právy ostatních zaměstnanců.

2.6 EHSV již vydal ohledně rozvoje odvětví osobních služeb⁽¹⁾, profesionalizace práce v domácnosti⁽²⁾, boje s šedou ekonomikou a nehlášenou prací⁽³⁾ a dopadů sociálních investic⁽⁴⁾ řadu důležitých doporučení, o nichž se zde pouze zmíníme.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 44, 15.2.2013, s. 16.

⁽²⁾ Úř. věst. C 21, 21.1.2011, s. 39.

⁽³⁾ Úř. věst. C 177, 11.6.2014, s. 9.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 226, 16.7.2014, s. 21.

2.7 Ve strategii Evropa 2020 je stanoven ambiciózní cíl dosáhnout 75 % míry zaměstnanosti žen a mužů ve věku 25–65 let. Pokrok v zaměstnanosti žen vážně mj. vlivem rodinných povinností. A cíl rovnosti v zaměstnání vážně na chabém zapojení mužů do těchto rodinných povinností. Překážkou plnění strategie jsou úsporná opatření, v jejichž důsledku se snižují veřejné výdaje na služby spojené s péčí, jež vykonávají převážně ženy, a následně se zvyšuje odpovědnost za péči v rámci rodiny. Toto omezené zajišťování pečovatelské infrastruktury v mnoha členských státech a nerovnost mezi ženami a muži při sdílení neplacených prací v domácnosti je překážkou pro dosažení cíle rovnosti v zaměstnání.

2.8 Nerovnost žen a mužů v zaměstnání se projevuje rozdíly v odměňování a soustředěním žen v některých povoláních (nevyrovnané zastoupení pohlaví) a mužů v jiných. Díky rozvoji služeb pro rodiny by bylo možné zvýšit počet žen zaměstnaných na plný úvazek a zlepšit přístup k odbornému vzdělávání a postup v kariéře, a to jak pro poskytovatele, tak pro příjemce těchto služeb.

2.9 Když v oblasti služeb pro domácnosti vzniknou zaměstnání, jejichž kvalifikace a dovednosti budou uznány lepším platem a menší nejistotou, pomohlo by to do těchto profesí přilákat i muže. Také je potřeba věnovat se výchově dětí, aby tyto práce nevnímaly jako výhradně ženské.

2.10 Rozvojem těchto služeb by mohly vzniknout miliony pracovních míst. Pokud by každá rodina zadala hodinu domácích prací týdně placené osobě, mohlo by se tak vytvořit na 5,5 milionu pracovních míst⁽⁵⁾. Také je zde prostor pro sociální a technologické inovace, především vzhledem k tomu, že potřeby rostou spolu se stárnutím populace a ubýváním sociálních služeb určených rodinám. V této souvislosti je zásadně důležité zaměřit se na svobodnou volbu domácností při hledání vhodných řešení těchto měnících se potřeb rodin.

3. Rozvoj služeb v domácnosti na podporu sladění pracovního a rodinného života

3.1 Každá rodina má obydlí a oděvy, jež je třeba udržovat, v každé rodině je třeba připravovat jídlo, starat se o děti, o staré rodiče nebo pomáhat nemocným. Aby žena všechny tyto úkoly zvládala, musí často pracovat na částečný úvazek, což je na újmu povolání, na něž byla připravena, nebo času určeného ke vzdělávání.

3.2 Využívání cizích služeb však není spontánní, protože není snadné pouštět do svého domova jiné osoby a zejména proto, že tyto služby jsou příliš nákladné.

3.3 Tyto služby rodinám v současnosti stále ještě často poskytují ženy, zejména přistěhované, které jsou málo placené, často se jedná o nehlášenou a nejistou práci a někdy o nelegální práci. Koncentrace žen v povoláních v oblasti úklidu, péče a vzdělávání posiluje vžití genderové stereotypy, které jsou překážkou pro některé muže, vede k nerovnosti mezi ženami a muži a dále podkopává úsilí o překlenutí existujících velkých platových rozdílů mezi muži a ženami. Kromě toho přispívá k představám o tom, že práce žen je podřadná.

3.4 Pracovníkem v domácnosti je ten, jehož činnost se odehrává u někoho doma, v jeho domácnosti. MOP nazývá pracovníky v tomto odvětví „pracovníky v domácnosti“, spojení „v domácnosti“ však má v některých členských státech negativní konotace. Protože tutéž práci označují různé pojmy⁽⁶⁾ (zaměstnání v rodinách, osobní služby, pomoc v domácnosti, pečovatelka, paní na hlídání, pracovnice v rodinách, uklízečky atp.), není snadné pro ni vypracovat statistiky.

3.5 MOP odhaduje, že v Evropské unii existuje 5 milionů pracovníků v domácnosti. Toto číslo je však pravděpodobně podhodnoceno, protože pouze ve Francii, kde se díky daňovým úlevám podařilo legalizovat nelegální práci a tedy tato zaměstnání spočítat, jejich počet v současnosti dosahuje 2 milionů osob. Tato práce je převážně vykonávána formou ujednání o přímém zaměstnání mezi pracovníky v domácnosti a rodinami (60–70 % tohoto odvětví) bez využití prostředníka.

⁽⁵⁾ Evropská komise – pracovní dokument útvarů Komise o využití potenciálu osobních služeb a služeb pro domácnost v oblasti zaměstnanosti (SWD(2012)95, 18.4.2012, s. 14).

⁽⁶⁾ Služebné bydlely u svých zaměstnavatelů. V bohatých rodinách či na ambasádách tomu tak doposud je, většinou však dnes pracovníci v domácnosti pracují pro každého zaměstnavatele nebo zákazníka jen několik hodin týdně.

4. Překážky jejich rozvoje

4.1 Málo doceněná zaměstnání

4.1.1 Je nutné poukázat na to, že ohledně těchto zaměstnání, zejména pokud jde o úklid domácnosti, stále ještě často panuje povědomí, že nevyžadují zvláštní znalosti a dovednosti. Jsou rovněž považována za přechodná (např. au pair) a ne za kariéerní volbu.

4.1.2 Rodiny ve většině případů nevyžadují žádný diplom ani osvědčení a svěřují své děti, své staré rodiče a klíč od domu osobám, aniž by měly jakoukoliv záruku, že jim mohou důvěřovat. Vstoupit do cizí domácnosti a přizpůsobit se požadavkům jednotlivých rodin vyžaduje soubor skrytých psychologických a technických dovedností, které se podceňují a nesou vždy dobře definovány.

4.1.3 Protože se společnost na tuto práci dívá negativně, jsou to často přistěhovalé ženy, které ve své zemi zanechávají děti a stárnoucí rodiče a jdou se starat o děti a rodiče druhých v bohatých zemích. Evropská unie přitom trpí nezaměstnaností. Tito pracovníci o sobě samých často nemají příliš dobrý obrázek, protože si tato zaměstnání, která se považují na nepřilíš prestižní, nevybrali. Přistěhovalé ženy jsou v současnosti často nadměrně kvalifikované, ale jsou směřovány do odvětví, které je pro ně jednou z mála možností pracovat a kde velmi často nejsou zaručena nebo dodržována jejich zaměstnanecká práva. Toto „plytvání mozky“ je příčinou vážných obav, a to nejen pokud se týká jednotlivých přistěhovalých žen, ale i společnosti, v níž pracují.

4.2 Špatně placená, nejistá a málo chráněná zaměstnání

4.2.1 Toto odvětví zaměstnává nekvalifikovanou i nadměrně kvalifikovanou pracovní sílu, již zaměstnávají fyzické osoby, které nemohou platit vysokou cenu, pokud členský stát tomuto odvětví neposkytne daňové úlevy.

4.2.2 Pracovat v rodinách může být nejisté, jelikož situace v rodinách se mění. Obzvláště pokud potřebují rodiny tyto pracovníky jen několik hodin týdně, musí si tyto pracovníci k zajištění živobytí obstarat více zákazníků a neustále hledat další, aby nahradili ty, kteří je již nepotřebují.

4.2.3 Práce v cizí domácnosti byla až do nedávné doby vyloučena z mezinárodních úmluv v oblasti práce MOP. To se změnilo úmluvou č. 189, která byla přijata v roce 2012, ale ratifikovaly ji jen dva evropské státy⁽⁷⁾.

4.2.4 Pracovníci v domácnosti jsou rozptýleni po jednotlivých domácnostech, a tak je pro ně obtížné se organizovat v odborech. Ve velké většině případů se o to ani nezajímají. Jejich požadavky a zájmy by však byly lépe akceptovány, pokud by se za ně postavily a hájily je silné reprezentativní odbory. Protože stojí sami tváří v tvář rodinám, které je zaměstnávají, je pro ně těžké hájit svá práva. Situace je ještě horší, když neovládají dobře jazyk, jsou obětmi obchodování s lidmi a nemají přístup ke svým dokladům.

4.2.5 V členských státech EU roste výskyt příkladů plánů na strukturalizaci tohoto odvětví, které postupují různým tempem a mají odlišný záběr a umožňují vznik a rozvoj samostatného hospodářského odvětví, v němž se vyjednávají kolektivní smlouvy uzpůsobené službám pro rodiny. V případě, že se (znovu) vyjednávají kolektivní smlouvy, je třeba věnovat pozornost komplexitě kvalifikací a rozměru lidských vztahů.

4.2.6 Při přijímání opatření pro větší profesionalizaci odvětví osobních služeb je důležité vzít v úvahu různé typy zaměstnavatelů v tomto odvětví (prostředníci či fyzické osoby), aby se tak předešlo nejasnostem ohledně postavení či odpovědností.

4.2.7 Před soud byly postaveny případy moderního otroctví, jelikož v odvětví práce v domácnosti se obchoduje s lidmi. Migrující ženy jsou tak vystaveny riziku sexuálního a pracovního vykořisťování, což přispívá ke špatnému image tohoto odvětví.

⁽⁷⁾ Úmluvu č. 189 ratifikovala v lednu 2013 Itálie a v září 2013 Německo. Evropská rada povolila členským státům ratifikaci úmluvy v lednu 2014.

5. Tvorba kvalitních pracovních míst a služeb

5.1 Zaměřit se na náklady – legalizovat nelegální práci, zavést různé způsoby financování

5.1.1 Abychom se ze současné situace (hodně nelegální práce, více zaměstnavatelů) dostali ke skutečným zaměstnáním, kde by se dovednosti zhodnocovaly stejně jako v jiných oborech, je nezbytné lépe uznávat a oceňovat tyto služby, mj. pomocí spravedlivých platů, přičemž tyto služby musí zůstat přístupné všem. Tyto dvě podmínky je možné splnit pouze s dodatečným financováním – daňové úlevy, částečně hrazené poukázky (jako je tomu již u stravenek), dávky sociálního zabezpečení a příspěvek uživatele. Daňové úlevy soukromým osobám se ukázaly jako účinné při rekonstrukci bydlení ve Švédsku, kde se vytvořila pracovní místa ve stavebnictví. Ve Francii se práci v cizí domácnosti podařilo zlegalizovat tehdy, když byly zavedeny daňové úlevy. Navíc byly zavedeny poukázky na tyto služby, což zjednodušilo administrativní postupy. Tento systém byl dokončen díky rozšíření internetu, kterým odpadlo vyplňování papírových formulářů.

5.1.2 Tato zaměstnání bude možné profesionalizovat a nabízet kvalitní služby jen tehdy, pokud se uplatní veřejné financování (daňové pobídky), sociální financování (rodinné přídatky, příspěvky ze strany podniků, pojištění a zdravotních pojištění, rad zaměstnanců atp.) i soukromé financování (platba za služby fyzickými osobami). V rámci plánů na rovné postavení žen a mužů a opatření ke sladění rodinného a pracovního života se mohou financování těchto služeb pro rodiny svých zaměstnanců účastnit podniky. Některé to již dělají. Evropská komise by měla vypracovat přehled těchto osvědčených postupů a informovat o nich, aby se povzbudilo vytvoření poukázek na tyto služby, které by se mohly rozšířit na trh všech členských států.

5.2 Řešit nejistotu – zakládat nové podniky, rozvíjet sociální dialog v tomto odvětví v souladu se specifickými rysy a kulturními zvyklostmi každého členského státu

5.2.1 S rostoucími potřebami rodin v oblasti domácích prací je nutné konsolidovat a stabilizovat svobodnou volbu, pokud jde o různé služby nabízené v členských státech, a rovněž doplňkovou povahu těchto služeb, aby se vytvořil nový model schopný podporovat sociální inovace v Evropě.

Nejistotu zaměstnání v tomto odvětví lze řešit pouze položením důrazu na tyto dvě hlavní otázky: 1) potřebu profesionalizovat pracovní místa, aby se zvýšila kvalita poskytovaných služeb a zaručil se skutečný profesní rozvoj pracovníků v domácnosti (viz odstavec 5.3), a 2) potřebu oficiálně uznat sociální dialog v tomto odvětví, neboť je to velmi důležitý způsob, jak zaručit blahobyt a slušnou práci pracovníkům v domácnosti i rodinám, bez ohledu na formu těchto služeb. V této souvislosti má zásadní význam pomoc rodinám využívat služeb profesionalizovaného sektoru, jehož činnost je hlášená (viz odstavec 5.1), a to tím, že se jim dá možnost zvolit si strukturu své volby.

Služby nabízené rodinám v oblasti pomoci s péčí o děti, starší osoby či o členy rodiny se závažným postižením nebo se sladěním jejich profesního a soukromého života se mimoto odlišují od všech ostatních: přímo se totiž dotýkají intimity a soukromí domácností, a proto je nelze svěřit jakékoliv neznámé osobě. Z tohoto důvodu je zcela nezbytné zaručit odvětvový sociální dialog v souladu s hodnotami Evropské unie a kulturními zvyklostmi každého členského státu.

5.2.2 Rozvoj tohoto odvětví kromě toho vyžaduje rozvoj podniků (družstev, sdružení nebo společností), které budou fungovat jako prostředníci mezi těmi, kdo tyto služby potřebují, a těmi, kdo mají kvalifikaci k jejich poskytování. Úkolem podniku je hledat zákazníky a nabídnout zaměstnanci plán práce. Zaměstnanec tak může mít jedinou pracovní smlouvu, což mu usnadňuje sociální zabezpečení a umožňuje financovat dobu, kdy se přepravuje mezi domácnostmi klientů, vzít si dovolenou nebo se vzdělávat. Tento prostředník má také na starosti kontakt se zákazníkem – odpovídá za to, že mu bude posílat kompetentní, poctivé, diskrétní a proškolené pracovníky, a za to, že služba bude poskytnuta i tehdy, když bude osoba, která ji poskytuje obvykle, nemocná nebo na dovolené. Zákazník nesvěřuje svoji domácnost nebo členy své rodiny osobě, ale podniku.

5.2.3 Když vzniknou podniky, budou se tito pracovníci moci stát zaměstnanci jako ostatní. Tento typ podniku již existuje. Evropská komise by měla vypracovat přehled jednotlivých modelů a informovat o nich a měla by je analyzovat z hlediska služeb poskytovaných zákazníkům a sociálních podmínek zaměstnanců.

5.2.4 Navíc když se zákazníci raději sami ujmou úlohy zaměstnavatele, což jim ponechává volbu ohledně osoby, kterou vpustí do svého domova, je zapotřebí dbát na to, abychom tyto rodiny informovali a ty mohly plnit své povinnosti zaměstnavatele, který dodržuje pravidla. Členské státy by měly zajistit, aby tato pravidla byla přiměřená a aby jim průměrná rodina mohla dostát.

5.3 Reformy v tomto odvětví

5.3.1 Ve Švédsku byl v roce 2007 zaveden systém daňového zvýhodnění pro služby poskytované v cizích domácnostech. Díky této slevě na dani se značně zlevnily služby v domácnosti, jelikož sleva byla stanovena na 50 %. Zákazník platí polovinu ceny služby a druhou polovinu odvádí podniku daňová správa.

5.3.2 Dříve bylo obtížné koupit si ohlášenou službu v domácnosti. Dnes, o sedm let později, je fakty prokázáno, že tato sleva na dani vytvořila a neustále vytváří nové podniky a nová pracovní místa, zejména pro osoby, jež se nacházely mimo trh práce.

5.3.3 Daňová reforma měla pozitivní dopad na odvětví, v němž se velká část služeb poskytovala na černo. Snížení daně přispělo jak tomuto odvětví a jeho zákazníkům, tak společnosti jako celku.

5.3.4 Obrat tohoto odvětví dosahoval v roce 2013 více než půl miliardy euro a bylo v něm zaměstnáno více než 16 000 osob. Počet zaměstnaných v posledních letech neustále rostl. Mezi lety 2012 a 2013 vzrostl počet zaměstnaných v odvětví služeb v domácnosti o 16 %.

5.3.5 Většinu podniků zakládají ženy a často jsou to přistěhovalé ženy. Více než třetina zákazníků využívajících služby v domácnosti je starší 65 let (dvě třetiny jsou ženy). Celkově tvoří 62 % zákazníků ženy všech příjmových skupin, zejména však střední třídy. Rodiny patří mezi ty, kdo tyto služby využívají nejvíce. Dvě třetiny osob zaměstnaných v odvětví služeb v domácnosti byla předtím nezaměstnána nebo pracovala na černo. Zhruba 80 % tvoří ženy a 40 % zaměstnanců se narodilo mimo Švédsko.

5.3.6 Hlavní organizace zaměstnavatelů ze sektoru služeb uzavřela jménem podniků z odvětví služeb v domácnosti kolektivní smlouvy se svými protějšky z řad odborových organizací. V těchto kolektivních smlouvách jsou stanovena pravidla pro platy, pracovní dobu, placenou dovolenou, vzdělávání a sociální zabezpečení a další aspekty.

5.3.7 Reforma vedla ke zvýšení zaměstnanosti, snížení nezaměstnanosti, snížení doby pracovního volna z důvodu nemoci a taktéž ke zvýšení daňových příjmů, čímž tento systém vlastně financuje sám sebe.

5.4 Směřovat k profesionalizaci

5.4.1 K činnostem, které vyžadují technické dovednosti (pravidla hygieny, fungování spotřebičů, používání produktů, mytí dětí, pomoc dospělým se zvednout atp.), se přidávají dovednosti v mezilidských vztazích (získat si důvěru, být diskretní, samostatný, dokázat se přizpůsobit každému zákazníkovi). Měla by se sestavit klasifikace, která by tyto dovednosti rozdělila podle toho, zda je potřeba se postarat pouze o byt nebo zda jsou v domácnosti i děti nebo starší osoby, zda je zákazník přítomen nebo ne, zda je samostatný nebo závislý na pomoci (tělesně nebo duševně).

5.4.2 Paradoxní je, že tyto práce nejsou některými osobami dostatečně uznávány, přinášejí však větší naplnění než řada jiných. Uklidit domácnost, pomoci druhým, navázat vztah s dětmi – to je uspokojující. Veřejné orgány by ve spolupráci s odborovými organizacemi a organizacemi zaměstnavatelů mohly na jedné straně podporovat profesionalizaci těchto služeb, odbornou přípravu dotčených osob a vydávání osvědčení o získaných dovednostech a na druhé straně usilovat o zřízení struktur pro seskupování a organizování služeb pro rodiny.

5.4.3 K tomu, aby se změnilo vnímání těchto činností, je musíme pojmenovat a ohodnotit je z hlediska technického i vztahového díky tomu, že je srovnáme s rovnocennými činnostmi v jiných oborech. Je zapotřebí zavést diplomy, osvědčení a odborné vzdělávání, kterými by se potvrdily nabyté zkušenosti. Některé již existují.

5.4.4 Bylo by rovněž rozumné usnadnit kariérní postup těchto pracovníků na jiná pracovní místa či přechod na jiná povolání jak v tomto odvětví, tak v jiných odvětvích. To je zvláště důležité v případě nadměrně kvalifikovaných přistěhovaných žen, jež jsou směřovány k poskytování služeb rodinám, aby se tak zabránilo „plýtvání mozky“.

5.4.5 Měla by se přijmout opatření k vymýcení obchodování s lidmi v souvislosti se službami rodinám, protože se jedná o jasné porušování lidských práv.

5.4.6 Odborové organizace zaměstnanců často odborovou činnost pracovníků v domácnosti přehlížely vzhledem k tomu, že tato činnost je skutečně složitá v důsledku nepřístupnosti odborů do domácností, neviditelnosti těchto pracovníků a jejich rozptýlení. Sdružení pracovníků v domácnosti v odborech by mohlo zajistit pokrok při profesionalizaci odvětví služeb rodinám. A tato profesionalizace je jednou z podmínek rovnocenného postavení žen a mužů v práci.

V Bruselu dne 16. října 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Vliv podnikatelských služeb v průmyslu

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(2015/C 012/04)

Zpravodaj: **pan van Iersel**

Spoluzpravodaj: **pan Leo**

Dne 22. ledna 2014 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Vliv podnikatelských služeb v průmyslu.

Poradní komise pro průmyslové změny (CCMI), kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 16. září 2014.

Na 502. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 15. a 16. října 2014... (jednání dne 16. října 2014), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 100 hlasy pro, 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Vzhledem k intenzivní interakci mezi službami a výrobou a k jejich dopadu na udržitelný růst a zaměstnanost v Evropě EHSV vyzývá Komisi, aby v příštím funkčním období zařadila podnikatelské služby mezi priority. Naléhavost tohoto kroku ještě umocňuje nový výrobní model, někdy nazývaný „čtvrtá průmyslová revoluce“.

1.2 EU potřebuje konkrétní iniciativy ve všech oblastech souvisejících s digitální revolucí a návaznou transformací ekonomiky a společnosti. Nejdůležitějším předpokladem je lepší informovanost, a to jak veřejných orgánů, tak společnosti.

1.3 Podnikatelské služby by měly být součástí aktivní průmyslové politiky a musí být také zohledněny v přezkumu strategie Evropa 2020 v polovině období v roce 2015. EHSV konstatuje, že Komise a Rada význam těchto služeb doposud podceňovaly.

1.4 Službami se nějakým způsobem zabývá polovina generálních ředitelství Komise, ale systematický – natož pak strategický – přístup chybí. V této oblasti neexistuje jasná politika nebo viditelný mluvčí. Za velké zklamání a krátkozraký počín lze označit také to, že Rada ve víceletém finančním rámci snížila rozpočet nástroje pro propojení Evropy z Komisí navrhovaných 9 miliard EUR na 1,2 miliardy EUR.

1.5 EU se nyní musí rozhodnout, zda se chce ujmout vedení a přispět k novému udržitelnému růstu a novým pracovním příležitostem, nebo své místo uvolnit jiným.

1.6 EHSV proto jednoznačně vítá loňskou iniciativu Komise zahájit důkladnou diskusi o podnikatelských službách ve skupině na vysoké úrovni pro služby podnikům⁽¹⁾. EHSV trvá na tom, že bezprostředně po tomto kroku musí následovat:

- hloubková analýza,
- účinná koordinace mezi příslušnými službami Komise,
- evropská agenda (viz odstavec 1.15).

⁽¹⁾ Skupina na vysoké úrovni pro služby podnikům, ustavená na podnět GŘ pro podniky a trhy, předložila své závěry v dubnu 2014. Souběžně s touto činností se pět pracovních skupin zabývalo specifickými oblastmi.

1.7 Rychle se rozvíjející podnikatelské služby jsou již nyní dominantní ve výrobě. Do navrhování a poskytování nové generace podnikatelských služeb je v současnosti zapojena celá řada společností, ať už výrobních či poskytujících služby, a jejich počet neustále roste. Nové technologie ještě zvyšují význam služeb pro výrobu.

1.8 Internet věcí a internet služeb jsou dnes navíc v Evropě známy jako „čtvrtá průmyslová revoluce“, příslib nové éry po éře automatizace.

1.9 Kvalitativní posun je výsledkem vertikální a horizontální spolupráce mezi strojem a internetem, strojem a lidskou bytostí a stroji mezi sebou, a to v celém hodnotovém řetězci v reálném čase. Automatizované ostrůvky se vzájemně propojí v nesčetných sítích a variacích. Software a sítě umožní kontakt mezi inteligentními výrobky, digitálními službami, zákazníky a novými inovativními „produkty“ budoucnosti.

1.10 O tomto vývoji se vedou rozsáhlé diskuse. Za průkopnický ekonomický a politický přístup lze označit německý projekt Industry 4.0, který věnuje patřičnou pozornost jak podnikatelským službám, tak i širšímu ekonomickému kontextu, který prochází zásadní transformací. Spolu s podobnými iniciativami by se měl stát stavebním kamenem agendy pro průmysl a celou řadu veřejných a soukromých zainteresovaných subjektů. Na digitálních trzích vždy platilo, že ten, kdo reagoval první, získal významné konkurenční výhody.

1.11 Globálně srovnatelné strategické iniciativy plánuje USA, Čína, a Korea. Pentagon připravuje investiční program. Datoví giganti jako Google, Amazon, Apple a Yahoo mají na trhu přirozenou výhodu.

1.12 Rozhodující význam má lidský faktor. Nové hodnotové řetězce a obchodní modely vytvářejí nové aliance a vzájemné vazby mezi podniky, což má nesmírný vliv na organizaci práce. Kromě toho se očekávají také výrazné posuny na trhu práce. S rychlým vývojem digitálních technologií se v průmyslu, a zejména v odvětví podnikatelských služeb neustále vynořují nové formy organizace práce, pracovních režimů a aktualizace dovedností. Tyto transformace je nutné pečlivě sledovat. Cíleně vytvořené politiky založené na solidním výzkumu se musejí zaměřit na podporu příznivých podmínek a zmírnění negativních vlivů.

1.13 Řada sektorů podnikatelských služeb si doposud nevybudovala kulturu sociálního dialogu, což může narušit kvalitu zaměstnání v těchto sektorech. Také s ohledem na inovativní vzdělávací a školicí zařízení je zapotřebí důkladný rámec pro sociální dialog a aktivní účast na úrovni podniků, odvětví, států a EU, který zohlední častou restrukturalizaci podniků v rychle se vyvíjejícím průmyslovém odvětví podnikatelských služeb.

1.14 Přeshraniční a celounijní uznávání kvalifikací a dovedností podpoří pracovní mobilitu a znalosti. Rozšíří a posílí také evropské příležitosti pro velmi početné malé podniky a mikropodniky v této oblasti.

1.15 EHSV ve značné míře sdílí doporučení skupiny EU na vysoké úrovni a pěti pracovních skupin z roku 2013. Vzhledem tomu, že podnikatelské služby mají rozhodující význam pro splnění cíle 20 % podílu výroby na HDP v roce 2020 a také pro možnosti čtvrté průmyslové revoluce, je zapotřebí evropská agenda či plán pro podnikatelské služby. Podle názoru EHSV by tento plán měl obsahovat následující prvky:

A. Podpora znalostí a politiky:

- zlepšování informovanosti a podpora dialogu;
- definice a klasifikace podnikatelských služeb;
- poskytování relevantních a spolehlivých statistik o podnikatelských službách a jejich vývoji.

B. Oblasti politiky:

- posílení integrace, odstranění roztržitého vnitřního trhu a odstranění překážek bránících obchodu uvnitř EU;
- podpora regulačního rámce a evropských platforem pro standardizaci;
- posílení vnitřního trhu v oblasti telekomunikací;
- podpora investic do infrastruktury potřebné k zajištění bezpečného digitálního trhu pro komunikaci, spolupráci a výměnu digitálního zboží a služeb;
- ochrana údajů a práv duševního vlastnictví;
- zmírnění legislativních a regulačních překážek pro mezinárodní obchod s podnikatelskými službami.

C. Specifická témata:

- dopad dat velkého objemu – podstatný nárůst objemu, různorodosti a rychlosti dat – jako výsledek intenzivního vytváření sítí a produkce dat;
- velmi významná vazba mezi výzkumem, průmyslem, službami a zaměstnaností;
- veřejné zakázky;
- environmentální výkonnost a udržitelnost;
- sociální dopad podnikatelských služeb na společnost a na trh práce.

D. Finanční aspekty:

- finanční zdroje.

2. Úvod

2.1 Vyspělé ekonomiky se vyznačují tím, že více než 70 % výstupů a zaměstnanosti pochází ze služeb. Procentní podíl služeb i jejich složitost v celém světě narůstají.

2.2 Podnikatelské služby jsou významným faktorem růstu. Podle údajů Evropské komise byla v letech 1999–2009 jejich průměrná míra růstu 2,38 %, přičemž průměr všech sektorů ekonomiky EU činil 1,1 %. V témže období byl růst zaměstnanosti v tomto odvětví 3,54 %, zatímco průměr všech sektorů hospodářství EU činil pouhé 0,77 %.

2.3 Ekonomika služeb neboli terciární sektor nárůstem objemu v celkové hospodářské činnosti EU předčil výrobu. Po této fázi následuje rozvoj kvartérního sektoru, který souvisí s rozvojem služeb založených na informacích a znalostech.

2.4 Označení „služby“ je obecný termín. Týká se velmi širokého spektra hospodářských a sociálních činností od nižšího po vyšší kvalitativní segment trhu práce. K nárůstu zaměstnanosti dochází v povoláních vyžadujících vysokou nebo nízkou kvalifikaci, zatímco pracovní síla v povoláních ve službách vyžadujících střední kvalifikaci se snižuje, což vyvíjí tlak na střední třídu.

2.5 V interakci průmyslu se službami se rozlišují následující hlavní typy služeb:

- externě poskytované služby, využívané průmyslovými subjekty, tedy služby, které poskytuje odvětví podnikatelských služeb. Patří sem celá řada provozních služeb (např. průmyslové čištění), profesních služeb (např. inženýrských) a dalších včetně služeb náročných na znalosti (např. počítačových);
- interně poskytované služby, využívané průmyslovými subjekty, tedy servisní služby poskytované interně v rámci průmyslu;

- podpůrné služby, poskytované průmyslem, t.j. služby, které poskytují průmyslové subjekty souběžně se svými výrobky (např. poprodejní služby);
- vestavěné služby poskytované průmyslem, t.j. servisní funkce vestavěné ve výrobcích dodávaných průmyslovými subjekty (např. software).

2.6 Podnikatelské služby prošly od 70. let minulého století značným rozvojem. V současnosti generují obrát v hodnotě 2 000 miliard EUR a zaměstnávají 24 milionů osob. Poskytují je miliony podniků, většinou malých podniků a mikropodniků, vedle vnitřních servisních oddělení ve větších podnicích. Podnikatelské služby se na ekonomice EU podílejí 11,7 %.

2.7 Celková situace ve službách je velmi různorodá, bez společného jmenovatele. Obrovský dopad služeb se promítá do všech společenských vrstev a vazeb. Fungují jako hybná síla změny a dodávají impulz k revizi obchodních modelů. Podporují průběžné reorganizace veřejných a soukromých podniků a orgánů veřejné správy.

2.8 V posledních desetiletích byly silným stimulačním faktorem automatizace a IKT⁽²⁾. Rozvoj v jednotlivých odvětvích služeb mívá také často průřezové účinky na jiná odvětví.

2.9 Dochází k rozostřování tradičních hranic mezi výrobou a službami. Na rozdíl od minulosti již není možné posuzovat rozvoj výroby odděleně od služeb. V tomto kontextu by cíl EU spočívající ve zvýšení podílu výrobního průmyslu na 20 % evropského HDP měl být definován jinak, a to se zohledněním přidané hodnoty podnikatelských služeb. Bylo by vhodnější mluvit o výrobně orientovaném hodnotovém řetězci⁽³⁾.

2.10 V globálním kontextu si EU vede vcelku dobře, ačkoli v některých oblastech se evropský průmysl potýká s potížemi. Nárůst produktivity a dynamické zavádění nových technologií mohou mít kladný vliv na přemístění hospodářské činnosti. Na druhé straně lze konstatovat, že lidé projevují jistou rezervovanost vůči obnově a skrytý odpor k inovacím. Tato tendence zasluhuje zvláštní politickou pozornost.

3. Rozvoj podnikatelských služeb a interních průmyslových vazeb

3.1 Podnikatelské služby procházejí velmi dynamickou fází. Díky internetové revoluci se vliv služeb na výrobní linky i na celkovou podnikatelskou výkonnost zvyšuje. Výrobní linky jsou nyní řízeny softwarem. Role pracovní síly ve výrobě ustupuje do pozadí.

3.2 To je v rozporu se zažitou teorií a ukazuje to, že výroba a podnikatelské služby jsou čím dál těsněji provázány. Rozlišování mezi nimi se tudíž často stává nepřirozeným. Podniky dnes využívají vstupy, produkují výrobky a poskytují služby, které integrují složky jak z oblasti výroby, tak z oblasti služeb. Tato interakce je obousměrným procesem.

3.3 K tomuto závěru lze dospět také na základě změn ve firemní struktuře. Přestože mají služby především podpůrný charakter, jsou hlavním důvodem fragmentace hodnotových řetězců. Ta způsobuje mimo jiné transformaci velkých podniků z poněkud statických těles na dynamickou kombinaci interakcí mezi více méně nezávislými, či alespoň rozpoznatelnými částmi téhož podniku nebo externími subjekty (outsourcing). Služby, coby flexibilní a přízpůsobiví zprostředkovatelé, tyto procesy podporují.

3.4 Fragmentace hodnotových řetězců také podstatně snižuje meziodvětvové rozdíly, neboť hranice mezi odvětvími se rozostřují. Vzniká zcela nová situace, kdy je například možné říci, že Google vyrábí osobní auto, protože 35 % investic do auta představují investice do softwaru a tento podíl v případě konstrukce a výroby sofistikovaného stroje dosahuje až 50 %.

⁽²⁾ Viz zejména stanovisko EHSV TEN/549 Formování budoucnosti internetové správy, červen 2014 (dosud nezveřejněno v Úředním věstníku).

⁽³⁾ Institut der Deutschen Wirtschaft, Kolín nad Rýnem, 2013.

3.5 I přesto, že je vliv služeb na celou ekonomiku a zaměstnanost obecně uznáván, hloubkové analýzy na úrovni EU dosud překvapivě chybí. Příčin je několik, mimo jiné tyto:

- s výjimkou několika velkých podniků sestává toto odvětví většinou z nesčetných malých podniků a mikropodniků, které se stěží organizují, proto se odvětví podnikatelských služeb projevuje na úrovni EU velmi nevýrazně;
- v důsledku dynamického a neustálého procesu obnovy a invencí je navíc velmi obtížné předložit spolehlivou klasifikaci;
- kvůli dlouhodobému výlučnému zaměření na výrobní průmysl nedokázala EU obrovský dopad podpůrných služeb nezaujatě a věcně posoudit.

3.6 Tradiční statistické ukazatele s jednoznačným rozlišováním mezi výrobou a službami tedy komplexní strukturu hodnotových řetězců nedokáží zachytit. Náhledy z úhlu vstupů a výstupů by mimo jiné měly zdůraznit, která odvětví služeb přispívají k výrobě a naopak, a v jaké míře. V prvé řadě to však vyžaduje rozvoj nových souborů statistických ukazatelů.

3.7 Přesnější a podrobnější statistiky by měly vybudovat lepší základ pro politické diskuse o tom, co se děje, a o nástrojích, jež by mohly zlepšit výstupy.

3.8 Pomocí statistik lze také lépe zacílit diskusi, mimo jiné na odstranění překážek pro přeshraniční obchod a mobilitu, které mají původ ve vnitrostátní legislativě, nadbytečných vnitrostátních právních úpravách a zvláštních vnitrostátních právech udělených profesím v odvětví služeb, kupříkladu v souvislosti s kvalifikacemi. Harmonizace a přeshraniční uznávání profesních kvalifikací by měly usnadnit přeshraniční mobilitu mezi regulovanými profesemi, což je také zvláště zajímavé pro malé podniky a mikropodniky.

3.9 Celkové údaje o EU zviditelní značnou rozrůzněnost mezi jednotlivými evropskými zeměmi. Silné odvětví služeb podporuje silnou ekonomiku. Velký význam má infrastruktura, zejména širokopásmové připojení. Infrastruktura by měla být patřičně zabezpečena jak z důvodu ochrany údajů, tak v zájmu zajištění kontinuity služby. Řada členských států musí vyvinout značné úsilí, aby zpoždění v této oblasti dohnala.

3.10 Výrobní linky jsou koncentrovanější než dříve. Vzájemná provázanost evropského trhu a rozvíjejících se trhů vytvořila komplexní hospodářské a znalostní sítě, kde jsou služby hybnou silou. Přemístování výroby ztratí na efektivnosti s tím, jak se průmysl stane závislý na špičkově specializovaných a vysoce kvalitních znalostně intenzívnějších službách.

3.11 Evropa si v poskytování takových služeb vyšší kvality stále udržuje komparativní výhodu, především díky vysoce kvalifikované pracovní síle a úrovni výzkumu a vývoje. Neměla by však usnout na vavřínech. Na udržení konkurenčních výhod se musí proaktivně pracovat. Vyžaduje to zejména koncepce, které soustavně podporují vysokou míru investic do výzkumu a vývoje a další zvyšování dovedností pracovní síly.

3.12 Zásadní význam pak má interakce mezi poskytovateli služeb a klienty. Podnikatelské služby podporují výrobu – výrobků a/nebo pomocných nástrojů – u klienta. Úspěšný rozvoj je výsledkem účinné spolupráce mezi poptávkou a nabídkou, orientované na tvorbu nových struktur. Různé náhledy a přístupy jsou amalgamovány do nových řešení. Tyto postupy přinášejí kreativní a na míru přizpůsobená řešení z řady disciplín.

Jedním pozoruhodným faktem je nedostatek podniků střední velikosti. Kromě významných velkých poskytovatelů služeb jako SAP je Evropa méně přítomna v rozsáhlém segmentu poskytovatelů služeb než USA. V některých odvětvích vyspělé technologie Evropa ve srovnání s USA prakticky není zastoupena. Google, Apple, Amazon a Microsoft jsou příkladem mistrů hry, v níž „vítěz bere vše“, a ukazují, jak je škoda, že EU nemá v této oblasti ve hře žádného hráče.

3.13 Co se týče problémů vyplývajících ze směrnice o službách, je nutné, aby se dokončení jednotného trhu s podnikatelskými službami zaměřilo na využití příležitostí podporujících růst a tvorbu pracovních míst a současně se omezily možné negativní důsledky liberalizace služeb jako sociální a mzdový dumping.

3.14 V roce 2011 Komise věnovala zvýšenou pozornost zhodnocení role podnikatelských služeb náročných na znalosti. Jedním obecným závěrem je, že služby – a zejména podnikatelské služby náročné na znalosti – hrají stále důležitější roli jako vstupy do výrobních procesů. Tyto dvě složky jsou ve skutečnosti neoddělitelné, přičemž výrobní výstupy stále víc závisejí na kvalitě těchto služeb.

3.15 Věda a univerzity jsou také velmi intenzivně zapojeny do inovativních služeb a interakce s průmyslem. Celá řada univerzit je sídlem slibných startupů poskytujících podnikatelské služby. Tím se upevňují klastry spojující vědu, inovativní řešení a průmysl. Dalším pozitivním účinkem je navíc to, že lepší služby přispívají k posunu směrem nahoru v hodnotovém řetězci v těch průmyslových odvětvích, kde již daná země má technologickou kapacitu a komparativní výhodu⁽⁴⁾. To podstatně zvyšuje význam výroby v mezinárodním obchodu.

3.16 Vzhledem k významu služeb se dnes mluví o podřízení výroby službám. V důsledku symbiózy výroby a služeb dochází u podniků často k přesunu těžiště činnosti, nebo i ke změně orientace na zcela jinou oblast činnosti. Nové služby umožňují změnu marketingových koncepcí, neboť se již nesoustřeďují na prodej výrobků, ale na potřeby (jednotlivých) zákazníků. Dalším příkladem může být to, že výrobní sektor dnes v čím dál větší míře využívá koncepci a poskytování podnikatelských služeb jako nejrentabilnější část své činnosti.

3.17 V této souvislosti se cíl 20 % podílu výrobního průmyslu na evropském HDP do roku 2020 jeví jako příliš obecný. Cílem by spíše měla být potřeba vytvořit příznivé podmínky k posílení průmyslových postupů, v nichž symbióza výroby a služeb přináší aktuální výrobky díky předem stanoveným výrobním postupům a produktivitě.

3.18 Nová vlna aplikací IKT uvedla do chodu postup, který pokračuje samospádem: služby generují další služby, následkem čehož jejich význam pro celou ekonomiku neúměrně narůstá. Podporují produktivitu a stimulují horizontální působení v celém hospodářství, což dává vzniknout novým kombinacím. Dodají také nový impulz globalizaci.

3.19 Dalším jevem je, že čím dál více výrobků je uváděno na trh spolu se souvisejícími, ne-li přímo zabudovanými službami, což opět vede k novým svazům a kombinacím.

4. Čtvrtá průmyslová revoluce – výrazná radikální změna

4.1 Rozsah a dopad podnikatelských služeb se podstatně umocňuje ve spojení se čtvrtou průmyslovou revolucí, která má širší záběr než samotné podnikatelské služby⁽⁵⁾. Tato revoluce navazuje na tři éry: mechanizace, elektřiny a IT. Teď jde o zavedení internetu služeb a internetu věcí.

4.2 Jako součást tohoto procesu je zde řada iniciativ v podnikání a vědě zaměřených na přizpůsobení výrobního procesu a rozvoj nových výrobků, přičemž některé z nich mají podporu veřejných orgánů. Jednou průkopnickou iniciativou je zmapování čtvrté průmyslové revoluce, k čemuž dala popud německá vláda v roce 2012⁽⁶⁾.

4.3 V současnosti probíhá několik souběžných iniciativ s podobnými charakteristikami, kupříkladu:

- nizozemská iniciativa „Inteligentní průmysl“ (Smart Industry) z dubna 2014;
- strategie rakouských regionů „Průmysl 4.0“ (Industry 4.0);
- konkurenceschopné klastry Walonského regionu;

⁽⁴⁾ OECD Trade Policy Papers č. 148 „Úloha služeb pro konkurenceschopnost a výrobu,“ (The role of services for competitiveness in manufacturing) 2013.

⁽⁵⁾ O dalekosáhlých důsledcích 4.0 musí být pojednáno zvlášť a důkladněji v dalších stanoviskách.

⁽⁶⁾ „Doporučení k provádění strategické průmyslové iniciativy 4.0“, duben 2013.

- projekt „Budoucnost výroby“ (Future of manufacturing), sponzorovaný vládou Spojeného království;
- Fondazione Democenter – Sipe, Emilia Romagna;
- koalice pro inteligentní vedení výroby (Smart Manufacturing Leadership Coalition) – USA;
- centrum inovací kyberneticko-fyzických systémů (Cyber-physical systems innovation hub), Indie (širší než 4.0).

4.4 Inteligentní továrna budoucnosti bude charakteristická sofistikovanou komplexností, jež bude díky dalšímu vývoji softwarových aplikací a systémů zakomponována v citlivě přizpůsobené síti. Tento vývoj bude mít za následek postupnou individualizaci – pro zákazníky i pro zaměstnance – v poskytování inteligentních a přizpůsobených výrobků a složek, které budou moci využívat.

4.5 Průmyslu a hospodářství se tak otevírají obrovské možnosti. Mělo by se podporovat okamžité plnění přání zákazníka, flexibilita, optimální rozhodování, účinné využívání surovin a potenciál pro přidanou hodnotu nových služeb. K tomuto rozvoji by také mohlo dojít v souladu s demografickými tendencemi v Evropě a mohl by být přínosem z hlediska dosažení vyváženosti mezi soukromým a pracovním životem, přičemž by zároveň zvýšil konkurenceschopnost v prostředí vysokých příjmů.

4.6 Ve všech průmyslových odvětvích se bude usilovat o horizontální a vertikální integraci a také o ucelenou digitální integraci inženýrství v celém hodnotovém řetězci. Otevřený přístup a inovace posílí intenzivní fungování sítí.

4.7 Ve snaze neztratit konkurenční výhodu vůči konkurentům ze zemí mimo EU musí být zavedeny společné platformy EU pro standardizaci výrobků a služeb, zahrnující všechny relevantní složky hodnotového řetězce.

4.8 Jsou zapojeny jak velké, tak i malé podniky. Vyhledky pro malé a střední podniky jsou dobré. Budou moci využívat služby a softwarové systémy mnohem snadněji než doposud. Pro MSP s regionální základnou vzniknou nové příležitosti, které také mohou být snáze integrovány do procesů internacionalizace. V každém případě budou moci MSP těžit z interdisciplinárního přenosu znalostí a technologií.

4.9 Jak se píše výše, vazby mezi klienty a dodavateli budou ve všech kategoriích mnohem užší.

4.10 Existující technologie založené na IT musí být přizpůsobeny specifickým požadavkům výroby a nadále rozvíjeny. V perspektivě rozvoje technologií v oblasti automatizace inženýrských modelů a optimalizace systémů jsou zapotřebí výzkum, technologie a iniciativy odborné přípravy.

4.11 Potřebujeme takovou infrastrukturu ekonomiky, která bude zahrnovat náležité vybudování infrastruktury širokopásmového internetu a také odpovídající vzdělávací a školící zařízení. V této souvislosti EHSV znovu opakuje, že vedle solidních fiskálních politik je zapotřebí iniciativa pro růst ⁽⁷⁾. Členské státy EU by měly využít nynější obnovu jako možnost ke zintenzivnění investic do nezbytné infrastruktury, což je v éře průmyslu 4.0 naléhavou záležitostí.

4.12 Průmysl 4.0 nabízí Evropě jedinečnou příležitost sledovat různé cíle s pomocí jediné infrastrukturní investice. Odkládání by narušilo konkurenceschopnost Evropy. Taková investice by tedy také měla být chápána pozitivně jako součást specifických doporučení pro každou zemi v ročním semestru.

⁽⁷⁾ Viz stanovisko EHSV Silnější evropský průmysl pro růst a hospodářskou obnovu: Aktualizace sdělení o průmyslové politice, červenec 2013, zejména odstavec 1.2, Úř. věst. C 327, 12.11.13, s. 82.

4.13 Německý plán věnuje patřičnou pozornost sociálním aspektům tohoto nového vývoje. Vedle manažerů a zaměstnanců podniků se to týká celé společnosti. Jedná se o radikální změnu v interakci mezi lidstvem a technologií a lidstvem a životním prostředím. Technologické inovace musí být interpretovány v jejich sociokulturním kontextu, neboť kulturní a sociální změny jsou také samy o sobě významnou hybnou silou inovací.

4.14 V témže duchu se prosazují decentralizované přístupy k vedení a řízení, jakož i odpovědnost zaměstnanců za přijímání vlastních rozhodnutí. To s sebou nese zásadní změny.

4.15 Na vnitrostátní úrovni i na úrovni EU by měly být organizovány platformy, semináře a pracovní skupiny za účasti podniků, sociálních partnerů, vědecké obce a veřejných orgánů. Takové platformy a pracovní skupiny hrají nezastupitelnou roli při definování vize a strategií pro řízení procesu transformace s cílem využít příležitosti a vyhnout se skrytým nebezpečím. Skupina na vysoké úrovni (viz níže) je příkladem úspěšného dialogu zainteresovaných stran.

4.16 Nový digitální průmyslový svět podnikání a služeb bude potřebovat bezpečnou, spolehlivou digitální platformu pro výměnu s jasně vymezenými tržními právy a ochranou práv⁽⁸⁾. Stejně důležitá je v dnešním moderním hybridním světě platforma pro komunikaci a spolupráci.

5. Důsledky pro společnost a trhy práce⁽⁹⁾

5.1 Společnost poháněná službami a digitalizace budou mít závažné důsledky pro trh práce a společnost obecně:

- Podřízení hospodářství službám má za následek snížení zaměstnanosti v příjmových skupinách střední třídy. K zastavení a zvrácení tohoto trendu by se vytváření pracovních příležitostí středních příjmových kategorií mělo stát explicitním cílem v politikách strukturálního přizpůsobení. Za tímto účelem by v politikách EU v oblasti průmyslu a služeb měly být zdůrazněny nástroje, jako jsou aktivní politiky na trhu práce a investice do inovativního vzdělávání a odborné přípravy. Mělo by se postupně prozkoumat, jak mohou v této souvislosti pozitivně zapůsobit kolektivní dohody.
- Lidé na všech úrovních by měli být připraveni na to, že se musí vybavit novými soubory dovedností, což je vzhledem k obrovským sociálním výzvám ve hře velmi pádným důvodem pro podporu aktuálních vzdělávacích osnov i celoživotního učení. Transformace se týká všech generací, proto i starší pracovníci musí dostat příležitost neustále své dovednosti obnovovat. Jakýkoli výzkum nebo posouzení procesu transformace musí napomoci řádnému vymezení profesních dovedností a potřeb kvalifikace.
- Hnací silou rozvoje jsou především (nové) malé a mikro společnosti, přičemž rozsáhlé provozy redukují své pracovní síly. Tento proces se projevuje prudkým vzestupem startupů a rostoucím počtem osob samostatně výdělečně činných v celé Evropě. V dnešní době je možné založit softwarovou společnost přes víkend za využití snadno dostupných nástrojů umožňujících rychlý vývoj a testování produktů, tedy využitím metody tzv. „štíhlého startupu“.

5.2 Za důvod ke znepokojení lze považovat to, že tato radikální změna v ekonomice se všemi důsledky pro společnost a trh práce není dosud dostatečně analyzována a v kruzích mimo podnikání a vědecké komunity se o ní příliš nemluví.

5.3 Z toho vyplývá, že je řada důvodů, proč by se měl tento přechod ke zcela nové hospodářské perspektivě široce projednat v politické a společenské diskusi, a to na úrovni členských států i Evropské unie. Tento proces ovlivňuje každodenní realitu mnoha občanů v regionech a městech z hlediska zaměstnání nebo nezaměstnanosti. Bude tedy také ovlivňovat rozhodování lidí o vlastní budoucnosti. Příslušná společenská a kulturní hlediska je třeba odpovídajícím způsobem zdůraznit a zohlednit.

⁽⁸⁾ V této souvislosti viz stanovisko EHSV TEN/550 Kybernetické útoky v EU, červenec 2014 (dosud nezveřejněno v Úředním věstníku).

⁽⁹⁾ Viz rovněž stanovisko TEN/548 Digitální společnost – přístup, vzdělávání, odborná příprava, zaměstnání a prostředky k zajištění rovného postavení, červenec 2014 (dosud nezveřejněno v Úředním věstníku).

5.4 Výzkumu rychlých změn na pracovním trhu, které musí být přesně zmapovány jako základ pro budoucí vzdělávání a odbornou přípravu, by měla být věnována prvořadá pozornost v části „vedoucí postavení v průmyslu“ programu Horizont 2020.

5.5 Mnoho zranitelných pracovních míst je ohroženo a nebude-li tento proces dobře řízen, bude mít sociální a politické následky. Evropská unie a členské státy proto musejí nastolit takové politické a regulativní prostředí, jež společně s poskytováním nových a nepostradatelných technologií také zajistí dosažení zlepšení pracovních a životních podmínek a zamezí polarizaci skupin s nízkými a vysokými příjmy.

5.6 Vývoj v jednotlivých zemích neprobíhá stejnoměrně. Je třeba přezkoumat tradiční programy a přizpůsobit osnovy výuky. Obchodní společnosti reagují. Vztahy mezi vzdělávací sférou a obchodními společnostmi se mění, aby držely krok s průmyslovými změnami. Zaměstnanci musí být připraveni na to, že se budou muset naučit odlišné, a to většinou specializovanější dovednosti a dokázat se adaptovat na rychlé změny v poptávce po kvalifikaci.

5.7 Tento vývoj v žádném případě neznamená, že by se kladl jednostranný důraz na technické kvalifikace. Intelektuální a sociální kvalifikace zůstávají stejně důležité. Jsou nepostradatelné pro udržení tempa s mnohostranným vývojem společnosti a v zájmu sociální inovace, jež provází základní hospodářské posuny.

5.8 V této celkové perspektivě musí být zajištěn sociální dialog na úrovni podniků, odvětví, jednotlivých členských států i Evropské unie, při němž by se projednával vývoj, rámcové podmínky v EU a členských státech i způsoby a prostředky, jak řádně připravit pracovní síly.

6. Skupina na vysoké úrovni pro služby podnikům – první krok

6.1 Vliv intenzifikace podnikatelských služeb byl na úrovni EU a v tvorbě politik Evropské unie příliš dlouho zanedbáván. Vzhledem k očekávanému kvalitativnímu posunu je ještě naléhavěji nutné tuto situaci napravit. EHSV proto jako první krok velmi vítá zprávu skupiny na vysoké úrovni pro služby podnikům z roku 2013.

6.2 Komise se sice podílí na procesech spojených s širšími účinky služeb poskytovaných podnikům, zejména prostřednictvím digitální agendy a projektů výzkumu a inovací, ale celkový obraz chybí.

6.3 Podnikatelské služby si zasluhují přední postavení v průmyslové politice orientované na budoucnost. Zpráva skupiny na vysoké úrovni by měla připravit cestu k získání komplexního přehledu o vývoji a k definování žádoucích kroků, které by EU měla přijmout.

6.4 Skupina na vysoké úrovni rozeznává velký počet podnikatelských služeb, od profesních služeb přes technické až ke službám operativní podpory.

6.5 Zpráva skupiny zejména objasňuje, že podnikatelské služby nebyly dosud v dostatečné míře brány v úvahu při přípravě nových koncepcí Komise i v politických diskusích Rady pro konkurenceschopnost.

6.6 Kromě skupiny na vysoké úrovni připravilo zprávy pět pracovních skupin pro: i) jednotný trh, ii) inovace, iii) dovednosti, iv) normy a v) obchod. Tyto zprávy obsahují četná analytická pozorování a podrobný popis pokračujícího procesu v diskutovaných oblastech i vhodných přístupů v oblasti koncepcí a opatření Evropské unie.

6.7 Pozorování a návrhy obsažené ve zprávách v mnoha případech zdůrazňují, že je potřebná hloubková analýza na úrovni EU, a to souběžně s lepšími a soustředěnějšími koncepčními pokyny malým a středním podnikům, které EHSV v souladu s mnoha experty již léta prosazuje. Výrazná úloha mikropodniků a malých podniků a exponenciální růst jejich počtu ve stávajícím průmyslovém cyklu opět připomínají naléhavou potřebu lepší regulace, lepších podmínek pro inovační partnerství a soustředěného zaměření na přístup k financování.

6.8 Kromě tradičních překážek, jimž čelí poskytování služeb ve srovnání s výrobou, ukazuje analýza významnou skutečnost, že pokračující fragmentace jednotného trhu se zbožím má další ničivý dopad, a to na přeshraniční vývoj a stimulování podnikatelských služeb. Evropa je stále ještě vzdálena vytvoření úspěšného velkého domácího trhu služeb.

6.9 Řada návrhů na zlepšení prostředí pro podnikatelské služby klade důraz na jejich obrovský význam pro vazbu mezi výrobou a službami, a tedy na perspektivu posílení výrobního průmyslu v Evropě.

6.10 EHSV proto považuje činnost skupiny na vysoké úrovni a pracovních skupin za velmi užitečné východisko k provedení podrobnější analýzy a k přípravě konkrétních návrhů Komise.

V Bruselu dne 16. října 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise o evropské občanské iniciativě „Voda a hygiena jsou lidská práva! Voda je veřejné dobro, ne komodita!“

(COM(2014) 177 final)

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(2015/C 012/05)

Zpravodajka: **paní Le Nouail Marlière**

Dne 11. září 2014 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy ke

sdělení Komise o evropské občanské iniciativě „Voda a hygiena jsou lidská práva! Voda je veřejné dobro, ne komodita!“

(COM(2014) 177 final).

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 18. července 2014.

Na 502. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 15. a 16. října 2014 (jednání dne 15. října 2014), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 151 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 5 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropská komise ve své odpovědi na první úspěšnou evropskou občanskou iniciativu „Voda a hygiena jsou lidská práva! Voda je veřejné dobro, ne komodita!“ potvrzuje význam lidského práva na vodu a hygienu a vody jako veřejného statku a nepostradatelné hodnoty a opakuje, že „voda není běžný obchodní produkt“.

1.2 Především je zapotřebí přivítat, že podpora lidí, kterou dali evropské občanské iniciativě, i to, že Komise uznala specifickou vodo hospodářských služeb a jejich význam „při uspokojování základních potřeb obyvatelstva“, vedly k vynětí služeb zásobování vodou ze směrnice o koncesích.

1.3 Obecněji EHSV oceňuje odhodlání Komise dodržovat ustanovení Smlouvy požadující, aby EU ve vztahu k vnitrostátním rozhodnutím upravujícím režim vlastnictví podniků vodního hospodářství zůstala neutrální. EHSV je v tomto ohledu přesvědčen, že by žádné rozhodnutí ani krok spojený s činností EU neměl znamenat, že bude omezena svoboda členských států zvolit si, jak zorganizovat poskytování vodo hospodářských služeb.

1.4 EHSV proto vyzývá Komisi, aby zahájila konkrétní iniciativu, a zajistila tak, že bude tento závazek trvale dodržován napříč všemi oblastmi působnosti EU, a to jak pokud jde o členské státy EU, jimž se dostane podpory v rámci Evropského mechanismu stability, tak i ve stávajících obchodních jednáních (jako je např. jednání o transatlantickém partnerství v oblasti obchodu a investic či obchodu službami), a to tak, že vodo hospodářské služby výslovně vyjme z obchodních jednání (jako jsou výše uvedená jednání).

1.5 Výbor bere na vědomí určité pozitivní aspekty odpovědi Evropské komise:

— uznání toho, že poskytování vodo hospodářských služeb je obecně na odpovědnosti místních orgánů, které jsou nejbližší občanům;

- závazek prosazovat všeobecný přístup k vodě a hygieně v její rozvojové politice prostřednictvím neziskového partnerství;
- propagace partnerství v rámci veřejného sektoru, která by se měla uznat jako účinný nástroj ke zvýšení výkonnosti veřejných orgánů a vodohospodářských služeb, a to nejen v oblasti mezinárodního rozvoje, ale i uvnitř EU.

1.6 Výbor poznamenává, že nedávná zpráva Evropské agentury pro životní prostředí konstatovala, že vodohospodářské služby jsou díky nezbytným obrovským kapitálovým investicím a vysokým nákladům na dopravu přirozenými monopoly (Evropská agentura pro životní prostředí, 2003, *Assessment of cost recovery through water pricing* (Posouzení návratnosti nákladů prostřednictvím stanovování cen za vodu), Lucemburk, s. 28). Veřejné orgány tedy musí být v takovém postavení, aby mohly vykonávat rozsáhlou kontrolu kvality a účinnosti služeb, které provozovatelé vodohospodářských zařízení poskytují. Výbor v tomto rámci podporuje Komisi, jež uznává zásadní úlohu transparentnosti.

1.7 Vyzývá ji proto, aby zesílila své úsilí o plné provedení článku 14 rámcové směrnice o vodě (informování veřejnosti a konzultace), a vyjadřuje podporu záměru Komise prosazovat referenční srovnávání (benchmarking) vodohospodářských služeb, pokud jde o ekonomické a odborné ukazatele, jakož i ukazatele kvality. Souvislosti mezi mírou investic, průměrnými poplatky za vodu a kvalitou pracovních podmínek tak budou jasněji čitelné a zvýší transparentnost v tomto odvětví.

1.8 EHSV se domnívá, že přezkum rámcové směrnice o vodě a směrnice o pitné vodě by měl být příležitostí k tomu, aby se do nich zapracovaly ukazatele a zásady, které se týkají zásady všeobecného přístupu, jakož i zásady návratnosti nákladů na vodohospodářské služby, jíž se řídí rámcová směrnice o vodě. EHSV vyzývá Komisi, aby navrhla právní předpis, který by z práva na přístup k vodě a hygieně učinil lidské právo uznané OSN, a aby podporovala zajištění vody a hygieny jako základní veřejné služby pro všechny.

1.9 EHSV poznamenává, že evropští občané svou podporou evropské občanské iniciativě vyjádřili touhu účastnit se tvorby evropských politik a vyslovit se k problematice vody jako veřejného statku a služby všeobecného zájmu. To je výzva pro všechny evropské instituce, aby otevřely řízení evropské politiky v oblasti hospodaření s vodou v EU všem zainteresovaným stranám a dávali veřejnosti více příležitostí k diskusi o budoucnosti vodních zdrojů.

2. Úvod

2.1 V rámci evropské občanské iniciativy, zavedené Lisabonskou smlouvou na podporu větší demokratické účasti občanů na evropských záležitostech⁽¹⁾, může jeden milion občanů Evropské unie (EU) pocházejících nejméně ze sedmi členských států vyzvat Evropskou komisi, aby předložila návrh právního předpisu v otázkách v působnosti EU. Jedná se o vůbec první nástroj participativní demokracie na celoevropské úrovni.

2.2 Od zavedení evropské občanské iniciativy v dubnu roku 2012 podepsalo více než 5 milionů občanů více než 20 různých iniciativ. Evropský hospodářský a sociální výbor již vyzval několik iniciátorů kampaní, aby se zúčastnili jeho plenárních zasedání.

2.3 Evropská občanská iniciativa ohledně vody a hygieny jako lidských práv má za cíl navrhnout právní předpis, který zavede lidské právo na vodu a hygienu uznané OSN a podporovat zajištění vody a hygieny jako základní veřejné služby pro všechny. Zpráva byla prezentována na plenárním zasedání EHSV v září 2013.

2.4 Připomeňme původní text iniciativy:

„Voda a hygiena jsou lidská práva!“

„Vyzýváme Evropskou komisi k návrhu legislativy, která zavede lidské právo na vodu a hygienu, tak jak je uznáváno Organizací spojených národů, a aby podporovala zajištění vody a hygieny jako základní veřejné služby pro všechny.“

⁽¹⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 211/2011 o občanské iniciativě, Úř. věst. L 65, 11.3.2011, s. 1.

Legislativa EU by měla po vládách požadovat zajištění a poskytování dostatku čisté pitné vody a hygieny všem občanům. Požadujeme, aby:

1. měly instituce a členské státy EU povinnost zajistit všem obyvatelům právo na vodu a hygienu;
2. zásobování vodou a správa vodních zdrojů nespádaly do „pravidel vnitřního trhu“ a aby bylo vodohospodářství osvobozeno od liberalizace;
3. EU zvyšovala své snahy o zajištění univerzálního přístupu k vodě a hygieně.“

2.5 Poté, co Komise potvrdila 1 659 543 podpisů občanské iniciativy pro vodu ze 13 členských států, provedl Evropský parlament dne 17. února 2014 obsáhlé slyšení jejího výboru občanů, k němuž přizval i EHSV. Téhož dne přijal výbor občanů této iniciativy i místopředseda Evropské komise Maroš Šefčovič.

2.6 Evropská komise uveřejnila svou oficiální odpověď na první úspěšnou evropskou občanskou iniciativu – na iniciativu, která vyzývala k tomu, aby se v evropské legislativě uplatňovalo lidské právo na vodu a hygienu, ve sdělení z 19. března 2014.

2.7 EHSV dne 15. dubna 2014 u příležitosti Dne evropské občanské iniciativy uspořádal konferenci s názvem „Budování úspěchu“, na kterou znovu pozval i výbor občanů z občanské iniciativy pro vodu a během níž se v EHSV setkal pozoruhodný počet iniciátorů kampaní evropských občanských iniciativ a zainteresovaných subjektů, kteří diskutovali o zkušenostech, které doposud nabyli, a vypracovali seznam doporučení, jak zlepšit účinnost a uživatelskou vstřícnost tohoto nástroje přímé demokracie.

3. Obecné připomínky

3.1 Evropská občanská iniciativa prokázala svou sílu a úspěch jako nosný nástroj veřejné debaty a vytváření sítí mezi občany.

3.2 Překážky, které je nutné odstranit, spočívají v přezkumu pravidel jejího provádění⁽²⁾, poněvadž neodpovídají skutečné povaze evropské občanské iniciativy. Stanoví povinnosti, které jsou srovnatelné s těmi, jež by odpovídaly právně závaznému nástroji přímé demokracie, který by měl stejný právní dopad jako referendum (osobní údaje – možný odrazující účinek, nepřiměřené procesní požadavky), a kladou na organizátory nepřiměřené právní požadavky, jež se stát od státu liší. Omezují rozsah témat, která mohou být předmětem právní registrace, na svrchované posouzení Komise, která jediná určí, zda témata spadají do její pravomoci.

3.3 Maximální délka textu prezentace zaregistrované iniciativy včetně názvu, předmětu a popisu je 800 znaků, což Komisi mimochodem vedlo ke konstatování, že iniciativa postrádá konkrétní návrhy!

3.4 Řada evropských občanů ztratila naději, že je v Evropě jejich názor na Evropu slyšet. Příští Evropská komise by tomu měla věnovat pozornost.

3.5 Jako součást Smlouvy o EU (čl. 11 odst. 4) je tento nástroj jediným právním prostředkem, kterým mohou obyčejní evropští občané ovlivňovat politickou agendu EU. Evropský parlament a Rada budou muset v roce 2015 tato pravidla provádění přezkoumat. Budou se při tom muset poučit z těchto prvních kampaní.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Výbor s potěšením konstatuje, že evropská občanská iniciativa „Voda a hygiena jsou lidská práva“ přiměla instituce EU, aby se zabývaly tím, co evropské občany trápí, že jdou dále, než jsou obvyklé úvahy o regulačních opatřeních Komise, a že se Komise rozhodla, že vodohospodářské a hygienické služby budou vyňaty ze směrnice o koncesích.

⁽²⁾ Nařízení EP a Rady (EU) č. 211/2011 o občanské iniciativě.

- 4.2 Komise správně připomíná odpovědnost členských států, pokud jde o přijetí opatření na podporu lidí v nouzi.
- 4.3 Uznává ale i to, že má pravomoci k vymezení některých základních zásad politiky stanovení cen za vodu v členských státech, a připomíná ustanovení článku 9 rámcové směrnice o vodě, který stanoví plnou návratnost nákladů.
- 4.4 Komise však nemá v odpovědi na očekávání 1,6 milionu lidí (1,9 milionu sebraných podpisů) žádné skutečné ambice a nepředkládá žádný nový návrh jako takový na nástroj EU, jímž by se uznalo lidské právo na vodu.
- 4.5 Výbor na základě konkrétních příkladů z různých evropských měst zastává názor, že povinnost přijmout adekvátní politiku poplatků v oblasti vody tak, aby se chránily vodní zdroje, může být a měla by být sladěna s nezbytnou potřebou zajistit všeobecný přístup k ní prostřednictvím vhodných mechanismů solidarity.
- 4.6 EHSV se domnívá, že přezkum rámcové směrnice o vodě a směrnice o pitné vodě by měl být příležitostí k tomu, aby se do nich zapracovaly ukazatele a zásady, které se týkají zásady všeobecného přístupu a zásady návratnosti nákladů na vodohospodářské služby, jíž se řídí rámcová směrnice o vodě.
- 4.7 *Zajištění kvalitnější a dostupnější vody:*
- 4.7.1 Výbor zdůrazňuje, že je překvapen, že Komise na takto rozsáhlou občanskou iniciativu hodlá reagovat návrhem veřejné konzultace ohledně kvality pitné vody. Cílem je zřejmě využít tradičnější prostředky konzultace, které jsou užitečné, avšak neodpovídají na evropskou občanskou iniciativu.
- 4.8 *Zajištění neutrality v oblasti poskytování vodohospodářských služeb:*
- 4.8.1 Výbor s potěšením konstatuje, že Komise pochopila nutnost transparentnosti v rozhodovacím procesu týkajícím se hospodaření s vodou na místní, regionální i celostátní úrovni.
- 4.8.2 Voda musí být z důvodu své nepostradatelné povahy zachovávána jako vzácný zdroj a jako veřejný statek. Je třeba zohlednit prioritní charakter jejího využívání k uspokojení základních lidských potřeb. Evropská komise by měla chápat, že přístup k dostatečnému množství vody a k hygieně je třeba uznat jako základní lidské právo, protože jsou nezbytné pro život a důstojnost, a to tak, že se díky návrhu na jejich přehodnocení jako neekonomických služeb obecného zájmu trvale vyjmou z tržních pravidel na vnitřním trhu ⁽³⁾.
- 4.8.3 Vůči produktům, které jsou nezbytné k přežití lidí, by se měl uplatňovat zvláštní přístup a měly by být vyňaty z rámce volného obchodu. Navzdory existenci úředních textů, v nichž se prohlašuje, že „voda není běžný obchodní produkt“ a že „všichni lidé mají právo na potraviny“, jsme dodnes svědky privatizace vodních zdrojů, rozsáhlých spekulací se základními potravinami a zabírání zemědělské půdy ve velkém měřítku. Tyto jevy přímo ohrožují živobytí těch nejpotřebnějších.
- 4.8.4 Vyzýváme Evropskou komisi, aby na danou občanskou iniciativu reagovala tak, že navrhne konkrétní závazná opatření, což ve svém sdělení nečinila. Obzvláště by měl evropský právně závazný akt stanovit, že cílem hospodaření s vodními zdroji a souvisejících služeb by neměl být zisk. Pokud se tak nestane, prohlášení „voda je veřejný statek“ postrádá smysl.
- 4.9 *Zajištění zásobování vodou prostřednictvím veřejné služby ve prospěch všech občanů:*
- 4.9.1 Výbor se zasazuje o to, aby byl přijat evropský nástroj, který by uznal lidské právo na vodu a hygienu tak, jak je OSN vymezila v červenci 2010, jež je společně s článkem 14 SFEU o službách obecného hospodářského zájmu a protokolem č. 26 o službách obecného zájmu jedním ze základů evropské občanské iniciativy, a také o to, aby Evropská komise mohla členským státům doporučit, aby toto právo dodržovaly prostřednictvím neekonomických služeb obecného zájmu, a to za respektování neutrality realizace této služby, odděleně od komerčního využívání, k němuž může docházet v rámci průmyslové či zemědělské činnosti.

⁽³⁾ Úř. věst. C 177, 11.6.2014, s. 24-31.

4.10 *Integrovanější přístup k rozvojové pomoci:*

4.10.1 Pro rozvojovou politiku a finanční závazky EU by bylo prospěšné, kdyby byly pevně podpořeny tím, že všechny členské státy EU uznají toto lidské právo tak, jak je OSN oficiálně uznala v červenci 2010. Zejména by se mělo usilovat o optimální využití prostředků, protože pokud bude rozvojová politika a politika pomoci v této oblasti prohlášena za související s lidským právem, umožní to potírat korupci a zapojit i subdodavatele. Výbor podporuje integrovaný přístup a vytváření součinnosti mezi vodou a zabezpečováním potravin. Pokud jde o tuto součinnost, Výbor očekává návrhy, aby mohl posoudit, zda odpovídají evropské občanské iniciativě, co se týká ochrany pramenů jako veřejného statku.

Na zřeteli je také nutné mít veřejné zdraví, zejména prostřednictvím realizace hygienických zařízení všude tam, kde se jich nedostává, a ačkoli tato část poskytovatele zajímá méně.

4.11 *Podporovat partnerství v rámci veřejného sektoru:*

4.11.1 Výbor schvaluje závazek Komise více prosazovat tato nezisková partnerství v odvětví vodohospodářství tak, aby se přenosem dovedností a poznatků mezi veřejnými službami v oblasti rozvodu a hygieny a místními orgány a dalšími subjekty posílily kapacity, a stejně jako dříve zdůrazňuje, že inovace a plody výzkumu a vývoje, jimž se dostalo v 7. rámcovém programu veřejné podpory, by se měly dát k dispozici neziskovému sektoru, podnikům sociální a solidární ekonomiky, obcím atd.⁽⁴⁾

4.12 *Činnost v návaznosti na Rio+20:*

4.12.1 Aby EU mohla podpořit cíle udržitelného rozvoje, jež by měly po roce 2015 nahradit rozvojové cíle tisíciletí a budou mít všeobecnou působnost, měla by se těmto budoucím cílům přizpůsobit a řešit skutečnost, že 1 až 2 miliony evropských občanů doposud nemají přístup k vodním zdrojům. Aby to EU mohla napravit, musí vylepšit poznatky členských států ohledně údajů (bezdomovci, Romové, osoby v dočasných obydlích).

4.13 Výbor schvaluje závazek Evropské komise v oblasti kvality vody, transparentnosti správy a zavedení strukturovanějšího dialogu mezi zúčastněnými stranami, ale zdůrazňuje, že neodpovídá na otázky, které občanská iniciativa položila ohledně univerzality lidského práva, tedy že každý občan a obyvatel by měl mít k dispozici minimum vody nutné k životu, a to bez ohledu na svou situaci, pokud jde o bydliště, zaměstnání atd.

4.14 Evropská komise uvádí, že právní předpisy EU vždy zohledňovaly specifika vodohospodářských a hygienických služeb a také významnou úlohu, jakou zastávají při uspokojování životně důležitých potřeb obyvatelstva.

Výbor se domnívá, že tato úloha není jen významná, nýbrž přímo nepostradatelná, a vzhledem k tomu, že se skutečně jedná o základní potřeby, trvá na tom, že by se tyto základní potřeby měly uspokojovat v rámci veřejných služeb obecného nehošpodářského zájmu.

4.15 EHSV doporučil členským státům a evropským institucím, aby tuto politiku upevnily vzhledem k tomu, že voda má pro občany, průmysl a zemědělství i místní orgány naprosto nepostradatelnou povahu. Ve veškeré evropské politice musí mít ústřední místo a zdůrazňovat výzvy, jež se pojí s bojem proti chudobě, se základními právy evropských občanů, s veřejným zdravím, s integrací a se sociální soudržností.

4.16 EHSV navrhuje:

- posoudit dopad a náklady vodohospodářské politiky, která nezahrnuje sociální, environmentální a hospodářské aspekty;
- uvést v soulad strategie prováděné v členských státech mezi různými územními zájmy;
- vytvořit udržitelný přístup k hospodaření s vodními zdroji tím, že se vytvoří nové nástroje, které umožní předvídat přírodní katastrofy či katastrofy vyvolané lidskou činností, jež krátkodobě ohrožují a ničí vodní zdroje, a reagovat na ně;

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 44, 15.2.2013, s. 147-152.

- znovu usilovat o přijetí směrnice o půdě;
- soustředit pozornost i na hospodárnější poptávku, aby byl tento zdroj zachován a chráněn;
- začlenit sociální dialog a sociální partnery jako prvek přispívající k zaručení všech úkolů v celé jejich rozmanitosti a na všech úrovních vodohospodářských a hygienických služeb.

4.17 EHSV dále navrhuje:

- prozkoumat technologie, které umožní zlepšit zdraví a bezpečnost pracovníků v odvětvích vodohospodářských a hygienických služeb;
- využít bohaté poznatky, jež některé nevládní organizace nashromáždily;
- rozšířit seznam znečišťujících látek (nanočástice a chemické látky, které jsou karcinogenní, mutagenní a toxické pro reprodukci), jež se nesmějí nacházet v povrchových či podzemních vodách, aby bylo chráněno zdraví občanů a dospělo se k harmonizovaným doporučením ohledně opětovného využívání vyčištěné vody;
- přivítat opatření, jejichž cílem je ochránit ekosystémy, a podpořit kroky na ochranu přirozených podzemních vodních zdrojů.

4.18 Politika v oblasti vody a hygienických opatření musí tvořit součást udržitelného rozvoje, což umožní, aby tento zdroj naplňoval současné potřeby obyvatelstva a byl zachován pro potřeby budoucích generací.

V Bruselu dne 15. října 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Úloha občanské společnosti v rámci dohody o volném obchodu mezi EU a Japonskem

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(2015/C 012/06)

Zpravodajka: **paní Batut**

Spoluzpravodajka: **paní Päärendson**

Dne 19. září 2013 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Úloha občanské společnosti v rámci dohody o volném obchodu mezi EU a Japonskem.

Specializovaná sekce Vnější vztahy, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 18. září 2014.

Na 502. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 15. a 16. října 2014 (jednání dne 15. října 2014), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 133 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Závěry

1.1.1 Unie a Japonsko společně představují více než třetinu celosvětového obchodu. Partnerství s ambiciózní, komplexní a vzájemně výhodnou dohodou o volném obchodu (Free Trade Agreement – FTA) a o hospodářském partnerství (Economic Partnership Agreement – EPA) mezi EU a Japonskem by povzbudilo vzájemný obchod a investice, mohlo by vylepšit jejich ekonomiky a zaměstnanost a přispět k posílení mezinárodních pravidel a norem. Jejich občané jsou připraveni dělit se o očekávané výhody, jsou však ostražití a nechtějí, aby se jejich příslušné standardy snižovaly.

1.1.2 EHSV vítá jednání o dohodě o volném obchodu a o dohodě o hospodářském partnerství s Japonskem, a zejména rozhodnutí v nich po zhodnocení prvního roku pokračovat. Výbor nicméně vyjadřuje politování nad nedostatkem informací a nad tím, že probíhající jednání nejsou transparentní. Nezbytným předpokladem pro to, aby si dohoda získala širokou podporu veřejnosti, je prosazování a ochrana zájmů spotřebitelů. EHSV vyzývá k tomu, aby byly zavedeny podobné konzultační mechanismy jako ty, jež fungují v rámci jednání o transatlantickém obchodním a investičním partnerství (TTIP), aby tak byla občanská společnost lépe informovaná o tom, jaké komparativní výhody by otevření trhu mezi EU a Japonskem zainteresovaným stranám nabídlo. EHSV v této souvislosti vyzývá obě strany, aby zlepšily transparentnost a poskytování informací souvisejících s jednáními tak, že v rámci dohody vytvoří oficiální mechanismus informování občanské společnosti a poté konzultační strukturu. Výbor dále poukazuje na to, že podniky na obou stranách již mají k dispozici kulatý stůl pro obchod mezi EU a Japonskem jako platformu pro zapojení a konzultaci.

1.2 Doporučení

1.2.1 EHSV trvá na tom, že by měl být plně informován o přezkumu posouzení dopadu z roku 2012. Žádá, aby mu byl co nejdříve sdělen harmonogram provádění, zvláště pokud jde o sladění technických norem. Je toho názoru, že před přijetím jakéhokoli rozhodnutí by měl být ve všech úředních jazycích EU zveřejněn přesnější dokument, než je „posouzení dopadu“.

1.2.2 EHSV vyzývá EU, aby učinila vše pro to, aby:

- v této dohodě figurovaly hodnoty, které ve světě hájí, aby byly i nadále zachovány environmentální, sociální, zdravotní a kulturní normy a aby se přínos dohody spravedlivě rozděлил mezi občany, spotřebitele, zaměstnance a podniky;
- byly obě strany ambiciózní nejen v otázkách snižování cel, ale i v otázkách necelních překážek a aby usilovaly o co největší provázanost předpisů, aniž by však snižovaly své standardy a normy nebo úroveň zaměstnanosti, a to v naprosté vzájemnosti a aniž by se oslabil závazek EU vůči multilateralismu WTO;
- obě strany uznaly za zásadní prosazování zájmů a zdraví spotřebitelů;
- byla v dohodě zakotvena zásada předběžné opatrnosti a aby byla u zemědělsko-potravinářských produktů nastolena určitá právní jistota, pokud jde o zeměpisná označení obou stran;
- byla jedna kapitola věnována malým a středním podnikům, jež jak v EU, tak i v Japonsku představují přes 99 % všech podniků a jsou největšími poskytovateli nových pracovních míst. Malé a střední podniky si přejí zvýšení své konkurenceschopnosti a méně omezení. Cílem je zlepšit vzájemný přístup na trh a poskytovat jim veškeré informace o nových obchodních příležitostech, jež by měla tato dohoda přinést;
- byla do dohody zařazena ambiciózní a pozitivně vymezená kapitola o službách s dostatečnými zárukami, která by vycházela ze stávajících dohod EU, ta totiž představuje velkou příležitost v jednáních;
- byla v souladu s povinnostmi vyplývajícími ze Smlouvy zachována specifická povaha veřejných služeb v EU;
- byla na obou stranách všude tam, kde je to vhodné, zaručena rovnost přístupu na trhy veřejných zakázek a spolu s tím právní jistota;
- bylo znovu potvrzeno právo stran na regulaci a stanovení svých priorit a politik v oblasti udržitelného rozvoje, práce a životního prostředí;
- byla do dohody za tímto účelem zařazena ambiciózní kapitola o udržitelném rozvoji, která by na první místo stavěla občanskou společnost a zahrnovala přinejmenším:
- dodržování povinností vyplývajících z členství obou stran v Mezinárodní organizaci práce (MOP) a z podpisu osmi základních úmluv MOP jako minimální podmínky;
- závazek k prosazování a zavádění zákonů a iniciativ na ochranu životního prostředí;
- závazek k udržitelnému řízení a využívání přírodních zdrojů v souladu s mezinárodními dohodami.

Vzhledem k tomu, že urovnávání sporů mezi investory a státem je vysoce citlivou záležitostí a názory jednotlivých zainteresovaných subjektů se liší, EHSV vítá proces veřejné konzultace, jež Komise zahájila v souvislosti s transatlantickými jednáními o obchodu, a s velkým zájmem očekává jeho výsledek⁽¹⁾. EHSV se s ohledem na to, jak je japonská demokracie silná, domnívá, že shromažďování postojů zainteresovaných stran k tomuto tématu na japonské straně by mohlo přispět k informovanosti a usnadnit vyjednávání.

1.2.3 Dialog mezi občanskými společnostmi Japonska a EU významně přispěje k dohodě o volném obchodu a o hospodářském partnerství. Výbor doporučuje, aby byl v rámci dohody o volném obchodu a o hospodářském partnerství mezi EU a Japonskem zřízen smíšený poradní orgán, jaký byl ustaven v jiných dohodách, které Evropská unie v poslední době uzavřela. O jeho úloze by měli v průběhu jednání diskutovat zástupci obou dotčených občanských společností. Musí se mu přiznat možnost vyjadřovat se ke všem oblastem dohody. EHSV důrazně doporučuje, že by nejméně polovinu evropských členů měl jmenovat on sám jako poradní orgán EU, který je pověřen zastupováním zájmů evropské organizované občanské společnosti.

1.2.3.1 EHSV navázal vynikající kontakty s japonskými organizacemi zaměstnanců, zaměstnavatelů, zemědělců, družstev, spotřebitelů, nevládními a neziskovými organizacemi a univerzitami⁽²⁾. Spolu se svým japonským monitorovacím výborem zastává výhodnou pozici k propagaci dialogu a konzultace občanské společnosti na obou stranách.

2. Nástin situace

2.1.1 EU i Japonsko přijaly rozhodnutí posílit své vazby a zahájit jednání o dohodě o volném obchodu a dohodě o hospodářském partnerství. Souběžně se jedná o dohodě o strategickém partnerství⁽³⁾. Výbor vítá pozitivní výsledek hodnocení po prvním roce a rozhodnutí pokračovat v jednáních. Pokud by se předpoklady naplnily, vývoz EU do Japonska by se zvýšil o 30 %, její HDP by vzrostl o 0,8 % a v EU by vzniklo na 400 000 nových pracovních míst. Japonský HDP by se zvýšil o 0,7 % a jeho vývoz do Evropy o 24 %. Dohoda by zároveň posílila důležité postavení, jež má EU v obchodě a investicích ve východní Asii⁽⁴⁾.

2.1.2 EU a Japonsko sdílejí řadu hodnot a zásad včetně demokracie, právního státu, lidských práv a tržní ekonomiky s vyspělým technologickým know-how. Současně se potýkají s podobnými potížemi (např. se stárnutím a snižováním počtu obyvatel) a potřebují nalézt nové zdroje růstu a pracovních míst.

2.1.3 Orgány občanské společnosti obou oblastí nemohou být snadno přeneseny z jedné země do druhé⁽⁵⁾. Intenzivnější dialog mezi těmito orgány by nicméně byl velmi důležitým doplňkem dohody. EU založila svůj sociální model na sociálním a občanském dialogu, který institucionalizovala, a Japonsko uznává význam občanské společnosti v širším smyslu („Rada pro politiku zaměstnanosti“, „Mnohostranné fórum“).

2.2 **V Japonsku i v EU** jsou pro hospodářskou situaci příznačná opatření za účelem oživení⁽⁶⁾. Státní dluh Japonska v současnosti dosahuje 230 % HDP. Kurs jenu je pro vývoz nevýhodný a po trojnásobné katastrofě ve Fukušimě maloobchod klesl během jednoho roku o 2,3 % (únor 2013).

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV – REX 390 – EESC-2013-05469, zpravodaj: pan Krawczyk, spoluzpravodaj: pan Boyle (4. června 2014).

⁽²⁾ V Japonsku fungují s finanční podporou Komise čtyři instituty EU (sdružení univerzit). Vysokoškolští učitelé jsou v Japonsku považováni za aktéry občanské společnosti (http://www.eeas.europa.eu/eu-centres/eu-centres_en.pdf).

⁽³⁾ Dohoda o strategickém partnerství pokrývá politickou, globální a odvětvovou spolupráci (jako jsou výzkum, inovace, vesmír, vzdělávání, kultura, energetika, rozvojová spolupráce, zvládání katastrof atd.).

⁽⁴⁾ Evropská komise: Zpráva o posouzení dopadu na obchodní vztahy mezi EU a Japonskem, bod 5.1.3 (červenec 2013).

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 97, 28.4.2007, s. 34.

⁽⁶⁾ Jedná se o „tři šípy“ premiéra Šinzó Abeho, tzv. abenomiku, jež je kombinací opatření ve třech klíčových oblastech: měnové politice, fiskální stimulaci a strukturálních reformách s cílem zajistit dlouhodobý a udržitelný růst japonské ekonomiky a stimulovat kapitálové investice soukromého sektoru.

2.2.1 Dvoustranné dohody o volném obchodu Japonsku otevírají světový obchod a přispívají k vytváření oblastí regionální integrace. Od roku 2002 Japonsko uzavřelo řadu dvoustranných dohod nejen v Asii, ale i v Latinské Americe a se Švýcarskem. Nyní jedná o trojstranné dohodě s Čínou a Korejskou republikou. Japonsko se rovněž zapojilo do jednání o transpacifickém partnerství.

2.2.2 Japonsko a EU již podepsaly důležité dohody usnadňující obchodní postupy, mimo jiné v oblasti telekomunikací, chemických a farmaceutických produktů, protisoutěžních jednání, vědecké, technologické a administrativní spolupráce a pomoci⁽⁷⁾.

3. Obchod a udržitelný rozvoj

3.1 Snaha o dosažení hospodářského růstu prostřednictvím globalizovaného obchodu může mít dopady na životní prostředí⁽⁸⁾. Ve svém stanovisku k jednání o nových obchodních dohodách⁽⁹⁾ Výbor zdůraznil, že je důležité do obchodních jednání EU zařadit kapitolu o obchodu a udržitelném rozvoji a začlenit do ní environmentální a sociální ustanovení společně s hlavní monitorovací úlohou občanské společnosti.

3.2 Jednání o dohodě o volném obchodu a dohodě o hospodářském partnerství mezi EU a Japonskem poskytnou oběma stranám příležitost potvrdit na mezinárodní scéně závazek pokročit na cestě k udržitelnému rozvoji v rámci jeho tří pilířů (hospodářský růst, sociální rozvoj a ochrana životního prostředí). Tyto prvky tvoří ústřední část všech obchodních jednání a každé dohody EU od té doby, co byla uzavřena dohoda o volném obchodu s Korejskou republikou⁽¹⁰⁾. Oblasti, jako je biologická rozmanitost, změna klimatu, rybolov, lesnictví a volně žijící živočichové a rostliny, jsou prioritou jak pro EU, tak na celosvětové úrovni. Strany by měly zopakovat svůj závazek k plnění mnohostranných dohod o životním prostředí.

3.3 Každá nová dohoda by měla potvrdit právo členských států EU a Japonska regulovat a stanovovat priority udržitelného rozvoje a stimulovat je k tomu, aby v souladu se svými závazky dodržovali mezinárodní normy a dohody ohledně ochrany na pracovišti či ochrany životního prostředí dodržovaly normy v těchto oblastech.

3.4 Dohoda o hospodářském partnerství a dohoda o volném obchodu⁽¹¹⁾ umožní tento závazek potvrdit (díky možné ratifikaci a účinnému provádění úmluv MOP)⁽¹²⁾ a posílit dvoustranný dialog a spolupráci týkající se pracovních otázek, a to i v oblastech, na něž se vztahuje program pro důstojnou práci.

3.4.1 EHSV jako zástupce celé evropské občanské společnosti zdůrazňuje skutečnost, že přínos jakékoli dohody o volném obchodu a dohody o hospodářském partnerství možná nepocítí různé členské státy⁽¹³⁾ ani různé sektory stejným způsobem⁽¹⁴⁾.

3.4.2 Zatímco v odvětví elektrických strojů, v zemědělství, lesnictví, rybolovu, zpracování potravin, pojištění a stavebnictví se dá v EU očekávat zvýšení zaměstnanosti (v jednotkách procent), v chemickém průmyslu, automobilovém průmyslu, kovoprůmyslu a odvětví letecké dopravy lze počítat s malým poklesem⁽¹⁵⁾. K tomu, aby mohla být podniknuta vhodná opatření na pomoc a rekvalifikaci, je nezbytné provést v rané fázi zjištění těchto potíží. Je důležité, aby přínosy byly rovnoměrně rozloženy mezi podniky, pracovníky, spotřebitele a širší občanskou společnost a aby se zároveň zabránilo většímu narušení jejich činnosti a zajistila se možnost ho případně kompenzovat⁽¹⁶⁾.

⁽⁷⁾ Jedná se o tyto dohody: dohoda o vzájemném uznání mezi EU a Japonskem, dohoda o spolupráci ve věci protisoutěžních jednání, dohoda o vědeckotechnické spolupráci a dohoda o spolupráci a vzájemné správní pomoci.

⁽⁸⁾ COM 2006-567 final, http://europa.eu/legislation_summaries/external_trade/r11022_fr.htm

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 211, 19.8.2008, s. 82.

⁽¹⁰⁾ Dohoda o volném obchodu mezi EU a Koreou – kapitola 13 (Úř. věst. L 127, 14.5.2011, s. 62).

⁽¹¹⁾ Viz čl. 13.4 odst. 3 Dohody o volném obchodu mezi EU a Koreou (Úř. věst. L 127, 14.5.2011, s. 62).

⁽¹²⁾ Jedná se o úmluvy MOP č. 87 a 98 o svobodě sdružování a právu na kolektivní vyjednávání, č. 29 a 105 o odstranění nucené a povinné práce, č. 138 a 182 o zákazu dětské práce a č. 100 a 111 o odstranění diskriminace v zaměstnání a povolání.

⁽¹³⁾ Sdělení COM(2010) 343 final.

⁽¹⁴⁾ Evropská komise, tamtéž, odst. 5.2.2, 5.3 a 5.6.2.

⁽¹⁵⁾ Evropská komise, Zpráva o posouzení dopadu na obchodní vztahy mezi EU a Japonskem (2012), s. 49.

⁽¹⁶⁾ Např. Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci.

4. Konzultace občanské společnosti

4.1 Informovanost a transparentnost

4.1.1 EHSV těší, že je v rámci své působnosti hlavním partnerem Komise, avšak vyjadřuje politování nad nedostatečnou transparentností právě probíhajících jednání, kterou zdůrazňují subjekty obou stran. Mandát Komise doposud nebyl zveřejněn, ačkoliv jednání by měla být co nejvíce otevřená a transparentní. Četné organizace evropské i japonské občanské společnosti si stěžují, že se jim o jednáních dostalo pouze velice málo informací. To ovlivňuje obsah jednání i příležitosti pro občanskou společnost vyjádřit svůj názor v této záležitosti. Jak víme, zapojení občanské společnosti by nejen prohloubilo vzájemné porozumění, ale také zlepšilo kvalitu současných jednání o dohodě o volném obchodu a o hospodářském partnerství po odborné stránce.

4.1.2 Evropští občané požadují, aby byly uplatňovány texty EU, jež stanoví zásadu transparentnosti. EHSV žádá, aby byly zúčastněné strany seznamovány se všemi dokumenty již od nejrannější fáze.

4.1.3 EHSV s ohledem na legitimní požadavek evropských občanů na kompletní transparentnost obchodních jednání žádá Radu a Komisi o systematické a důsledné používání článku 218 SFEU, zejména odstavce 10, v němž je stanoveno, že „Evropský parlament je okamžitě a plně informován ve všech etapách tohoto postupu“.

4.1.4 EHSV doporučuje Komisi, aby pro jednání o dohodě o volném obchodu a o hospodářském partnerství mezi EU a Japonskem zavedla podobný model konzultace občanské společnosti jako je ten, jenž funguje v rámci jednání EU o transatlantickém obchodním a investičním partnerství (setkání se zainteresovanými subjekty po každém kole jednání a zřízení poradní skupiny zástupců občanské společnosti, mezi nimiž by měli být i členové EHSV). Podle informací Výboru podobný mechanismus existuje v transpacifických jednáních mezi USA a Japonskem.

4.2 Konzultace

4.2.1 Jak již bylo uvedeno výše, veškeré dohody o volném obchodu, které EU v poslední době uzavřela, obsahují kapitolu o obchodu a udržitelném rozvoji⁽¹⁷⁾, kde má v monitorování klíčovou úlohu občanská společnost, tedy nezávislé a reprezentativní organizace s rovnovážným zastoupením podniků, zaměstnanců a dalších zainteresovaných stran. EHSV podporuje Komisi v jejím úsilí o to, aby byla taková kapitola zařazena i do dohody s Japonskem.

4.2.2 **Japonské orgány** si přejí vytvořit stabilní růst prostřednictvím udržitelného rozvoje (viz „abenomika“⁽¹⁸⁾). Dohody o volném obchodu, které Japonsko uzavřelo s partnery v Asii, obsahují ustanovení týkající se zřízení podvýboru, jenž má monitorovat dopad dohody na podnikatelské prostředí. Ačkoliv působnost a podmínky nejsou totožné, Evropská unie i Japonsko jsou obeznámeny se zásadou monitorování dopadu dohod o volném obchodu. EHSV je proto vyzývá, aby do dohody zařadily ambiciózní kapitolu o obchodu a udržitelném rozvoji.

4.2.3 Japonská vláda zřídila řadu interních vícestranných výborů pro konzultace podniků na téma dopadu dohod o volném obchodu na podnikatelské prostředí, a existují poradní struktury, v jejichž rámci se zástupci vlády setkávají s představiteli družstev a odborových organizací. Kromě toho existují další konzultační struktury se širokou základnou, jako je „Mnohostranné fórum sociální odpovědnosti za udržitelnou budoucnost“⁽¹⁹⁾ či „Rada pro politiku zaměstnanosti“.

4.3 Hospodářský a sociální model EU „klade důraz například na pevné institucionální struktury pro řízení hospodářských, sociálních a environmentálních otázek a otázek zaměstnanosti (...), na silný sociální a občanský dialog a na investování do lidského kapitálu a na kvalitu zaměstnanosti“⁽²⁰⁾. Výbor poznamenává, že tento model vyjadřuje hodnoty Unie a že všechny její instituce ho musí ve svých politikách prosazovat.

⁽¹⁷⁾ SFEU, článek 11 a čl. 21 odst. 2 písm. f).

⁽¹⁸⁾ „Abenomika“ – tři „šipy“ pro obnovení růstu (viz <http://www.eu.emb-japan.go.jp>, <http://en.wikipedia.org/wiki/Abenomics>, a článek Wolffa a Yoshiiho s názvem Japonsko a EU v globální ekonomice (*Japan and the EU in the global economy*), duben 2014, <http://bit.ly/1mLgY2r>).

⁽¹⁹⁾ Mnohostranné fórum: <http://sustainability.go.jp/forum/english/index.html>

⁽²⁰⁾ COM(2004) 383 final ze dne 18. května 2004 – Sociální rozměr globalizace.

4.3.1 Výbor vítá závazky EU na mezinárodní úrovni ⁽²¹⁾:

- podporovat účinnější zapojení sociálních partnerů a ostatních zástupců občanské společnosti do globální správy (WTO), přípravy politik a monitorování provádění obchodních dohod;
- prosazovat evropské hodnoty v globalizovaném světě ⁽²²⁾.

4.3.2 **Evropský parlament** ohledně dohody o volném obchodu s Japonskem **doporučil Komisi**, aby se zabývala základními normami v oblasti pracovního práva, vypracovala ambiciózní kapitolu o udržitelném rozvoji a také vytvořila fórum občanské společnosti, které by „kontrolovalo uplatňování a vydávalo připomínky k jejímu provádění“. EHSV trvá na tom, že by měl být konzultován a že by se tato doporučení měla realizovat.

4.4 EHSV připomíná Komisi, že vydala příručku *Transparentnost při vyjednávání obchodních dohod EU*, v níž se uvádí, že její „činnost může být úspěšná pouze tehdy, splní-li očekávání evropských občanů“ a že „názory občanské společnosti mají zásadní úlohu v přípravné fázi vyjednávání“ ⁽²³⁾.

EHSV by velmi ocenil, kdyby:

- Komise dokázala uznat úlohu EHSV a podrobně ho informovala o všech aspektech postupu jednání;
- se po celé délce postupu jednání vedl pravidelný dialog mezi Parlamentem, Komisí a EHSV;
- byla do celého procesu jednání i nadále zapojena občanská společnost;
- Komise v dohodě stanovila:
  - společný mechanismus monitorování, do něhož by byla zapojena evropská i japonská občanská společnost a který by byl zřízen ve fázi provádění;
  - národní poradní orgány poskytující stanoviska a doporučení oběma stranám a společným politickým orgánům, jakož i společným orgánům dohody, které by byly oprávněny přijímat žádosti od ostatních zúčastněných stran (zejména v otázkách udržitelného rozvoje) a také je s příloženými stanovisky a doporučeními předávat dále;
  - možnost požádat o konzultaci nebo o mechanismus urovnávání sporů v případě nedostatečného dodržování cílů kapitoly o udržitelném rozvoji;
  - společný orgán, v němž by zasedali zástupci evropské a japonské občanské společnosti a který by sloužil jako rámec pro pravidelný a strukturovaný dialog a spolupráci i diskusi s představiteli evropské a japonské vlády.

4.5 Téměř všichni konzultovaní představitelé evropských a japonských organizací občanské společnosti ⁽²⁴⁾ byli pro zřízení tohoto společného monitorovacího orgánu v rámci budoucí dohody o volném obchodu.

⁽²¹⁾ Sdělení Komise o slušné práci z května 2006 – COM(2006) 249 final, odstavce 2.3 a 3.5.

⁽²²⁾ Závěry předsednictví Rady, 16.–17. prosince 2004, odstavec 53, a 16.–17. června 2005, odstavec 31.

⁽²³⁾ Evropská komise: *Transparentnost při vyjednávání obchodních dohod EU (Transparency in EU Trade negotiations)*, 2012; viz též http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2012/june/tradoc_149616.pdf

⁽²⁴⁾ Na slyšení, které se konalo 15. ledna 2014 v EHSV, a při následné misi do Japonska koncem ledna 2014 bylo celkem konzultováno okolo 40 organizací, sociálních partnerů a dalších zainteresovaných stran, které si vyměnily názory a vyjádřily svá očekávání a obavy týkající se budoucí dohody o volném obchodu mezi EU a Japonskem.

4.5.1 Měl by být vyvinut monitorovací mechanismus, který by zohlednil stávající struktury a respektoval dosavadní zkušenosti EU a Japonska. EHSV si přeje být zapojen do stanovení úlohy, působnosti a složení poradní skupiny EU a společného monitorovacího orgánu. Měly by být konzultovány všechny zúčastněné strany a EHSV by měl mít v tomto procesu rozhodující slovo.

4.5.2 Strukturní dialog mezi zástupci obou občanských společností EU a Japonska dodá dohodě o volném obchodu a o hospodářském partnerství důležitý rozměr včetně rozměru kulturního. EHSV soudí, že je nesmírně důležité udržovat vazby s japonskými protějšky s cílem zajistit, že forma, působnost a složení budoucího společného mechanismu monitorování splní očekávání obou stran.

5. Hlavní body

5.1 Vyjednávání

5.1.1 Výbor vítá skutečnost, že pozitivní bilance dosaženého pokroku z června 2014 ⁽²⁵⁾ umožnila Radě EU pokračovat ve vyjednávání.

5.1.2 Dohoda by měla posílit přístup na trh a zajistit provázanost předpisů, a tak podpořit vzájemné obchodování a investice. Měla by urychlit udržitelný růst, vytváření většího počtu kvalitnějších pracovních míst, dát spotřebitelům více možností a rozvíjet konkurenceschopnost a produktivitu obou ekonomik.

5.1.3 Prioritou Evropské unie je zrušení necelních překážek (necelní překážky). Komise ve svém posouzení dopadu ⁽²⁶⁾ uvedla, že tyto překážky jsou často kulturního původu a mají protekcionistické výsledky. EHSV konstatuje, že je obtížné je změnit, pokud vycházejí z norem, které se neustále mění, ačkoli jsou stanoveny na nejvyšší úrovni. Někdy chrání celá odvětví, jako například železniční dopravu v Japonsku.

5.2 Obchod se zbožím

5.2.1 Odstranění celních překážek se musí vztahovat na všechny produkty. Nesmí být vyloučeny zemědělské a zpracované produkty, vozidla, která byla uznána jako „citlivé“ zboží, ani chemické a farmaceutické výrobky, a musí být stanovena vhodná přechodná období.

5.2.2 Obchodu by napomohlo vzájemné uznávání certifikovaných výrobků díky obdobným a rovnocenným normám pro výrobky a spolupráci na harmonizaci předpisů a systémů tam, kde je to možné. Bude však nezbytné zajistit, že tato spolupráce na zavedení nových celosvětových norem nevyústí v pokles jejich úrovně.

5.2.3 Necelní překážky, které brzdí vývoz z EU, se používají jako skrytá protekcionistická opatření. Měly by být omezeny, obzvláště tam, kde již byly v průběhu jednání identifikovány, a normy by se měly přiblížit normám mezinárodním.

5.3 Malé a střední podniky

5.3.1 Vzhledem k tomu, že hospodářská struktura Japonska i Evropy sestává z 99 % z malých a středních podniků, které zajišťují 70–80 % pracovních míst, EHSV žádá Komisi, aby těmto podnikům věnovala zvláštní pozornost.

5.3.2 Malé a střední podniky mají z důvodu své velikosti omezené zdroje (i v případě vnitrostátních a obchodních právních předpisů), a tak lze očekávat, že dohoda o volném obchodu a o hospodářském partnerství mezi EU a Japonskem pro ně bude přínosem, především díky harmonizovaným předpisům a nižší administrativní zátěži. Budou však potřebovat podporu, aby překonaly překážky, které souvisejí s všeperým zvýšením mezinárodního působení – sem patří jazykové překážky, rozdílné podnikové kultury, vysoké náklady na dopravu, nedostatek zaměstnanců s odpovídajícími dovednostmi, informace o zahraničních trzích a nedostatek finančních prostředků.

⁽²⁵⁾ Zasedání Evropské rady 18. a 19. října 2012 – bod 2.k, zasedání Rady pro zahraniční věci/obchod EU 29. listopadu 2012 a pověření Komise k vyjednávání dohody o volném obchodu s Japonskem; zasedání Rady 29. června 2014.

⁽²⁶⁾ Evropská komise (2012): Zpráva o posouzení dopadu v oblasti obchodních vztahů mezi EU a Japonskem (http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2012/july/tradoc_149809.pdf).

5.3.3 K tomu, aby byl přínos dohody o volném obchodu a o hospodářském partnerství mezi EU a Japonskem co největší, bude zásadní, aby obě strany usilovaly o větší informovanost malých a středních podniků o existenci podpůrných služeb a programů pro tyto podniky⁽²⁷⁾ poskytovaných Střediskem průmyslové spolupráce mezi EU a Japonskem⁽²⁸⁾ a japonským úřadem pro zahraniční obchod (JETRO)⁽²⁹⁾, především o nových obchodních příležitostech, které by tato dohoda měla přinést. Evropské malé a střední podniky by se například mohly zajímat o japonské odvětví IKT, o odvětví zdravotní péče⁽³⁰⁾, služeb, obnovitelných zdrojů energie a o ekologické⁽³¹⁾ potraviny a lahůdky.

5.4 Zemědělsko-potravinářský průmysl

5.4.1 Liberalizace trhu by zaručila nové příležitosti pro zemědělsko-potravinářské produkty obou partnerů (nárůst o 200 %), avšak zemědělství je jednou z problematičtějších oblastí jednání. Zemědělství Japonska může zajistit potravinou soběstačnost pouze ze 40 % a obzvláště zde panují obavy. Japonští zemědělci žádají, aby bylo z celních omezení při jakémkoli vyjednávání s cizími státy vyloučeno pět skupin produktů: rýže, hovězí a vepřové maso, mléko a mléčné výrobky, pšenice a ječmen, cukry a sladidla. EU by považovala možnost vývozu většího množství zpracovaných potravin za velkou příležitost, zvláště odstraní-li Japonsko řadu svých necelních překážek.

5.4.2 EHSV by si přál, aby dohoda o volném obchodu řešila otázku práv duševního vlastnictví⁽³²⁾, tak aby spravedlivě chránila evropské inovace. Složitým bodem diskusí je problematika chráněných zeměpisných označení. Ochrana práv duševního vlastnictví kvalitních zemědělských produktů by mohla představovat zastřenou překážku dovozu. V rámci WTO již EU a Japonsko zaujaly odlišné přístupy – EU chtěla rozšířit oblast chráněných zeměpisných označení tak, aby byla zajištěna vyšší ochrana závazným způsobem (dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS) – návrh EU z roku 1998), zatímco Japonsko spolu se Spojenými státy (1999) navrhovaly, aby členové oznamovali svá zeměpisná označení WTO, čímž by vznikla databáze jako zdroj informací pro ostatní členy, avšak bez závazného účinku. EHSV je toho názoru, že se jedná o významnou problematiku, k níž je nutné při jednáních přistupovat opatrně.

5.5 Služby

5.5.1 V Japonsku jsou zemědělci i spotřebitelé velice aktivní v družstvech, která nabízejí vzájemné pojištění a bankovní služby. Liberalizaci služeb vnímají jako hrozbu, zatímco pro řadu dalších to představuje velkou příležitost, a to nejen pokud jde o „stříbrnou ekonomiku“. Služby představují klíčovou příležitost k podstatnému navýšení objemu obchodu.

5.5.2 Pokud jde o hrubé údaje, v roce 2012 vyvezla EU-27 do Japonska služby za 24,2 miliardy EUR, zatímco dovoz z Japonska činil 15,6 miliard, což pro EU-27 představuje přebytek ve výši 8,6 miliard. Přitom je samozřejmě nutné mít na paměti, že Japonsko má čtyřikrát méně obyvatel než EU. Téměř všechny konzultované japonské organizace, které se zmínily o liberalizaci služeb, se vyjádřily proti „negativnímu seznamu“, podle něhož by všechny služby, které by nebyly výslovně vyloučeny textem dohody, měly být otevřené obchodu. Třebaže zemědělci a spotřebitelé mohou být proti negativnímu seznamu, podnikatelská sféra ho výrazně podporuje. Tento negativní seznam by omezil pole působnosti orgánů veřejné moci. Budoucí služby by automaticky spadaly do oblasti liberalizace. EHSV podporuje neomezené právo států vytvářet právní předpisy ve veřejném zájmu.

5.6 Zadávání veřejných zakázek

5.6.1 Je důležité, aby podniky v EU získaly přístup k japonským veřejným zakázkám díky odstranění právních překážek, vytvoření transparentních postupů a poskytování shodných informací pro všechny subjekty, ukončení velice citlivých omezení na železničním trhu a zavedení systému přístupu k informacím na internetu. Bez ohledu na ohlášenou politickou vůli potřebuje konkrétní vyjednávání právní stabilitu norem.

5.6.2 Bude nutné vzájemné dodržování spravedlivé hospodářské soutěže. Výbor soudí, že dohoda musí plně objasnit způsoby povolení poskytovaných oběma stranami v oblasti státní pomoci a dotací.

⁽²⁷⁾ <http://www.eu-japan.eu/smes-support>; <http://www.jetro.go.jp/en/database>

⁽²⁸⁾ <http://www.eu-japan.eu/smes-support>

⁽²⁹⁾ <https://www.jetro.go.jp/en/database/>

⁽³⁰⁾ Očekává se, že v roce 2050 bude mít 38 % obyvatel Japonska 65 let či více.

⁽³¹⁾ Ekologické potraviny v Japonsku představují pouze okolo 0,4 % veškerých prodaných potravin (údaje Evropské obchodní rady).

⁽³²⁾ Úř. věst. C 68, 6.3.2012, s. 28.

5.6.3 Evropská unie, členské státy a Japonsko si musí zachovat možnost financovat cíle obecného zájmu stanovené podle jejich demokratických postupů, které zahrnují mimo jiné sociální oblast, životní prostředí a veřejné zdraví. Pro EU vyplývají povinnosti související s veřejnými službami ze Smluv.

5.7 Investice ⁽³³⁾

5.7.1 V roce 2012 představovaly přímé zahraniční investice EU-27 do Japonska 434 milionů EUR, přičemž z Japonska do EU-27 činily 3,374 miliardy EUR ⁽³⁴⁾. Jelikož základní zásadou dohody o volném obchodu a o hospodářském partnerství je reciprocita, EHSV vyzývá Komisi k opatrnosti a k tomu, aby – pokud dohoda povede ke ztrátě pracovních míst – zvážila využití Evropského fondu pro přizpůsobení se globalizaci k jejich kompenzaci. EHSV se rovněž domnívá, že může být nutné odpovídajícím způsobem kompenzovat ztráty způsobené podnikům, ztráty lidských zdrojů a technologií, které byly dříve financovány z veřejných zdrojů.

5.7.2 EU a Japonsko by měly přezkoumat své předpisy týkající se omezení v oblasti vlastnictví, povolení a kontrol a usnadňování investic.

5.7.3 EHSV konstatuje, že zákony a soudy v Japonsku i EU umožňují spravedlivé řešení sporů v rámci běžných postupů. Členské státy EU a Japonsko poskytují investorům celou řadu institucionálních a soudních záruk. Vzhledem k tomu, že urovnávání sporů mezi investorem a státem je vysoce citlivou záležitostí a názory jednotlivých zainteresovaných subjektů se liší, EHSV vítá proces veřejné konzultace, který Komise zahájila v souvislosti s transatlantickými jednáními o obchodu, a také by uvítal, kdyby podobná iniciativa proběhla v Japonsku, aby se přihlédlo k postojům japonských zainteresovaných subjektů.

5.7.4 EHSV navrhuje, aby se poté, co budou stanoveny podmínky a Komise vyhodnotí výsledky, prosazoval široký dialog o otázce urovnávání sporů. Výbor již za tímto účelem vypracovává své vlastní stanovisko.

5.7.4.1 Žádné ustanovení týkající se urovnávání sporů ohledně investic by nemělo bránit členským státům EU v tom, aby vydávaly právní předpisy ve veřejném zájmu a sledovaly cíle veřejných politik. Je zapotřebí vyjasnit definice „investic“ a „spravedlivého a rovného zacházení“. Ty by měly představovat bod k jednání.

V Bruselu dne 15. října 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽³³⁾ Evropská komise získala od vstupu Lisabonské smlouvy pravomoc v oblasti investic. Poté Komise vydala sdělení *Cesta k ucelené evropské mezinárodní investiční politice*, na něž Výbor reagoval vlastním stanoviskem (Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 150).

⁽³⁴⁾ Zdroj: Eurostat 170/2013, 18. listopadu 2013.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Situace ukrajinské občanské společnosti v kontextu evropských ambicí Ukrajiny

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(2015/C 012/07)

Zpravodaj: pan Andrzej Adamczyk

Dne 27. února 2014 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Situace ukrajinské občanské společnosti v kontextu evropských ambicí Ukrajiny.

Specializovaná sekce Vnější vztahy, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 18. září 2014.

Na 502. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 15. a 16. října 2014 (jednání dne 16. října 2014), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 173 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 15 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV by měl aktivně prosazovat politickou, sociální a hospodářskou konsolidaci na Ukrajině, včetně mírového řešení stávajícího konfliktu v Doněcké a Luhanské oblasti. Činnost EHSV na Ukrajině bude podporovat proces demokratizace, územní celistvost a sociální a občanský dialog všech zainteresovaných stran, jež mají veřejnou legitimitu a reprezentativnost.

1.2 EHSV má v úmyslu přizvat ke spolupráci rozsáhlé spektrum ukrajinské občanské společnosti a zahrnout do ní i ty, kdo si vůči nedávné politické transformaci a sblížení s EU uchovávají nedůvěřivý či odmítavý postoj.

1.3 Doporučuje se také dále rozvíjet dvoustrannou spolupráci mezi partnerskými organizacemi v EU a na Ukrajině a zaměřit se při tom obzvláště na budování kapacit, osvědčené postupy a posílení sociálního a občanského dialogu.

1.4 V souladu s ustanoveními dohody o přidružení by EHSV měl napomoci k vytvoření společné platformy občanské společnosti, již budou tvořit členové EHSV a zástupci ukrajinské občanské společnosti. Podobný orgán bude zřízen i podle ustanovení prohloubené a komplexní dohody o volném obchodu, aby byl splněn požadavek vytvoření monitorovacího mechanismu pro občanskou společnost. Oba orgány by měly co nejtěsněji spolupracovat.

1.5 EHSV bude vyvíjet informační činnost ohledně důsledků provádění dohody o přidružení na Ukrajině, a také ohledně evropské integrace, institucí a *acquis communautaire*.

1.6 Jakmile to bude technicky možné, měla by být zrušena vízová povinnost pro ukrajinské občany, čímž se podpoří navazování mezilidských kontaktů a budování důvěry.

1.7 Do agendy EU by měla být formálně zahrnuta evropská perspektiva Ukrajiny.

2. Východní partnerství – východní rozměr evropské politiky sousedství coby institucionální rámec pro evropské ambice Ukrajiny

2.1 Na počátku dramatických událostí, jež v uplynulých měsících otrásly Ukrajinou, byla reakce veřejnosti na to, že se vláda rozhodla přerušit přípravy na podepsání dohody o přidružení v rámci Východního partnerství.

2.2 Vedle uzavření dvoustranných dohod o přidružení, jež nahradí dohody o partnerství a spolupráci, je cílem dvoustranné úrovně Východního partnerství rovněž usnadnit bezvízové režimy a rozvíjet odvětvovou spolupráci, jakož i poskytnout partnerským zemím možnost, aby se zapojily do unijních programů a činnosti unijních agentur. Patří sem také program komplexního budování institucí, což je nástroj určený k posílení administrativní kapacity partnerských zemí, aby mohly provádět reformy a ustanovení dohod o přidružení. Mnohostranný rozměr Východního partnerství se opírá o čtyři mnohostranné platformy (demokracie, řádná správa věcí veřejných a stabilita; hospodářská integrace a konvergence s politikami EU; zabezpečení dodávek energie; mezilidské kontakty) zaměřené na podporu spolupráce mezi EU a partnerskými zeměmi a mezi partnerskými zeměmi navzájem.

2.3 Jednou z priorit Východního partnerství je zapojit do jeho provádění organizovanou občanskou společnost, a to jak v partnerských zemích, tak v EU. Pro tento účel bylo v listopadu 2009 za spoluúčasti EHSV zřízeno Fórum občanské společnosti Východního partnerství.

2.4 Politika Východního partnerství se však nyní ocitla na rozcestí v důsledku nečekané změny směru angažovanosti některých zemí a dramatických událostí na Ukrajině. Potíže, na něž Východní partnerství v uplynulém roce naráželo v zemích, jež doposud nejvíce pokročily na cestě k podepsání dohod o přidružení, byly z velké části způsobeny postupem Ruska, které se snaží zabránit sblížení partnerských zemí s EU.

2.4.1 Ačkoli byla jednání s Arménií o dohodě o přidružení včetně prohloubené a komplexní dohody o volném obchodu dovedena do konce, nebylo možné tyto dokumenty parafovat, protože Arménie v září 2013 oznámila svůj úmysl vstoupit do euroasijské celní unie, k jejímuž vytvoření dalo podnět Rusko.

2.4.2 Gruzie si přes ruský nátlak a ztrátu dvou provincií (Abcházie a Jižní Osetie), jež má teď pod kontrolou Rusko, neochvějně udržuje proevropský kurz a v listopadu 2013 parafovala na summitu Východního partnerství ve Vilniusu dohodu o přidružení včetně prohloubené a komplexní dohody o volném obchodu a v červnu 2014 je pak podepsala.

2.4.3 Moldavsko, které rovněž podepsalo dohodu o přidružení parafovanou ve Vilniusu, je také pod tlakem Ruska ovládajícího nyní region Podněstří, v němž rozmístilo své ozbrojené síly. Rusko podpořilo i uspořádání nelegálního referenda v jiné moldavské autonomní oblasti – Gagauzsku, jež se vyslovilo pro vstup do euroasijské celní unie.

2.4.4 Podmínkou pro zahájení jednání o prohloubené a komplexní dohodě o volném obchodu je členství ve WTO, proto o této dohodě nemohou začít jednat Ázerbájdžán a Bělorusko, které členy WTO nejsou. Kromě toho zůstává dvoustranná politika EU ve vztahu k Bělorusku na úrovni kritického dialogu, protože tato země vykazuje vážný demokratický deficit.

2.4.5 Ukrajina, která je po Rusku největší a nejvýznamnější postsovětskou zemí a v důsledku svého proevropského obratu po ruské anexi ztratila kontrolu nad Krymem a Sevastopolem, čelí dalším sabotážním a podvratným akcím ze strany Ruska. Ruské kroky jsou zvláště závažným případem cizího vměšování, jež nejen ohrožuje územní celistvost a svrchovanost Ukrajiny, ale má také mimořádně ničivý dopad na občanskou společnost a její organizace. Tyto činy představují nejen jasné porušení mezinárodního práva, ale odporují rovněž dvěma zásadám, jež jsou základem mírových vztahů mezi nezávislými státy – zaprvé, že hranice nelze měnit silou, a zadruhé, že národy mohou svrchovaně rozhodnout o své budoucnosti bez vnějších zásahů.

3. Evropské ambice ukrajinské občanské společnosti

3.1 Oranžová revoluce z roku 2004 přispěla k rozsáhlé demokratizaci a k nastolení právního státu na Ukrajině – alespoň na určitou dobu – a k dodnes trvajícím svobodě sdělovacích prostředků. To vše bylo doprovázeno budováním užších vztahů s EU.

3.1.1 V roce 2005 byl v rámci dohody o partnerství a spolupráci mezi EU a Ukrajinou z roku 1998 přijat akční plán EU-Ukrajina a v roce 2007 se začalo jednat o dohodě o přidružení. Zavedením politiky Východního partnerství v květnu 2009 dostala tato spolupráce nový impuls.

3.1.2 Díky tomuto sblížení a navázání skutečné spolupráce v mnoha oblastech, jakož i všeobecnému entuziasmu po oranžové revoluci dospěla významná část občanů i řada organizací občanské společnosti k názoru, že budoucí členství Ukrajiny v EU je samozřejmá a předem daná věc a že to závisí pouze na harmonogramu a rychlosti transformace a přizpůsobování evropským normám.

3.1.3 Východní partnerství Ukrajině nepřineslo očekávanou dlouhodobou perspektivu přistoupení k EU, což příznivcům proevropské orientace přivodilo zklamání a frustraci, které ještě více prohloubilo postupné rušení demokratických výdobytků oranžové revoluce, zhoršující se hospodářská situace a rostoucí sociální problémy.

3.1.4 Frustrace veřejnosti, jež se projevila apatií organizací občanské společnosti, se prohlubovala s přirostáváním se konfliktem mezi čelními představiteli oranžové revoluce – prezidentem Viktorem Juščenkem a předsedkyní vlády Julijí Tymošenkou. Tento konflikt někdy ochromoval rozhodovací proces z důvodu nefunkčních řešení obsažených v ukrajinské ústavě. Situaci ještě zhoršoval souběh celosvětové hospodářské krize a neúčinné politiky prezidenta Janukovyče, který byl zvolen v roce 2010.

3.2 EHSV již dlouhou dobu vede aktivní politiku spolupráce s Ukrajinou. V důsledku zhoršující se politické a sociální situace a zklamání partnerských organizací z absence vyhlídek na členství v EU však v těchto vztazích došlo v letech 2011–2012 k určité stagnaci, kdy ochabla aktivita na ukrajinské straně a nebyl zde zájem navazovat kontakty.

3.3 Parafování dohody o přidružení v prosinci 2012 a intenzivní snahy a jednání, jejichž cílem bylo dosáhnout podepsání této dohody na summitu Východního partnerství ve Vilniusu v listopadu 2013, vrátily našim ukrajinským partnerům chuť ke spolupráci a oživily cíle kontakty s EHSV.

3.4 V jejich průběhu se však ukázalo, že sociální partneři – jak zaměstnavatelé, tak odborové svazy – se v otázce podepsání dohody o přidružení rozcházejí. Značně různorodé nevládní organizace a představitelé jiných zájmů naopak zaujímali poměrně jednotný proevropský postoj.

3.5 Ať už byly jejich názory a očekávání ohledně výsledku jednání směřujících k podepsání dohody o přidružení jakékoliv, organizace občanské společnosti i vládní představitelé překvapilo, že ukrajinská vláda a prezidentský úřad přerušily jednání a přípravu na podepsání této dohody.

3.6 Skutečnost, že jednání byla přerušena nenadále, bez zjevné příčiny a jen několik dní před summitem ve Vilniusu, a stejně překvapivý návrh ukrajinské vlády, aby další jednání s EU probíhala za účasti Ruska, vedly k rychlé mobilizaci ukrajinské občanské společnosti, která dala jednoznačně najevo své mínění a vyslovila se pro proevropský kurz Ukrajiny.

3.7 Euromajdan byl zřejmě historicky největší a nejdelsí demonstrací na podporu evropské integrace, jež byla vedena s maximálním nasazením. V pozdější fázi se k demonstrantům přidaly síly, jež vznesly i politické požadavky na změnu režimu. Ten reagoval prudkými represáliemi, které si vyžádaly oběti na životech. Demonstrace přinesly politické změny, které se staly záminkou k vyprovokování dalších dramatických a tragických událostí.

3.8 Po úspěšném uskutečnění prezidentských voleb je nyní zřejmé, že navazování těsných vztahů s EU se stává jednou z priorit nové administrativy. Tuto změnu kurzu je nutné vnímat jako obrovský úspěch Euromajdanu a ukrajinské občanské společnosti. Teprve se ukáže, zda se celková situace na celém území Ukrajiny stabilizuje a zda tato politická transformace přinese organizacím občanské společnosti prospěch.

3.9 Jaký postoj k těmto politickým změnám zaujímá občanská společnost na východě Ukrajiny, to zůstane nejasné, dokud v tomto regionu budou operovat ozbrojení žoldnéři a guerillové jednotky a dokud bude ohrožena svoboda projevu. Je ovšem třeba poukázat na to, že východní část země byla na Euromajdanu výrazně zastoupena.

4. Důsledky podepsání dohody o přidružení a prohloubené a komplexní dohody o volném obchodu

4.1 Dohoda o přidružení mezi EU a Ukrajinou představuje dohodu nové generace, která byla vypracována ve prospěch zemí spolupracujících v rámci Východního partnerství, stanoví rozvoj spolupráce a obsahuje závazná pravidla pro téměř všechny oblasti. V této dohodě je popsán plán reformy pro Ukrajinu založený na celkové harmonizaci ukrajinských právních předpisů s normami EU.

4.2 Kromě prohloubené a komplexní dohody o volném obchodu, což je obchodní dohoda se značným dopadem na normy a právní předpisy, jsou hlavní oblasti spolupráce tyto: soudnictví, právní stát, boj proti korupci a organizované trestné činnosti, zahraniční politika a bezpečnost, reforma veřejné správy, zaměstnanost, sociální politika, rovná práva a příležitosti, ochrana spotřebitele, průmyslová politika a podnikání, energetika, doprava a životní prostředí. Při provádění dohody o přidružení a prohloubené a komplexní dohody o volném obchodu bude Ukrajina muset harmonizovat své vnitrostátní právní předpisy se zhruba 85 % *acquis communautaire* v oblasti obchodu a hospodářství.

4.3 Dohoda o přidružení byla podepsána 27. června 2014 a následně byla 16. září ratifikována Evropským parlamentem a Nejvyšší radou Ukrajiny, díky čemuž může být prozatímně používána do té doby, než ji ratifikuje všech 28 členských států EU. Provedení té části dohody, jež se týká prohloubené a komplexní zóny volného obchodu, se však odkládá na konec příštího roku, EU ovšem bude u zboží pocházejícího z Ukrajiny i nadále uplatňovat volnější obchodní pravidla.

4.3.1 V rámci provádění dohody má být zřízena platforma občanské společnosti jakožto společné fórum pro výměnu názorů, již budou tvořit členové EHSV a zástupci organizované občanské společnosti na Ukrajině. Vzhledem k tomu, že dohoda o přidružení pokrývá široké spektrum otázek, by v této platformě měla být zastoupena pokud možno celá občanská společnost a měla by sdružovat jak představitele sociálních partnerů, tak různých jiných zájmů.

4.3.2 Vedle toho, že má tato platforma fungovat jako fórum pro výměnu informací a diskusi, je jejím hlavním účelem monitorovat provádění dohody o přidružení a prezentovat postoje a návrhy organizované občanské společnosti.

4.3.3 Platforma občanské společnosti si sama stanoví svůj jednací řád. V současnosti probíhají jednání mezi zástupci EHSV a ukrajinskou stranou ohledně postupu při vytváření tohoto orgánu a jeho složení. Mají být přijaty tyto základní zásady:

- Počet zástupců evropské a ukrajinské strany bude stejný.
- Funkční období bude trvat 2,5 roku a během tohoto období se uskuteční 5 schůzí.
- Platforma bude mít dva spolupředsedy, za každou stranu jednoho, kteří budou voleni na 2,5 roku.
- Výběr členů platformy musí být zcela transparentní.
- Na schůzi platformy musí mít přístup i ty organizace občanské společnosti, jež v ní nejsou zastoupeny.

4.3.4 Také prohloubená a komplexní dohoda o volném obchodu stanoví vytvoření monitorovacího mechanismu pro občanskou společnost, a to do jednoho roku od jejího vstupu v platnost. Orgán vytvořený za tímto účelem by měl co nejtěsněji spolupracovat s platformou občanské společnosti.

5. Budoucí perspektivy pro ukrajinskou občanskou společnost a úloha EHSV

5.1 EHSV by měl aktivně prosazovat politickou, sociální a hospodářskou konsolidaci na Ukrajině, včetně mírového řešení stávajícího konfliktu v Doněcké a Luhanské oblasti. Jakmile se situace na Ukrajině stabilizuje a bude odvráceno nebezpečí vnějšího zásahu a bojů vyprovokovaných ozbrojenými oddíly, vykrytalizuje rovněž situace organizované občanské společnosti jak v rámci jednotlivých organizací, tak i ve vztahu k evropským ambicím Ukrajiny.

5.1.1 Ukrajina momentálně prochází rozsáhlou politickou transformací a také ústavní reformou, jež se mohou ukázat hlubší než změny, k nimž došlo po oranžové revoluci. Může to mít za následek restrukturalizaci a změnu statusu ukrajinských institucí a postupů jak v rámci sociálního dialogu, tak v rámci dialogu mezi orgány a občanskou společností. Tomuto procesu by měly napomoci změny v ukrajinských právních předpisech tak, aby vznikly inkluzivnější instituce sociálního a občanského dialogu pro skutečné a nezávislé organizace. EHSV bude sledovat vývoj situace a postoj, který k těmto změnám zaujmou naše partnerské organizace.

5.1.2 Před začátkem Euromajdanu i během demonstrací byla zpochybněna autenticita a nezávislost některých našich partnerských organizací. Odstartovalo to proces změn ve způsobu fungování některých organizací, který může těmto organizacím navrátit důvěru veřejnosti, pokud nezůstane na povrchu. Zejména některé odborové svazy a organizace zaměstnavatelů byly veřejností a nevládními organizacemi vnímány jako součást establishmentu a odvířalo se jim právo na místo v občanské společnosti.

5.1.3 EHSV je připraven zintenzivnit své dvoustranné kontakty s partnerskými organizacemi na Ukrajině i v Rusku, aby tak přispěl k lepšímu propojení jejich občanských společností s cílem normalizovat vzájemné vztahy obou zemí.

5.2 Činnost EHSV na Ukrajině se bude opírat o zásadu podpory demokratizace této země, její územní celistvosti a občanského a sociálního dialogu všech zainteresovaných stran, jež mají veřejnou legitimitu a reprezentativnost. EHSV bude přednostně přistupovat ke vztahům se svými přirozenými partnery, tj. organizacemi ukrajinské občanské společnosti.

5.3 EHSV má v úmyslu přizvat ke spolupráci co nejrozsáhlejší spektrum ukrajinské občanské společnosti a zahrnout do ní i ty, kdo si vůči nedávné politické transformaci a sblížení s EU uchovávají nedůvěřivý či odmítavý postoj, přičemž bude dbát na to, aby nevynechal žádnou významnou a reprezentativní organizaci. Při výběru partnerských organizací napomáhá Národní platforma Fóra občanské společnosti Východního partnerství a Národní tripartitní sociální a hospodářská rada.

5.4 Doporučuje se také dále rozvíjet dvoustrannou spolupráci mezi partnerskými organizacemi v EU a na Ukrajině a zaměřit se při tom obzvláště na budování kapacit, výměnu osvědčených postupů a posílení sociálního a občanského dialogu. K tomuto účelu lze mimo jiné využít přeshraniční spolupráci.

5.5 Vedle institucionálních činností vyplývajících z dohody o přidružení a následně z prohloubené a komplexní dohody o volném obchodu se EHSV zapojí do širší informační činnosti ohledně důsledků provádění těchto dohod pro Ukrajinu, a také ohledně evropské integrace, fungování evropských institucí a *acquis communautaire*.

5.6 Vzhledem k absenci spolehlivých informací či přímo dezinformací, které někdy sdělovací prostředky šíří v důsledku nedostatečné znalosti EU nebo intenzivní ruské propagandy, je třeba naplánovat pravidelnou spolupráci s novináři a se svazy sdělovacích prostředků.

5.7 Spolupráce s partnerskými organizacemi na Ukrajině při usnadňování přístupu ke spolehlivým informacím a poskytování těchto informací všem složkám občanské společnosti může mít pro evropské ambice Ukrajiny klíčový význam. Ze zkušeností totiž vyplývá, že podepsání, ratifikace a provádění dohody o přidružení může být problematické a že existuje řada vnitřních i vnějších faktorů, které mohou změnit proevropské naladění organizací občanské společnosti, pokud se v této věci nedosáhne všeobecného konsenzu se zapojením všech sociálních skupin.

5.8 Velká část Ukrajinců nikdy nepřekročila hranice své země a nejčastější destinací těch, kteří cestují, je Rusko. Jednou z příčin je to, že pro vstup do zemí EU i nadále potřebují vízum, což ukrajinské společnosti značně znepříjemňuje situaci. Zavedené zjednodušení postupů podávání žádostí o vízum je přirozeně důležité, zachovávání vízové povinnosti pro cesty do EU však nevytváří důvěru a podstatně ztěžuje navazování mezilidských kontaktů.

5.9 Euroskepticismus a nezájem části ukrajinské společnosti o bližší vztahy s EU plyne z absence vyhlídek na přistoupení k EU. V současné fázi nejde o to zahájit přístupová jednání, avšak skutečnost, že tato otázka trvale a opakovaně nefiguruje na programu EU, má za následek, že část společnosti vnímá reformy související s dohodou o přidružení jako drahý vrtoch, který Ukrajinu žene do slepé uličky. To se týká především východní Ukrajiny, kde je EU vnímána jakožto hrozba pro sociální a hospodářské zájmy.

V Bruselu dne 16. října 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

III

(Přípravné akty)

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

502. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ EHSV VE DNECH 15. A 16. ŘÍJNA 2014

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke zprávě Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Zpráva o politice hospodářské soutěže za rok 2013

COM(2014) 249 final

(2015/C 012/08)

Zpravodaj: **pan Paulo Barros Vale**

Dne 1. října 2014 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

zprávy Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Zpráva o politice hospodářské soutěže za rok 2013

COM(2014) 249 final.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 23. září 2014.

Na 502. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 15. a 16. října 2014 (jednání dne 15. října), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 127 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 5 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV jako obvykle po roce hodnotí zprávu Komise o politice hospodářské soutěže, jedné z politik, na nichž je založena Evropská unie. EHSV hodnotí obsah zprávy kladně a obecně se za něj staví, vyjadřuje však určité obavy v souvislosti se současnou situací.

1.2 Volná a poctivá hospodářská soutěž, jež bude chránit zájmy hospodářských subjektů a spotřebitelů a veřejný zájem, si zaslouží veškeré možné úsilí. Příspěvek Komise má zásadní význam a Výbor vítá úsilí, jež bylo vyvinuto v oblasti plnění vnitřních norem a na poli mezinárodní spolupráce.

1.3 V této probíhající práci hrají klíčovou úlohu vnitrostátní orgány pro ochranu hospodářské soutěže, jež musí disponovat prostředky, lidskými zdroji a materiálem, které jim umožní pracovat efektivně a aktivně, ne reaktivně, jak tomu běžně je. Pokud se položí větší důraz na preventivní činnost, bude možné předejít různým nelegálním situacím narušujícím trh, jež mají dopad zejména na malé a střední podniky, ale také na spotřebitele.

1.4 EHSV považuje nicméně za velmi důležité přijetí návrhu směrnice týkající se některých aspektů žalob o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel, již budou členské státy muset pečlivě provést a uplatňovat. Lituje však, že tento návrh nedoplňuje stejně závazný právní nástroj, pokud jde o horizontální právní rámec kolektivní ochrany v případě narušení kolektivních práv a zájmů.

1.5 Kromě regulace je nutné dát prostor samoregulaci a stimulovat ji, zejména uzavřením dohod mezi organizacemi výrobců, podniků a spotřebitelů, přičemž je možné a nutné vzít v úvahu dobré příklady, které lze v Evropě již nalézt.

1.6 Vzhledem k tomu, že v důsledku Smlouvy není možné harmonizovat daňové politiky, musí se prostřednictvím politiky hospodářské soutěže zaručit co nejmenší možné narušení vyplývající ze zdanění v EU.

1.7 Zvláštní pozornost se musí i nadále věnovat trhu s energií, jelikož jednotný trh dosud nebyl vytvořen. Středem pozornosti musí být jednak posílení evropské sítě (jež by umožnilo přeshraniční obchod), jednak investice do energie z obnovitelných zdrojů (jež kromě příznivých dopadů na životní prostředí umožní jiným producentům napojit se do sítě), aby vznikla opravdová hospodářská soutěž v tomto odvětví, díky níž bude možné snížit ceny energie pro podniky a rodiny.

1.8 Zásadně důležitý je volný přístup spotřebitelů na všechny trhy. K němu velmi přispívá cíl Digitální agendy zajistit univerzální přístup k širokopásmovému připojení. Přístup na digitální trh, kde jsou ceny často nižší než na tradičních trzích, by spotřebitelům umožnil nakupovat určité zboží, které je pro ně jinak nedosažitelné.

1.9 Byly vyvinuty různé snahy v oblasti mezinárodní spolupráce, jejichž výsledky lze ocenit. Nelze však zapomínat na to, že ještě zbývá vykonat dosti práce. Kromě bilaterální činnosti je nutné pokračovat v práci ve WTO a MOP. Evropu i nadále poškozují nekalá hospodářská soutěž, ať už vnitřní nebo vnější, ze strany veřejných a soukromých podniků z třetích zemí, kde se běžně uděluje nelegální státní podpora (zvláště pokud jde o energetiku), kde existují liberálnější environmentální normy a kde se nedodržují stejné pracovníprávní předpisy (které často jasně neplní nejzákladnější normy lidských práv).

2. Obsah zprávy za rok 2013

2.1 V roce 2013 se objevily určité náznaky hospodářského oživení v Evropě. Zvýšení důvěry a konkurenceschopnosti je i nadále hlavním cílem evropských politických opatření na stimulaci inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění, jež je hlavním cílem strategie Evropa 2020.

2.2 Ve sdělení je zmíněn závěr studie Evropského parlamentu z roku 2013 týkající se politiky hospodářské soutěže, který dobře ilustruje její význam pro tento cíl: „Politika hospodářské soutěže, která hospodářskou soutěž zesiluje, bude stimulovat růst.“

2.3 Zpráva je rozdělena na osm částí: Podpora konkurenceschopnosti prostřednictvím boje proti kartelům, Zajištění účinného prosazování antimonopolních pravidel a kontroly spojování podniků v zájmu podniků a spotřebitelů, Modernizace státní podpory k nasměrování veřejných zdrojů na cíle týkající se zvýšení konkurenceschopnosti, Prosazování korektního a stabilního finančního sektoru na podporu reálné ekonomiky, Energetika: odvětví, v němž je nejvíce zapotřebí „více Evropy“, Prosazování pravidel hospodářské soutěže v digitálním hospodářství na podporu Digitální agendy pro Evropu, Mezinárodní spolupráce v oblasti politiky hospodářské soutěže k odstranění problémů souvisejících s globalizací, Dialog s ostatními orgány týkající se hospodářské soutěže.

3. Obecné připomínky

3.1 Hlavní oporou hospodářského oživení v Evropě jsou bezpochyby malé a střední podniky. Tyto podniky jsou vzhledem ke své velikosti také nejohroženější praktikami zneužívání dominantního postavení, které je v mnoha případech odsuzují k zániku. Otázce zneužívání dominantního postavení musí být v politice hospodářské soutěže věnována zvláštní pozornost, zejména pokud jde o zneužívání ze strany velkých dodavatelských řetězců, jež postupně ničí malé dodavatele a drobné obchodníky a v konečném důsledku i ovlivňují zájmy spotřebitelů. Směrnice týkající se žalob o náhradu škody na základě článků 101 a 102 SFEU byla uvítána a považuje se na za velmi důležitou, čímž získává prevence těchto trestných činů ještě větší význam, a je proto nutné důkladně se zabývat tím, jak učinit preventivní opatření účinnými.

3.2 EHSV se domnívá, že vnitrostátní úřady pro ochranu hospodářské soutěže musejí být ve své činnosti aktivnější než nyní, kdy jsou ve většině případů reaktivní a zasahují až po oznámení hospodářských subjektů nebo spotřebitelů. K prevenci určitých zneužívání dominantního postavení by mohl přispět dohled nad některými jednáními, která by se spíše měla nazývat „požadavky“. Zásadní podmínkou potřebného pokroku je výrazné zlepšení ve výměně příslušných informací v rámci výrobního řetězce.

3.3 Vnitrostátní úřady pro ochranu hospodářské soutěže by měly věnovat zvláštní pozornost také odvětvím silně ovlivněným cenami surovin, jelikož zvýšení těchto cen (či pouhá hrozba jejich zvýšení) se téměř okamžitě promítá do konečné ceny, zatímco jejich snížení nemá opačný efekt.

3.4 EHSV poukazuje na potřebu, aby se politika hospodářské soutěže zabývala problémy trhu veřejných zakázek, jenž je dosud poněkud uzavřený. Trh veřejných zakázek je ve skutečnosti ještě fragmentovaný a vstoupit na něj se daří jen některým, a to i přes úsilí vyvíjené v oblasti elektronického zadávání zakázek od počátku do konce. Slabá hospodářská soutěž škodí veřejnému zájmu: neexistence alternativ neoponechává veřejným subjektům žádný manévrovací prostor. Volba tedy padá pořád na stejné dodavatele, což někdy vede k příliš blízkým vztahům mezi podniky a orgány veřejné moci.

3.5 Nelze zapomínat ani na slabé konkurenční postavení podniků provozujících činnost v ostrovních či vzdálených regionech, kde náklady na dopravu pro přístup na jiné trhy brání zdravé konkurenci s jinými subjekty. V těchto případech by se mohly vyvinout snahy o nalezení mechanismů usnadňujících podnikům přístup na hlavní trhy, čímž by se podpořila zdravá konkurence všech uvnitř EU.

3.6 Zásadní význam má také konkurence, jíž evropské podniky čelí v Evropě i na jiných trzích ze strany veřejných a soukromých podniků z třetích zemí, které jsou chráněny prostřednictvím nelegální státní podpory, jež jim dává konkurenční výhody, příznivých environmentálních norem a liberálních pracovněprávních předpisů, které často narušují základní lidská práva, občanská práva a práva spotřebitelů. Prioritou diplomacie v boji proti těmto nerovnostem musí zůstat pokračující mezinárodní spolupráce ve WTO, MOP i mimo ně, v jejímž rámci se musí řešit problém hospodářské soutěže a zajít dál v ochraně lidských práv.

4. Podpora konkurenceschopnosti prostřednictvím boje proti kartelům a antimonopolních právních předpisů

4.1 Boj proti kartelům má v aktivitách politiky hospodářské soutěže zvláštní význam. Úsilí Komise v boji proti této praxi zasahující celé hospodářství je tedy vítáno. Zásahy na finančních trzích a především na trhu surovin a polotovárů, kde cenové výkyvy ovlivňují nejen vnitřní trh, ale i konkurenceschopnost Evropy v celosvětovém měřítku, jsou zásadně důležité pro růst v období, v němž je zjevně nevyhnutelné expandovat na nové trhy. Je potřeba zdůraznit odhalení podniků zapojených do tří kartelů (kartel v oblasti kabelových svazků, v oblasti finančních derivátů a na trhu s krevetami), jimž byly uloženy pokuty, a na prohlášení o námitkách zaslané dodavatelům čipů pro inteligentní karty.

4.2 EHSV podporuje práci v oblasti antimonopolních právních předpisů, neboť je podle něj zásadní v politice hospodářské soutěže. Potvrzuje zde svoji podporu práci Komise, která přispěla k odklonu od umělé fragmentace vnitřního trhu, a vítá zakončení šetření v oblasti kartelových dohod, jehož cílem bylo přezkoumat proces standardizace plateb po internetu, prohlášení o námitkách zaslané bankám kvůli chování s cílem společně zabránit burzám ve vstupu na trh se swapy úvěrového selhání, a především závěry šetření ve věci kartelů v souvislosti s referenčními sazbami Libor, Euribor a Tibor, neboť se tak zvýšila bezpečnost na trhu.

4.3 V roce 2013 byl přijat návrh směrnice o žalobách o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel. EHSV vyjádřil podporu tomuto dokumentu, jenž bojuje proti rozdílu mezi vnitrostátními právními předpisy a nerovnému zacházení s oběťmi a pachatelí a poskytuje právní ochranu spotřebitelům, což je opakující se záležitost ve stanoviscích Výboru.

4.4 EHSV je sice zastáncem harmonizace, vyjádřil ovšem jednu výhradu ohledně toho, že text by mohl být příliš shovívavý k podnikům porušujícím předpisy, které jsou příjemci programů shovívavosti, přestože byla uznána role tohoto nástroje při odhalování tajných kartelů. Doporučil rovněž sladit návrh směrnice a doporučení o kolektivních žalobách, a vyjádřil politování nad tím, že „bylo upuštěno od zavedení hromadné žaloby v otázkách hospodářské soutěže, protože by byla účinným nástrojem pro spotřebitele. Místo toho se odkazuje na doporučení, které členské státy nabádá k tomu, aby zavedly mechanismy kolektivního odškodnění, to však nemá závaznou povahu“⁽¹⁾.

4.5 EHSV podporuje pokračující koordinaci mezi Komisí a vnitrostátními orgány pro ochranu hospodářské soutěže a Evropskou síť pro hospodářskou soutěž. Žádá však, aby se posílila výměna příslušných informací mezi různými subjekty. Mimoto vyjadřuje politování nad potížemi, které mají některé vnitrostátní orgány pro ochranu hospodářské soutěže se skutečným výkonem regulační pravomoci v určitých odvětvích, kde bez jakýchkoliv trestů přetrvávají tajné dohody nebo postupy zneužívání.

4.6 Politiku hospodářské soutěže je potřeba koordinovat s jinými GR, aby bylo možné efektivně bojovat proti dohodám a proti zneužívání dominantního postavení, jež porušují sociální, environmentální a bezpečnostní normy pro výrobky a znemožňují vstup na trh novým subjektům, jež zjevně staví do podřazené pozice.

5. Modernizace státní podpory

5.1 EHSV vítá proces modernizace státní podpory a její přizpůsobení stěžejním iniciativám strategie Evropa 2020. Dobré využití státní podpory, jež je oporou politiky soudržnosti a určena na odvětví sloužící rozvoji Evropy, má zásadní význam. Veřejné prostředky, jichž není mnoho, musí být využity v souladu s cíli stanovenými ve strategii Evropa 2020 a musí umožnit konvergenci znevýhodněných regionů, podpořit ekonomiku a zaměstnanost a usnadnit financování malých a středních podniků.

5.2 Při modernizaci státní podpory se však nesmí zapomenout na podporu veřejným službám naplňujícím sociální potřeby (např. zdravotnictví, vzdělání a odborná příprava, přístup na trh práce a opětovné nalezení zaměstnání, péče o děti a starší osoby či podpora znevýhodněných skupin vedoucí k jejich opětovnému sociálnímu začlenění), jež nelze přehlížet. Ve státní podpoře se musí vzít v úvahu specifické charakteristiky odvětví sloužících obyvatelstvu, v nichž i přes důležitost efektivního přidělování stále nedostupnějších zdrojů musí převládat kvalita služeb.

5.3 V kontextu vysoké mobility se musí posoudit možnost svobodné volby poskytovatelů zdravotních služeb. Je nutné prošetřit možnosti (nechme nyní stranou otázku snížení kvality služeb a ochrany nejvíce znevýhodněných osob) umožňující předejít tomu, aby uživatelé podléhali libovůli členského státu nebo pojišťoven. Toto téma je tak důležité, že by mělo být předmětem stanoviska z vlastní iniciativy, aby bylo možné ho řešit podrobně.

5.4 EHSV se již kladně vyjádřil k modernizaci politiky EU v oblasti státní podpory. Podporuje zejména nové pokyny pro podporu v oblasti obchodování s povolenkami na emise oxidu uhličitého, které brání přesunu průmyslových zařízení do zemí s příznivější legislativou. Lituje však, že nebylo přijato doporučení zvýšit minimální úroveň podpory na 500 000 EUR namísto stávajících 200 000 EUR, podobně jako tomu bylo u služeb obecného hospodářského zájmu⁽²⁾.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 67, 6.3.2014, s. 83.

⁽²⁾ Úř. věst. C 67, 6.3.2014, s. 74.

6. Odvětvová hospodářská soutěž

6.1 Spravedlnost a stabilita finančního sektoru

6.1.1 Jsou známy potíže, s nimiž se potýká finanční sektor, a jejich důsledky pro financování reálné ekonomiky a důvěru ve finanční trhy. Byly vyvinuty různé snahy o obnovení důvěry, zvýšení transparentnosti a snížení systémových rizik. Dočasná státní podpora zachránila finanční sektor od kolapsu, ale zprávy o nových skandálech narušujících velmi křehkou rovnováhu se zdá se vynořít vždy, když se objeví signály oživení. Je proto zásadně důležité, aby dohled na tímto sektorem byl i nadále přísný, a předešlo se tak neodpovědnému chování finančních institucí, ať už jim byla poskytnuta pomoc či nikoliv.

6.1.2 Navzdory zranitelnosti tohoto sektoru je nutné pokračovat v probíhajícím vyšetřování nekalých praktik, přestože se nezdá, že by mělo závažný vliv na finanční giganty, jejichž chování ohrožuje trh.

6.1.3 Je potřeba poukázat na dlouho požadovaný návrh nařízení o mezibankovních poplatcích za platební transakce založené na kartách, jež vrátí do evropského prostoru spravedlnost, jelikož harmonizuje náklady vyplývající z používání platebních karet.

6.2 Energetika

6.2.1 Jednotný trh s energií stále ještě nebyl dokončen. Ceny energie jsou i nadále vysoké, což je vysokou zátěží pro rozpočty podniků a rodin. Prostřednictvím liberalizace trhu se dosud nepodařilo zvýšit konkurenci a transparentnost a Evropa i nadále trpí znevýhodněními následkem cen energie, jež jsou ve srovnání s ostatními světovými konkurenty vysoké. Zvláštní pozornost je nutné věnovat rovněž přeshraničním dodávkám energie, aby se zaručil volný vnitřní trh.

6.2.2 Ve prospěch rozvoje energetiky se musí využít stávající konsensus ohledně potřeby společné energetické politiky, investic do infrastruktury, zvýšení energetické účinnosti a využívání energie z obnovitelných zdrojů. Energie z obnovitelných zdrojů nemůže za spravedlivých podmínek konkurovat fosilní a nukleární energii, jež jsou i nadále dotovány přímo z veřejných rozpočtů a nepřímo tak, že nejsou internalizovány environmentální náklady spojené s jejich využíváním a dopady jejich využívání na zdraví. Rozvoj energie z obnovitelných zdrojů je stále ještě v zárodku, proto se musí více podpořit, aby tato energie mohla soutěžit na spravedlivém trhu.

6.2.3 Obnovitelné zdroje energie nelze mimoto považovat pouze za nový zdroj energie. Jejich rozvoj otevírá nové příležitosti pro zavedení decentralizovaného modelu výroby energie, v němž mohou být obyvatelé a místní komunity výrobci a zároveň spotřebiteli. Tento nový model by měl být podepřen zavedením vhodného regulačního rámce, který by malým výrobcům elektřiny zaručil snadný přístup do sítě⁽³⁾.

6.2.4 Z hlediska politiky hospodářské soutěže se jeví zásadní evropské energetické síť. Energetická zranitelnost Evropy vyšla najevo v souvislosti s probíhajícím konfliktem na Ukrajině, v jehož důsledku mohou být ohroženy dodávky zemního plynu do střední Evropy. V důsledku napojení stávajících energetických soustav na Pyrenejském poloostrově na země střední Evropy by se tedy trh na tomto poloostrově nejen dostal z okrajové pozice v EU, ale rovněž by se předešlo problémům v důsledku výpadků dodávek z Ruska.

6.2.5 Reforma evropské energetické politiky je o to důležitější v období, kdy se připravují obchodní dohody s USA, kde jsou ceny energie výrazně nižší, a staví tak evropské podniky již od počátku do nevýhodného postavení.

6.3 Digitální ekonomika

6.3.1 Tento sektor je obzvláště ohrožen nekalou hospodářskou soutěží, jelikož podniky špičkových technologií, které neustále a rychle inovují, nemusí být schopné čekat na rozhodnutí přijímaná normálním postupem a mohou zaniknout.

⁽³⁾ Úř. věst. C 226, 16.7.2014, s. 1.

6.3.2 EHSV potvrzuje svoji podporu pokynům pro státní podporu širokopásmovým sítím, jelikož slouží cílům Digitální agendy.

6.3.3 Jednotný telekomunikační trh stále ještě nebyl dokončen. Přestože tarify klesají, jsou stále ještě vysoké, což zatěžuje podniky a rodiny. Postupné snižování roamingových tarifů, jež vyvrcholí jejich odstraněním na konci roku 2015, je chvályhodný počín, nyní je potřeba se zaměřit na skutečné snížení tarifů a na univerzální přístup ke kvalitnímu širokopásmovému připojení. EHSV připomíná své přesvědčení, že k dosažení těchto cílů by mohlo přispět zřízení jediného regulačního orgánu v EU.

6.3.4 Zvláštní pozornost je potřeba věnovat univerzálnímu přístupu k širokopásmovému připojení, jelikož zejména v domácnostech rodin s nízkými příjmy tento přístup stále chybí. Mnoho občanů je vlivem tohoto nedostatku vyloučeno z digitálního trhu, a nemají tak přístup na trhy s často příznivějšími cenami.

6.3.5 EHSV podporuje činnost prováděnou v souvislosti s patenty vázanými k normě (standard-essential patents), jež přispívá k boji proti zneužívání dominantního postavení.

7. Mezinárodní spolupráce

7.1 EHSV s potěšením sleduje zahájení jednání s USA o dohodě o transatlantickém partnerství v oblasti obchodu a investic a s Japonskem o dohodě o volném obchodu a vítá navázání dialogu na vysoké úrovni s představiteli některých úřadů na ochranu hospodářské soutěže z třetích zemí. Důležitý je také podpis dohody o spolupráci se Švýcarskem, jež umožňuje vzájemnou výměnu informací mezi úřady na ochranu hospodářské soutěže, které usnadní některá budoucí i probíhající vyšetřování.

7.2 Nekalá konkurence třetích zemí, v nichž se nedodrží nejzákladnější pravidla, zásady a základní sociální a environmentální práva, ohrožuje spravedlivý zahraniční obchod. Mezinárodní spolupráce se musí rozvíjet na nejvyšší úrovni a v rámci WTO a MOP, aby se zaručila nejen lidská práva, ale také spravedlivá hospodářská soutěž.

7.3 Globalizace je realitou a vývoz je základním prvkem evropského růstu. Je důležité sjednotit postupy, aby mohla EU za rovných podmínek soutěžit na trzích, kde se i nadále přiděluje nelegální státní podpora nebo kde existují neefektivní pracovní právní předpisy.

8. Interinstitucionální dialog

8.1 GR pro hospodářskou soutěž a příslušný komisař vedou i nadále úzký dialog s Evropským parlamentem, přestože má Komise plnou pravomoc v oblasti hospodářské soutěže. EHSV a VR byly rovněž informovány o práci GR pro hospodářskou soutěž prostřednictvím účasti jeho úředníků na schůzích specializovaných sekcí a studijních skupin.

8.2 EHSV je potěšen, že pokračuje jeho spolupráce s Komisí, poukazuje však na to, že ji lze zlepšit, čímž by se upevnily vztahy mezi těmito institucemi. Je k tomu zapotřebí dlouhodobější podpůrné činnosti skupiny, již by vytvořil EHSV a která by byla zapojena do přípravy závěrečné zprávy, aby Výbor mohl rychleji reagovat na práci Komise.

V Bruselu dne 15. října 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o šíření družicových údajů z pozorování Země pro komerční účely

COM(2014) 344 final – 2014/0176 (COD)

(2015/C 012/09)

Zpravodaj: **pan McDonogh**

Dne 17. července 2014 se Evropský parlament a dne 18. července 2014 Rada Evropské unie, v souladu s čl. 114 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o šíření družicových údajů z pozorování Země pro komerční účely

COM(2014) 344 – 2014/0176 (COD).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 23. září 2014.

Na 502. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 15. a 16. října 2014 (jednání dne 15. října), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 151 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Téma tohoto návrhu směrnice má pro Evropskou unii rozhodující význam. Kontrola a využití údajů o světě, v němž žijeme, zásadním způsobem určí budoucnost světových záležitostí a blaho evropských občanů. V současnosti jsou tyto údaje do značné míry vytvářeny a kontrolovány Spojenými státy a dalšími zeměmi mimo EU. Je životně důležité, aby EU podnítila svůj vesmírný program a tvorbu a šíření údajů z pozorování Země a mohla se tak v tomto nesmírně důležitém odvětví místo zaostávání dostat do čela.

1.2 Výbor rozhodně podporuje vytvoření jasného právního rámce usnadňujícího rozvoj kosmického průmyslu v Evropě a využívání údajů z pozorování Země k podpoře udržitelného růstu a blahobytu evropských občanů. Proto vítá sdělení Komise k návrhu směrnice o šíření družicových údajů z pozorování Země pro komerční účely.

1.3 Výbor tento návrh vítá také v širším kontextu evropské politiky pro oblast vesmíru, jež je životně důležitá pro budoucí prosperitu a bezpečnost EU a k dosažení vize inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění nastíněné ve strategii Evropa 2020 ⁽¹⁾.

1.4 Výbor kromě toho souhlasí s Komisí, že směrnice je nezbytná k vytvoření transparentního, spravedlivého a soudržného právního rámce, který zajistí řádné fungování a rozvoj vnitřního trhu s produkty a službami v oblasti vesmíru, zejména vytvoření společného rámce pro šíření družicových údajů s vysokým rozlišením.

⁽¹⁾ Evropa 2020 – Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění, COM(2010) 2020 final.

1.5 Výbor je spokojen s ustanoveními směrnice, jejichž cílem je vytvořit normu Evropské Unie pro komerční šíření družicových údajů s vysokým rozlišením.

1.6 EHSV se však domnívá, že rozvoj komerčního kosmického průmyslu v Evropě je příliš pomalý a že více pracovních míst a prosperity vycházejících z kosmické technologie a údajů získaných z vesmíru mohlo být vytvořeno dříve. Výbor žádá Komisi, aby urychlila rozvoj politik a právního rámce pro oblast vesmíru s cílem podpořit ochranu, bezpečnost, udržitelnost a hospodářský rozvoj kosmického odvětví a zajistit řádné fungování vnitřního trhu s produkty a službami v oblasti vesmíru.

1.7 Výbor je pevně přesvědčen, že politika musí lépe podporovat malé a střední podniky v 28 členských státech EU, které se snaží konkurovat a růst na trhu s údaji z pozorování Země. Výbor by zejména uvítal politiky zaměřené na odstranění neodůvodněných překážek na vnitřním trhu, jež se týkají minimálního finančního rozsahu, který má nepříznivý dopad zvláště na malé a střední podniky.

1.8 EHSV by uvítal, kdyby návrhy na evropskou politiku veřejných zakázek v kosmickém odvětví podpořily rozvoj komerčního kosmického odvětví, jež je velmi závislé na institucionálních veřejných zakázkách.

1.9 Výbor by dále uvítal politiky podporující vzdělávání více inženýrů, odborníků na IKT a absolventů obchodních škol pro kosmický průmysl, zejména v oblasti rychle rostoucích trhů pro poskytovatele údajů, další prodejce údajů, poskytovatele služeb s přidanou hodnotou a poskytovatele geoinformačních služeb.

1.10 Výbor uznává, že pro občany Unie je velmi důležitá bezpečnost. EHSV se však domnívá, že komplexnější společná evropská bezpečnostní politika by bez ohledu na ustanovení navrhované směrnice pomohla mimo jiné řešit příliš restriktivní kontrolu družicových údajů s vysokým rozlišením (HRSD) ze strany několika členských států.

1.11 EHSV také žádá Radu, aby harmonicky pracovala na rozvoji a podpoře evropské politiky pro oblast vesmíru, která napomůže míru, bezpečnosti a hospodářskému růstu na základě otevřeného přístupu založeného na spolupráci při rozvoji a využívání kosmické technologie a údajů, které jsou tak vytvářeny.

1.12 Výbor obrací pozornost Komise na předchozí stanoviska EHSV k politice EU pro oblast vesmíru ⁽²⁾.

2. Navrhovaná směrnice

2.1 Návrh směrnice se zabývá tématem šíření údajů z družic pro pozorování Země v rámci Unie pro komerční účely. Zabývá se zejména definováním a řízením družicových údajů s vysokým rozlišením (HRSD) jako samostatné kategorie údajů, které vyžadují diferencovaný regulační režim, pokud jsou šířeny pro komerční účely.

2.2 HRSD se využívají při poskytování geoprostorových produktů a služeb, jejichž trh roste. HRSD jsou nyní nepostradatelné pro monitorování životního prostředí, územní plánování, hospodaření s přírodními zdroji a zvládání katastrof a mimořádných událostí.

2.3 HRSD jsou ale rovněž důležité pro bezpečnost a obranu členských států, proto je získávání a šíření HRSD komerčními provozovateli regulováno státy, v nichž jsou provozovatelé registrováni. V současnosti tedy neexistuje žádný společný přístup na vnitrostátní úrovni, který by upravoval zacházení s družicovými údaji s vysokým rozlišením a služby a produkty odvozené z těchto údajů. To vede k roztržitosti právního rámce v Evropě, který se vyznačuje nedostatkem soudržnosti, transparentnosti a předvídatelnosti, a brání tak trhu v tom, aby plně rozvinul svůj potenciál.

⁽²⁾ Úř. věst. C 67, 6.3.2014, s. 88; Úř. věst. C 327, 12.11.2013, s. 38; Úř. věst. C 341, 21.11.2013, s. 29; Úř. věst. C 299, 4.10.2012, s. 72; Úř. věst. C 43, 15.2.2012, s. 20; Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 44; Úř. věst. C 339, 14.12.2010, s. 14; Úř. věst. C 162, 25.6.2008, s. 24.

2.4 Cílem navržené směrnice je zajistit řádné fungování vnitřního trhu s produkty a službami v oblasti HRSD vytvořením soudržného právního rámce pro distribuci HRSD a vhodné a dostatečné úrovně informací o přístupnosti HRSD pro komerční účely a usnadnit hospodářskou soutěž na úrovni poskytovatelů údajů vytvořením transparentního, předvídatelného a spravedlivého právního rámce napříč členskými státy a zajištěním volného oběhu údajů v celé EU.

2.5 Záměrem je, aby provádění navržené směrnice mělo kladný hospodářský dopad díky větší míře transparentnosti, právní jistoty a obchodní předvídatelnosti, pokud jde o šíření údajů získaných z vesmíru. Předpokládá se, že přínosy budou patrné v oblasti zakládání a růstu podniků, prodeje údajů z pozorování Země a mezinárodní konkurenceschopnosti. Je pravděpodobné, že díky vyšší kvalitě služeb a konkurenčnějším cenám dojde nejen k přímému nárůstu počtu pracovních míst v odvětví dalšího prodeje údajů/služeb s přidanou hodnotou a poskytování údajů, ale také k dalšímu nárůstu počtu pracovních míst na ostatních úrovních hodnotového řetězce (podniky využívající HRSD, výrobci a provozovatelé družic). Očekává se rovněž další nepřímý nárůst pracovních míst, neboť vytvoření jednoho nového pracovního místa v kosmickém průmyslu vede k vytvoření až pěti nových pracovních míst v jiných odvětvích.

2.6 Hlavními ustanoveními navrhované směrnice jsou:

- a) jasná definice HRSD na základě technických parametrů nezbytných pro zpracování těchto údajů;
- b) specifikace postupu, který mají členské státy dodržovat při testování a schvalování zveřejnění HRSD pro komerční účely;
- c) režim podávání zpráv, kterého se mají členské státy držet, aby mohla Komise dostatečně dohlížet na fungování směrnice.

2.7 Členské státy budou muset směrnici provést do vnitrostátního práva do 31. prosince 2017.

3. Obecné připomínky

3.1 Vývoj vesmírné technologie a produktů a služeb v oblasti vesmíru je pro budoucnost Evropy nesmírně důležitý. Jak již Výbor uvedl dříve, „význam vesmíru pro zvyšování vědomostí, blahobytu, hospodářské síly a schopnosti inovací je nedocenitelný“⁽³⁾. Prosperující trh s evropskými kosmickými aplikacemi by přinesl značné hospodářské, sociální a environmentální výhody.

3.2 Evropa má jedinečné schopnosti pro rozvoj a podporu evropské politiky pro oblast vesmíru, která napomůže míru, bezpečnosti a hospodářskému růstu na základě otevřeného přístupu založeného na spolupráci při rozvoji a využívání kosmické technologie a údajů, které jsou tak vytvářeny.

3.3 Ačkoli EHSV uznává, že bezpečnost je pro Unii životně důležitá, domnívá se, že komplexnější společná evropská bezpečnostní politika by bez ohledu na ustanovení navrhované směrnice pomohla mimo jiné řešit příliš restriktivní kontrolu družicových údajů s vysokým rozlišením (HRSD) ze strany několika členských států.

3.4 Evropa potřebuje pulsující komerční kosmický průmysl ve všech odvětvích hodnotového řetězce⁽⁴⁾, aby si zachovala nezávislý přístup k vesmírné technologii a družicovým údajům z pozorování Země a aby rozvinula silný a nezávislý kosmický průmysl.

3.5 EU příliš pomalu rozvíjí politiky a právní rámce, které zajistí řádné fungování vnitřního trhu s produkty a službami v oblasti vesmíru a rozvinou pulsující průmysl vytváření a využívání údajů získaných z vesmíru. Pomalý rozvoj podnikatelské činnosti v navazujících kosmických aplikacích v Evropě znamená, že inovace, vytváření bohatství a postavení na celosvětovém trhu v různých kosmických odvětvích se ztrácejí na úkor USA, Ruska, Číny a dalších zemí.

⁽³⁾ CCM/115 – CES2861-2013, odst. 3.1.

⁽⁴⁾ Hodnotový řetězec zahrnuje provozovatele družic, poskytovatele údajů, další prodejce údajů (prodávající HRSD od provozovatelů družic a poskytovatelů údajů ze zemí EU i mimo EU), poskytovatele služeb s přidanou hodnotou, poskytovatele geoinformačních služeb, výzkumné ústavy, vlády a zákazníky.

3.6 Evropa potřebuje k vývoji své vesmírné technologie a produktů a služeb v oblasti vesmíru na rychle rostoucím globálním trhu proaktivní komerční strategii. Tuto strategii je třeba schválit a koordinovat na evropské úrovni, aby se zajistilo, že budou odstraněny vnitřní překážky rozvoje.

3.7 Komerční strategie musí zahrnovat soudržný a stabilní regulační rámec, silnou průmyslovou základnu se značným počtem malých a středních podniků, konkurenceschopnost a nákladovou účinnost, trhy s aplikacemi a službami a technologicky nezávislý přístup do vesmíru a k vesmírné technologii a produktům a službám v oblasti vesmíru. Tyto požadavky výslovně podpořila kosmická průmyslová politika EU ⁽⁵⁾.

3.8 Za účelem zajištění silného komerčního evropského kosmického průmyslu musí EU podporovat kritickou masu evropských podniků od malých a středních podniků až po velké globální organizace, jež jsou aktivní v oblasti vývoje a využití produktů a služeb založených na družicových údajích.

3.9 Jsou také zapotřebí politiky podporující vzdělávání více inženýrů, odborníků na IKT a absolventů obchodních škol pro kosmický průmysl, zejména v oblasti rychle rostoucích trhů pro poskytovatele údajů, další prodejce údajů, poskytovatele služeb s přidanou hodnotou a poskytovatele geoinformačních služeb.

3.10 Rozvoj komerčního kosmického odvětví je velmi závislý na institucionálních veřejných zakázkách. Toto průmyslové odvětví by profitovalo z právních předpisů, které by zavedly politiku veřejných zakázek v kosmickém odvětví, na niž by se dohlíželo na úrovni EU.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Výbor uznává, že pro občany Unie je velmi důležitá bezpečnostní politika. Příliš restriktivní kontrola družicových údajů s vysokým rozlišením (HRSD) ze strany několika členských států je však značnou překážkou rozvoje evropského komerčního trhu s údaji z pozorování Země a umožňuje konkurentům ze zemí mimo EU této situace využít.

4.2 Chybí kvalitní informace o rozsahu a činnosti průmyslu v Evropě zapojeného do vývoje aplikací a služeb využívajících družicové údaje. Měla by být provedena studie o různých částech hodnotového řetězce zapojených do vývoje navazujících kosmických aplikací. Kvalitní údaje o potenciálu pro růst počtu pracovních míst a vytváření bohatství v různých odvětvích by podnítlily trh a poskytly větší podporu této politice.

4.3 Trh EU s družicovými údaji s vysokým rozlišením je ve srovnání s USA, kde existuje jednotný trh, málo vyvinutý. Silné postavení průmyslových odvětví z USA zaměřených na pozorování Země vychází z technicky pokročilých družicových systémů, jasného regulačního rámce a značné poptávky veřejnosti po komerčních HRSD a službách. Konkurenti z USA kromě toho profitují z velmi účinných synergií mezi civilním a vojenským/obraným sektorem v oblasti výzkumu a vývoje. Kromě silné konkurence z USA jsou také v Indii, Číně, Kanadě, Koreji a na Tchaj-wanu vážní konkurenti, kteří na evropský trh dodávají HRSD prostřednictvím dalších prodejců údajů.

V Bruselu dne 15. října 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽⁵⁾ COM(2013) 108 final.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke zprávě Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o správě a řízení makroregionálních strategií

COM(2014) 284 final

(2015/C 012/10)

Zpravodaj: **pan Baráth**

Dne 20. května 2014 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

zprávy Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o správě a řízení makroregionálních strategií

COM(2014) 284 final.

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 25. září 2014.

Na 502. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 15. a 16. října 2014 (jednání dne 15. října 2014), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 148 hlasy pro, 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Připomínky a doporučení

1.1 Zpráva, která byla vypracována na základě postoje Rady ve složení pro obecné záležitosti ve věci posílení správy a řízení makroregionálních strategií, přichází v pravý čas a obsahuje několik důležitých pokynů pro lepší koncipování těchto strategií a řízení jejich provádění.

1.2 EHSV má za to, že by se makroregionální politika měla stát plnohodnotnou politikou EU.

1.3 Vzhledem k charakteru cílů je politováníhodné, že se pojem „správy a řízení“ ve vztahu k makroregionálním strategiím ve zprávě omezuje na politickou, institucionální a administrativní/organizační spolupráci.

1.4 „Partnerům“ uděluje zpráva Komise jen velmi podružnou úlohu. Nezmiňuje se o hospodářských a sociálních subjektech a subjekty občanské společnosti jsou uváděny pouze coby příjemci informací.

1.5 EHSV je toho názoru, že by měl být vypracován nový model správy a řízení za účasti hospodářských a sociálních partnerů.

1.6 Je třeba poznamenat, že přes spolupráci na evropské úrovni s EHSV, který byl požádán o vypracování stanoviska, neexistuje na prostřední makroregionální či regionální úrovni partnerství ani při koncipování strategií, ani při přijímání rozhodnutí.

1.7 Jedná se o mimořádně závažný problém z hlediska provádění, které by mělo přinášet prospěch zejména hospodářským subjektům a subjektům občanské společnosti. Účinné a efektivní provádění do značné míry závisí na předchozím zapojení partnerů, kteří by měli být náležitě informováni a měli by vyjádřit svůj souhlas a jejich zkušenosti by měly být využity při koncipování strategie. Je oprávněné očekávat „evropskou přidanou hodnotu“ – z tohoto hlediska se navrhovaný nový model jeví slibně.

1.8 EHSV poukazuje na to, že makroregionální experimenty v rámci strategie pro oblast Atlantského oceánu a strategie pro oblast Středomoří jasně dokládají možnosti, jaké skýtá spolupráce s partnery.

1.9 EHSV se domnívá, že „skupina na vysoké úrovni“ sestávající ze zástupců 28 členských států EU je vynikající příležitostí ke kompenzaci příliš soustředěné a byrokratické správy v EU a k jejímu doplnění orgánem pro tvorbu politiky v souladu s často opomíjenou zásadou subsidiarity a za důsledného uplatňování zásady partnerství.

1.10 Přineslo by to podstatnou změnu, jestliže by se z rozvojové politiky na makroregionální úrovni stala nedílná součást celoevropských politik. Aby se tak stalo, je nutné zhodnotit na evropské úrovni stávající makroregionální vazby, které fungují úspěšně z územního a odvětvového hlediska.

1.11 EHSV doporučuje posoudit makroregionální výzvy a příležitosti, jejichž podpora a využití by mohly pomoci podpořit rozvojové iniciativy po vzoru nástroje pro propojení Evropy, což by posílilo evropskou integraci.

1.12 EHSV souhlasí s tím, že je důležité soustředit zdroje a zajistit účinnost a efektivitu. Poukazuje však na to, že se analýza nezabývá otázkami týkajícími se toho, jak lze provádění strategií a akčních plánů měřit, a nezmiňuje se ani o kvantitativních a kvalitativních ukazatelích, které jsou nezbytné pro výpočet návratnosti investic a tím i prokázání přidané hodnoty. Jedním z úkolů „technických míst“ by mohlo být vytvoření jednotného systému monitorování a příprava hodnocení *ex ante* a *ex post*.

1.13 EHSV se domnívá, že orgány se smíšeným složením na různých úrovních by spolu se zvláštními fóry mohly výrazně pomoci posílit evropskou identitu občanské společnosti a hospodářských, sociálních a politických subjektů. To by mohlo podstatně přispět k dalšímu rozvoji evropského modelu, který je cíleně zčásti založen na přístupu zdola nahoru.

1.14 Je nutné přesněji definovat pojem „správy a řízení“ z právního a institucionálního hlediska, pokud jde o koncipování a provádění makroregionálních strategií.

1.15 EHSV se domnívá, že pravidlo „tří ne“ již zastaralo – ve střednědobém finančním výhledu na období 2014–2020 se počítá s prostředky, buduje se institucionální a správní systém, který má pomáhat s řízením a realizací, a společný strategický rámec obsahuje nutnou právní úpravu.

1.16 Je důležité umožnit různé organizační možnosti. Současné jsou pro dosažení lepší koordinace a zajištění kritického množství pro konkrétní iniciativy nezbytné dodatečné zdroje, které budou působit jako katalyzátor a umožní synergie mezi záměry a zdroji celostátních, regionálních a místních subjektů.

2. Úvod

2.1 Komise ve své analýze uvádí, že obě makroregionální strategie, jež byly doposud přijaty a které již přinášejí výsledky, tj. strategie pro region Baltského moře a strategie pro Podunají, splňují očekávání ohledně přidané hodnoty v praxi. Byla učiněna důležitá společná rozhodnutí a byly využity dříve nevyužívané zdroje, například v oblasti ochrany životního prostředí, přepravy, ochrany před povodněmi a zachování kvality vod.

2.2 Obě nedávno zahájené iniciativy makroregionální spolupráce mohou čerpat z předchozích zkušeností. V jadransko-jónském i v alpském regionu byla zjištěna značná nerovnováha, pokud jde o městské struktury a hospodářský a sociální rozvoj. Analýza se zabývá také tím, jak by se daly využít zkušenosti z regionů na pobřeží Atlantského oceánu.

2.3 EHSV se domnívá, že při koncipování a provádění makroregionálních strategií má zásadní význam řádná správa upůsobená konkrétním úkolům.

2.4 Komise ve své analýze zdůrazňuje tři oblasti související se správou a řízením, které jsou klíčem k úspěchu:

- politické vedení (strategické řízení a struktura správy), zainteresovanost, význam ztotožnění se se strategiemi, komunikace a odpovědnosti,
- koordinace jakožto prostředek k provádění strategií,
- řízení procesu provádění, akční plány vymezující každodenní plnění úkolů, spolupráce, podpora spolupráce.

2.5 Z analýzy Komise vyplývá, že „správa a řízení“ je činnost spočívající v obecném určování, jakým způsobem se dosahuje výsledků. V této souvislosti však existuje velký rozdíl mezi politickým vedením a orgány, jež strategii provádějí, což znamená, že se pojem „zainteresovanost“ týká různých typů subjektů.

2.6 EHSV se domnívá, že koncipování a provádění makroregionálních strategií vyžaduje zvláštní systém správy a řízení založený na spolupráci a koordinaci. Odpovědnost za jednotlivé programy, projekty a opatření v rámci tohoto systému může a měla by být spojena s jednotlivými konkrétními činnostmi a s těmi, kdo je vykonávají. Takový systém je nezbytným předpokladem pro účinnost a efektivitu jednotlivých činností a základem pro jejich měřitelnost.

2.6.1 Analýza potvrzuje, že makroregionální strategie poskytují specifický rámec pro spolupráci mezi Evropskou unií, členskými státy, jejich regiony a některými třetími zeměmi v dané zeměpisné oblasti. Akční plány jsou nástrojem k provádění strategií a umožňují zapojení na hospodářské a sociální úrovni.

2.7 Nejvyšší úroveň správy a řízení představuje skupina na vysoké úrovni, v níž se scházejí koordinátoři prioritních oblastí, vedoucí horizontálních opatření, koordinátoři stěžejních projektů a řídicí skupiny. Tuto institucionální strukturu (sít) doplňují národní kontaktní místa, která posilují koordinaci na národní úrovni.

3. Co je ještě třeba učinit pro účinnější provádění makroregionálních strategií?

3.1 EHSV se domnívá, že analýza Komise podává přesný přehled hlavních oblastí, v nichž je třeba posílit správu a řízení. Účinné provádění makroregionálních strategií vyžaduje:

- důraznější politické řízení a
- vymezení a přijetí průřezových cílů, jež by se měly na vnitrostátní úrovni jasněji promítnout do vnitřní činnosti vlád.

3.1.1 EHSV je toho názoru, že by se mělo usilovat o dosažení intenzivnějšího provádění partnerství na evropské úrovni a mezi evropskými institucemi.

3.1.2 Organizace působící na nadnárodní úrovni v daném regionu by měly být zapojeny do koncipování správy a řízení a měly by se na tomto procesu podílet.

3.2 Bylo by užitečné zajistit různorodé a snadněji dostupné zdroje a současně vypracovat nástroje pro jednotlivá odvětví, včetně nástrojů zaměřených na soukromý sektor.

3.3 Nezbytnými předpoklady pro provádění makroregionálních strategií jsou předvídatelnost, bezpečné prostředí pro hlavní zainteresované strany, neustálé budování kapacit, účinnější poskytování informací občanské společnosti a její zapojení do provádění akčních plánů, intenzivnější využívání elektronické správy a nástrojů IKT a obecně silnější územní a regionální identita a lepší přízpůsobení strategiím.

4. Doporučení k dalšímu rozvoji hlavních aspektů správy a řízení

4.1 Spolupráce mezi politickým a strategickým vedením a **zodpovědnými osobami – spolupracujícími partnery**

4.1.1 Komise ve své analýze předkládá návrhy na vylepšení, ale současně potvrzuje stávající strukturu správy. Uvádí, že častější pravidelné setkávání na různých úrovních – od fáze koncipování strategie přes akční plány až po provádění – poskytne hlavním zainteresovaným stranám lepší přehled a umožní politické úrovni, aby se neomezovala jen na vydávání prohlášení a lépe pochopila dané procesy a důkladněji posoudila hodnotu vykonané činnosti.

4.1.2 Jedním z nejdůležitějších praktických doporučení pro Komisi je, aby posílila úlohu makroregionálních strategií v rámci politik EU, aniž by překročila rámec své působnosti při poskytování pomoci a poradenství.

4.1.3 Značný přínos by mohlo mít pořádání tematických setkání, na nichž by se probíraly problémy, které se vyskytnou při koncipování strategie a při jejím provádění. Tyto problémy mají dopad na evropské úrovni, ovlivňují evropské politiky a jsou těmito politikami ovlivňovány a vyžadují koordinaci na vysoké úrovni.

4.1.4 EHSV se rovněž domnívá, že by se měla posílit úloha národních kontaktních míst, jelikož představují spojovací článek mezi politickou oblastí a procesem provádění. Především je podle něj třeba jmenovat zvláštního zástupce, který bude monitorovat provádění jednotlivých strategií, bude je vyhodnocovat a bude podávat zprávy na konzultačních schůzkách zodpovědných činitelů či ministrů.

4.1.5 Komise ve své zprávě zdůrazňuje, že je důležité zajistit, aby se hlavní subjekty, spolupracující partneři a zainteresované strany v jednotlivých zemích a regionech v tomto procesu angažovali, aby společně vyvíjeli postupy, vytyčovali hospodářské cíle a určovali harmonogram provádění, pořádali pravidelné debaty, zvyšovali povědomí a obecně zajišťovali účinné zapojení.

4.1.6 Za hlavní zainteresované strany EHSV považuje rozhodující činitele na celostátní, regionální a místní úrovni a občanskou společnost, včetně organizací zaměstnavatelů a zaměstnanců a zástupců vědecké a výzkumné obce a obecně nevládních organizací.

4.1.6.1 Podpora účasti těchto subjektů je prioritou, ačkoliv již existuje řada osvědčených postupů, pokud jde o zapojení politických činitelů a občanské společnosti.

4.1.7 Co se týče budoucího vývoje, příkládá analýza Komise ⁽¹⁾ značný význam zintenzivnění činnosti úspěšných fór při užším zapojení parlamentů a parlamentních výborů. Zdůrazňuje rovněž, že představitelé občanské společnosti musí přispět prostřednictvím svých makroregionů, musí více informovat o svých postojích a musí být zapojeni do účinnějšího vymezování tematických cílů a úkolů.

4.1.8 Při koncipování a provádění strategií by mohla výrazně napomoci těsnější spolupráce mezi teorií (akademické prostředí) a praxí (podnikatelská sféra, malé a střední podniky) a intenzivnější kontakty mezi studenty z různých vysokých škol.

4.1.9 V neposlední řadě je velice důležité, aby byly do těchto procesů zapojeny delegace a zastoupení Komise, zejména pokud jde o využívání informačních systémů.

4.2 Koordinace

4.2.1 V současnosti probíhá ustavení „skupiny na vysoké úrovni“, již budou tvořit zástupci 28 členských států EU, a plánuje se její první výroční schůze. Je to nezbytné, aby se posílila koordinace na evropské úrovni s cílem lépe synchronizovat každodenní procesy a politické úrovně. K úkolům této skupiny patří udržování kontaktů s ostatními hlavními zainteresovanými stranami. EHSV je toho názoru, že činnost této skupiny dokládá potřebu vypracovat celoevropskou makroregionální strategii.

⁽¹⁾ COM(2014) 284 final.

4.2.2 Podobně jako u stávajících úkolů národních kontaktních míst má skupina na vysoké úrovni zajišťovat, aby finanční prostředky využívané k podpoře provádění evropských strategií byly v souladu s makroregionálními strategiemi. Institucionální struktury jsou doplněny „národními koordinačními platformami“, které umožňují vedení poradního dialogu mezi různými organizacemi a subjekty na ministerské, regionální a místní úrovni a z řad občanské společnosti a vědecké obce.

4.2.3 Komise ve své analýze zdůrazňuje klíčovou roli národních kontaktních míst z hlediska koordinace. Vedle základních úkolů, jako je přizpůsobování a koordinace procesů, monitorování, zajišťování a kontrola výměny informací mezi různými rozhodovacími orgány a informování politických subjektů, mají národní kontaktní místa také podávat výroční zprávy institucím, například parlamentům, jichž se makroregionální strategie týkají, a podílet se na identifikaci a – pokud je to možné – na koordinaci vnitrostátních a regionálních zdrojů.

4.3 Provádění

4.3.1 EHSV souhlasí s doporučením, aby byla zainteresovaným stranám při provádění poskytována značná politická a administrativní podpora a aby byly navýšeny finanční a lidské zdroje.

4.3.2 Pokud jde o provádění makroregionálních strategií, je zapotřebí nezávislých a na národní úrovni uznávaných osob, jež budou náležitě integrovány do místního kontextu a budou mít požadované odborné znalosti a které budou zajišťovat koordinaci, případně za pomoci příslušných řídicích skupin pro danou úroveň.

4.3.3 EHSV sdílí názor, že možnost využívat evropské prostředky k přímé podpoře makroregionálních strategií, již přináší nová pravidla, představuje podstatnou změnu.

4.3.4 Komise ve své analýze poukazuje na to, že jednotliví ministři nesou hlavní zodpovědnost za větší přehlednost mezi subjekty zapojenými do provádění tím, že jim poskytnou potřebné zdroje. Dokud pro to nebudou splněny příslušné podmínky, nelze očekávat přidanou hodnotu.

4.3.5 Koordinátoři fungují jako spojovací článek mezi politickou úrovní na jedné straně a konkrétními projekty a jejich prováděním na straně druhé. Spolu s řídicími skupinami tvoří skutečné výkonné orgány.

4.3.6 Komise ve své analýze poukazuje na to, že na evropské úrovni jsou již k dispozici rozsáhlé organizační a finanční zdroje. Díky nim se dá, ba dokonce by se mělo zamezit duplicitním a nadbytečným činnostem při správě a řízení, koordinaci a provádění strategií, což přinese značné úspory. Je třeba dále rozvíjet stávající znalosti a postupy.

4.3.7 Co se týče provádění, měla by se prohloubit spolupráce, měla by častěji probíhat setkání a měla by se zintenzivnit koordinace mezi jednotlivými tematickými oblastmi, a to i prostřednictvím těsnějších vazeb v rámci samotné Komise.

4.3.8 Spolupráce mezi jednotlivými zeměmi a regiony se v každém makroregionu liší. Musíme se vyhnout vytváření příliš konvenčních institucionálních struktur. K příkladům hodným následování patří například Atlantické fórum, jež bylo zřízeno za účelem rozvoje regionů na pobřeží Atlantského oceánu, a další novátorské iniciativy.

4.3.9 Komise ve své analýze upozorňuje na možnost, jež by se dala realizovat cestou spolupráce mezi různými zeměmi a mohla by mít významný přínos. EHSV souhlasí s tím, že „technická místa“ by mohla podpořit výměnu informací, organizační činnost, podávání zpráv, šíření osvědčených postupů, zřizování jednotlivých výborů a pracovních skupin a pořádání a dokumentování schůzí.

V Bruselu dne 15. října 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 604/2013, pokud jde o určení členského státu příslušného k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu nezletilé osoby bez doprovodu, která nemá žádného rodinného příslušníka, sourozence nebo příbuzného oprávněně pobývajících na území některého členského státu

COM(2014) 382 final – 2014/0202 (COD)

(2015/C 012/11)

Zpravodajka: **paní Attard**

Administrátorka: Barbara Walentynowicz

Dne 3. července 2014 se Evropský parlament, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodl konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 604/2013, pokud jde o určení členského státu příslušného k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu nezletilé osoby bez doprovodu, která nemá žádného rodinného příslušníka, sourozence nebo příbuzného oprávněně pobývajících na území některého členského státu

COM(2014) 382 final – 2014/0202 (COD).

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 30. září 2014.

Na 502. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 15. a 16. října 2014 (jednání dne 15. října), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 143 hlasy pro, 1 hlas byl proti.

1. Návrhy a doporučení

1.1 EHSV podporuje návrh na změnu nařízení (EU) č. 604/2013. Je však nutné se zabývat překážkami, jako je například složitost správního, soudního a dalších systémů členských států či nedostatek informací a strach z nahlášení, aby se žádné dítě neocitlo v situaci právní nejistoty či bez státní příslušnosti.

1.2 EHSV důrazně doporučuje, aby měla zásada „**nejlepšího zájmu dítěte**“ přednost před veškerým vnitrostátním i mezinárodním právem.

1.3 EHSV konstatuje, že stávající návrh neobsahuje kritéria, z nichž by vyplývalo, jak a kdo stanoví „nejlepší zájem dítěte“. Tato definice by měla respektovat pravidla a normy mezinárodních úmluv o lidských právech.

1.4 Výbor doporučuje, aby byly osoby, které pracují s nezletilými osobami bez doprovodu, řádně proškoleny v otázce dodržování práv dětí.

1.5 Aby se předešlo střetům zájmů a byl zajištěn kvalifikovaný personál, měl by být subjekt stanovující nejlepší zájem dítěte nezávislý a nemít žádnou souvislost s imigračními orgány. V nejlepším případě by se mělo jednat o orgán celostátní úrovně odpovědný za otázky ochrany dětí⁽¹⁾.

1.6 EHSV zdůrazňuje, že k ukončení **zadržování dětí** by se mělo přistoupit jako k naléhavé prioritě, ať už jde o děti s doprovodem, nebo bez něj, a nehladě na to, jakému postupu podléhají.

⁽¹⁾ Jako je například Úřad pro ochranu nezletilých (*Oficina de protección de menores*) ve Španělsku nebo Úřad péče o děti a mládež v Německu.

1.7 Dětem bez doprovodu a dětem odloučeným od rodiny by – v souladu se **zásadou nenavracení** vyplývající z mezinárodního práva v oblasti lidských práv a mezinárodního humanitárního a uprchlického práva – nikdy neměl být odepřen vstup do země.

1.8 EHSV doporučuje, aby Komise zavedla jednotné postupy a přiměřené a flexibilní lhůty pro případy popsané v odstavcích 4b, 4c a 4d, aby tak byly zajištěny dohody mezi členskými státy založené na zásadě nejlepšího zájmu dítěte.

1.9 Pojmy „vyrozumět“ a „skutečná příležitost“ musí být jasně vymezeny, aby bylo zaručeno, že se nezletilé osobě dostane asistence řádně proškolených sociálních pracovníků, nezávislých tlumočnicků a kvalifikovaného zástupce jakožto zákonného opatrovníka, tak aby pochopila důsledky celého procesu podání žádosti o mezinárodní ochranu v kterémkoliv členském státě EU.

1.10 EHSV má za to, že **zákonný opatrovník** by měl „být kvalifikovaným zástupcem“ se zkušenostmi s prací s nezletilými a znalostí cizineckého práva daného státu a právních předpisů v oblasti ochrany dětí.

1.11 EHSV důrazně vyzývá členské státy, aby zajistily, že veškeré postupy pro určení věku budou vycházet z nejlepšího zájmu nezletilé osoby, přičemž hlavním cílem bude zaručit nezletilé osobě její práva a ochranu, na něž má nárok. Určování věku by mělo probíhat za účasti zákonného opatrovníka.

1.12 EHSV důrazně doporučuje, aby v situacích, kdy nezletilá osoba v průběhu procesu určování členského státu příslušného k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu dosáhne dospělého věku, byl za věk osoby považován její věk v den podání původní žádosti.

1.13 Je třeba přezkoumat celou řadu **agend různých politik Unie** týkajících se ochrany nezletilých migrantů bez dokladů⁽²⁾. Patří mezi ně otázky regularizace jako nástroje migrační politiky, informování a podpory rodin bez dokladů, vybudování databáze podkladů, registrace narozených dětí, ochrany údajů a rovněž otázka práva na vzdělání a odbornou přípravu, zdravotní péči a bydlení.

1.14 EHSV má za to, že je nezbytná **úplnější definice** „dítěte bez doprovodu v neregulérním postavení migranta“, tak aby pokryla veškeré různé situace, jež nastaly v praxi a nejsou v navrženém nařízení zahrnuty.

1.15 EHSV podtrhuje význam konzultace odborníků z řad občanské společnosti, právníků a lidí z praxe se zkušenostmi s prací s dětmi v postavení migrantů a těší se na spolupráci s Komisí na tomto procesu.

2. Shrnutí návrhu Komise

2.1 Cílem návrhu Komise je pozměnit čl. 8 odst. 4 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (nařízení Dublin III).

2.2 Návrh vznikl s ohledem na nedávný rozsudek⁽³⁾ Soudního dvora EU, jenž upřesňuje, který členský stát je odpovědný za posouzení žádostí předložených nezletilými osobami bez doprovodu. Zlepší se díky němu situace nezletilých žadatelů o mezinárodní ochranu, kteří nemají rodinu, sourozence či příbuzné na území EU.

2.2.1 V případě odstavce 4a se jedná o kodifikaci rozhodnutí Soudu ve věci C-648/11; stanoví se v něm, že „pokud nezletilá osoba bez doprovodu nemá žádného rodinného příslušníka, sourozence nebo příbuzného oprávněně pobývajícího na území některého členského státu, jak je uvedeno v odstavcích 1 a 2, je příslušným členským státem ten členský stát, ve kterém nezletilá osoba bez doprovodu podala žádost o mezinárodní ochranu a ve kterém se nachází, za předpokladu, že je to v nejlepší zájmu nezletilé osoby“.

⁽²⁾ Dr Sarah Spencer, COMPAS, Oxfordská univerzita.

⁽³⁾ Věc C-648/11 MA a další v. Secretary of State for the Home Department, Spojené království.

2.2.2 Odstavec 4b se týká situace, kdy se nezletilá osoba, která je žadatelem ve smyslu odstavce 4a, nachází na území členského státu, aniž by žádost v tomto členském státě podala. Daný členský stát musí nezletilou osobu bez doprovodu vyrozumět o jejím právu podat žádost a musí jí poskytnout skutečnou příležitost takovou žádost v daném členském státě předložit za předpokladu, že je to v nejlepším zájmu nezletilé osoby.

2.2.3 Nezletilá osoba tak má dvě možnosti: buď požádat o mezinárodní ochranu, nebo o ni nežádat.

2.2.4 Podle odstavce 4c je ve druhém případě – tedy v případě, že se nezletilá osoba rozhodne nepředkládat novou žádost v členském státě, ve kterém se nachází, což se ve věci C-648/11 neřeší – nezletilá osoba přepravena do členského státu, který se po zvážení nejlepších zájmů nezletilé osoby jeví jako nejvhodnější. Cílem tohoto pravidla je poskytnout jistotu ohledně určení odpovědného členského státu, a to díky jednoznačnosti a předvídatelnosti zavedeného pravidla, a zajistit, že v procesu nebude docházet ke zbytečným prodáváním. Záruky pro nezletilé osoby podle článku 6 nařízení č. 604/2013 se vztahují na všechny nezletilé osoby podléhající postupům obsaženým v tomto nařízení, avšak návrh v odstavci 4c zavádí také povinnost spolupráce mezi členskými státy, jemuž byla žádost podána, a žádajícím členským státem při posuzování nejlepšího zájmu nezletilé osoby.

3. Souvislosti

3.1 Výzvy, jimž musí čelit nezletilá osoba bez doprovodu, jsou rozmanité a komplexní, a vyžadují tak multilaterální, globální a holistický přístup.

3.2 EHSV má za to, že všem dětem by měly být poskytnuty informace o jejich právech způsobem odpovídajícím jejich věku, a to na základě příslušné úmluvy OSN, tak aby bylo zajištěno, že nezletilí, zejména ti „neviditelní“ nezletilí, jimž není věnována řádná péče, budou schopni zažádat o ochranu.

3.3 V roce 2013 požádalo o azyl v EU přibližně 120 000 nezletilých osob, což představuje více než čtvrtinu z celkového počtu žadatelů o azyl. 12 685 žadatelů tvořily nezletilé osoby bez doprovodu⁽⁴⁾. Podíl nezletilých osob bez doprovodu žádajících o azyl byl v Evropě v posledních deseti letech stabilní a pohyboval se kolem 5 % z celkového počtu žádostí o azyl.

3.4 Status „migrujících dětí“ se může v průběhu jejich putování měnit, přičemž se tyto děti mohou potýkat s různými situacemi, v nichž budou vystaveny ohrožení⁽⁵⁾, a všechny tyto situace je nutné řešit.

3.5 Mohou cestovat se svou rodinou nebo samy nebo s někým, kdo není členem jejich rodiny, nebo přišly o doprovod poté, co vstoupily na území členského státu. Rodiče těchto dětí či osoby, které o ně pečují, mohou být také bez dokladů, jako například v případě, že rodina vstoupila nedovoleným způsobem či překročila platnost povolení k pobytu či víza. Rodiče těchto dětí či osoby, které o ně pečují, také mohou mít regulérní migrační status, například pokud děti přijedou do Evropy za účelem sloučení rodiny, avšak nevztahují se na ně programy slučování. Děti, které se narodí v Evropě, mohou být také bez dokladů, neboť jejich rodiče jsou ve stejné situaci. Navíc mohou děti zůstat opuštěny v případě deportace.

3.6 Členské státy mají zákonnou povinnost zajistit, aby rozhodnutí Soudního dvora, zejména rozhodnutí ve věci C-648/11 týkající se nařízení č. 604/2013, a ochranná ustanovení a normy úmluvy OSN byly uzákoněny v rámci vnitrostátních právních předpisů, a musí respektovat dvě horizontální zásady Úmluvy o právech dítěte: i) zásadu nediskriminace (článek 2) a ii) zásadu nejlepšího zájmu dítěte (článek 3). Jakákoliv politika nebo postup, jež jsou v rozporu s mezinárodním či evropským právem, by měly být zpochybněny coby protizákonné, a kdykoliv dojde k porušení práv dítěte, mělo by být zahájeno řízení o nesplnění povinnosti.

⁽⁴⁾ Eurostat (2014), statistiky o azylu http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Asylum_statistics

⁽⁵⁾ Background paper of the European Forum on the Rights of the Child (2012) (podkladová studie, kterou vypracovalo Evropské fórum pro práva dítěte) – http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/background_cps_children_on_the_move_en.pdf

4. Obecné připomínky

4.1 Navržené nařízení zajistí, že členské státy budou splňovat obecnou poznámku č. 6 k Úmluvě OSN o právech dítěte, která se týká zacházení s dětmi bez doprovodu a dětmi odloučenými od rodiny nacházejícími se mimo svou zemi původu.

4.2 Haagská úmluva z roku 1996⁽⁶⁾ uvádí, že nehledě na vnitrostátní právní předpisy je věková hranice pro status „dítěte“ či „nezletilého“ VŽDY 18 let.

4.3 Základní zásady týkající se práv dítěte musí být **zohledněny** v procesech přípravy, provádění a monitorování zákonů, politik, postupů a metod dotýkajících se migrujících dětí bez doprovodu.

4.4 Navržený právní předpis by se měl vztahovat na nezletilé, jejichž žádost již byla dříve některým členským státem zamítnuta.

4.5 Osoby, které pracují s nezletilými osobami bez doprovodu (například zaměstnanci donucovacích orgánů, soudů, vyslyšající osoby, tlumočníci, sociální pracovníci a osoby pracující s mládeží, zdravotníci, zákonní opatrovníci, zákonní zástupci, policisté a pohraniční stráž), by měly být **řádně proškoleny** v otázce dodržování práv dětí.

4.6 Úmluva OSN zavazuje státy k tomu, aby s dětmi bez dokladů zacházely bez rozdílu stejným způsobem jako s „ostatními“ dětmi. V praxi však existuje jisté napětí mezi vnitrostátními právními rámci, podle nichž se řídí imigrační kontroly, a vnitrostátními právními rámci pro ochranu dětí. EHSV naléhavě vyzývá členské státy, aby zajistily, že děti v neregulárním postavení budou vnímány a chráněny jako děti, a to zejména na úrovni vnitrostátních systémů pro ochranu dětí.

5. Konkrétní připomínky

5.1 EHSV v celé řadě svých stanovisek⁽⁷⁾ i prostřednictvím své účasti na Evropském fóru pro integraci výrazně prosazoval své názory na politiky a postupy týkající se základních práv migrantů v regulárním i neregulárním postavení.

5.2 Všem migrujícím dětem a dětem nacházejícím se v postavení neregulárních migrantů, ať už s doklady nebo bez nich, musí být zajištěny **podmínky přijetí odpovídající tomu, že se jedná o děti** – v souladu s Úmluvou OSN o právech dítěte a dalšími mezinárodními úmluvami, například Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením –, a to i v případě vnitroeurospécké migrace.

5.3 Okamžitě po příjezdu dítěte bez doprovodu/odloučeného od rodiny by mu měla být poskytnuta bezplatná právní pomoc a měl by být jmenován kvalifikovaný, nezávislý **zákonný opatrovník**, jehož úkolem by bylo dítě podporovat, radit mu a chránit ho do té doby, než dojde k jeho sloučení s rodinou nebo k jeho umístění do odpovídající ústavní péče.

5.4 Ačkoliv právo EU uznává význam zákonného opatrovnictví, nedefinuje povinnosti zákonného opatrovníka. Zákoný opatrovník by měl být „kvalifikovaným zástupcem“ se zkušenostmi s prací s nezletilými a znalostí cizineckého práva daného státu a právních předpisů v oblasti ochrany dětí a měl by mít pravomoc zastupovat dítě při veškerém rozhodování, pokud k tomu dítě dá souhlas⁽⁸⁾. Opatrovník musí mít k dispozici finanční prostředky na případné další odborné posouzení, pokud bude v nejlepším zájmu dítěte.

5.5 Během celého procesu určování odpovědného členského státu by měli mít nezletilí bez doprovodu přístup k ubytování, vzdělávání a odborné přípravě a rovněž zdravotní péči **za stejných podmínek jako ostatní děti**, jež jsou v jurisdikci přijímajícího členského státu. Zvláštní pozornost by měla být věnována psychickému stavu dítěte.

⁽⁶⁾ Haagská úmluva o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí z roku 1996, http://www.hcch.net/upload/text34_cz.pdf

⁽⁷⁾ (Úř. věst. C 128, 18.5.2010. s. 29); (Úř. věst. C 48, 15.2.2011, s. 6); (Úř. věst. C 67, 6.3.2014); (Úř. věst. C 317, 23.12.2009, s. 110).

⁽⁸⁾ Haagská úmluva z roku 1996.

5.6 Při vytváření politik a akčních plánů určených dětem musí být zohledněny **názory a** popis zkušeností **dětí**. Výzkum ohledně potřeb podkladů zaměřených na děti, včetně jejich práva na svobodné vyjádření vlastního názoru ve všech otázkách, jež se jich dotýkají, poskytl hodnotné přímé podklady pro evropský akční plán pro nezletilé osoby bez doprovodu (2010–2014) ⁽⁹⁾.

5.7 Pojmy „vyrozumět“ a „skutečná příležitost“ musí být jasně vymezeny, aby bylo zaručeno, že i) se nezletilé osobě dostane asistence řádně proškolených sociálních pracovníků, nezávislých tlumočnicků a zákonného opatrovníka, tak aby pochopila důsledky celého procesu podání žádosti o mezinárodní ochranu v kterémkoliv členském státě EU, a to v jazyce, kterému rozumí, a že ii) nezletilá osoba bude muset udělit či neudělit svolení, v případě potřeby písemnou formou.

5.8 Nezletilé osoby nesmí být **zadržovány** v žádné fázi procesu žádosti o mezinárodní ochranu. Zadržení jim navíc znemožní vykonávat své právo přesunout se do jiného členského státu za účelem podání žádosti ⁽¹⁰⁾.

5.9 Jakékoliv rozhodnutí přijaté podle nařízení Dublin II a III týkající se nezletilých osob bez doprovodu žádajících o azyl musí být v souladu s judikaturou Soudního dvora z poslední doby ⁽¹¹⁾.

5.10 Dohody a protokoly s různými členskými státy, jež jsou v navrženém nařízení požadovány, by měly být v souladu se Smlouvou o fungování Evropské unie.

5.11 EHSV naprosto souhlasí s tím, že v návaznosti na přijetí tohoto pozměněného nařízení by Komise měla provést přezkum aktů v přenesené pravomoci, a to podle ustanovení nařízení Dublin III a na základě článku 290 Smlouvy o fungování Evropské unie.

5.12 Je nutné vyjasnit pojem „**dospělý sourozenec**“ v kontextu práva nezletilé osoby na sloučení s rodinou, aby bylo zaručeno, že dospělá osoba může vykonávat své povinnosti vůči nezletilému odpovědným a zákonným způsobem.

5.13 EHSV doporučuje, aby členské státy poskytovaly nezbytnou podporu a specializovanou péči **ohroženým dětem**, včetně dětí s psychickými problémy, mentálním či zdravotním postižením či zdravotními problémy, a rovněž dětem v mimořádných situacích, jako například dětem pocházejícím z regionů zasažených konfliktem, kde ony samy nebo jejich rodiny prošly traumatickými zážitky, a rovněž těhotným dospívajícím dívkám nebo rodičům mladším 18 let.

5.14 EHSV důrazně vyzývá členské státy, aby zajistily, že veškeré postupy pro **určení věku** i) budou vycházet z nejlepšího zájmu nezletilé osoby ⁽¹²⁾, ii) budou podléhat povinnosti přítomnosti zákonného opatrovníka a iii) budou prováděny různými nezávislými odborníky včetně dětských psychologů, sociálních pracovníků a právních expertů, kteří budou tvořit tým expertů a expertek. Procesy určování a rozhodování v této věci by měly být řádně dokumentovány.

5.15 Před dokončením procesu určení věku musí být každá osoba prohlašující se za nezletilou za nezletilou považována a musí s ní tak být i zacházeno.

5.16 Určování věku by se první řadě mělo opírat o písemné podklady. Nedávné rozhodnutí španělského soudu stanoví, že podklady by neměly být zpochybňovány.

5.17 Nezletilá osoba by měla být plně informována o procesu určení věku a jeho důsledcích a jejím názorům by měla být přikládána příslušná váha v souladu s jejím věkem a zralostí.

⁽⁹⁾ FRA (2009) – Developing indicators for the protection, respect and promotion of the Rights of the Child in the European Union (Příprava ukazatelů pro ochranu, respektování a propagaci práv dítěte v Evropské unii).

⁽¹⁰⁾ Výbor OSN pro práva dítěte, obecná poznámka č. 6 – Zacházení s nezletilými osobami bez doprovodu nebo odloučenými od rodiny mimo jejich země původu – CRC/GC/2005/6.

⁽¹¹⁾ Soudní dvůr, 6. června 2013, věc C-648/11.

⁽¹²⁾ Evropská síť veřejných ochránců práv dětí (ENOC – European Network of Ombudspersons for Children) – www.ombudsnet.org

5.18 V případě neexistence písemných podkladů nebo závažných pochybností o věku nezletilé osoby lze jako krajní opatření provést lékařská a tělesná vyšetření, přičemž je nutné respektovat kulturu, důstojnost a tělesnou a mravní integritu dítěte, neboť některá tělesná vyšetření mohou být obzvláště stresující, invazivní a traumatická. Pokud jsou lékařská či tělesná vyšetření považována za nezbytná, měl by být vyžádán a získán informovaný souhlas. Tato vyšetření by měla být doplněna o sociopedagogický odborný posudek. Oba druhy šetření by měly mít kumulativní charakter.

5.19 Proti zjištěním učiněným v rámci veškerých šetření by mělo **být možné podat odvolání**.

5.20 Právní postavení **nezletilých osob** bez doprovodu, **kteří dosáhnou dospělého věku**, je složité a v různých členských státech se liší. Přestože jsou příslušná procesní pravidla stanovena ve směrnici o azylovém řízení, je třeba zavést pravidla týkající se práv osob, které v průběhu procesu dosáhnou věku 18 let.

5.21 EHSV důrazně doporučuje, aby se v takových případech věk osoby stanovil v počátečních fázích procesu žádosti, aby se tak snížilo riziko, že se nezletilá osoba dostane do neregulérního postavení a zmizí.

5.22 Reakce států na problém **obchodování s dětmi** se nesmí odvíjet od přistěhovaleckého statusu dítěte a jeho žádosti o azyl, ale musí být v nejlepší zájmu dítěte.

5.23 Děti nacházející se v postavení neregulérních migrantů by za žádných okolností neměly být **trestně stíhány** z důvodů týkajících se výhradně jejich přistěhovaleckého statusu, nebo pokud je jejich zapojení do trestné činnosti důsledkem jejich vykořisťování.

5.24 Členské státy mají do konce roku 2015 čas na to, aby převedly do svých právních řádů směrnici o poskytování azylu, jejíž součástí je mimo jiné povinnost členských států včas identifikovat případy ohrožených dětí bez doprovodu.

V Bruselu dne 15. října 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Herni MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o ekologické produkci a označování ekologických produktů, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. XXX/XXX [nařízení o úředních kontrolách] a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 834/2007

COM(2014) 180 final – 2014/0100 (COD)

(2015/C 012/12)

Zpravodaj: **pan Armands Krauze**

Dne 2. dubna 2014 se Evropský parlament a dne 28. dubna 2014 Rada, v souladu s čl. 43 odst. 2 a článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského Parlamentu a Rady o ekologické produkci a označování ekologických produktů, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. XXX/XXX [nařízení o úředních kontrolách] a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 834/2007

COM(2014) 180 final – 2014/0100 (COD).

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 2. října 2014.

Na 502. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 15. a 16. října 2014 (jednání dne 16. října 2014), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 61 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 5 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV vítá legislativní návrh Komise a její záměr podpořit rozvoj ekologického zemědělství v Evropě souběžně s rozvojem poptávky a souhlasí s tím, že je nutné napravit nedostatky stávajícího systému. Komise by měla podpořit jak rozvoj ekologického zemědělství, tak důvěru spotřebitelů v ekologické produkty.

1.2. Je nicméně znepokojen tím, že Komise v posouzení dopadu náležitě neanalyzuje to, jak nová právní úprava ovlivní další rozvoj ekologického zemědělství v Evropě. Neanalyzuje ani dopady na producenty v ekologickém zemědělství a vliv nařízení na kontinuitu produkce.

1.3. EHSV podporuje Komisi v úmyslu pobízet malá hospodářství k tomu, aby přešla na ekologické zemědělství, a snížit administrativní zátěž v celém odvětví ekologických produktů.

1.4. EU je čistým dovozcem ekologických produktů. V důsledku neustále rostoucích výrobních nákladů a čím dál tím větší administrativní zátěže, jež tíží evropské zemědělce, však toto odvětví nemůže rozvinout ekologickou produkci v členských státech EU tak, aby byla s to uspokojit zvyšující se poptávku mezi spotřebiteli.

1.5. EHSV obecně vzato podporuje cíl Komise spočívající v úplném přechodu dosavadních smíšených zemědělských hospodářství na ekologické zemědělství, musí být ovšem stanoveny výjimky pro určité zvláštní případy. Je nezbytné přijmout dodatečná podpůrná opatření, aby se zemědělcům usnadnil přechod na zcela ekologické zemědělství.

1.6 EHSV Komisi vyzývá, aby návrh nařízení dále rozpracovala, pokud jde o vegetativní rozmnožovací materiál a osiva, poněvadž pro producenty v ekologickém zemědělství bude obtížné začít od roku 2021 používat výhradně ekologická osiva.

1.7 EHSV doufá, že jednání o transatlantickém partnerství v oblasti obchodu a investic (TTIP) a dalších dohodách, jež budou případně uzavřeny, nezpůsobí narušení norem ekologické produkce v EU a nezpochybní ani nezmění podmínky vztahující se na produkci, prodej a certifikaci ekologických produktů.

1.8 V ekologických hospodářstvích by měly být na mnoha úrovních uplatňovány vyšší normy pro dobré životní podmínky zvířat než v hospodářstvích konvenčních. V některých případech by ovšem mohlo být pro ekologické producenty obtížné tyto vysoké požadavky splnit. Pokud jde o platné zvláštní požadavky v ekologickém zemědělství mající zaručit dobré životní podmínky zvířat, doporučuje EHSV Komisi, aby pečlivě zvážila a stanovila možné výjimky s cílem zachovat postupy a tradiční metody chovu, jež jsou již dlouho používány u místních plemen.

1.9 EHSV Komisi vyzývá, aby prozkoumala a zohlednila odlišné tradice, historický vývoj a klimatické podmínky jednotlivých členských států a regionů EU a vnitrostátní zvláštnosti produkce a aby byla při používání výjimek uplatňována určitá flexibilita a zároveň byla zaručena jistá míra harmonizace.

1.10 Producentům v ekologickém zemědělství musí být umožněno, aby dodrželi přijaté závazky. Proto je třeba dát jim po vstupu nového nařízení v platnost, v polovině finančního období 2014–2020 pro programy rozvoje venkova, na výběr, zda budou pokračovat v plnění předchozích závazků nebo se budou řídit novým nařízením. Musí být zaručeno, že změny stávajícího právního rámce provedené v probíhajícím smluvním období nepovedou ke zpětnému ukládání sankcí zemědělcům, kteří se nemohou přizpůsobit změněným požadavkům.

1.11 EHSV Komisi žádá, aby přihlédla ke zvláštnostem nejvzdálenějších evropských regionů, aby se v nich mohlo rozvíjet místní ekologické zemědělství (přístup k osivům, nedostatečná rozmanitost dodávek, hygienické problémy).

1.12 EHSV Komisi žádá, aby vyjasnila status mateří kašičky, pylu a včelího vosku tím, že je zařadí na seznam ostatních produktů vyjmenovaných v příloze I návrhu nařízení o ekologickém zemědělství.

1.13 EHSV Komisi vyzývá, aby vyčlenila odpovídající prostředky na inovace a vzdělávání v oblasti ekologického zemědělství a aby při tom položila zvláštní důraz na odbornou přípravu mladých lidí a na celoživotní učení aktivních producentů.

1.14 EHSV Komisi žádá, aby vypracovala návrh nařízení, jež zajistí pokrok v otázce přímého prodeje a krátkých distribučních kanálů u ekologických produktů.

1.15 EHSV Komisi žádá, aby v nařízení poskytla nástroje nezbytné pro podporu nákupu ekologických potravin v rámci veřejných zakázek a jejich hromadného nákupu ve školách a nemocnicích a dalších veřejných zařízeních.

2. Obecné připomínky

Obecné informace o postojích zúčastněných stran

2.1 Ekologické zemědělství je souhrnný systém produkce založený na hospodaření s přírodními zdroji, v jehož rámci je přísně omezeno používání chemických a syntetických přísad, počítá se s odbouráním minerálních hnojiv a je zakázáno využívání geneticky modifikovaných organismů.

2.2 Ekologické zemědělství nelze zužovat jen na určitý konkrétní způsob produkce či výrobu určitých produktů. Jde o mnohem širší pojem. V rámci ekologického zemědělství se bere v potaz nejen fyzické prostředí, v němž se provozuje, ale zohledňují se i jeho sociální podmínky. Jedná se o způsob produkce založený na mnohem širší vizi, která zahrnuje rovněž socioekonomickou, politickou i sociokulturní dimenzi.

2.3 Ekologická hospodářství obecně vykazují větší biologickou rozmanitost a vyskytuje se v nich více druhů rostlin a hmyzu než v hospodářstvích konvenčních. Jejich půda je mnohem bohatší na živé organismy, které pomáhají zachovat její strukturu a vysoký obsah organických látek, čímž zlepšují její provzdušnění a odvodnění.

2.4 V okolí těchto hospodářství je kvalitnější voda, protože ekologičtí zemědělci nepoužívají pesticidy ani škodlivá uměle vyrobená minerální hnojiva. Správné střídání plodin pomáhá zvyšovat úrodnost půdy a účinnost živin. Srovnáním jednotlivých hospodářství bylo prokázáno, že v ekologických hospodářstvích se vyplavuje o 57 % méně dusičnanů na hektar.

2.5 Ekologické zemědělství napomáhá k vytváření „zelených“ pracovních míst. Ze studie míry zaměstnanosti v ekologických hospodářstvích, jež byla v roce 2011 uskutečněna ve Spojeném království a v Irsku, vyplývá, že tato hospodářství přinášejí o 135 %⁽¹⁾ více pracovních míst na plný úvazek než hospodářství konvenční.

2.6 Během internetové konzultace, kterou zahájila Komise v roce 2013, zdůraznily organizace zúčastněných stran, že při přezkumu právních předpisů v této oblasti by se mělo vycházet z úspěšných stávajících předpisů a tento přezkum by měl EU umožnit rozvoj ekologické produkce. Ze scénářů, jež Komise navrhla, se většina zúčastněných stran vyslovila pro variantu zlepšení současného stavu, tj. lepšího uplatňování stávajících právních předpisů a jejich úpravy.

2.7 I přes názory, které k novým právním předpisům vyjádřily organizace zúčastněných stran a občanská společnost, Komise vypracovala a předložila legislativní iniciativu, jež zavádí podstatné změny.

Obecné informace o legislativních iniciativách Komise

2.8 Návrh Komise se soustřeďuje na tři hlavní cíle: zachovat důvěru spotřebitelů, udržet si důvěru producentů a usnadnit zemědělcům přechod na ekologický způsob hospodaření.

2.9 Komise navrhuje posílit a harmonizovat platná pravidla, a to jak v rámci Evropské unie, tak ve vztahu k dováženým produktům, zrušením řady současných výjimek v oblasti produkce a kontrol. Dále navrhuje lépe řešit mezinárodní rozměr obchodu s ekologickými produkty doplněním nových ustanovení týkajících se vývozu a také posílit kontroly díky tomu, že budou založeny na posouzení rizik.

2.10 Jedním z klíčových cílů Komise je usnadnit drobným zemědělcům přechod na ekologické zemědělství tím, že se jim umožní připojit se k systému skupinové certifikace, a zjednodušit právní předpisy tak, aby se zemědělcům snížily administrativní náklady a aby se zvýšila transparentnost.

3. Obecné a konkrétní připomínky

3.1 EHSV souhlasí s tím, že je nutné napravit nedostatky stávajícího systému. Například je nezbytné pobízet malá hospodářství k tomu, aby přešla na ekologické zemědělství, a snížit administrativní zátěž s cílem zaručit rovné podmínky hospodářské soutěže a posílit důvěru spotřebitelů v ekologické zemědělství.

3.2 Zvýšením norem kvality pro ekologickou produkci a zavedením přísnějších pravidel pro výrobu lze posílit důvěru spotřebitelů a také ospravedlnit rozdíl v cenách oproti konvenčním produktům. Je však třeba mít na paměti, že malá hospodářství, která se budou chtít těmito normami řídit, se mohou dostat do ekonomických potíží.

3.3 EHSV Komisi vyzývá, aby jasně uvedla, že hlavní body stávajícího nařízení budou převzaty do nařízení nového, a nikoli do aktů v přenesené pravomoci, a že zůstanou v platnosti. Bude nutné včas a za konzultace zúčastněných stran prozkoumat, ve kterých případech bude nutné přijmout prováděcí akty a ve kterých akty v přenesené pravomoci.

⁽¹⁾ Morison, J., Hine, R. and Pretty, J., 2005. *Survey and Analysis of Labour on Organic Farms in the UK and Republic of Ireland*. *International Journal of Agricultural Sustainability*, Volume 3 (1).

3.4 EHSV upozorňuje na to, že ekologické zemědělství je neslučitelné s používáním geneticky modifikovaných produktů ve výrobním procesu a s pěstováním geneticky modifikovaných rostlin v ekologických hospodářstvích a v jejich okolí.

3.5 EHSV Komisi žádá, aby vzala v potaz vědecké studie týkající se opylování. K opylování, jež se vyvíjelo po miliony let jakožto prostředek pro oplodnění kvetoucích rostlin, dochází nahodile na vzdálenost doletu opylovačů, především včel (*Apis mellifera*). Opylovači však nyní mohou přenášet i pyl obsahující geneticky modifikované geny. Z vědeckých studií⁽²⁾ například vyplývá, že včela, jeden z hlavních opylovačů, uletí až 14 km.

3.6 EHSV se obává, že zavedením zvláštních limitů pro produkty ekologického zemědělství, které stanoví zejména směrnice 2006/125/ES, mohou zemědělcům vzniknout značné dodatečné náklady. To by ztížilo či znemožnilo zdárný rozvoj tohoto odvětví a dotklo by se to především menších producentů v ekologickém zemědělství. EHSV vychází z toho, že pro ekologické zemědělce platí zcela stejné ekologické podmínky jako pro všechny ostatní zemědělce. Proto by se mělo od zvláštních limitů upustit. V oblasti ochrany spotřebitele by neměl existovat dvojitý metr.

3.7 EHSV zdůrazňuje, že v produktech ekologického zemědělství je v zásadě méně reziduí než v produktech zemědělství konvenčního, v současné době však nejsou limity těchto reziduí vymezeny. EHSV proto doporučuje provést v první řadě podrobnou studii a posouzení dopadu. Mimoto EHSV zdůrazňuje, že na evropské úrovni neexistují jednotná pravidla pro vybavení evropských laboratoří, používané metody či platné limity pro odnětí certifikace v certifikačních orgánech. Tato harmonizace by měla být předpokladem pro jakékoliv stanovení evropského limitu pro odnětí certifikace. Tato iniciativa musí být nevyhnutelně spojena se zavedením evropského mechanismu odškodňování pro zemědělce, kterým vznikla škoda v důsledku náhodné nebo úmyslné kontaminace.

3.8 EHSV obecně vzato chápe cíl Komise spočívající v úplném přechodu na ekologické zemědělství. V současnosti nicméně existuje řada smíšených zemědělských hospodářství, jež jsou zčásti obhospodařována v souladu s požadavky vztahujícími se na ekologickou produkci a zčásti podle zásad konvenčního zemědělství. V legislativním návrhu se počítá s postupným zrušením smíšených hospodářství do roku 2017. ESHV upozorňuje na to, že pro mnohá zemědělská hospodářství bude obtížné přejít zcela na ekologickou produkci. Kromě toho je velmi nejasné, jaké by mohly být důsledky striktního uplatňování této zásady. Strategické rozdělování zemědělských pozemků či rozsáhlejší pouštění od ekologické produkce by mělo spíše kontraproduktivní účinek. EHSV proto doporučuje zachovat v určitých případech flexibilní přístup.

3.9 EHSV požaduje, aby byly ve specifických případech souběžné produkce (hospodářství s ekologickými a konvenčními produkty) zachovány výjimky. Nebudou-li tyto výjimky uplatňovány, může to zbrzdit rozvoj ekologického zemědělství. Je třeba zachovat výjimky v těchto případech: 1) u vědeckých institucí, jež zkoumají oblast ekologického i konvenčního zemědělství; 2) u nepotravinářských produktů – ekologické hospodářství provozující agroturistiku by například mělo mít právo chovat konvenční jezdecké koně; 3) je-li daná produkce určena k osobní spotřebě – například hospodářství s rostlinnou produkcí, jejichž majitelé chovají několik krav či slepic pro svou vlastní potřebu; 4) u hospodářství, jež se rozkládají v odlišných zeměpisných oblastech, například tehdy, když se část pozemků a budov daného hospodářství nachází v horách, zatímco jiná část leží v údolí, nebo v případě, že v minulosti došlo ke sloučení dvou hospodářství, která jsou však od sebe vzdálena několik desítek kilometrů, čímž je zaručeno, že nedojde ke kontaminaci ekologických produktů produkty konvenčními; 5) u trvalých plodin, především v sadařství, vinařství či u rostlin používaných v parfumérském průmyslu atd.; 6) u plodin, pro něž není v ekologickém zemědělství odbytu.

⁽²⁾ *DISPLACED HONEY BEES PERFORM OPTIMAL SCALE-FREE SEARCH FLIGHTS* ANDREW M. REYNOLDS, ALAN D. SMITH, RANDOLF MENZEL, UWE GREGGERS, DONALD R. REYNOLDS, AND JOSEPH R. RILEY, Rothamsted Research, Harpenden, Hertfordshire AL5 2JQ United Kingdom, Freie Universität Berlin, FB Biologie/Chemie/Pharmazie, Institut für Biologie – Neurobiologie, Königin-Luise-Str. 28/30, 14195 Berlin, Germany, Natural Resources Institute, University of Greenwich, Chatham, Kent ME4 4TB United Kingdom
Ecology, 88(8), 2007, pp. 1955-1961.

3.10 V ekologických hospodářstvích by měly být na mnoha úrovních uplatňovány vyšší normy pro dobré životní podmínky zvířat než v hospodářstvích konvenčních. EHSV Komisi doporučuje, aby pečlivě posoudila zvláštní požadavky kladené na ekologické producenty a aby stanovila možné výjimky, pokud jde o specifické zákazy (zkracování ocasu, přivazování zvířat atd.) v ekologickém zemědělství mající zaručit dobré životní podmínky zvířat. Pro příklad uveďme, že v řadě členských států EU vznikla mnohaletým výběrem tradiční plemena ovcí, u nichž je zkracování ocasu nezbytné, protože dlouhý ocas by těmto zvířatům přivodil trápení. EHSV zdůrazňuje, že některé zákazy stejně jako absence výjimek mohou zhoršit životní podmínky zvířat, jestliže se bude bránit uplatňování postupů a tradičních metod chovu, jež jsou již dlouho používány u místních plemen. Zákazy mohou dokonce vést k vymizení určitých plemen z produkce, což by znamenalo značnou ztrátu z hlediska genetických zdrojů.

3.11 Výjimka, která umožňuje používání osiv nepocházejících z ekologické produkce, bude postupně zrušena do roku 2021. Organizace v oblasti ekologického zemědělství upozorňují na to, že v řadě zemí nebude pro zemědělce, kteří pěstují speciální odrůdy, snadné začít od roku 2021 používat výhradně ekologická osiva. EHSV Komisi vyzývá, aby návrh nařízení dále rozpracovala, má-li se předejít potížím ekologických zemědělců v této oblasti. Tato výjimka by se ovšem měla uplatňovat pouze u plodin, pro něž na trhu nejsou k dispozici osiva přizpůsobená místnímu klimatu a podmínkám.

3.12 Pro uskutečnění tohoto cíle musí Komise stanovit mechanismy na podporu rozvoje produkce osiv a doplnit ustanovení, jež umožní dosáhnout tohoto cíle, tj. výlučného používání ekologických osiv a ekologického vegetativního rozmnožovacího materiálu.

3.13 Zvláštní pozornost je třeba věnovat také dalším aspektům trhu s ekologickými osivy. Nemůžeme například omezovat právo zemědělců vyměňovat si osiva mezi sebou navzájem. Jedná se o základní předpoklad pro získání osiv, jež jsou 100 % ekologického původu. Tato výměna je nezbytná pro výběr, který zemědělci provádějí na místní úrovni. Tento výběr zemědělcům umožňuje získat odrůdy přizpůsobené místním klimatickým podmínkám určitého regionu a pěstovat je bez používání minerálních hnojiv či pesticidů, při současném respektování historických a klimatických rozdílů a zvláštností produkce v dané zemi.

3.14 EHSV upozorňuje na to, jaký význam mají při ekologické produkci ekotypy místních odrůd a plodin, které nejsou zaneseny v registru odrůd. Bylo by vhodné podpořit posílení úlohy zemědělců při produkci osiv a vývoji nových odrůd. Jedním z nejdůležitějších uváděných argumentů je nedostatek ekologických osiv, zejména osiv zeleniny. V konvenčním zemědělství se klade důraz na produkty, o něž je zájem na světovém trhu, tj. na používání hybridních odrůd v celosvětovém měřítku, jež jsou majetkem nadnárodních společností a jsou, jak každý ví, pěstovány konvenčním způsobem a nelze je použít v ekologické produkci.

3.15 Evropské logo pro ekologickou produkci je nové a nevešlo ještě příliš ve známost. Vnitrostátní loga pro ekologickou produkci jsou důležitá pro spotřebitele a měla by zůstat zachována. Z tohoto důvodu EHSV doporučuje, aby bylo členským státům umožněno stanovit vyšší požadavky a zavést celostátní nebo soukromé normy pro ty živočišné druhy, které nejsou v nařízení zahrnuty (například jelenovití, křepelky, divoká prasata), a pro veřejné stravování.

3.16 EHSV souhlasí s tím, že je nutné zpřísnit kontroly produktů pocházejících ze třetích zemí, aby byl zaručen jejich soulad s požadavky EU. Kontrolu dovážených produktů lze posílit tím, že se při uznávání kontrolních subjektů ve třetích zemích přejde od principu rovnocennosti k zásadě souladu. Nebyly však identifikovány všechny potenciální negativní dopady na vnitrostátní trhy s ekologickými produkty v EU, které by tento přechod od rovnocennosti k souladu mohl mít. Zavedení nových pravidel pro dovoz produktů v Japonsku v roce 2001 například způsobilo pokles na vnitrostátním trhu s ekologickými produkty. Je nezbytné provést podrobnější posouzení dopadu.

3.17 Co se týče obchodování a obchodních dohod se třetími zeměmi, je podle EHSV třeba zaručit, aby produkty určené k vývozu do EU splňovaly stejně vysoké výrobní normy, jaké platí pro ekologickou produkci na evropské úrovni. EHSV podporuje zavedení elektronických certifikátů pro šarže produktů, jež se budou opírat o spolehlivé databáze. Členské státy tak budou moci v případě porušení předpisů rychle reagovat tím, že nevyhovující produkty stáhnou z oběhu.

3.18 EHSV vychází z toho, že jednání o transatlantickém partnerství v oblasti obchodu a investic (TTIP) nesmí narušit normy ekologické produkce v EU a nezpochybní ani nezmění podmínky vztahující se na produkci, prodej a certifikaci ekologických produktů.

3.19 Ekologické zemědělství je výrobní metoda, která je definována postupem, nelze ji tedy charakterizovat na základě výsledných produktů, jež splňují jednu či více stanovených norem. Je důležité, aby kontroly byly i nadále zaměřeny na používané postupy.

3.20 EHSV se vyslovuje pro zachování každoročních kontrol v hospodářstvích a domnívá se, že tyto kontroly musí být založeny na zásadě posouzení rizik a tento přístup je třeba harmonizovat na úrovni EU. Náklady na kontrolu musí být přiměřené, aby se tím nezvýšily výdaje producentů v ekologickém zemědělství a aby bylo zaručeno, že si spotřebitelé budou moci kupovat ekologické produkty za rozumnou cenu. Pokud se ovšem v kontrolním systému prokáže, že přístup založený na posouzení rizik je spolehlivý a přesvědčivý, pak by se mohl interval kontrol v hospodářstvích upravit.

3.21 EHSV podporuje skupinovou certifikaci pro drobné zemědělce, kterou návrh Komise zavádí s cílem snížit náklady na kontrolu a certifikaci a související administrativní zátěž a zaručit unijním zemědělcům rovné podmínky hospodářské soutěže ve vztahu k subjektům ze třetích zemí. Zároveň EHSV poukazuje na to, že se jedná o složitý úkol, který musí být realizován postupně.

3.22 EHSV se domnívá, že není vhodné rušit ustanovení, které je zakotveno v právních předpisech a umožňuje maloobchodníkům využívat výjimek, neboť v důsledku toho by obchodní podniky, které prodávají balené ekologické produkty, musely být v budoucnu certifikovány. Tento požadavek omezí obchod s ekologickými produkty a sníží počet prodejních míst a dostupnost těchto produktů pro spotřebitele. Malé obchody by tak nemusely mít chuť vynaložit prostředky na to, aby obdržely certifikát, který jim umožní prodávat ekologické produkty, jestliže mají v úmyslu nabízet pouze některé sezónní ekologické produkty. Ekologičtí producenti by tudíž mohli být velké problémy s odbytem svých produktů.

3.23 EHSV zdůrazňuje, že je nutné přijmout na úrovni EU opatření v oblasti dozoru nad trhem s cílem shromáždit údaje o dostupnosti různých produktů na evropském trhu a o vývoji trhu, zejména pak o dostupnosti ekologických osiv v jednotlivých členských státech.

3.24 EHSV schvaluje záměr Komise vypracovat akční plán pro rozvoj ekologické produkce v Evropské unii a jeho cíle. Upozorňuje však na to, že tento plán je velice obecný a neúplný. Opatření, která Komise v akčním plánu navrhuje, musí být jasně a přesně definována. Komise například v některých oblastech pouze navrhuje, doporučuje, podporuje, zvažuje či vybízí, zemědělci a společnost však očekávají konkrétní kroky.

3.25 EHSV má za to, že jednou z priorit akčního plánu by měla být koexistence ekologických producentů, producentů konvenčních a těch, kdo produkují geneticky modifikované rostliny, aby se snížilo riziko kontaminace geneticky modifikovanými organismy. Jedině včasná komunikace, diskuse o vyskytujících se problémech a hledání řešení umožní dosáhnout výsledků a zaručit koexistenci různých oblastí. EHSV Komisi vyzývá k zajištění potřebných prostředků, aby mohly být zúčastněné strany informovány a zapojeny do rozhodovacího procesu.

3.26 Zvýšení povědomí o evropských nástrojích na podporu ekologického zemědělství, o němž je v akčním plánu řeč, nebude stačit k tomu, aby se posílila konkurenceschopnost ekologických producentů v EU nebo aby se zvýšil objem produkce. EHSV doporučuje využít ke zvýšení informovanosti o celkovém evropském systému ekologické produkce a o novém evropském logu pro ekologickou produkci kampaň financovanou z prostředků EU.

3.27 EHSV se domnívá, že by Komise měla více podpořit odbornou přípravu mladých lidí, celoživotní učení a inovace v oblasti ekologického zemědělství tím, že na ně vyčlení prostředky v rámci programů rozvoje venkova a jiných evropských programů. EHSV Komisi doporučuje, aby doplnila příslušné právní předpisy a programy a aby odborné školy, střední školy a další vzdělávací zařízení měly možnost získat podporu na výuku a inovace v oblasti ekologického zemědělství.

3.28 Navíc se ukazuje, že pro mladé lidi je ekologická produkce jednou z hlavních vstupních bran do zemědělství. Rozvoj nových informačních a komunikačních technologií a vstup mladých obyvatel měst do tohoto odvětví prostřednictvím ekologického zemědělství jsou velkou příležitostí k tomu, aby se toto odvětví stalo hybnou silou inovací ve znevýhodněných oblastech.

V Bruselu dne 16. října 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k pracovnímu dokumentu útvarů Komise Plán poskytování multimodálních služeb v oblasti cestovních informací, plánování a prodeje jízdenek v EU

SWD(2014) 194 final

(2015/C 012/13)

Zpravodaj: **pan Simons**

Dne 13. června 2014 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

pracovního dokumentu útvarů Komise Plán poskytování multimodálních služeb v oblasti cestovních informací, plánování a prodeje jízdenek v EU

SWD(2014) 194 final.

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 1. října 2014.

Na 502. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 15. a 16. října 2014 (jednání dne 15. října 2014), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 147 hlasy pro, 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Výbor vítá pracovní dokument útvarů Komise jakožto první krok k vytvoření multimodálního trhu v oblasti cestovních informací, plánování a prodeje jízdenek v EU, přičemž v zájmu jasnosti je však třeba v názvu uvést, že se jedná o přepravu cestujících.

1.2 Ztotožňuje se s přístupem Komise nepředkládat žádné legislativní návrhy, nýbrž se vytvořením rámce pokusit o vytvoření rozsáhlého trhu.

1.3 Výbor proto navrhuje vytvořit konzultační platformu, která by zohledňovala a využívala zkušenosti s dosavadními existujícími diskusními fóry a do níž by byly zapojeny všechny strany. Měla by sloužit jako katalyzátor, který co nejrychleji umožní poskytování informací v reálném čase týkajících se plánování cest, cestovních informací a informací o tarifech. Výbor je připraven zastávat v této platformě svou roli a zejména zajistit zohlednění zájmů společnosti.

1.4 Pokud bude spolupráce mezi zástupci cestujících, provozovateli různých druhů dopravy a národních a evropských orgánů úspěšná, musí Komise podle Výboru zvážit, zda by se pak mohl použít nějaký legislativní prostředek, a pokud ano, pak v jakých oblastech.

1.5 Výbor s obavami konstatuje, že se zvětšuje nepoměr mezi možnostmi cestujících, jak získat informace v reálném čase, např. prostřednictvím aplikací v mobilních telefonech, a pokulhávající nabídkou poskytovatelů dopravních služeb. Zvláštní pozornost se podle něj musí věnovat zlepšení postavení zranitelných skupin cestujících, jako jsou lidé se zdravotním postižením, právům cestujících, která se ostatně u jednotlivých druhů dopravy liší, právům cestujících vůči provozovatelům a naopak a právním vztahům mezi provozovateli navzájem, a to i co se týče práv cestujících.

1.6 Problematickými otázkami jsou především problémy se shromažďováním údajů a především s rozdělením výnosů mezi poskytovatele dopravních služeb. Výbor v této souvislosti doporučuje důkladně prozkoumat možnost vytvoření jakéhosi clearingového centra po vzoru Japonska, aby si cestující nakonec mohli koupit jen jednu jízdenku.

2. Úvod

2.1 Komise dne 13. června 2014 oficiálně požádala Výbor o vypracování stanoviska k pracovnímu dokumentu útvarů Komise (dále jen „pracovní dokument“) k tématu **Plán poskytování multimodálních služeb v oblasti cestovních informací, plánování a prodeje jízdenek v EU**.

2.2 Výbor je potěšen, že Komise tento dokument zveřejnila, neboť se domnívá, že tematika lepšího přístupu občanů EU k plánování multimodálního cestování, cestovním informacím a tarifním systémům má pro občany EU velký význam.

2.3 Při veřejné konzultaci k pracovnímu dokumentu se ukázalo, že před vytvořením transparentního multimodálního trhu s cestovními informacemi pro cestující v EU musí být vyřešena řada závažných problémů.

- přístup k informacím je nedostatečný;
- oblast interoperability se potýká se značnými problémy;
- údaje a informační toky nejsou harmonizovány;
- tendence podniků s významnou silou na trhu soustřeďovat se na soukromé systémy.

2.4 Komise by od Výboru ráda získala návrhy, jak lze vzhledem k problémům uvedeným v odstavci 2.3 vytvořit transparentní multimodální trh přepravy osob, na němž by cestující měli k dispozici informace v reálném čase týkající se plánování cest a cestovních informací a mohli by na všechny cesty v rámci EU kupovat online jízdenky.

2.5 Výbor rozpoznal význam této otázky již před zveřejněním bílé knihy (Plán jednotného evropského dopravního prostoru – vytvoření konkurenceschopného dopravního systému účinně využívajícího zdroje, COM(2011) 144 final) dne 28. března 2011.

2.5.1 Proto přijal dne 13. května 2009 EHSV stanovisko⁽¹⁾ ke Komisi předloženému návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se stanoví rámec pro zavedení inteligentních dopravních systémů v silniční dopravě a jejich styčné body s jinými druhy dopravy.

2.5.2 V tomto stanovisku Výbor doporučil, aby byla vzhledem k přibývajícimu využívání nesmírných objemů dat neprodleně vybudována struktura pro ITS, která by měla dlouhodobou vizi a brala v potaz vývoj systému do budoucna, jakož i ochranu osobních údajů.

2.6 Zatím však po pěti letech musí Výbor bohužel konstatovat, že se situace nijak zásadně nezměnila. Problém chybějícího nebo nedostatečného přístupu k online údajům je tu stále a je ještě větší a údaje jako takové jsou neúplné a nekompatibilní. Zřizovatelé platform mobility a v konečném důsledku ani cestující nemají přímý a vyhovující přístup k informacím týkajícím se plánování cest, druhu dopravy, doby strávené na cestě a cestovních nákladů, když chtějí cestovat v rámci EU a optimálně přitom využívat různých způsobů dopravy.

3. Obsah pracovního dokumentu

3.1 Představy Komise uvedené v pracovním dokumentu navazují na návrhy předložené v Bílé knize o dopravě z roku 2011, v níž se vyzdvihuje, že k účinnější a uživatelsky přívětivější mobilitě je nutná důkladnější integrace různých způsobů dopravy.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 277, 17.11.2009, s. 85.

3.2 Komise vytyčila v Bílé knize o dopravě politický cíl vytvořit rámec pro multimodální cestovní informace a platební služby, který by měl být do roku 2020 funkční. Klade se důraz na to, že v zájmu dosažení hladké přímé mobility je důležité, aby byly k dispozici informace zásadního významu.

3.3 Dále by měly být vytvořeny rámcové podmínky pro propagaci rozvoje a využívání inteligentních systémů pro interoperabilní a multimodální plánování cest, informační a rezervační systémy online a také inteligentní prodej jízdenek.

3.4 Útvary Komise v pracovním dokumentu uvádějí, že v současné době existuje v EU více než 100 multimodálních plánovačů cest a přesto jsou informace, které jsou cestujícím k dispozici, neúplné, takže se cestující nemohou rozhodovat na základě úplných informací. Totéž platí pro jízdenky. Nelze zakoupit jednotlivou jízdenku na multimodální cestu, které vede přes několik hranic v EU.

3.5 Na neformálním zasedání Rady ministrů dne 17. července 2012 v Nikósii vyzdvihli ministři, že je nutné zaručit dostupnost a přístup k multimodálním službám v oblasti cestovních informací a cestovním informacím v reálném čase v celé EU a určit normy k zaručení interoperability. Komise byla rovněž vyzvána, aby prozkoumala možnosti, jak lze zlepšit přístup k informacím o dopravě.

3.6 Byly zahájeny iniciativy jako např. první *Smart Mobility Challenge*, jejímž cílem je umožnit průmyslu a dalším zainteresovaným stranám rozvíjet nové myšlenky, jak vytvořit skutečný multimodální plánovač cest pro Evropu, nebo vytvoření *Smart Ticket Alliance*, která je zaměřena na zlepšení interoperability mezi regionálními a celostátními systémy elektronických jízdenek pro veřejnou dopravu, a také zavedení *Full Service Model*, což je iniciativa zainteresovaných stran v železniční dopravě, která usiluje o vypracování normy pro výměnu železničních informací, včetně hladké přímé mobility.

3.7 Komise tyto iniciativy oceňuje, přestože řeší pouze dílčí problémy. Nejsou plošné v celé EU, nezahrnují všechny způsoby přepravy osob a nefungují úplně v reálném čase.

3.8 Komise ve svém pracovním dokumentu uvádí, že podle ní je třeba odstranit následující překážky, aby byla umožněna hladká přímá mobilita:

- nedostatečný přístup k multimodálním cestovním a dopravním informacím;
- nedostatečná dostupnost kvalitních multimodálních cestovních a dopravních dat;
- nedostatek interoperabilních datových formátů a neexistence protokolů pro výměnu dat;
- nedostatečná spolupráce mezi zainteresovanými stranami.

3.9 Tyto překážky lze podle Komise odstranit s pomocí integrovaného přístupu zaměřeného na následujících 6 priorit:

- a) spravedlivý a volný přístup k multimodálním cestovním a dopravním informacím;
- b) optimální dostupnost spolehlivých multimodálních cestovních a dopravních informací;
- c) interoperabilní a harmonizované datové formáty a protokoly pro výměnu dat;
- d) podpora propojení stávajících služeb;
- e) usnadnění účinné spolupráce zainteresovaných stran;
- f) propagování výhod multimodálních služeb v oblasti cestovních informací, plánování a prodeje jízdenek.

3.10 Komise tyto aktivity zasadila do orientačního časového rámce a podotýká, že v současnosti pracuje na posouzení dopadu.

4. Obecné připomínky

4.1 Výbor zásadně souhlasí s odstraněním překážek stojících v cestě hladkému fungování vnitřního trhu, zvláště když se to týká nesmírně rozsáhlého trhu přepravy osob. V zájmu jasnosti by přeprava osob měla být uvedena i v názvu.

4.2 Za zmínku stojí, že u tohoto tématu vyvstává následující rozpor: na jedné straně mají cestující větší možnost získat rychleji informace, na druhé straně právní nástroj, který má sloužit spotřebitelům, právě z tohoto důvodu neustále zaostává za skutečností, nehledě na to, že pro poskytovatele datových služeb by pak již legislativa nebyla přijatelná.

4.3 Do řešení tohoto rozporu by se podle Výboru měli více zapojit zástupci cestujících, provozovatelů různých druhů dopravy a národních a evropských orgánů. To by bylo možné provést formou stálé konzultační platformy, v jejímž rámci by se problémy projednávaly a řešily společně, přičemž se samozřejmě musí přihlídnout i ke zkušenostem různých příslušných fór Evropské komise. Výbor je připraven zastávat v této konzultační platformě například roli zprostředkovatele.

4.4 Hladké fungování takové platformy však vyžaduje, aby byli poskytovatelé dopravních služeb ochotni veřejně a upřímně diskutovat o datech a informacích a mj. i tarifech. Zdrženlivý postoj a protekcionismus zde nemají místo.

4.5 Jako důvod zdrženlivého postoje provozovatelů se uvádějí mj. práva cestujících, která se u jednotlivých druhů dopravy liší, a problémy např. se shromažďováním údajů a především s rozdělováním výnosů. Možná je i v tomto směru požadovaná hospodářská soutěž v rámci jednotlivých druhů dopravy a mezi nimi navzájem problémem, nicméně řešením by mohlo být vytvoření jakéhosi clearingového centra, kde by si poskytovatelé dopravních služeb mohli navzájem zúčtovat platby. Podobné řešení zavedli v Japonsku a funguje uspokojivě.

4.6 Podle EHSV musí normalizace technologie NFC (Near Field Communication) ⁽²⁾, ale i dalších existujících nebo budoucích technologií zajistit, aby bylo možné bezproblémově cestovat různými dopravními prostředky a přes státní hranice s pomocí mobilních telefonů, které jednu z těchto technologií podporují.

4.7 V současné době se pracuje na rozvoji multimodálních, téměř celoevropských služeb v oblasti cestovních informací, plánování cest a kombinovaných tarifů, k nimž patří již fungující Qixxit (www.qixxit.de) německých železnic Deutsche Bahn nebo zkušební projekt vědeckého globálního konsorcia „Enhanced Wisetrip“ podporovaný z prostředků EU. Tento vývoj je nadějný, nicméně je zatím ještě pořád omezený na informativní aspekt plánovačů cest. Je na poskytovatelích těchto služeb, aby veřejnost o těchto možnostech informovali.

4.8 Výbor ostatně zdůrazňuje, že zcela souhlasí s názorem útvarů Komise, že úkolem Komise jsou v první řadě na podpora, usnadňování a inovace spíše než nepředkládání nových legislativních návrhů.

4.9 Výbor by rád poukázal na to, že pokud subjekty zapojené do platformy nedospějí k průlomovému řešení, měla by Komise dodatečně uvažovat o přijetí dalších opatření, například ve formě rámcového právního předpisu.

5. Konkrétní připomínky

5.1 Výbor konstatuje, že se stále zvyšuje nerovnováha mezi rychle rostoucí poptávkou cestujících po informacích v reálném čase týkajících se plánování cest, cestovních informací a informací o tarifech na jedné straně a pokulhávající nabídkou, která by tuto poptávku uspokojila, na straně druhé.

5.2 V oblasti technologických novinek musí být zavedena standardizovaná rozhraní, která by umožnila vzájemnou komunikaci různých informačních a rezervačních internetových systémů při plném respektování obchodních modelů a marketingových koncepcí. Provozovatelé a třetí strany již na těchto iniciativách pracují.

⁽²⁾ Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 146.

5.3 Výbor upozorňuje na skutečnost, že údaje v jízdních řádech většiny evropských železnic mají vysokou kvalitu. Mohou existovat výjimky, nicméně vzhledem k provedení nařízení Komise (EU) č. 454/2011 o využití telematiky v osobní dopravě začnou všichni licencovaní provozovatelé železniční dopravy během několika příštích let plnit své povinnosti. Nyní je třeba zajistit, aby tyto údaje bylo možné sdílet s ostatními druhy dopravy v souladu s tržními podmínkami.

5.4 Bezpodmínečné uplatňování přístupu „veřejně přístupných dat“ by například z hlediska spotřebitelů mohlo přinést nekonzistentní výsledky z různých informačních zdrojů. Spotřebitelé nepotřebují data, nýbrž spolehlivé informace. Je mimořádně důležité, aby provozovatelé jakožto poskytovatelé dat zaručili přístup k jízdním řádům a aby byli s to zaručit co nejvyšší kvalitu informací o svých službách a to, že odpovědnost za chyby ponese ty správné subjekty.

5.5 Při vytváření multimodálního plánovače cest musí být různé datové formáty pro všechny způsoby dopravy zapracovány do systémů provozovatelů a poskytovatelů dalších informací, což je komplexní a finančně náročný úkol. To platí i pro propojitelnost těchto patentovaných systémů.

5.6 Na druhou stranu jsou zavedené datové formáty ve svých specifických oblastech použity osvědčeným postupem. Do velké míry splňují dnešní požadavky a jsou neustále zdokonalovány v souladu s tím, jak se mění nároky spotřebitelů a podniků a vyvíjejí se technologie. Proto nelze problémy související s propojitelností vyřešit samo o sobě určením určitých datových formátů pro všechny způsoby dopravy.

5.7 Naopak by to mohlo omezit kvalitu dat a informací pro spotřebitele, jelikož by bylo nutné nalézt nejmenšího společného jmenovatele. Závazné používání pašálních datových formátů by rovněž mohlo být neúměrně nákladné a mohlo by ochromit úsilí o okamžité zhodnocení technologického pokroku.

5.8 V rámci iniciativy Full Service Model v železniční dopravě se v současné době ve spolupráci s třetími stranami upřesňují rozhraní pro železniční trh v multimodálním kontextu. Důležité je dodržovat zásadu nediskriminace a zaručit všem subjektům stejné možnosti k uplatňování jejich vlastních nápadů. Iniciativa Full Service Model, jež má decentralizovanou elektronickou strukturu podobnou internetu, na této zásadě staví a umožňuje poskytovatelům technologií přebírat specifikace, vytvářet vlastní nové platformy a aplikace nebo využívat jakýkoli technologický pokrok, který budoucnost přinese.

5.9 IATA zahájila svou iniciativu New Distribution Capability, která má velmi podobný cíl. UITP pracuje v oblasti veřejné dopravy na vytvoření Smart Ticketing Alliance, která usiluje o výměnu dat prostřednictvím interoperabilní inteligentní karty. Tyto příklady ukazují, že průmyslové iniciativy nabízejí trhu řešení, která pomohou překonat obtíže s integrováním datových formátů.

5.10 K získání dostatečného množství dat na vytvoření plánovače cest je nutná efektivní spolupráce mezi různými druhy dopravy, orgány atd., aby byla přeprava z jednoho místa na místo jiné plynulá. Je však třeba uznat, že trh multimodálních plánovačů cest je relativně nový a rychle se vyvíjí. Na plánovače cest se specializuje řada začínajících podniků (např. FromAtoB, GoEuro, Waymate), ale i etablované společnosti z dopravního sektoru (např. Daimler a jeho „Moovel“, či DB se svým „Qixxit“).

5.11 Podle Výboru se poskytovatelé přepravních služeb v rámci všech druhů dopravy nesmějí zaměřit jednostranně na pouhé komerční tržní myšlení, nýbrž musejí spolupracovat na poskytování odstupňované nabídky cestovních a tarifních informací vždy přizpůsobené přáním cestujících, které se ostatně navzájem liší.

5.12 Výbor plně podporuje cíl Komise vytvořit takzvaný integrovaný systém jízdének, tzn. mít jedinou jízdenku na všechny druhy dopravy, to však bude za současné tržní situace právě ta největší a nejspíš i poslední překážka, kterou bude nutné překonat.

5.13 Byl zaznamenán slibný pokrok. Například v železniční dopravě byla letos v červnu spuštěna multimodální platforma, v jejímž rámci se vedle ostatních druhů dopravy, např. přeprava cestujících autobusy a také pronájem kol, zpracovávají i informace o letecké dopravě, nicméně informace o jízdenkách do ní bohužel zatím začleněny nebyly.

5.14 Výbor si je vědom toho, že offline je v současné době možné každé spojení, ovšem online zatím ne. A to je přesně jádro problému. Cestující požadují online informace a jednu jedinou jízdenku na mezinárodní cestu v rámci EU, při níž se budou využívat různé druhy dopravy.

V Bruselu dne 15. října 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě Nová éra letectví – Otevření leteckého trhu pro bezpečné a udržitelné civilní využití dálkově řízených letadlových systémů

(COM(2014) 207 final)

(2015/C 012/14)

Zpravodaj: **pan Simons**

Dne 15. května 2014 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Nová éra letectví – Otevření leteckého trhu pro bezpečné a udržitelné civilní využití dálkově řízených letadlových systémů

COM(2014) 207 final.

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 1. října 2014.

Poradní komise pro průmyslové změny přispěla k činnosti vypracováním doplňujícího stanoviska (zpravodaj: pan Simons, spoluzpravodaj: pan Philippe), které bylo přijato dne 16. září 2014.

Na 502. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 15. a 16. října 2014 (jednání dne 15. října), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 168 hlasy pro a 8 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropa má zvláště výhodnou pozici k tomu, aby mohla těžit z výhod vzkvétajícího odvětví dálkově řízených letadlových systémů (Remotely Piloted Aerial Systems, RPAS), které podporuje zaměstnanost a potvrzuje roli Evropy jako znalostního centra v oboru technologií a vývoje. Existující možnosti financování evropských malých a středních podniků (MSP) mohou rozvoj odvětví RPAS dále podpořit.

1.2 Termíny RPAS a UAV (Unmanned Aerial Vehicle – bezpilotní letecký prostředek) jsou v souladu s mezinárodními pravidly ICAO (Mezinárodní organizace pro civilní letectví). ICAO nepoužívá termín „dron“, který se mezitím vžil jako lidové označení. V zájmu předcházení justičním záměnám, také v souvislosti s odpovědností a pojištěním, se v evropském kontextu v rámci možností doporučuje používat terminologii ICAO.

1.3 Panuje všeobecná shoda v tom, že je třeba RPAS plně začlenit do stávajících forem letectví, včetně uznávání a identifikace každého letadla. V této souvislosti bude zejména v Evropě rovněž hrát roli rostoucí zájem o komerční aplikace pro menší RPAS (do 150 kg).

1.4 Komerční využívání zejména menších RPAS bude vyžadovat další úpravy (kupříkladu omezenější odpovědnost třetích osob, zavedení nižších hmotnostních kategorií pro RPAS do 500 kg, přizpůsobení míry rizika na základě letových vlastností velmi malých RPAS atd.).

1.5 Jednou ze základních podmínek využívání malých RPAS je existence harmonizovaných pravidel zejména pro provozovatele RPAS ohledně bezpečnosti a odborné přípravy, spolu s existencí pravidel a přiměřených opatření v oblasti soukromí, ochrany údajů, odpovědnosti a pojištění. To bude vyžadovat posílení stávajících nebo přijetí nových norem, které se budou vztahovat jak na soukromé, tak i na komerční využívání, kupříkladu na umožnění identifikace menších RPAS, zabezpečení před pirátstvím a převzetím kontroly třetí stranou. Výbor doporučuje, aby v této souvislosti Evropská komise hrála aktivní roli.

1.6 Výbor plně podporuje cíl sdělení⁽¹⁾, kterým je nastínit možnosti, jak v Evropské unii vytvořit příznivé investiční klima pro průmyslové a operační činnosti RPAS. Zdůrazňuje rovněž výsledný pozitivní vliv na přímou a nepřímou zaměstnanost a související celkový nárůst produktivity.

1.7 Do budoucna je zapotřebí koordinovat Evropský civilní a vojenský rozvoj v této oblasti a využít možné součinnosti.

1.8 Bude rovněž třeba mít co nejpřesnější představu o leteckém provozu RPAS spolu se všemi letovými prostředky, které jsou již v provozu. K tomu bude třeba zavést vhodné nástroje.

2. Úvod

2.1 RPAS se využívají již celá léta, ať už k vojenským nebo občanským účelům. Seriózní diskuse o jejich komerčním využívání a začlenění do ostatní civilní letecké dopravy spolu se souvisejícími bezpečnostními aspekty v oblasti právních předpisů, certifikace a odborné přípravy, jakož i respektování soukromí, odpovědnosti a pojištění, se však skutečně rozběhla teprve nedávno. Jejich využívání může ve společnosti způsobit revoluci, do jisté míry srovnatelnou s rozvojem internetu, který – ač původem z vojenské sféry – prodělal adaptaci, demokratizoval se, transformoval řadu profesí a vedl ke vzniku nových.

2.2 Využívání RPAS, zejména pro civilní využití, zaznamenalo exponenciální nárůst, a to jak co do jejich počtu, tak i velikosti, váhy a způsobů využití, jejichž množství neustále roste. Doposud vzniklo pět velkých trhů v těchto oblastech: zájmová činnost, informace a média, dohled a inspekce (elektřina, potrubí, průmyslové instalace), inženýrská geologie (zemědělství, životní prostředí) a civilní bezpečnost (m.j. vyhledávací a záchranné služby, znečištění, policejní dohled, udržování veřejného pořádku).

2.3 Dostupnost méně nákladných, vysoce flexibilních a méně rušivých RPAS pouze částečně převezme roli letadel s pilotem na palubě a zejména vrtulníků. Avšak většinu využívání RPAS budou tvořit mnohé nové způsoby využití malých, velmi všestranných a hospodárných vzdušných nástrojů. To povede ke vzniku nových aplikací, které budou mít přímé i nepřímé dopady na pracovní sílu a celkovou hospodářskou situaci, kupříkladu zvýšenou produktivitu.

2.4 Otázkou již není, zda budou RPAS začleněny mezi stávající formy leteckého provozu, ale jak a kdy. V této souvislosti bude zejména v Evropě rovněž hrát roli rostoucí zájem o komerční aplikace pro menší RPAS (do 150 kg).

2.5 Proto bude zapotřebí těmto prvkům včas věnovat pozornost při integraci RPAS jak v evropském kontextu, tak v souvislosti s ICAO. Otázky bezpečnosti a soukromí spolu s harmonizovanými příslušnými právními předpisy budou hrát zásadní roli pro to, aby veřejnost v Evropě i mimo ni RPAS přijala.

2.6 Sdělení Komise⁽²⁾ přesně a vcelku kompletně popisuje existující problematiku i status quo, pokud jde o využívání zejména menších RPAS v Evropě a také uskutečněné regulační iniciativy Komise.

⁽¹⁾ Nová éra letectví – Otevření leteckého trhu pro bezpečné a udržitelné civilní využití dálkově řízených letadlových systémů, COM (2014)207 final ze dne 8. dubna 2014.

⁽²⁾ Tamtéž.

3. Shrnutí dokumentu Komise

3.1 Očekává se, že do roku 2050 bude v civilním letectví v provozu celá řada různých kategorií letadel rozdílného formátu. Některá z těchto letadel budou mít pilota na palubě, jiná ne. Proto je důležité vytvořit evropský trh s RPAS, které jsou také známy pod označením „drony“. Drony jsou součástí širší kategorie bezpilotních letadel. Mohou být naprogramovány tak, aby létaly samostatně. Naproti tomu RPAS jsou dálkově řízené pilotem.

3.2 Tato technologie prošla rychlým vývojem a může být nyní využívána také mimo vojenský kontext. Proto by RPAS měly moci létat v nesegregovaném vzdušném prostoru a stát se součástí běžného civilního letectví. Doposud byla tato technologie využívána kupříkladu k účelům fotografování nebo dohledu nad infrastrukturou, avšak v budoucnosti by mohla být využívána také k přepravě zboží či osob.

3.3 Komise popisuje způsob, jakým plánuje RPAS začlenit do rámce politiky na evropské úrovni a jak se tento trh může rozvíjet se zajištěním ochrany veřejného zájmu. Regulace, výzkum a vývoj se budou opírat o iniciativy řady subjektů. Jsou to zejména:

- Evropská agentura pro bezpečnost letectví (EASA);
- vnitrostátní úřady pro civilní letectví;
- Evropská organizace pro zařízení v civilním letectví (EUROCAE);
- Eurocontrol;
- Sdružení úřadů pro předpisovou činnost v oblasti bezpilotních systémů (Joint Authorities for Rulemaking on Unmanned Systems – JARUS).

3.4 V evropské politice v oblasti letectví je prioritou bezpečnost. Stávající regulace brzdí rozvoj evropského trhu, neboť vnitrostátní osvědčení nejsou uznávána členskými státy navzájem, a tedy ani celoevropsky. Regulační rámec musí zohlednit velkou různorodost letadel a v první řadě se zaměřit na technologie, které již dosáhly zralosti. Podrobnější předpisy mohou být zavedeny postupně, což by mělo v konečném důsledku vést k udělování povolení pro komplexnější využívání RPAS.

3.5 Některé technologie nezbytné pro bezpečnou integraci RPAS prozatím nejsou dostupné. Proto by se úsilí různých subjektů v oblasti výzkumu a vývoje mělo zaměřit na jejich další rozpracování. Jde především o tyto technologie: řízení a kontrola, detekce a vyhnutí, ochrana před různými formami útoků, transparentní a harmonizované nouzové postupy, schopnost rozhodnutí k zajištění předvídatelného letového chování a otázky související s lidským činitelem.

3.6 Samozřejmě je také důležité nabídnout záruky, co se týče informací přenášených z RPAS a jim předávaných. Také údaje, které si různí provozovatelé vyměňují v zájmu zajištění řádného fungování tohoto systému, musí být možné přenášet bezpečně.

3.7 Využívání RPAS nesmí vést k porušování základních práv, jako je právo na soukromí. V případech, kdy je zapotřebí shromažďovat údaje, musí být dodržována pravidla pro ochranu údajů stanovená směrnicí 95/46/ES o ochraně údajů nebo rámcovým rozhodnutím č. 2008/977. Proto by se s otevřením trhu s RPAS měla také posoudit opatření nutná k zajištění dodržování základních práv.

3.8 Vzhledem k tomu, že zákonitě bude docházet k nehodám, je třeba se také zabývat otázkami pojištění a pravidly pro náhradu škody. Komise přezkoumá, zda je nutné v současných předpisech provést změny. Bude podporovat vznikající trh s RPAS a podněcovat konkurenci mezi podniky v tomto odvětví, v němž je aktivní značné množství malých a středních podniků a začínajících podniků.

4. Obecné připomínky

4.1 Ačkoli se vojenské i civilní RPAS využívají již značnou dobu a zejména v posledních letech zaznamenaly nebývalý rozkvět, diskuse o mezinárodních a vnitrostátních pravidlech a dohledu se rozproutila teprve nedávno.

4.2 Stávající terminologie bezpilotních civilních či vojenských letadel se různí. Používají se výrazy dron, bezpilotní letecký prostředek (UAV), bezpilotní vzdušný systém (UAS), dálkově řízený letadlový systém (RPAS) nebo letadlo (RPA). Tato označení nedávají vždy jasnou představu o specifických vlastnostech těchto různých přístrojů a systémů. Označení „dron“ je vojenského původu, někdy se však také používá při civilním využívání.

4.3 Termíny RPAS a RPA vycházejí z pravidel ICAO (Mezinárodní organizace pro civilní letectví), která usiluje o soulad se stávajícími předpisy pro letadla s pilotem na palubě. Příručka ICAO věnovaná RPAS definuje RPA jako určitý druh bezpilotních letadel. Na všechna bezpilotní civilní letadla se vztahují ustanovení článku 8 Chicagské úmluvy⁽³⁾. ICAO nepoužívá označení „dron“. V zájmu předcházení záměnám, také v souvislosti s odpovědností a pojištěním, se v evropském kontextu v rámci možností doporučuje používat terminologii ICAO.

4.4 V návaznosti na sdělení Komise se v tomto stanovisku pro bezpilotní autonomně fungující letadlo používá termín UAV. RPAS je letadlo dálkově řízené třetí stranou. Mezitím se pro všechny typy vžilo lidové označení „dron“. V zájmu předcházení justičním záměnám je rozumnější v předpisech používat formální terminologii.

4.5 Evropský plán pro RPAS⁽⁴⁾ popisuje vývoj a integraci civilních RPAS do jednotného evropského nebe v horizontu 15 let. Konkrétněji se zaměřuje na tři aspekty: 1) výzkum a vývoj, 2) regulace v oblasti bezpečnosti a technická normalizace, jakož i doplňující opatření týkající se respektování soukromí a ochrany údajů, a 3) pojištění a odpovědnost. Návrhy na zavedení společného evropského nebe s civilními RPAS se týkají roku 2016 a dále.

4.6 Současně začala ICAO se zaváděním dlouho očekávaných předpisů pro integraci bezpilotních letadel (UAV). Studijní skupina ICAO pro UAS v roce 2011 zveřejnila oběžník (č. 328) o UAS (bepilotních leteckých systémech) a předložila návrhy změn k přílohám 2, 7 a 13 Chicagské úmluvy, které se týkaly využívání RPAS v mezinárodním civilním letectví. Nová příručka o RPAS se očekává během roku 2014. Bude se zabývat otázkami jako jsou podmínky pro udělování osvědčení letové způsobilosti, oprávnění k provozu RPAS, osvědčení leteckého provozovatele a nové podmínky letové způsobilosti, údržby a využívání.

4.7 ICAO plánuje v období 2016-2018 zavést normy a doporučené postupy (standards and recommended practices – SARP) a postupy pro služby letecké navigace (procedures for air navigation PAN) pro RPAS, které se budou týkat letadel, uživatelů, udělování licencí, systémů detekce a vyhnutí, komunikace a předpisů v oblasti řízení letového provozu. Jak uvádí studijní skupina pro UAS, ICAO zveřejní všechny předpisy pro RPAS do roku 2018.

4.8 Diskuse o regulaci probíhají jak v ICAO, tak na evropské úrovni. V této souvislosti hrají důležitou roli diskuse v rámci Sdružení úřadů pro předpisovou činnost v oblasti bezpilotních systémů (Joint Authorities for Rulemaking on Unmanned Systems – JARUS), což je mezinárodní skupina expertů, jejímiž členy jsou zástupci vnitrostátních orgánů civilního letectví a regionálních orgánů pro bezpečnost letectví. Přitom je třeba věnovat patřičnou pozornost bezpečnosti a předpisům proti zneužití velkých i menších systémů.

4.9 Při úvahách o RPAS je žádoucí věnovat pozornost jak obecným aspektům větších dálkově řízených letadel, tak i jejich variantě, která se v Evropě nejrychleji rozvíjí, tedy menším systémům RPAS. Vedle funkcí spíše veřejného charakteru, jako je prosazování práva, boj proti katastrofám a průzkum, došlo k mohutnému rozvoji komerčního využívání (velmi) malých systémů pro účely pozorování, fotografie, dohledu a kontroly na vnitrostátní úrovni. Proto je důležité vytvořit evropský trh pro tento druh využívání RPAS.

⁽³⁾ Článek 8 – Letadla neřízená pilotem:

Žádné letadlo, které jest způsobilé býti řízeno bez pilota, nesmí létat nad územím smluvního státu, leč se zvláštním zmocněním tohoto státu a v soulase s podmínkami takového zmocnění. Každý smluvní stát se zavazuje zajistiti, aby let takových letadel bez pilota byl v oblastech přístupných civilním letadlům řízen tak, aby bylo vyloučeno nebezpečí pro civilní letadla.

⁽⁴⁾ Roadmap for the integration of civil Remotely-Piloted Aircraft Systems into the European Aviation System; závěrečná zpráva Evropské řídicí skupiny pro RPAS – červen 2013.

4.10 O ochraně základních práv, kupříkladu respektování soukromých snímků a údajů, již byla řeč v souvislosti s využíváním pilotovaných letadel a vrtulníků. V tomto případě je třeba zohlednit zvětšení měřítka použitím menších RPAS pro posílení a prosazování pravidel ochrany osobních a podnikových údajů, jakož i soukromí a dodržování základních práv. Požadavkem zůstávají přiměřená pravidla. Při postupném zavádění pravidel a souvisejícím procesu učení mohou pro podniky hrát významnou roli také dočasná pravidla a „kodex chování“ či „listina soukromí“.

5. Konkrétní připomínky

5.1 Podpora evropského trhu

5.1.1 Výbor s uspokojením konstatuje, že také Komise věnuje pozornost obchodním zájmům provozovatelů malých RPAS. Evropa má neobyčejně výhodnou pozici pro to, aby mohla využívat výhod vzkvétajícího průmyslu RPAS. Silné odvětví RPAS podporuje zaměstnanost a potvrzuje roli Evropy jako znalostního centra v oboru technologií a vývoje.

5.1.2 V současnosti se jedná o odvětví roztržštěné a je velmi pravděpodobné, že dříve či později dojde k jeho konsolidaci, z níž vyjdou vítězně pouze ty nejinnovativnější a finančně nejsilnější podniky a/nebo podniky napojené na velké řetězce. Proto je důležité podnikům nabídnout prostředky, zviditelnění a regulační stabilitu, které potřebují k reakci na výzvy a k využití možností rozvoje tohoto odvětví. Mezi potřebnými prostředky stojí na prvním místě inovační kapacity a kapacity v oblasti výzkumu a vývoje (V&V) podpořené přístupem k financování. Těmto podnikům musí být rovněž usnadněna možnost využívat právnícké a regulační nástroje. Vzájemné poskytování služeb mezi několika subjekty může být užitečné.

5.1.3 Aby bylo možné využít příležitosti nabízené evropským vnitřním trhem, musí se zákonodárci zhostit výzvy spočívající v zavedení jasného právního rámce, jenž bude současně flexibilní a uvolní cestu investicím do nových technologií a využívání RPAS, kupříkladu 3D tiskáren a průmyslového internetu. V tomto kontextu by již existující evropské financování MSP mohlo rozvoj v odvětví RPAS dále podnítit. Podobně i společný podnik SESAR nabízí skvělou platformu pro posílení financování výzkumu a vývoje (V&V) se zaměřením na další integraci RPAS. Programy SESAR 2020 a Horizont 2020 by to měly v dostatečné míře zohlednit.

5.1.4 Na jedné straně musí dnešní malosérioví výrobci přejít na produkci větších sérií, což pro ně znamená nutnost přizpůsobit výrobní prostředky. Tato adaptace však nesmí proběhnout na úkor ztráty vysoké kvality jejich výrobků a musí jít ruku v ruce s dalším vývojem jejich obchodního přístupu. Na druhé straně, u dalších typů RPAS může inovace a výroba na míru působit jako podnět pro zakládání a růst podniků, především MPS.

5.1.5 Očekávaný rozvoj civilního využívání dronů přináší důležité změny. Ve snaze předejít ztrátě pracovních míst a podpořit vznik nových profesí je zapotřebí anticipovat vývoj profesí, do čehož musí být od počátku zapojeni všichni sociální partneři. Zde musí přijít na řadu výzkum a provedení pilotních studií, včetně možností udržitelných a ekologických řešení, kupříkladu zamezení elektronického znečišťování. Vzdělávání a odborná příprava musí tyto změny účinně předvídat.

5.1.6 Obchodním zájmům odvětví RPAS může také prospět aktivní přístup Evropské unie při jednáních v Mezinárodní telekomunikační unii o přidělování frekvencí s cílem zamezit nekalé konkurenci třetích stran. Tento aspekt má obrovský význam zejména v kontextu probíhajících jednání o dohodě o volném obchodu s USA.

5.2 Odpovědnost a pojištění

5.2.1 Základní podmínkou pro využívání RPAS je vhodná legislativa, ať už stávající nebo nová, definující odpovědnost a také občanskoprávní odpovědnost provozovatelů a uživatelů RPAS vůči třetím stranám. Panuje obecná shoda v tom, že odpovědnost za RPAS vůči třetím osobám je třeba založit na ustanoveních platných pro letadla s pilotem na palubě.

5.2.2 Pilotní školení: v závislosti na podmínkách využívání civilních RPAS může dojít ke vzniku – někdy velkých – rizik, a to jak pro uživatele, tak pro případné oběti, a rovněž ke způsobení materiální škody. Pro fungování v optimálních podmínkách je nutné ve spolupráci s regulačními orgány a profesními organizacemi pro civilní RPAS či podobnými organizacemi stanovit regulační rámec pro školení a odbornou přípravu pilotů nebo operátorů vykonávajících řízení na dálku a také pro průkazy způsobilosti. Tím se zmenší nejasnosti ohledně pojištění a odpovědnosti před zákonem.

5.2.3 Lze předpokládat, že vzhledem k vysokému stupni automatizace ponese provozovatel RPAS přímou odpovědnost. Současný režim odpovědnosti pro letecké společnosti a provozovatele letadel je stanoven mimo jiné nařízením (ES) 785/2004. Toto nařízení však nijak neupravuje aspekty související s odpovědností a pojištěním, jež jsou specifické pro RPAS.

5.2.4 Komerční využívání zejména menších RPAS bude vyžadovat další úpravy (kupříkladu omezenější odpovědnost třetích osob, zavedení nižších hmotnostních kategorií pro RPAS do 500 kg, přizpůsobení míry rizika na základě letových vlastností velmi malých RPAS atd.).

5.2.5 Pojištění pro RPAS existují, ale poptávka po nich je nízká, neboť většina misí RPAS se prozatím provádí využitím státních letadel. Výpočet pojistného se obvykle zakládá na letech s posádkou (startovní váha). I tento systém musí být přizpůsoben menším RPAS.

5.3 *Respektování soukromí*

5.3.1 Komerční využívání menších RPAS (do 150 kg), které umožňuje sběr velkého množství informací a obrazového materiálu, musí být od počátku provázeno jasnými zárukami pro ochranu soukromí. Z možných opatření přichází v úvahu zakrytí obrazu či zapnutí a vypnutí kamery a ochrana obrazového materiálu i dalších informací. Je zde zřejmá potřeba posílit stávající nebo přijmout nové normy, které se budou vztahovat jak na soukromé, tak i na komerční využívání, kupříkladu na umožnění identifikace menších RPAS, zabezpečení před pirátstvím a převzetí kontroly třetí osobou.

5.3.2 Návrhy na úpravy stávajících právních předpisů Unie z hlediska ochrany osobních údajů se v tuto chvíli nacházejí v pokročilém stadiu jednání. Tyto návrhy mimo jiné jasně upřesňují odpovědnost a povinnosti výrobců a uživatelů RPAS. Vzhledem k důležitosti otázky, zda takové normy mají být zavedeny a prosazovány na evropské nebo na vnitrostátní úrovni, se od Komise oprávněně očekává aktivní přístup.

5.4 *Spolupráce civilního a vojenského sektoru*

5.4.1 Civilní a vojenské využívání vzdušného prostoru letadly s pilotem na palubě i dálkově řízenými letadly a související bezpečnostní normy budou mít za následek větší zátěž pro služby letového provozu. Výbor proto podporuje záměr Komise realizovat iniciativy v této oblasti i spolupráci mezi civilními a vojenskými činnostmi, při nichž je možné testovat komerční aplikace a inovace a pokud možno těžit ze součinnosti. Kromě toho bude také určitě zapotřebí věnovat pozornost regulačním prioritám a návaznosti mezi evropskými a mezinárodními předpisy.

V Bruselu dne 15. října 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Inovace v modré ekonomice: využití potenciálu našich moří a oceánů k růstu a vytváření pracovních míst

COM(2014) 254 final/2

(2015/C 012/15)

Zpravodaj: **pan Boland**

Spoluzpravodaj: **pan Lobo Xavier**

Dne 13. května 2014 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Inovace v modré ekonomice: využití potenciálu našich moří a oceánů k růstu a vytváření pracovních míst

COM(2014) 254 final/2.

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 1. října 2014.

Na 502. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 15. a 16. října 2014 (jednání dne 15. října 2014), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 143 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 1 člen se zdržel hlasování.

1. Shrnutí závěrů a doporučení

1.1 EHSV vítá dokument, v němž Komise navrhuje maximalizovat potenciál našich moří a oceánů z hlediska zaměstnanosti díky inovacím, přičemž zvláštní důraz je kladen na mořské biotechnologie, energii z oceánů a těžbu na mořském dně.

1.2 EHSV je znepokojen chybějící koordinací opatření přijímaných soukromým a veřejným sektorem a vidí, že podobné napětí panuje i mezi členskými státy. Stejně tak i nedostatek odpovídajících dat a datových systémů nutných k řádnému informování o našich mořích a jejich potenciálu brání rozvoji inovací, a to i přes úsilí řady vysokých škol a vědeckých institucí ve všech členských státech. EHSV se domnívá, že pokud tyto otázky nebudou vyřešeny, nebudou mít Evropané možnost získat nová potenciální zaměstnání.

1.3 EHSV trvá na tom, že stěžejní iniciativa Unie inovací má pro rozvoj modré ekonomiky zásadní význam, Komise ji však musí více podpořit. Součástí této podpory je nezbytný legislativní rámec a dlouhodobá finanční pomoc, ale i více informací o stávajících programech v oblasti inovací.

1.4 EHSV důrazně doporučuje, aby Komise a jednotlivé členské státy neprodleně odstranily nedostatky zjištěné v rámci stěžejní iniciativy Unie inovací.

1.5 V souladu s vědeckým přístupem sdělení EHSV doporučuje, aby do procesu byly zahrnuty i strategie pobřežního cestovního ruchu, a tím byl nejen podpořen zájem občanské společnosti o tuto oblast, ale vyllynul určitý přínos i z integrované spolupráce obou přístupů k procesu.

1.6 EHSV doporučuje, aby byly pobřežní a ostrovní komunity, v nichž dochází k závažnému útlumu tradičních odvětví včetně rybolovu, plně zapojeny do všech fází rozvoje modré ekonomiky, a byla tak zaručena správná rovnováha mezi výzkumem a vývojem na jedné straně a činnostmi v oblasti cestovního ruchu, které vytvářejí pracovní místa a prosperitu, na straně druhé. Tímto doporučením by dal EHSV jasně najevo, že by všechny komunity, jichž se modrá ekonomika týká, měly být zastoupeny v konstruktivním dialogu všech zainteresovaných stran. Tyto komunity, a zejména ostrovy, mají navíc jasný potenciál a konkrétní přínos pro inovace v rámci modré ekonomiky.

1.7 Při přípravě strategií podpory zaměstnanosti v modré ekonomice má zásadní význam zahrnutí inovací v oblastech jako stavba lodí, akvakultura, přístavní infrastruktury a rybolov. Jelikož tyto oblasti již musí ve stále větší míře plnit řadu environmentálních požadavků, doporučuje EHSV, aby se všechna opatření námořní politiky, která Komise formulovala, zaměřovala na příležitosti, jež přizpůsobení se novým environmentálním požadavkům může skýtat v oblasti zaměstnanosti.

1.8 Je jasné, že dosažení vyšší zaměstnanosti díky inovacím v modré ekonomice bude za stávající politiky velmi pomalé. V této souvislosti EHSV vřele doporučuje, aby se Evropská komise snažila přimět všechny zainteresované strany k dohodě ohledně inteligentního časového plánu, jenž bude opatření zaměřovat na rychlé uskutečnění všech strategií.

1.9 EHSV tato opatření navržená Komisí sice vítá, nicméně je pevně přesvědčen, že jich je málo a že od členských států nevyžadují přijetí odpovídajících závazků. V této souvislosti je třeba před rokem 2016 uspořádat zvláštní summit EU k inovacím v modré ekonomice, jehož by se zúčastnili ministři odpovídající za námořní záležitosti a související oblasti. Cílem by bylo určit priority hlavních strategií a dohodnout se na časovém plánu provádění, jenž by byl schůdný pro všechny členské státy v závislosti na jejich vnitrostátních podmínkách. Výbor rovněž navrhuje, aby na Fóru pro vědu a podnikání v modré ekonomice, které má být pořádáno v roce 2015, byla řádně zastoupena občanská společnost, včetně zaměstnanců a marginalizovaných skupin.

2. Výklad a souvislosti

2.1 Evropská komise přijala v roce 2011 sdělení Modrý růst⁽¹⁾, v němž názorně doložila potenciál z hlediska zaměstnanosti, jež skýtá podpora našich oceánů, moří a pobřeží v celé Evropě. Vyzdvihla rovněž význam, který by energie z oceánů mohla mít pro zvýšení pracovních příležitostí.

2.2 V současné době se odhaduje, že celé námořní odvětví se podílí 3–5 % na HDP EU, zaměstnává přibližně 5,6 milionů lidí a pro evropské hospodářství vytváří 495 mld. eur. Námořní dopravu využívá zhruba 90 % zahraničního obchodu a 43 % obchodu v rámci EU. Evropský loďařský průmysl, včetně příbuzných průmyslových odvětví, představuje 10 % celosvětové výroby. V Evropě je provozováno téměř 100 000 lodí, buď v odvětví rybolovu nebo akvakultury. Na vzestupu jsou i jiné nové činnosti, například těžba nerostů a větrné parky. (Viz informační materiál EU o námořních záležitostech a rybolovu z roku 2014, http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/en/fisheries_en.pdf).

2.3 Je také zřejmé, že všechny orgány členských států a Evropské unie jsou znepokojeny tím, že neudržitelné využívání našich moří ohrožuje křehkou rovnováhu mořských ekosystémů. To je naopak třeba zohlednit v iniciativách v oblasti mořského prostředí, jejichž záměrem je vytvořit více pracovních míst a přispět ke strategii Evropa 2020.

2.4 Komise si je rovněž vědoma nedostatků zjištěných stěžejní iniciativou Unie inovací, např. nedostatečných investic do znalostí, nedostatečného přístupu k financím, vysokých nákladů na práva duševního vlastnictví, pomalého pokroku směrem k interoperabilním normám, neefektivního využívání veřejných zakázek a zdvojeného výzkumu. K dalším nedostatkům zjištěným v roční analýze růstu pro rok 2014 vypracované Komisí patří: nedostatečná vzájemná spolupráce veřejného a soukromého sektoru v oblasti inovací, nedostatečné přenášení výsledků výzkumu do zboží a služeb a narůstající nesoulad mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi.

⁽¹⁾ Modrý růst – Možnosti udržitelného růstu v mořském a námořním odvětví, COM(2012) 494 final.

2.5 Údaje, které upřesňují vlastnosti mořského dna (např. mapování přírodních stanovišť, geologii mořského dna a další nepředvídané události spojené s mořem), jsou k dispozici jen v omezeném rozsahu a to je překážkou rychlejšího rozvoje inovací.

2.6 Komise provádí v rámci své politiky celou řadu iniciativ. Patří k nim mj.:

- neomezený přístup k údajům
- propojování systémů dat
- přijetí evropské strategie pro mořský výzkum.

2.7 I přes reformu společné rybářské politiky procházejí tisíce pobřežních komunit recesí. Mnoho z nich má nyní pocit, že nejsou na moři konkurenceschopné, a k modernizaci svých rybářských loďstev by potřebovaly značnou podporu. Pokles zažívají rovněž doplňkové služby, např. stavba lodí a jejich údržba a poskytování dalších souvisejících služeb.

2.8 Moře obklopující Evropu: Jaderské a Jónské moře, Severní ledový oceán, Atlantský oceán, Irské moře, Baltské moře, Černé moře, Středozemní moře, Severní moře.

3. Souvislosti sdělení Komise

3.1 Ve čtvrtek 8. května předložila Evropská komise akční plán Inovace v modré ekonomice. Obecným cílem tohoto sdělení je využít potenciál našich oceánů a moří pro tvorbu pracovních míst a pro růst. Navrhuje se v něm řada iniciativ zaměřených na zvýšení znalostí o oceánech, zlepšení dovedností nezbytných k používání nových technologií v mořském prostředí a posílení koordinace mořského výzkumu. Byla navržena následující opatření:

- Do roku 2020 vypracovat úplnou digitální mapu dna evropských moří.
- Vytvořit internetovou informační platformu pro mořské výzkumné projekty v rámci programu Horizont 2020 a pro mořský výzkum financovaný jednotlivými státy tak, aby bylo možné ji začít využívat ještě před koncem roku 2015 a sdílet výsledky dokončených projektů.
- V rámci modré ekonomiky zřídit obchodní a vědecké fórum, které spojí soukromý sektor, vědce a nevládní organizace a pomůže utvářet modrou ekonomiku budoucnosti a sdílet myšlenky a výsledky. První schůze se bude konat v roce 2015 u příležitosti námořního dne ve městě Pireus v Řecku.
- Podpořit subjekty působící v oblasti výzkumu, podnikání a vzdělávání, aby do roku 2016 zmapovaly potřeby a kvalifikaci budoucích pracovníků v námořním odvětví.
- Prozkoumat, jak by mohli hlavní aktéři z oblasti výzkumu, podnikání a vzdělávání vytvořit znalostní a inovační společenství pro modrou ekonomiku po roce 2020. Znalostní a inovační společenství jako součást Evropského inovačního a technologického institutu může stimulovat inovace různými způsoby, například prostřednictvím školicích a vzdělávacích programů, posílením napojení trhu na výzkum a vytvářením inovačních projektů a podnikatelských líní.

3.2 K jednotlivým odvětvím, která tvoří modrou ekonomiku, patří mj. akvakultura, pobřežní cestovní ruch, mořské biotechnologie, energie z oceánů a těžba na mořském dně.

3.3 Z hospodářského hlediska sice modrá ekonomika představuje 5,4 milionu udržitelných pracovních míst a vytváří hrubou přidanou hodnotu ve výši necelých 500 miliard EUR ročně, nicméně je třeba podotknout, že mořské biotechnologie, energie z oceánů a těžbu na mořském dně je třeba ještě rozvíjet, aby mohly mít pro hospodářství čistý přínos.

3.4 Podle Komise mohou být všechny tyto sektory pro modrou ekonomiku značným přínosem, a to následujícími způsoby:

- Mořské biotechnologie nabízejí příležitost ke zkoumání moří za účelem provedení sekvenování DNA s pomocí nových podmorských technologií. Kritické množství všech zúčastněných členských států EU bude stimulem pro rozvoj lukrativních nikových trhů.
- Energie z oceánů představuje odvětví, které se stále ještě rozvíjí. Bude-li řádně řízeno, mohlo by přispět k dosažení cílů v oblasti energie z obnovitelných zdrojů a snížení emisí skleníkových plynů. Vzhledem k již dosaženému pokroku lze potenciál hospodářského růstu spojený s novými inovativními technologiemi považovat za reálný.
- Těžba na mořském dně může být zdrojem pracovních míst, neboť je známo, že by se na dně oceánů mohlo nacházet značné množství nerostů. Při řádném zohlednění environmentálních aspektů by těžba těchto nerostů mohla zaplnit mezery na trhu tam, kde recyklace není možná nebo vhodná nebo kde je zátěž na pozemské doly příliš vysoká. Přestože je toto odvětví zatím malé, mohlo by být pro budoucí generace zdrojem udržitelného růstu a pracovních míst.

3.5 Modrá ekonomika těží ze stěžejní iniciativy EU Unie inovací, jejímž cílem je vytvářet příznivé prostředí pro inovace. Nový program Horizont 2020, jehož rozpočet činí 79 mld. eur, je největším programem EU pro výzkum a inovace.

3.6 Ve sdělení jsou rovněž vypočteny nedostatky iniciativy, k nimž patří např. nedostatečné investice do znalostí, nedostatečný přístup k financím, vysoké náklady na práva duševního vlastnictví, pomalý pokrok směrem k interoperabilním normám, neefektivní využívání veřejných zakázek a zdvojený výzkum.

3.7 Komise navrhuje mj. následující opatření:

- Počínaje rokem 2014 zavést udržitelný postup zajišťující snadnou dostupnost dat o mořích, jejich interoperabilitu a použitelnost bez omezení.
- Do ledna 2020 vytvořit bezešvou mapu celého mořského dna v evropských vodách ve vysokém rozlišení.
- Do konce roku 2015 vytvořit informační platformu mořského výzkumu napříč celým programem Horizont 2020 a dodávat informace o výzkumných projektech financovaných z vnitrostátních prostředků.
- V roce 2015 uspořádat první schůzi Fóra pro vědu a podnikání v modré ekonomice.
- V období 2014–2016 vytvořit alianci pro dovednosti v rámci námořního odvětví.

3.8 Mělo by se upozornit na to, že Komise ve svém sdělení nedefinuje koncepci „modré ekonomiky“. EHSV však připomíná definici uvedenou v třetí průběžné zprávě EU z března 2012 nazvané „Scenarios and drivers for sustainable growth from the oceans, seas and coasts“ (Scénáře a hnací síly udržitelného růstu z oceánů, moří a pobřeží), kde se říká, že *modrý růst je definován jako inteligentní a udržitelný hospodářský růst a růst zaměstnanosti podporující začlenění a vycházející z oceánů, moří a pobřeží*. Námořní ekonomiku tvoří veškeré odvětvové a meziodvětvové hospodářské činnosti související s oceány, moří a pobřežími. Přestože jsou tyto činnosti většinou z geografického hlediska specifické, do definice je zahrnuta i nejbližší přímá a nepřímá podpora nutná k fungování námořních hospodářských odvětví. Tyto činnosti mohou být vykonávány kdekoli, i ve vnitrozemských státech. Zaměstnanost v námořním odvětví představují všechna pracovní místa (počítána z hlediska plných pracovních úvazků) v oblasti výše uvedených činností souvisejících s oceány, moří a pobřežími.

4. Obecné připomínky

4.1 Potenciál modré ekonomiky v Evropě lze rozvinout za předpokladu, že členské státy a všechny zainteresované strany včetně občanské společnosti budou aktivně zapojeny do přípravy politik a místních řešení, jež účinně odstraní velký počet překážek zjištěných v rámci stěžejní iniciativy Unie inovací a zkoumaných v rámci roční analýzy růstu na rok 2014.

4.2 Stěžejní iniciativa Unie inovací má pro rozvoj modré ekonomiky zásadní význam, nicméně má-li se využít hospodářský potenciál našich moří, bude vyžadovat podstatně více podpory a rozvoje.

4.3 Komise musí v rámci evropského semestru zajistit, aby hlavní politiky národních plánů reforem členských států odrážely priority modrého růstu.

4.4 Situace v oblasti znečištění moří, jehož velkou část vytváří pevnina, má skutečné dopady na udržitelnost modré ekonomiky v budoucnosti. Zároveň budou environmentální problémy vyplývající z těžby na mořském dně a potřeba lepší přístavní infrastruktury a zlepšení, jež zvýší environmentální kvalitu lodní přepravy, omezovat možnosti zaměstnání v modré ekonomice, pokud se nezačnou okamžitě řešit.

4.5 Neutěšený stav pobřežních komunit, které jsou zasažené rozsáhlou hospodářskou krizí v Evropě a jejichž závislost na modré ekonomice si vyžádá značnou pozornost ve formě pevnějších vazeb na programy EU, např. na společnou rybářskou politiku.

4.6 Roztříštěnost politik a opatření zaměřených na zvýšení ekonomické hodnoty našich oceánů a moří bránila v Evropě dosažení udržitelných úspor v jednotlivých hospodářských odvětvích. Potenciál dohod o modré ekonomice uzavřených mezi Evropou a USA a další globální zájmy by mohly zvýšit zaměstnanost.

4.7 Modrá ekonomika je závislá na rozvoji loďařského průmyslu, který čítá přibližně 150 velkých loděnic v Evropě, z nichž asi 40 je aktivních na celosvětovém trhu velkých námořních obchodních lodí. Loděnice (civilní i vojenské, které se zabývají stavbou a opravami lodí) v Evropské unii přímo zaměstnávají přibližně 120 000 osob. V dokumentu Komise by se měl detailněji odrazit přínos lodní dopravy pro modrou ekonomiku jako celek.

4.8 V souladu s vědeckým přístupem sdělení je do procesu třeba zahrnout i strategie pobřežního cestovního ruchu, aby byl nejen podpořen zájem občanské společnosti o tuto oblast, ale aby vyplynul určitý přínos i z integrované spolupráce obou přístupů k procesu. Hlavním účelem veškerého rozvoje je nutnost přizpůsobit se environmentálním požadavkům a určit příležitosti.

4.9 Dokument Komise se zaměřuje v první řadě na vědecký výzkum, jenž je očividně nezbytný k zachování bezpečného ekosystému, při přípravě politik by se však nemělo zapomínat ani na integrovaný pohled. Proto je třeba odborně zjistit dopady těžby na mořském dně a zohlednit je při přípravě všech politik. Nalezení správné rovnováhy mezi potřebou chránit moře a jejich ekonomickou udržitelností má rozhodující význam pro to, aby pro výzkum, hospodářské subjekty a společnost obecně vyplynuly výhody.

4.10 Žádná analýza modré ekonomiky nebude přesvědčivá, pokud se při ní nebude věnovat dostatečná pozornost útlumu tradičních modrých ekonomik, jako jsou malé rybářské komunity, lodní doprava a cestovní ruch. Je rovněž třeba poukázat na důsledky snižování rozpočtu Evropské unie na toto odvětví.

4.11 Nesmí být omezena schopnost tradičních odvětví přispívat k větší zaměstnanosti. Co se týče akvakultury, není EU stále ještě soběstačná v pokrytí své poptávky po rybách. Obrovský potenciál vyšší zaměstnanosti skýtá i loďařský průmysl. Pokud bude uspokojena potřeba modernizovat přístavní infrastrukturu, i zde výrazně vzroste nabídka pracovních míst.

4.12 Inovační strategie některých členských států již podporují myšlenku udržitelnosti a „oceánu jakožto národní priority“. V portugalské národní strategii výzkumu a inovací k inteligentní specializaci na období 2014–2020 můžeme například vidět řádné využívání efektivní ekologické námořní dopravy v námořním prostoru bez hranic za účelem lepšího zkoumání námořního průmyslu a jeho začlenění do globální logistiky. To je důkazem úsilí členských států v této oblasti a významu modré ekonomiky a prvenství Evropy v této oblasti.

4.13 EHSV je přesvědčen, že evropské ostrovy mají v modré ekonomice zvláštní úlohu, a to ve všech třech oblastech, které byly označeny za inovační oblasti tohoto odvětví, a konkrétně zejména v oblasti energie z oceánů. Proto EHSV vyzývá Komisi, aby v tomto sdělení věnovala zvláštní pozornost také evropským ostrovům, a to nejen kvůli specifickému dopadu, který modrá ekonomika bude na tyto oblasti mít, ale také kvůli jejich potenciálnímu přínosu pro inovace.

V Bruselu dne 15. října 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí program pro řešení interoperability pro evropské orgány veřejné správy, podniky a občany (ISA²): Interoperabilita jako prostředek modernizace veřejného sektoru

COM(2014) 367 final – 2014/0185 (COD)

(2015/C 012/16)

Samostatný zpravodaj: **pan Etherington**

Dne 3. července 2014 se Evropský parlament a dne 17. července 2014 Rada, v souladu s články 172 a 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí program pro řešení interoperability pro evropské orgány veřejné správy, podniky a občany (ISA²) – Interoperabilita jako prostředek modernizace veřejného sektoru

COM(2014) 367 final – 2014/0185 (COD).

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 1. října 2014.

Na 502. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 15. a 16. října 2014 (jednání dne 15. října), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 151 hlasy pro, nikdo nebyl proti a 5 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Závěry

1.1.1 Výbor vítá návrh nového programu o řešeních interoperability pro evropské orgány veřejné správy, občanskou společnost a občany (ISA²). Návrh je dobře zdůvodněný a pravděpodobně přispěje k Digitální agendě pro Evropu tím, že zajistí, že orgány veřejné správy budou moci účinně a efektivně sdílet údaje založené na společných standardech a nástrojích.

1.1.2 Přestože se ISA² zaměřuje na orgány veřejné správy, EHSV se domnívá, že může být přínosný i pro občanskou společnost, a doufá, že tento přínos bude možné plně realizovat.

1.1.3 Jsou zde však dvě podstatné záležitosti, které mohou posílit ISA², budou-li řešeny.

1.1.4 Zaprvé, občané si stále více uvědomují, že orgány veřejné správy shromažďují a využívají osobní údaje nebo obecněji shromažďované údaje, a jsou tím znepokojeni. Uvědomují si také, že větší interoperabilita ovlivňuje způsob možného sdílení a využívání údajů. Návrh se o těchto rizicích pro občany a úspěšné naplnění ISA² a o jejich obavách nezmiňuje. EHSV by také rád upozornil na jedno ze svých předchozích stanovisek týkajících se ochrany údajů⁽¹⁾ a na názor evropského inspektora ochrany údajů a rád by zdůraznil, že je třeba posílit záruky pro občany (viz dopis evropského inspektora ochrany údajů k návrhu obecného nařízení o ochraně údajů: https://secure.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Comments/2014/14-02-14_letter_Council_reform_package_EN.pdf)

1.1.5 Zadruhé, ISA² by mohl narušit stávající trh s řešeními interoperability, zejména prostřednictvím fungování „inkubátorových“ činností.

1.2 Doporučení

1.2.1 EHSV vítá program o interoperabilitě ISA² a podporuje tento návrh.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 90-97.

1.2.2 Výbor doporučuje, aby tento program stavěl na stávajícím programu ISA a dalších programech, a pomohl tak k dosažení Digitální agendy pro Evropu.

1.2.3 EHSV by chtěl být pravidelně informován o pokroku dosaženém programem ISA².

1.2.4 Důvěra veřejnosti a důvěra k orgánům veřejné správy a jejich schopnosti spravovat osobní údaje a zachovávat soukromí je důvodem k obavám. Návrh neuvádí důvěru veřejnosti jako riziko, ani nepoukazuje na žádná jiná rizika nebo nevýhody pro interoperabilitu. Měl by také zohlednit případné obavy evropského inspektora ochrany údajů, pokud jde o zpracování osobních údajů ve více členských státech. Tím by se měly jasněji zabývat aktivity programu.

1.2.5 Mělo by být vypracováno kompaktní shrnutí pro veřejnost, které by se zabývalo obavami o efektivitu a zdůvodnilo ohlašovaný sociální přínos programu.

1.2.6 Mělo by se upotřebit více příkladů praktického využití, aby se z pohledu občana názorně ukázala praktická potřeba interoperability mezi vnitrostátními orgány veřejné správy.

1.2.7 Výbor doporučuje, aby se zvláštní úsilí věnovalo informování občanské společnosti o činnostech prováděných v rámci ISA², protože organizace mohou mít prospěch z činností věnovaných interoperabilitě nebo mohou pomoci s realizací programu.

1.2.8 Fungování činností „inkubátoru“ nebo „mostu pro řešení“ může potenciálně narušit trh. Proto:

- bude možná nezbytné, aby se Komise ujistila, že tyto činnosti nenaruší trh a nezpůsobí omezení komerční nabídky řešení interoperability v oblasti IKT;
- by volba nových řešení a výběr řešení pro dlouhodobější podporu až k udržitelnosti měly být pečlivě testovány a vyhodnocovány metodou, jíž mohou zainteresované strany důvěřovat;
- je-li narušení trhu odůvodněnou obavou, měl by se inkubátor místo toho zaměřit spíše na rozvoj či přijímání norem a knihoven utilit než na poskytování řešení „na klíč“.

1.2.9 Omezení nekomerčních účelů může omezit dopad ISA²: nebude-li občanská společnost moci pro obchodní účely vycházet z činnosti ISA², bude se do programu pravděpodobně méně zapojovat.

1.2.10 Z důvodu mnohojazyčnosti musí být každé řešení v oblasti IT kompatibilní s univerzální znakovou sadou (UCS – Unicode, ISO/IEC 10646), jak požaduje závěrečná zpráva skupiny na vysoké úrovni pro mnohojazyčnost z roku 2007. Existuje-li v současnosti, případně v budoucnosti, právní požadavek pro interoperabilitu na evropské úrovni, měla by být v zájmu zvládnutelnosti specifikována užší sada vycházející z UCS.

2. Úvod

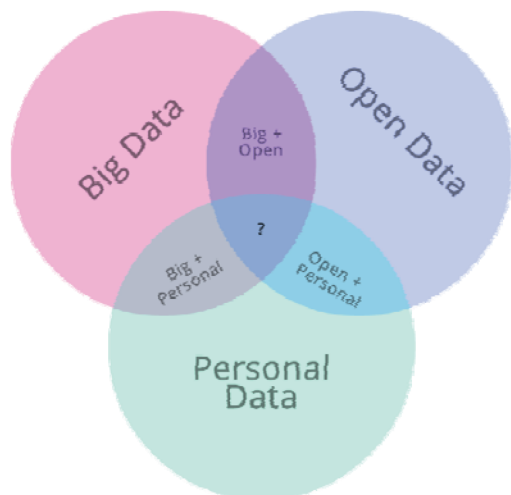
2.1 Panuje všeobecný názor, že data mohou přeměnit služby pro občany a organizace, které je poskytují ve veřejném a soukromém sektoru a napříč občanskou společností. Data mohou povzbudit výzkum a vývoj a zvýšit produktivitu a inovace. Řčení „data jsou novým přírodním zdrojem“ není obecně rozšířeno jen tak. Viz například článek <http://www.forbes.com/sites/ibm/2014/06/30/why-big-data-is-the-new-natural-resource>

2.2 Data jsou ve stále větší míře vytvářena a shromažďována ve všech oblastech našeho života, od administrativních úkonů, jako jsou elektronické daňové formuláře, po pasivní shromažďování zdravotních údajů z chytrých hodinek. Tzv. data velkého objemu, například údaje od uživatelů veřejných dopravních systémů, jsou schopná zásadně změnit způsob projektování a plánování veřejných služeb. Strategické iniciativy nebo veřejné služby jsou skutečně stále více závislé na digitálním potenciálu. Aktuálním příkladem ve Spojeném království je zdanění vozidel: nahrazení papírové známky o zaplacení daně závisí na interoperabilitě (pro definici interoperability viz <http://www.ariadne.ac.uk/issue24/interoperability>) databází pojištění, vlastnictví a technických prohlídek. Žádost o daň z vozidla se tak stala pro občany jednodušší a zároveň je hlášeno větší dodržování systému. Zkrátka žijeme v digitální společnosti, kde je možné významně zlepšit naši schopnost poskytovat digitálně uzpůsobené sdružené služby. EU má řadu programů a širší Digitální agendu pro Evropu, které podporují uskutečňování digitální ekonomiky a společnosti (viz <http://ec.europa.eu/digital-agenda>).

2.3 Přínosů digitální společnosti, konkrétněji digitální veřejné správy, můžeme dosáhnout tím, že umožníme snadnější přístup k datům nebo v některých případech jejich jednodušší opětovné využití, protože vlastníci autorských práv povolí jejich opětovné využití bez omezení (otevřená data; definice je uvedena na <http://theodi.org/guides/what-open-data>). V případě dostupnosti dat můžeme stanovit normy pro *interoperabilitu*, tedy usnadnit výměnu a opětovné využití dat. Může to být prosté umožnění „strojové čitelnosti“ dat (místo jejich uzamčení v proprietárních formátech, jako je například PDF) nebo určení obvyklých formátů pro předkládání a sběr dat (například iXBRL pro podnikové účty – viz <http://en.wikipedia.org/wiki/ XBRL>). Pro účely tohoto stanoviska také stojí za to poznamenat, že mnoho dat shromažďovaných orgány veřejné správy jsou osobní, tedy soukromé, povahy (viz diagram). To je důležité, protože otázka osobních údajů má dopad na veřejné chápání interoperability a jejího uplatnění.

Obr. 1: Data velkého objemu, otevřená data a osobní údaje

2.4 Komise tvrdí, že interoperabilita mezi jednotlivými státy je zvláštní elektronickou překážkou („e-bariérou“) účinnějšího využívání veřejných služeb, jako je zdravotní péče, občany, protože tyto služby jsou nyní rozsáhle závislé na datech a kapacitě IKT. Chybějící interoperabilita je také prohlašována za překážku celounijnímu provádění politik. Politické iniciativy, jako je jednotný trh, naopak spoléhají na interoperabilitu vnitrostátních obchodních rejstříků. Stručně řečeno, interoperabilita je pro moderní integrovanou Evropu nesmírně důležitá.

3. Návrh programu ISA² pro řešení interoperability pro evropské orgány veřejné správy, podniky a občany

3.1 Komise provádí program rozvíjející interoperabilitu od roku 1995. Tento program zahrnuje rozvoj strategie a rámce interoperability (výborný přehled je k dispozici na http://ec.europa.eu/isa/documents/isa_iop_communication_en.pdf). Komise tvrdí, že podpora interoperability byla úspěšná, protože umožnila dosažení „účinné a účelné přeshraniční a meziresortní elektronické interakce mezi [...] orgány [veřejné správy], [...] díky které bude možné poskytovat elektronické veřejné služby na podporu provádění politik a činností EU“ (citováno v rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí program pro řešení interoperability pro evropské orgány veřejné správy, podniky a občany (ISA²), s. 3).

3.2 Stávající program Řešení interoperability pro evropské orgány veřejné správy (ISA) bude ukončen 31. prosince 2015. Zbývá však ještě hodně práce, protože „digitalizace jako standard“ je v některých oblastech stále ještě v plenkách. A pokud by potřeba interoperability nebyla plánována a podporována tam, kde se navrhuje nové právní předpisy, orgány veřejné správy by pravděpodobně výhod interoperability nedosáhly.

3.3 Nový program ISA² (http://ec.europa.eu/isa/isa2/index_en.htm) je navržen proto, aby:

— zmapoval celkovou situaci v oblasti interoperability;

— prosadil a podpořil řešení interoperability;

- podpořil a prosadil dopady nových právních předpisů z hlediska IKT na podnícení interoperability;
- povzbudil výměnu a opětovné používání údajů mezi odvětvími a hranicemi, zejména pokud to podporuje interakci evropských orgánů veřejné správy, jakož i interakci mezi těmito orgány a občany a občanskou společností.

3.4 O novém programu ISA² se obšírně rokovalo. Konzultované subjekty odpovídaly, že ústředním bodem programu ISA by měly zůstat orgány veřejné správy. Nejčastější odpovědí bylo, že program ISA by měl pomoci se snížením zdvojení úsilí a že by se měl zaměřit na koordinaci s dalšími programy EU.

3.5 Navrhovaný program byl vypracován s ohledem na posouzení předchozích programů. Navrhovaný program ISA se zejména zaměří na poskytování řešení interoperability a poskytnutí těchto řešení orgánům veřejné správy.

3.6 Navrhovaná výše výdajů na program ISA² na období 2014–2020 činí 131 milionů EUR.

3.7 Zazněly argumenty, že nepokročí-li se s programem ISA², povede snížení podpory interoperability k fragmentaci norem a systémů a zbytečnému zdvojení úsilí při rozvoji nových řešení nebo systémů. To pravděpodobně povede ke snížení účinnosti, protože pro orgány veřejné správy bude obtížnější jednat spolu navzájem.

4. Obecné připomínky

4.1 Je nezbytné a vítané, aby se pokračovalo v povzbuzování interoperability a investicích do ní. Pro uskutečňování Digitální agendy pro Evropu je program ISA² nutný. Bude nezbytné zajistit, aby zainteresované strany chápaly vazby mezi jednotlivými programy, a tak se předešlo nedorozumění (viz například odkaz http://ec.europa.eu/isa/documents/isa_the_difference_between_the_digital_agenda_isa_egov_action_plan_eis_eif_en.pdf, kde je vysvětlen vztah mezi programem ISA a Digitální agendou pro Evropu).

4.2 Je-li možné vycházet ze zkušeností Spojeného království, nasvědčuje to tomu, že orgány veřejné správy stále potřebují podporu a pomoc při přístupu k údajům a jejich opětovném používání (viz <http://theodi.org/blog/guest-blog-how-make-open-data-more-open-close-gaps>). Patří sem i potřeba technických dovedností. Program ISA² to může nabídnout.

4.3 V souvislosti s tím, jak je stále více veřejných služeb „standardně digitalizovaných“, je důležité maximalizovat účinnost veřejných výdajů na řešení v oblasti IKT. Usnadnit by se to mělo tím, že se plánování jejich poskytování zajistí v dostatečně časně fázi a že se dle možností budou sdílet a opětovně používat řešení s cílem maximalizovat hodnotu veřejných výdajů. Vítaným příspěvkem k tomuto cíli je program ISA².

4.4 Přestože je navrhovaný program zaměřen na orgány veřejné správy, je užitečné poznamenat, že činnosti v oblasti interoperability budou pravděpodobně přínosem i pro organizace občanské společnosti. Občanská společnost se ve stále větší míře zaměřuje na společnou produkci a k určitému nejvíce inovativnímu vývoji v občanské společnosti dochází tam, kde jsou společná produkce a technologická řešení uplatňována v oblastech veřejných služeb, jako je zdravotnictví nebo sociální péče. Tato nově vznikající situace bude pravděpodobně přínosem pro Evropskou referenční architekturu interoperability.

4.5 Důvěra veřejnosti a důvěra k orgánům veřejné správy a jejich schopnosti spravovat osobní údaje a zachovávat soukromí je důvodem k obavám. Návrh neuvádí důvěru veřejnosti jako riziko, ani nepoukazuje na žádná jiná rizika nebo nevýhody pro interoperabilitu.

5. Konkrétní připomínky k návrhu programu

5.1 Výbor vítá, že se do podoby programu ISA² promítly názory zainteresovaných stran a poučení z předchozích programů. Je také vítáno, že program staví na stávajících opatřeních a nesnaží se o nový začátek ze zcela jiného směru.

5.2 Důraz na prosazování interoperability a poskytování praktičtějších rad a podpory je vítaný. Vzhledem k dlouhé historii rozsáhlých problémů v oblasti IKT ve veřejné správě Spojeného království je zvláště vítáno zaměření na plánování dopadu IKT na legislativní změny již v rané fázi.

5.3 Návrh by posílilo upotřebení více příkladů praktického využití, aby se z pohledu občana názorně ukázala praktická potřeba interoperability mezi jednotlivými státy. V této chvíli může zainteresovaným stranám připadat, že výhody plynou pouze orgánům veřejné správy majícím zájem o přeshraniční harmonizaci místo občanům využívajícím typické veřejné služby. Mělo by být vypracováno kompaktní shrnutí pro veřejnost (shrnutí pro veřejnost z roku 2010 lze nalézt na této internetové stránce: http://ec.europa.eu/isa/documents/isa_20101216_citizens_summary_en.pdf), které by se zabývalo obavami o efektivitu a zdůvodnilo ohlašovaný sociální přínos programu.

5.4 Bylo již konstatováno, že ti, kdo byli konzultováni při vypracování programu ISA², odpověděli, že ústředním bodem programu by měly zůstat orgány veřejné správy. EHSV rovněž konstatoval, že interoperabilita bude přínosná i pro občanskou společnost. Je možné, že zainteresované strany z občanské společnosti nebyly dostatečně obeznámeny s konzultací, a proto je program ISA² zaměřen na orgány veřejné správy. Je možné, že má-li se dosáhnout dopadu programových výdajů, bude zapotřebí, aby se program ISA² více zaměřil na komunikaci s občanskou společností.

5.5 Obsahem návrhu je to, aby program ISA² vypracoval a vytvořil řešení interoperability („inkubátor“). Dále uvádí, že by měl být „mostem pro řešení“, aby se zajistila udržitelnost řešení v oblasti IKT. Volba nových řešení a výběr řešení pro dlouhodobější podporu až k udržitelnosti by měly být pečlivě testovány a vyhodnocovány metodou, jíž mohou zainteresované strany důvěřovat.

5.6 Fungování činností „inkubátoru“ nebo „mostu pro řešení“ může potenciálně narušit trh. Bude možná nezbytné, aby se Komise ujistila, že tyto činnosti nenaruší trh a nezpůsobí omezení komerční nabídky řešení interoperability v oblasti IKT.

5.7 Je-li narušení trhu odůvodněnou obavou, měl by se inkubátor místo toho zaměřit spíše na rozvoj či přijímání norem a knihoven utilit než na poskytování řešení „na klíč“. Omezí se tak narušení trhu, ale současně se usnadní šíření norem.

5.8 V článku 13 se uvádí, že řešení interoperability vytvořená či provozovaná v rámci programu ISA² se mohou používat k nekomerčním účelům také v rámci jiných iniciativ než iniciativ Unie. Omezení nekomerčních účelů může omezit dopad ISA²: nebudou-li organizace občanské společnosti moci pro obchodní účely vycházet z činnosti ISA², budou se do programu pravděpodobně méně zapojovat.

5.9 Postoj veřejnosti k digitální kapacitě státu představuje riziko pro úspěch návrhů v oblasti interoperability. Občané se v souvislosti s tím, jak se dozvídají více o rozsahu, povaze a pravomoci „státu dohledu“, stále více zabývají zárukami, které je zapotřebí zavést (viz <https://www.privacyinternational.org/blog/defining-the-surveillance-state>). Občané se stále více starají o své právo na soukromí a o etické důsledky propojených a sdílených údajů, přesto tento návrh neříká prakticky nic o tom, jak veřejnost chápe propojenost údajů nebo interoperabilitu. Stejně tak vyslovil evropský inspektor ochrany údajů obavy, pokud jde o zpracování osobních údajů ve více členských státech, což je činnost, kterou interoperabilita pravděpodobně usnadní. EHSV by také rád upozornil na jedno ze svých předchozích stanovisek ⁽²⁾ a zdůraznil, že je třeba posílit záruky pro občany v souvislosti s jejich osobními údaji (viz dopis evropského inspektora ochrany údajů k návrhu obecného nařízení o ochraně údajů:

https://secure.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Comments/2014/14-02-14_letter_Council_reform_package_EN.pdf).

⁽²⁾ Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 90–97.

5.10 Návrh by posílilo, kdyby se o těchto záležitostech zmínil a zabýval se jimi. Koncept programu by kromě toho posílilo, kdyby se jasněji zmínil o spolupráci s organizacemi občanské společnosti a akademickou obcí s cílem pochopit a řešit porozumění veřejnosti a posílit etické záruky, které jsou stále důležitější pro pověst orgánů veřejné správy a důvěru veřejnosti v ně.

5.11 Závěrečná podrobná připomínka je technické povahy. Univerzální znaková sada je zásadní pro uplatnění mnohojazyčnosti na psané jazyky. Skupina na vysoké úrovni pro mnohojazyčnost, kterou na podzim roku 2006 zřídil komisař EU pro vzdělávání Ján Figel', zveřejnila na Evropský den jazyků v roce 2007 svoji závěrečnou zprávu (viz <http://www.lt-innovate.eu/resources/document/ec-high-level-group-multilingualism-final-report-2007>). Zpráva obsahuje doporučení, aby databáze pro vnitřní správu dokumentů a rozhraní softwarových aplikací a hardwarového vybavení byly vytvořeny s využitím standardu Unicode, a umožnily tak zobrazení abeced všech jazyků. Skupina se obrací na orgány v členských státech a na poskytovatele webové pošty, kteří tak ještě neučinili, aby přešli na standard Unicode v zájmu zabránění pokračující diskriminace občanů EU na základě národnosti nebo jazyka. Kvůli zvládnutelnosti bude specifikována užší sada vycházející z UCS; může jít o výběr v latině nebo v latině, řeckém písmu a cyrilici (UCS obsahuje více než 90 000 znaků).

5.12 Z důvodu mnohojazyčnosti musí být každé řešení v oblasti IT kompatibilní s univerzální znakovou sadou (Unicode, ISO/IEC 10646), jak požaduje závěrečná zpráva skupiny na vysoké úrovni pro mnohojazyčnost z roku 2007. Existuje-li tedy v současnosti, případně v budoucnosti, právní požadavek pro interoperabilitu na evropské úrovni, doporučuje se v zájmu zvládnutelnosti specifikovat užší sadu vycházející z UCS.

V Bruselu dne 15. října 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Jak pokračuje Evropa 2020: strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění

COM(2014) 130 final

(2015/C 012/17)

Zpravodaj: **pan Palmieri**

Dne 16. května 2014 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Jak pokračuje Evropa 2020: strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění

COM(2014) 130 final.

Podvýbor Jak pokračuje Evropa 2020, který Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijal stanovisko dne 5. září 2014.

Na 502. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 15. a 16. října 2014 (jednání dne 15. října), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 168 hlasy pro, 7 hlasů bylo proti a 6 členů se zdrželo hlasování.

1. Úvod

1.1 Čtyři roky po spuštění strategie Evropa 2020 vydala Komise sdělení Jak pokračuje Evropa 2020: strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění a zahájila veřejnou konzultaci ⁽¹⁾ k jejímu přezkumu v polovině období.

1.2 Toto stanovisko je formální odpovědí na žádost Komise a rovněž součástí celkového hodnocení, jímž Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) reaguje na žádost italského předsednictví Rady EU o vypracování průzkumného stanoviska týkajícího se nadcházejícího přezkumu strategie Evropa 2020 v polovině období.

1.3 EHSV připravuje komplexní hodnocení strategie Evropa 2020 v polovině období, které se bude skládat z těchto dokumentů:

- zprávy o projektu zaměřené na prohloubení koncepčních a operačních prvků řízení strategie Evropa 2020;
- tohoto stanoviska SC/039;
- příspěvků od specializovaných sekcí, CCMI, středisek pro sledování a styčné skupiny s evropskými organizacemi a sítěmi občanské společnosti;
- příspěvků od národních hospodářských a sociálních rad a obdobných organizací;
- závěrů a doporučení studie, již zadal Řídící výbor pro strategii Evropa 2020 EHSV (Bellagamba, A. Priorities, challenges and prospects for civil society: involvement in the Europe 2020 strategy beyond 2015 – Case study of four Member States (BE – FR – IT – NL)).

⁽¹⁾ Viz internetová stránka Evropské komise: http://ec.europa.eu/europe2020/public-consultation/index_en.htm

1.4 Balíček dokumentů představující hodnocení strategie v polovině období Výborem bude prezentován na konferenci na vysoké úrovni s názvem *Za efektivnější strategii Evropa 2020 – návrhy občanské společnosti směřující k vyššímu sociálnímu začlenění a vyšší konkurenceschopnosti v Evropě*, která se uskuteční v rámci aktivit italského předsednictví Rady Evropské unie ve dnech 4. a 5. prosince 2014 v Římě.

1.5 Aby bylo možné předložit co nejúplnější návrhy reformy strategie Evropa 2020, jež vypracovaly různé interní orgány EHSV⁽²⁾ a které byly projednány na schůzích pracovních skupin, jsou doporučení uvedena v kapitole 4 s názvem **Doporučení EHSV k zaručení skutečné reformy strategie Evropa 2020**.

2. Strategie Evropa 2020 v průběhu prvních čtyř let – od dopadů krize po dlouhodobé tendence

2.1 Strategie Evropa 2020 se zrodila s chvályhodným záměrem zaručit oživení konkurenceschopnosti a zaměstnanosti v EU, a to prostřednictvím zaměření na ústřední body strukturální povahy, a zároveň zaručit hospodářskou, sociální a územní soudržnost pro evropské občany. Do této již tak delikátní situace se vmísila jedna z nejvážnějších krizí za posledních osmdesát let, co se intenzitou a délkou týče, která výrazně ovlivnila průběh samotné strategie.

2.1.1 Krize prohloubila již tak silné hospodářské a sociální rozdíly v EU, upozornila na nejednotnost v konkurenceschopnosti a sociální soudržnosti, zvýšila tendenci k polarizaci růstu a rozvoje a viditelně ovlivnila spravedlivé rozdělení příjmů, bohatství a blahobytu mezi členskými státy, uvnitř členských států a mezi evropskými regiony⁽³⁾.

2.2 Z analýzy vývoje a důsledků krize (jež lze vyvodit z interpretace sdělení Komise a jeho přílohy⁽⁴⁾) vyplývá, že krize negativně ovlivnila provádění strategie Evropa 2020, pokud jde o účinnost, vhodnost a legitimitu jejího modelu řízení a souvisejících cílů.

2.3 Systém správy ekonomických záležitostí EU, jenž je silně orientován na úsporná opatření, podřídil dosažení střednědobých a dlouhodobých cílů strategie Evropa 2020 rozpočtové kázní.

2.3.1 EHSV na jedné straně tvrdí, že je nutné posílit politiky zaměřené na konsolidaci veřejných financí některých členských států, na druhé straně je však patrné, že úsporná opatření mohou mít kýžené dopady, pokud se zavedou ve vzestupné fázi konjunktury; pokud jsou naopak „automaticky“ zavedena ve fázi hospodářské stagnace či dokonce recese (jíž nyní prochází většina členských států), mají negativní dopad na růst. Důkazem toho je skutečnost, že v mnoha členských státech nepřinesly tyto politiky očekávané výsledky v podobě vyvážení rozpočtu⁽⁵⁾ a zpomalily či dokonce zdržely hospodářské oživení a přiosťily již tak znepokojivé procesy dezintegrace společnosti.

2.4 Řízení krize prostřednictvím správy ekonomických záležitostí EU negativně ovlivnila pokrok na cestě k dosažení střednědobých a dlouhodobých cílů uvedených ve strategii. V některých členských státech EU tak vznikly takové problémy, které v některých případech vytvořily strukturální překážky a omezení hospodářského rozvoje a sociální soudržnosti Unie.

⁽²⁾ EESC (2014) – příspěvky specializovaných sekcí EHSV, Střediska pro sledování trhu práce, Střediska pro sledování jednotného trhu, CCMI a Styčné skupiny – Směrem k přezkumu strategie Evropa 2020 v polovině období. Řídicí výbor pro strategii Evropa 2020.

⁽³⁾ V roce 2012 vydělala pětina lidí s nejvyššími příjmy v průměru téměř 40 % celkových příjmů a pětina lidí s nejnižšími příjmy méně než 10 %. Zdroj: Eurostat (2014), Statistics in focus 12/2014.

⁽⁴⁾ V tomto stanovisku se z prostorových důvodů neuvádějí všechny související statistické údaje – je možné je nalézt ve dvou zmiňovaných dokumentech: COM(2014) 130 final – přílohy 1–3.

⁽⁵⁾ Ve 28 členských státech vzrostl v období mezi lety 2007 (poslední rok před začátkem krize) a 2013 veřejný dluh z 58,8 % na 87,1 %, tj. o 28,3 procentních bodů. U 18 států eurozóny došlo k nárůstu ze 66,2 % na 92,6 %, tj. o 26,4 procentních bodů. Zdroj: databáze Eurostat – hrubý dluh vládních institucí.

2.5 Dnes je i přes povzbudivé výsledky dosažené v oblasti a) boje proti změně klimatu a energetické udržitelnosti a b) vzdělávání a boje proti předčasnému ukončení školní docházky možné zaregistrovat velmi znepokojující signály, pokud jde o výdaje na výzkum a vývoj (VaV), trh práce a boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení.

2.5.1 Co se týče výdajů na výzkum a inovace (Val), krize zjevně prohloubila rozdíly mezi členskými státy EU. Členské státy nacházející se pod vysokým tlakem, aby provedly fiskální konsolidaci (často státy, kde jsou inovace pozadu), totiž značně zkrátily své veřejné výdaje na výzkum a inovace⁽⁶⁾. Výdaje na VaV jsou v EU stále ještě o téměř jeden procentní bod nižší než 3 % cíl a projekce na rok 2020 je odhadem 2,2 %, přičemž negativní vliv na ni má nízká úroveň soukromých investic a málo ambiciózní cíle, jež si stanovily členské státy.

2.5.2 Co se týče trhu práce, je kromě v posledních letech stagnující míry zaměstnanosti, jež zůstává pod úrovní cíle stanoveného ve strategii Evropa 2020 (68,4 % v roce 2013, 74,2 % u mužů a 62,5 % u žen) možné zaznamenat několik zvláště znepokojujících signálů:

- 26,2 mil. nezaměstnaných;
- 9,3 mil. „znechucených“ pracovníků, jež jsou ochotni pracovat, ale přestali hledat práci;
- 12 mil. osob nezaměstnaných více než jeden rok;
- od roku 2008 (prvního roku krize) přišla Evropská unie o 6 mil. pracovních míst (se vším, co s tím souvisí, pokud jde o ztrátu odborných schopností a znalostí);
- 5,5 mil. nezaměstnaných mladých lidí (mladších 25 let).

Tato situace je již sama o sobě obzvláště znepokojující a v případě některých členských států EU má tendenci se zhoršovat, pokud jde o mladé lidi, osoby vypuzené z trhu práce v pokročilém věku a pro ženskou složku trhu práce.

2.5.3 Co se týče osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením, mezi roky 2009 a 2012 vzrostl jejich počet ze 114 mil. na 124 mil. Tento trend by se mohl dále zhoršit, pokud uvážíme opožděné důsledky krize. Cíl EU snížit počet lidí ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením do roku 2020 na 96,4 milionu se zdá těžko dosažitelný, jelikož již v roce 2012 byl počet těchto osob o 28 milionů vyšší než stanovený cíl.

2.5.4 Faktem, jenž tuto již tak vážnou situaci ještě komplikuje, je počet lidí, kteří žijí v materiální deprivaci, a procentuální podíl osob v produktivním věku, které žijí v rodině, kde nikdo nepracuje.

2.5.5 Krize prohloubila již tak silné rozdíly mezi členskými státy a upozornila na výrazné odlišnosti v konkurenceschopnosti a sociální soudržnosti. Z této nesourodosti jasně vyplývá potřeba sestavit návrhy reformy, aby se optimalizovala efektivita zásahů tam, kde jsou problémy nejvážnější.

2.5.6 Všechna tato čísla velmi jasně ukazují, že je důležité zaměřit se na investice do růstu na podporu konkurenceschopnosti a na vytvoření takových podmínek pro podniky – zejména ty malé a střední –, díky nimž budou schopny udržet a vytvářet pracovní místa.

3. Analýza ústředních bodů strategie Evropa 2020: řízení, cíle, účast a provádění

3.1 Z analýzy dosud dosažených výsledků vyplývá, že se strategie ukázala jako zcela nedostatečná k dosažení cílů, jež jsou v ní stanoveny. Je vhodné strategii reformovat, aby se stala účinnou a výkonnou a aby se předešlo riziku, že podobně jako předtím Lisabonská strategie nebude úspěšná. Je velmi důležité zaměřit se na určitý počet cílů, aby byl zajištěn jejich vzájemný soulad a jejich provádění.

⁽⁶⁾ Veugelers, R. (2014). Undercutting the future? European research spending in times of fiscal consolidation. Bruegel Policy Contribution, číslo 6/2014.

3.2 Hlavní problémy strategie Evropa 2020 lze spatřovat v jejím řízení, cílech, zapojení občanské společnosti a provádění.

3.3 Systém řízení strategie Evropa 2020 je slabý a neefektivní v tom, aby členské státy přiměl respektovat závazky přijaté za účelem dosažení cílů (a stěžejních iniciativ) stanovených ve strategii.

3.3.1 V systému řízení strategie je formálně zakotvena strukturální deformace znamenající převahu ekonomických aspektů nad sociálními a environmentálními, čímž jsou cíle strategie Evropa 2020 podřízeny makroekonomickým prioritám evropského semestru, a je tak ohroženo dosažení cílů v oblasti konkurenceschopnosti a sociální soudržnosti EU a udržitelné hospodaření s přírodními zdroji.

3.3.2 Evropský semestr, jenž začíná roční analýzou růstu a končí definicí doporučení pro jednotlivé země, často stanovil priority, které nejsou účinné v podpoře dosažení cílů strategie Evropa 2020. K tomu nutno dodat, že členské státy nerespektují doporučení pro jednotlivé země ve svých národních ročních strategiích (národních programech reformem) ani v souvisejících rozhodnutích ohledně rozpočtu, strukturálních reformem, politik práce a sociálních politik⁽⁷⁾.

3.4 Definice cílů a souvisejících navržených ukazatelů v rámci přípravy strategie Evropa 2020 se kromě toho, že je nezávazná, nesesetkala s širokou podporou občanů Unie. Kromě cílů v oblasti snížení emisí skleníkových plynů a využívání obnovitelných zdrojů energie, které spadají do právně závazného rámce, si každý členský stát mohl dosud stanovit vlastní cíle – výsledky však často nejsou nijak výjimečné.

3.4.1 Kvantitativní měření cílů není doplněno kvalitativním hodnocením. „Inteligenci“ socioekonomického systému nelze měřit pouze kvantitativními ukazateli, např. výší výdajů na výzkum nebo počtem nově vytvořených pracovních míst. Je nutné vzít v úvahu rovněž kvalitativní ukazatele, např. typy inovací uvedených na trh a kvalitu vytvořených pracovních míst.

3.5 Občanská společnost není do strategie Evropa 2020 odpovídajícím způsobem zapojena, ať už na státní, či evropské úrovni. Důvody pro to jsou následující:

- chabé informování o strategii a její nedostatečné šíření, důsledkem čehož ji znají a jsou do ní zapojeni hlavně odborníci;
- zdráhání některých členských států zapojit organizovanou občanskou společnost do plánování opatření strategie;
- neexistence skutečného propojení mezi činností občanské společnosti na evropské úrovni a na státní a místní úrovni;
- opatření přijatá za účelem řešení dopadů krize (včetně harmonogramu evropského semestru) se překrývají s iniciativami strategie, a pro sociální partnery a organizace zastupující občanskou společnost je tak složitější pochopit postup rozvoje strategie a možnosti, jak se do něj zapojit;
- nedostatečná dostupnost omezených finančních prostředků neumožňuje účinné a výkonné zapojení organizované občanské společnosti do strategie;
- nedostatečné zapojení sociálních partnerů do procesu konzultací v rámci evropského semestru v některých zemích.

⁽⁷⁾ Studie Evropského parlamentu (2014) A „traffic light approach“ to the implementation of the 2011 and 2012 Country Specific Recommendations (CSRs), oddělení pro podporu správy ekonomických záležitostí.

3.6 I přes postupy stanovené Evropskou radou, celou řadu programů spolupráce v EU a vědomí toho, že k výzvám a cílům stanoveným ve strategii Evropa 2020 nelze efektivně přistupovat pouze prostřednictvím činnosti jednotlivých vnitrostátních systémů, chybí v provádění této strategie účinná spolupráce a solidarita mezi členskými státy.

3.7 Stěžejní iniciativy bývaly mohly rozhodným způsobem přispět ke koordinaci evropských a vnitrostátních politik na podporu dosažení cílů strategie Evropa 2020 a obnovu hospodářského růstu a zaměstnanosti prostřednictvím účinnějšího využití hybných sil rozvoje a příležitostí nabízených strukturálními fondy⁽⁸⁾, Evropskou územní spoluprací⁽⁹⁾ a programy s přímým řízením. Stěžejní iniciativy by měly být lépe zvladatelné, srozumitelnější, více provázané a neměly by se jakkoliv překrývat.

ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ EHSV K ZARUČENÍ SKUTEČNÉ REFORMY STRATEGIE EVROPA 2020

4. Za nový koncepční rámec strategie Evropa 2020

4.1 EU musí řešit dva úkoly: na jedné straně se musí co nejrychleji vymanit z krize, jejíž důsledky rozrušily její hospodářský a sociální systém, a na druhé straně musí upevnit model inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění, který byl navržen ve strategii Evropa 2020, aby mohla řešit strukturální příčiny nízké konkurenceschopnosti evropského systému.

4.1.1 V této souvislosti se EHSV domnívá, že by se měl prosazovat rozvojový model, jenž členskými státy EU umožní jednak dále pokračovat ve strukturálních reformách zaměřených na konsolidaci a důvěryhodnost veřejných financí, avšak současně podporovat provádění politik, jež budou schopny podporovat evropskou konkurenceschopnost a její hlavní aktéry (pracovníky a soukromé a sociální podniky), přispívat ke kvantitativnímu a kvalitativnímu růstu evropských investic (materiálních, nemateriálních a sociálních), vytvářet více lepších pracovních míst a podporovat sociální a územní soudržnost řešením problémů spojených s vysokou nezaměstnaností a se zvýšením míry chudoby a sociálního vyloučení⁽¹⁰⁾.

4.1.2 V této souvislosti tedy bude účelné učinit z hospodářské a měnové unie faktor stability a růstu, jež budou výraznější a odolnější, posílit celkovou atraktivitu EU jakožto oblasti výroby a investic, plně využít potenciál všech rozměrů jednotného trhu, investovat a připravit evropskou ekonomiku na budoucnost, podporovat klima příznivé pro podnikání a tvorbu pracovních míst, podporovat environmentální udržitelnost a napomáhat posilování sociálního systému za účelem řešení sociálních změn a problémů.

4.2 Pro EHSV znamená návrh radikální reformy provádění strategie Evropa 2020 důkladné přehodnocení klíčových koncepcí a faktorů strategie zavedené před čtyřmi lety, a to: samotné koncepce rozvoje, z níž strategie vychází, definice cílů, opatření k jejich dosažení a souvisejícího monitorování a hodnocení, definice účinného a výkonného víceúrovňového řízení strategie a zvýšení zapojení občanů a organizací občanské společnosti.

4.3 Aby byl rozvoj prosazovaný prostřednictvím reformy strategie Evropa 2020 skutečně „udržitelný“, je zásadně důležité upevnit jeho holistický přístup a doplnit hospodářské cíle o cíle sociální a environmentální. Bude nutné prosadit přístup zaměřený na důkladné časové a prostorové zhodnocení všech forem kapitálu, a zaručit tak naplnění současných potřeb bez ohrožení budoucích generací.

⁽⁸⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013, Úř. věst. L 347, 20.12.2013, s. 320.

⁽⁹⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1299/2013 ze dne 17. prosince 2013, Úř. věst. L 347, 20.12.2013, s. 259.

⁽¹⁰⁾ Blíže viz výzkumný projekt <http://www.foreurope.eu/>

4.3.1 Bude zásadně důležité sladit koncepci udržitelného rozvoje a z ní vyplývající cíle strategie Evropa 2020 s tím, co je stanoveno v čl. 3 odst. 1, 2 a 3 Smlouvy o Evropské unii⁽¹¹⁾, a podpořit hospodářskou, sociální a územní soudržnost prostřednictvím silnější spolupráce a solidarity mezi členskými státy a udržitelného rozvoje založeného na vyváženém hospodářském růstu a vysoce konkurenčním sociálně-tržním hospodářství, které je vysoce orientováno na blahobyt občanů a jehož cílem je konkurenceschopnost a plná zaměstnanost.

4.3.2 Strategie Evropa 2020 musí také odrážet roli EU v globálních souvislostech. Přezkum strategie Evropa 2020 musí navazovat na agendu udržitelného rozvoje na období po roce 2015 vypracovanou OSN⁽¹²⁾ a umožňovat řádné provádění globálních cílů udržitelného rozvoje Evropskou unií a v jejím rámci.

4.3.3 Aby bylo možné zahájit dlouhodobý proces přechodu k odolnému, konkurenceschopnému, zdrojově účinnému a inkluzivnímu hospodářství Unie, bude EU muset posunout horizont plánování za rok 2020. Z toho důvodu je naléhavě nutné doplnit přezkum strategie Evropa 2020 započatím participativního procesu vedoucího k integrované politické strategii pro udržitelnou Evropu v globalizovaném světě v časovém horizontu přinejmenším do roku 2030.

4.4 V souladu s uplatněním holistického přístupu ke koncepci udržitelného rozvoje se ve strategii Evropa 2020 musí větší měrou podpořit kvalitativní rozměr cílů. Růst znamená přirozené zvýšení velikosti, a znamená tedy kvantitativní rozměr, zatímco rozvoj znamená zvýšení vlastních kvalit a schopností. Kvalitativní rozměr rozvoje se zúročuje realizací a rozšiřováním zvláštností a možností socioekonomického systému.

4.4.1 Cíle strategie Evropa 2020 musejí být rovnoprávně začleněny do nového systému správy hospodářských, environmentálních a sociálních záležitostí (zejména do evropského semestru a následně i do roční analýzy růstu, národních programů reforem a doporučení pro jednotlivé země), nemohou být nadále podřízeny hospodářským a fiskálním cílům.

4.4.2 EHSV zdůrazňuje, že je zásadně důležité definovat systém měření, který by doplnil HDP, aby bylo možné posuzovat dopad politik přijatých ve vztahu ke společnosti, rodinám a jednotlivcům⁽¹³⁾. V této souvislosti bude nezbytné zavést srovnávací přehled sociální situace a zaručit jeho skutečné uplatnění v průběhu evropského semestru⁽¹⁴⁾.

4.4.3 Z tohoto pohledu je zásadně důležité rozpracovat monitorovací systém založený na ukazatelích, jež zohlední disponibilní příjem rodin, kvalitu života, environmentální udržitelnost, sociální soudržnost, zdraví a celkový blahobyt současných a budoucích generací. EHSV se domnívá, že pro provádění a řízení nového systému monitorování by bylo vhodné ustavit nový orgán, do něž by byly zapojeny příslušné instituce.

4.5 Strategie Evropa 2020 bude úspěšná, pouze pokud její řízení bude víceúrovňové a strukturované, aby bylo možné pojmout řadu rysujících se výzev, a pokud se obecné pokyny schválené na evropské úrovni převedou na konkrétní vnitrostátní a regionální opatření.

4.5.1 V této souvislosti je nutné posílit správu ekonomických záležitostí EU obecně a měnové unie konkrétně a začlenit ji do strategie Evropa 2020. Bude tak možné zajistit zavádění strukturálních reforem v členských státech prostřednictvím účinného procesu sdílení a vlastnictví. Bude tedy vhodné skutečně propojit funkce vedení, sdílení a kontroly, jež vykonává Evropská rada, Rada ve složení pro konkurenceschopnost, Komise a Evropský parlament.

4.5.2 Členské státy musejí v přípravě svých ročních strategií definovaných v národních programech reforem a při přijímání rozhodnutí ohledně rozpočtu, strukturálních reforem, politik práce a sociálních politik řádně zohledňovat doporučení pro jednotlivé země, jež přijala Evropská rada.

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 83, 30.3.2010.

⁽¹²⁾ <http://sustainabledevelopment.un.org/index.php?menu=1561>

⁽¹³⁾ Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 14.

⁽¹⁴⁾ Posílení sociálního rozměru hospodářské a měnové unie, COM(2013) 690 final.

4.6 Je potřeba posílit úlohu organizované občanské společnosti v různých fázích plánování a provádění evropských politik. Dosažení cílů strategie Evropa 2020 se musí podpořit prostřednictvím posílení úlohy a účasti občanské společnosti v roční analýze růstu a v tvorbě národních programů reforem a doporučení pro jednotlivé země. Toto posílení je třeba provést tak, že se přijme účelnější a lépe načasovaný harmonogram evropského semestru, jenž organizované občanské společnosti umožní včas vyjádřit své názory v době, kdy bude ještě možné skutečně přispět k rozhodovacímu procesu. To je nutné zajistit na všech třech úrovních řízení strategie: evropské, vnitrostátní a regionální.

5. Průřezové a odvětvové politiky na podporu strategie Evropa 2020

5.1 Aby se strategie Evropa 2020 stala v následujících pěti letech nástrojem zvýšení konkurenceschopnosti a soudržnosti podporujícím udržitelný hospodářský růst Evropy podporující začlenění, je podle EHSV zapotřebí ucelená strategie složená z **průřezových** (horizontálních) **politik a odvětvových** (vertikálních) **politik**.

5.1.1 Úkolem **průřezových** (horizontálních) **politik** musí být vytváření podmínek pro zhodnocení hlavních aktérů oživení evropské konkurenceschopnosti, tj. **pracovníků, podniků a podniků sociální ekonomiky**.

5.1.2 **Odvětvové** (vertikální) **politiky** musejí představovat pilíře, s jejichž pomocí se zajistí skutečné oživení strategie Evropa 2020 prostřednictvím oživení **průmyslové politiky**, sjednocení **energetické politiky**, posílení **výzkumu a inovací a podpory faktorů zvýšení konkurenceschopnosti evropského systému spojených se systémem sociálního zabezpečení a bojem proti chudobě a sociálnímu vyloučení** ⁽¹⁵⁾.

5.2 Příslušní aktéři **průřezových politik** nové strategie Evropa 2020 musejí brát za referenční aktéry **pracovníky, soukromé podniky** ⁽¹⁶⁾ a **podniky sociální ekonomiky** ⁽¹⁷⁾.

5.2.1 Pokud jde o sociální partnery, je nutné stanovit ve strategii Evropa 2020 za vysokou prioritu tvorbu kvalitních pracovních míst jakožto nástroj schopný čelit vzrůstající segmentaci trhu práce a nezaměstnanosti.

5.2.1.1 Je potřeba uzpůsobit vzdělávací systémy, systémy rekvalifikace a celoživotního vzdělávání požadavkům trhu práce a jeho vývoji.

5.2.1.2 Je potřeba podporovat průpravu k podnikání a rozvoj nových přístupů k učení a systémů učení, aby lidé získali dovednosti vhodné ke zhodnocení lidského kapitálu.

5.2.1.3 Je důležité zhodnotit a podpořit úlohu veřejných služeb zaměstnanosti při poradenství osob a jejich začlenění a opětovném začlenění do trhu práce.

5.2.1.4 Zásadní význam má věnování většího úsilí politikám na podporu zaměstnanosti, především pokud jde o mládež, osoby, jež opustily trh práce v pokročilém věku, ženy a osoby se zdravotním postižením. Je taktéž důležité, aby se věnovala větší pozornost problémům v oblasti zaměstnání, jež mají osoby, které nejsou zahrnuty do oficiálních statistik kvůli tomu, že se nenacházejí na trhu práce (bezdomovci, osoby bez trvalého pobytu, Romové atp.).

5.2.1.5 Je vhodné stanovit v rámci strategii Evropa 2020 nový cíl snížení nezaměstnanosti mladých lidí do roku 2020 o polovinu.

5.2.2 Pokud jde o **podniky**, zejména malé a střední, bude potřeba propagovat moderní kulturu podnikání založenou na prioritách iniciativ Small Business Act ⁽¹⁸⁾ a Akčního plánu podnikání 2020 ⁽¹⁹⁾, jež by podnikům mohla pomoci s využitím příležitostí, jež nabízí přístup k evropskému financování a technologické inovace, k rozvoji podporujícímu konkurenceschopnost a zaměstnanost.

⁽¹⁵⁾ Pro důkladnější zkoumání navržených opatření viz výše uvedený dokument EHSV (2014).

⁽¹⁶⁾ Používáme všeobecný pojem podniky, kterým myslíme jednak základní postavu podnikatele (osoby samostatně výdělečně činné, svobodná povolání, se zaměstnanci a sociální podniky), jednak rozdělení podle velikosti (mikro, malé, střední a velké).

⁽¹⁷⁾ Sociální ekonomika zahrnuje malé a střední podniky, velké podniky, družstva, vzájemné společnosti, sdružení, nadace, sociální nevládní organizace atp.

⁽¹⁸⁾ „Small Business Act“ pro Evropu, COM(2008) 394 final.

⁽¹⁹⁾ Úř. věst. C 271, 19.9.2013, s. 75.

5.2.2.1 V této souvislosti je nutné zaručit podmínky, které hospodářským subjektům zajistí soutěž na trhu bez narušení souvisejících s nadměrnou byrokratickou zátěží a nepoctivými a nezákonnými metodami a postupy.

5.2.2.2 Dále je nutné prošetřit možnost prosadit odbornou pomoc pro malé a střední podniky⁽²⁰⁾ v určitých specifických situacích, např. při zakládání nových podniků, v případech internacionalizace, při využívání kapitálového trhu nebo pro výzkum, vývoj a inovace.

5.2.3 Podniky sociální ekonomiky jsou klíčovými prvky evropského sociálního modelu, jelikož představují, zejména na místní a regionální úrovni, hnací sílu sociálních inovací a prostředky tvorby pracovních míst, udržitelného růstu a soudržnosti. Zavádějí nové flexibilní způsoby poskytování služeb a vytváření inovací pro výroby, postupy a organizaci.

5.3 Skutečné oživení strategie Evropa 2020 bude záviset na tom, do jaké míry se podaří zužitkovat následující **odvětvové politiky**.

5.3.1 Prostřednictvím **oživení evropské průmyslové politiky** bude možné zlepšit konkurenceschopnost evropského výrobního systému. EU musí být opět konkurenceschopná jakožto systém a k tomu potřebuje vlastní průmyslovou politiku. Zpracovatelský průmysl se musí vrátit k 20 % podílu na HDP (v roce 2012 to bylo 15,3 %).

5.3.1.1 Bude zapotřebí takové průmyslové politiky, jež bude schopná podpořit:

- strategickou integraci hodnotového řetězce v různých odvětvích (zpracovatelského průmyslu, zemědělského průmyslu, služeb);
- prosazování průmyslových odvětví využívajících vyspělé a středně vyspělé technologie a služeb náročných na poznatky;
- rozvoj evropského trhu, jenž bude schopný zaručit spravedlivou hospodářskou soutěž pro osoby se středními a vysokými kvalifikacemi a rovněž usnadnit mobilitu pracovníků, osob vykonávajících svobodná povolání se střední či vysokou úrovní specializace a služeb;
- vysoce specializovaná funkční propojení veřejného sektoru s provozovateli služeb náročných na poznatky, aby se zvýšila a zhodnotila produktivita veřejného sektoru;
- zhodnocení příležitostí k rozvoji, jež nabízí zelená ekonomika, a ekologický přechod EU k modelu výroby a spotřeby, jenž bude v souladu se zásadou udržitelného růstu (prostřednictvím propojení s agendou cílů udržitelného rozvoje na období po roce 2015)⁽²¹⁾;
- strategické odvětví modré ekonomiky prostřednictvím inovací s cílem přeměnit rozvojové příležitosti spojené s hlavními hodnotovými řetězci (modrý průmysl, modrá logistika, modrý cestovní ruch, modré potraviny, modrá energie, modré zdroje) na hospodářské, environmentální a sociální výhody pro evropské podniky a občany.

5.3.2 Zásadně důležité je **propagovat v EU společnou energetickou politiku**. Vzhledem k výrazným dopadům energie na ekonomiku nelze seriózní průmyslovou politiku utvářet bez společných zásad, jako je např.:

- vyrovnání a snížení rozdílů v cenách energie;
- zlepšení podmínek pro obchodování s energií na domácím trhu;
- snížení energetické závislosti na třetích zemích;
- rozvoj výroby energie z obnovitelných zdrojů.

⁽²⁰⁾ EHSV odkazuje na zprávu pracovní skupiny Evropské komise pro svobodná povolání s názvem Action Lines for Bolstering the business of liberal professions, která byla zveřejněna 12. března 2014.

⁽²¹⁾ <http://www.wfuna.org/post-2015>

5.3.3 Mezi oblastmi, jež mají značný potenciál pro oživení evropské konkurenceschopnosti patří **rozvoj politik výzkumu a inovací, zhodnocování informačních a komunikačních technologií nebo digitalizace ekonomiky**. V těchto oblastech je možné navázat nové, účinné a výkonné formy spolupráce mezi soukromým a veřejným sektorem.

5.3.3.1 EHSV považuje v tomto směru za vhodné:

- podporovat jednoduché dynamické veřejné agentury schopné nabídnout příležitosti pro střednědobé a dlouhodobé financování zajišťující nezbytné propojení mezi vědou a průmyslem;
- zhodnocovat IKT jakožto nástroj schopný zvyšovat dynamiku hospodářských subjektů (malé a střední podniky rostou rychleji, pokud využívají IKT);
- zvýšit finanční podporu výzkumu, vývoje a inovací a podporovat ve všech členských státech zlepšení spolupráce mezi vysokými školami, výzkumnými ústavami a podniky;
- podporovat digitalizaci ekonomiky, jež je příležitostí k propojení soukromého zájmu s veřejným přínosem, jelikož umožňuje podnikatelům plně využít příležitostí nabízených trhem a současně dává občanům k dispozici nové veřejné digitální produkty a služby.

5.3.4 EHSV se domnívá, že je potřeba prosazovat ty **faktory zvýšení konkurenceschopnosti, jež jsou spojeny se systémem sociálního zabezpečení**. Provádění efektivních politik sociálního zabezpečení může být obzvláště důležitým faktorem oživení konkurenceschopnosti EU, jelikož může navodit prostředí, v němž je možné prostřednictvím specifických politik sociálního zabezpečení neutralizovat rizikové faktory, s nimiž se jednotlivci (občané) sami nedovedou vypořádat. Je nutné posílit úsilí v oblasti ochrany zdraví a bezpečnosti na pracovišti. EHSV považuje za zásadní, aby se více podpořilo začlenění osob se zdravotním postižením⁽²²⁾ a genderový rozměr⁽²³⁾ a zabránilo se diskriminaci a formám vyloučení založeným na rasovém či etnickém původu, věku, náboženském vyznání a sexuální orientaci.

5.3.4.1 Vzhledem k projekcím stárnutí⁽²⁴⁾ evropské populace je zásadně nutné pokračovat v opatřeních přijatých v oblasti demografické změny a pokud možno je posílit. Hlavním předpokladem pro to, aby se pozitivní aspekty, jež sebou demografická změna nese, mohly uplatnit jak pro starší osoby, tak pro společnost jako celek, je to, že lidé budou mít možnost zdravě a bezpečně stárnout⁽²⁵⁾.

5.3.4.2 EHSV se domnívá, že u opatření hospodářské politiky by se mělo provádět předběžné posouzení sociálního dopadu, aby se vyvážila opatření, jež mohou zvýšit míru chudoby a sociálního vyloučení.

5.3.4.3 Kromě toho bude potřeba podpořit ucelenou strategii aktivního začleňování, jejímž cílem bude zaručit:

- odpovídající podporu příjmu;
- trh práce přístupný všem;
- přístup ke kvalitní práci a službám, podporu sociálních inovací;
- rozšiřování sociální ekonomiky do strategických sektorů, jako jsou pečovatelské a asistenční služby.

5.4 EHSV se domnívá, že na podporu strategie Evropa 2020 bude nutné prosadit ambiciózní plán investic do infrastruktury (materiálních a nemateriálních) a sociálních investic určených výhradně na oživení konkurenceschopnosti EU⁽²⁶⁾. Rada musí schválit dodatečné finanční prostředky určené na jeho financování a Komise musí dohlížet na jeho účinnost a účelnost a současně také na strukturální reformy jednotlivých členských států.

⁽²²⁾ Evropská strategie pro pomoc osobám se zdravotním postižením 2010-2020: Obnovený závazek pro bezbariérovou Evropu, COM(2010) 636 final.

⁽²³⁾ Strategie pro rovnost žen a mužů 2010-2015, COM(2010) 491 final.

⁽²⁴⁾ Zpráva Evropské komise o stárnutí, 2012.

⁽²⁵⁾ Úř. věst. C 51, 17.2.2011, s. 55.

⁽²⁶⁾ Návrh uvedl pan Jean-Claude Juncker, kandidát na předsedu Evropské komise, v rámci politických směrů pro budoucí Komisi 15. července 2014 ve Štrasburku.

V této souvislosti EHSV opakuje své návrhy předložené v nedávném stanovisku ⁽²⁷⁾, a sice návrhy týkající se významu veřejných investic členských států a dále výzvy na zmírnění či dočasné pozastavení (po dobu krize) úsporných opatření.

V tomto smyslu EHSV doporučuje, aby byla uplatňována pravidla Paktu o stabilitě a růstu s veškerou nezbytnou flexibilitou vyplývající z hospodářské a sociální situace.

5.4.1 Materiální investice do infrastruktury bude nutné zaměřit dvěma směry. Zaprvé bude potřeba zaručit údržbu, obnovu a modernizaci architektonického a historického dědictví, bytového fondu a dopravních sítí (železnic, silnic a námořních cest). Stejně důležité bude udržování a zabezpečení evropských zásob podzemních vod a evropského pobřeží. Druhou oblastí jsou nemateriální investice spojené s rozvojem technologických informačních a komunikačních sítí. Financování tohoto plánu investic bude možné zajistit zapojením Evropské investiční banky, vydáváním evropských dluhopisů k tomuto účelu a úpravou víceletého finančního rámce na období 2014–2020, jež má proběhnout v roce 2016.

5.4.2 Sociální investice musejí být schopné potírat chudobu a riziko sociálního vyloučení a podporovat obnovu zaměstnanosti v Evropě. Je zapotřebí plánu investic ve výši 2 % HDP, který bude vyloučen z výpočtu schodku a bude monitorován, aby se zaručila jeho účinnost a výkonnost. Mezi možnosti zaměření tohoto plánu patří: zdravotnické služby, asistenční a pečovatelské služby úzce spojené s demografickým vývojem v členských státech, posílení systému vzdělávání, odborné přípravy a rekvalifikace, sociální bydlení atp. Kromě toho, že by toto financování bylo vyloučeno z výpočtu schodku, může být zajištěno prostřednictvím daně z finančních transakcí.

V Bruselu dne 15. října 2014

Předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽²⁷⁾ Stanovisko EHSV k tématu *Dokončit hospodářskou a měnovou unii – návrhy Evropského hospodářského a sociálního výboru pro příští evropské legislativní období*, zpravodajové: pan Van Iersel a pan Cedrone (dosud nezveřejněno v Úředním věstníku).

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o usnadnění přeshraniční výměny informací o dopravních deliktech v oblasti bezpečnosti silničního provozu

COM(2014) 476 final – 2014/0218 (COD)

(2015/C 012/18)

Dne 29. července 2014 se Rada, v souladu s čl. 194 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o usnadnění přeshraniční výměny informací o dopravních deliktech v oblasti bezpečnosti silničního provozu

COM(2014) 476 final – 2014/0218 (COD).

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je zcela uspokojivý, a nemá k němu žádné připomínky, rozhodl se na 502. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 15. a 16. října 2014 (jednání dne 15. října), 172 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 2 členové se zdrželi hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 15. října 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1343/2011 o některých ustanoveních pro rybolov v oblasti dohody GFCM (Generální komise pro rybolov ve Středozezemním moři)

COM(2014) 457 final – 2014/0213 (COD)

(2015/C 012/19)

Dne 17. července 2014 se Evropský parlament a dne 31. července 2014 Rada, v souladu s čl. 43 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1343/2011 o některých ustanoveních pro rybolov v oblasti dohody GFCM (Generální komise pro rybolov ve Středozezemním moři)

COM(2014) 457 final – 2014/0213 (COD).

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je zcela uspokojivý, a nemá k němu žádné připomínky, rozhodl se na 502. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 15. a 16. října 2014 (jednání dne 15. října 2014), 172 hlasy pro, 4 členové se zdrželi hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 15. října 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o snižování obsahu síry v některých kapalných palivech (kodifikované znění)

COM(2014) 466 final – 2014/0216 COD

(2015/C 012/20)

Dne 8. září 2014 se Rada, v souladu s článkem 192 odst. 1 SFEU rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o snižování obsahu síry v některých kapalných palivech (kodifikované znění)

COM(2014) 466 final – 2014/0216 COD.

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je zcela uspokojivý, a nemá k němu žádné připomínky, rozhodl se na 502. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 15. a 16. října 2014 (jednání dne 15. října 2014), 150 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 2 členové se zdrželi hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 15. října 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

ISSN 1977-0863 (elektronické vydání)
ISSN 1725-5163 (papírové vydání)

Úřad pro publikace Evropské unie
2985 Lucemburk
LUXEMBURSKO

CS